

נהניתם? כועסים? אל תסבלו לבד!!

אשמח לשמוע!!!

לכל הערה

uhcle9876@gmail.com

דמויות

שרים הולכים כעבדים - לדמותו של אברך

שעריי שמים פתח, הפלאפון רוטט בניגון מרטיט סמוך לעיניו הטרטות של אברמי.

השעה עשרים לשבע ואברמי קם בלאות לעמל יומו. אין לו פריבילגיה לישון, שחרית בשבע, ויום עמוס לפניו.

אברמי, אברך ירושלמי קלאסי. נוות ביתו מורה בבית ספר סמוך, חמישה עוללים סמוכים על שולחנו. דירה רחבת ידיים בת חמישים מטרים רבועים ומשכנתא, על צווארו. בקיצור אברך.

התארגנות חפוז, הליכה מהירה לשחרית, יום שני היום, "והוא רחום", קריאת התורה. השעה שמונה, לגלגל תפילין ולרוץ.

אברמי צריך לפזר ארבעה עוללים. אשתו תלך עם הילדה לבית הספר, אבל את הבנים לחידר (גן חידר זה חידר לכל דבר, אחרת לא היו משלמים עליו 380 ₪ אפילו שהעיריה משלמת הכל) ואת הקטנה למטפלת אברמי לוקח. לרבנית אין זמן היא צריכה לעבוד.

המחוגים דוהרים לקראת שמונה וחצי, הלחץ גובר והזיעה נוטפת, אם הילד ימשיך לעשות בעיות האוטובוס יברח. יד אחת על הכובע והשניה על תיק המחשב ריצה חפוז והוא בפנים, נדחס בין זקנה עם סלים לאברך אחר ופולט אנחת רווחה, היום הוא לא יפספס את ה"שמירסדרים". הוא לומד בכויל בשכונה אחרת, אם לא יגיע עד השעה תשע ועשרה ירדו לו מספר שקלים מהמלגה המשולמת. "אנחנו כויל רציני" מרעים ראש הכויל והולם על הסטנדר. אני לא טס לחו"ל בשביל שאברכים יתבטלו, צריך להגיע עד תשע ולכל המאוחר עד תשע ועשרה, "שתהיו עמלים בתורה".

אברמי מזכיר לעצמו כי ראש הכולל לא חייב לו כלום, הוא טורח בשבילו בלא כל תמורה. אז נכון שהוא נאלץ ללמוד מסכת תמורה ולשמוע שיעור בן שעה כל שבוע, אבל מה רע במסכת תמורה, את כל התורה צריך לדעת. נכון שראש הכולל נותן 1800 לא כולל דתות, אם מורידים על האיחורים הוא נשאר עם 1400 מקסימום כל חודש, מה שמכסה את האוטובוס אבל לא את ארוחות הצהריים. אבל היי זו מלגה, אף אחד לא משלם כאן משכורת אפילו לא שכר בטלה.

"לא כולל דתות" הדתות הולכות לעלות! אומרים שגפני סידר שהם יהיו אלף ומאתיים שקלים, מה עושים עם כל כך הרבה כסף? כמובן אחרי שנקזז את המעשר שצריך להפריש לראש הכולל להשתתף במאמץ האחזקה, את המעשר שלוקחת העמותה שהסכימה ברוב טובה להעביר לך את הדתות תמורת עשרה אחוז בואכה חמישה עשר. מה לעשות, לראש הכולל אין ראש להתעסק עם זה והוא באמת לא חייב, אז רק עמותות שרוצות קצת כסף ויש להם שנתיים ניהול תקין מתעסקות עם זה.

קשה לו לשכוח את המונית שהוא נאלץ לקחת מרופא השיניים כאשר הגיעה ביקורת. נכון שיש חמישה עשר אחוז שיכולים לפספס, המדינה מכירה בטיפול שיניים כצורך. אבל מה אפשר לעשות והעמותה מחזיקה גם את שליח הפיצה והספר אצלם בכולל והם פחות נמצאים (הם נותנים לעמותה חמישים אחוז, כל אחד שווה חמישה אברכים). בשונה מהם, אם הוא לא יגיע יוצאו אותו מהרשימות.

הוא בירר פעם למה הם לוקחים עשרה אחוז, התשובה שהוא קיבל הממה אותו. יש להם כוללים וכך הם מחזיקים את האברכים. כלומר, לוקחים מאברמי עשרה אחוז כדי להחזיק את יענק'ל. זה כנראה הגיוני אבל הוא עם הנגיעס' לא מצליח להבין את זה.

אברמי יושב ומתחיל את הסיידר במלא המרץ, שעה ראשונה בתענית דיבור להצלחת התורמים. יש להם תכנית מיוחדת, מוסיפים להם מאה וחמישים שקל בחודש על שעה ראשונה בתענית דיבור. הוא רק הכין קודם כוס קפה במטבחון, הוא כמובן משלם שלשים שקל מנוי. הקפה לא בחינם, זה לא מקום עבודה, לומדים כאן. בכלל כל החדר קפה הוא בטלה אחת גדולה, למה אברכים צריכים לשתות באמצע הלימוד?

הסיידר נגמר ואברמי רץ. העוללה גומרת אצל המטפלת וכל דקה זה כסף, השעון מתקתק. למעשה הוא רוצה לרוץ אבל השיעור עדיין באמצע. כבר כמה פעמים הוא שמע מראש הכולל שכולל לא נגמר על הדקה, "אתם לא מחתימים פה כרטיס", אם השיעור נמשך כמה דקות לא קרה כלום, תיירה היא לא עבודה.

מתנשף עלה אברמי על האוטובוס והוציא מהשקית משנ"ב דרשו קטנה. אם הוא יצליח במבחן על משנ"ב+ביאור הלכה+הליקוט של דרשו בצדדים ויקבל יותר מ-95% תכנס לו מלגה של 165 שקלים, כל מה שנדרש ממנו זה ללמוד כל יום עשרים דקות עד חצי שעה בזמן הנסיעה, (בד"כ הוא לא מצליח, אבל נצברות לו נקודות, כך כל שלשה חדשים בערך הוא מקבל משהו). פעם חבר שאל אותו בפליאה אם הגיוני ללמוד כל כך הרבה בשביל כזה סכום, אבל אברמי התגונן שכולם צריכים ללמוד משנ"ב ומבחן זה מחייב ומה אכפת לי לקבל משהו?

אתם בטח שואלים למה הוא לא למד משנ"ב בדרך הלוח? התשובה פשוטה. הדרך הלוח שייכת לעיון הפרשה, שם הוא לומד הלכות תחומין בשונה מהלכות שבת שהוא לומד בחזור. כולם מסכימים שגם עירובין צריך לדעת, לא כן? ומי מזלזל בתשובות של הגרב"מ אזרחי על פרשת שבוע? זה עוזר לנקות את הראש. ומשקפיים בעינית עוד חצי שנה לאו מילתא זוטרתא היא.

אחרי ארוחת צהריים חפוזת ושינה בת מחצית השעה חוזר אברמי סחוט לסדר ב', שם לומדים דף וחצי לשבוע. זה ההספק שראש הכולל רואה כנכון ומי חולק על זה שידיעות בש"ס זה חשוב.

אברמי חוזר לביתו בערב ופוגש את נוות ביתו. עוזר להשכיב את הילדים, אוכל שתי פרוסות מ"שלחמך" שלח לחמך – ד.ה. ורץ, הכולל ערב עומד להתחיל. חמישה עשר שקלים שלמים לשעה עד שעה וחצי ליום ועשר דקות מוסר, אם הוא לא נמצא הוא לא מקבל, לא משנה אם יש לו חום גבוה או ליל פורים. אתה נמצא אתה מקבל, אתה לא נמצא אין כסף. פעם הוא שאל את האחראי למה הוא לא מעלה את הסכום, הרי אפילו אריתראי נכה מקבל יותר מחמישה עשר שקלים לשעה. האחראי הביט עליו בהלם. "הכסף הוא מלגה, זו לא משכורת, זה לא קשור לעצם הלימוד".

אני יכול להמשיך ככה שעות. לפרט על יום שישי ולהרחיב על מוצ"ש, על כולל זרעים ועל שיעורים בזוהר, על שקל לדקה לפני הנץ ועל מוסר בשפתיים דולקות. אברמי מסודר בכוללים, חוץ ממנחה בשבת משלמים לו על כל דקה.

אין לו דקה לעצמו, הוא לא לומד מה שהוא רוצה בחיים, את הכל מכתובים לו, הוא לעולם לא יצמח. לא יכול להקיף את התורה כי הוא צריך לספק את רצונו של אוסף הכספים התורן.

כמובן שלא נשכח את שבע הברכות שהם צריכים לארגן לו, את הכרת הטובה העצומה שהם חייבים לבטא כל תקופה, הוא אסיר תודה ואסיר באופן כללי.

אז איך יתכן שאברמי שאין לו שקל על הנשמה, שרק רוצה לעזור בפרנסת הבית, מכניס אחרי כל זה 3000 ₪ בדוחק?

איך יתכן שאנחנו כל כך מזלזלים באברכים, כן, אין לזה אף מילה אחרת מלבד זלזול.

קורעים לאברכים את החיים, מכריחים אותם ללמוד מה שגביר פלוני רוצה. מורידים להם על כל איחור מה שלא היה קורה לאף עובד בעולם. נותנים להם חמישה עשר שקלים לשעה! ואסור לפספס. כל זה עם המשחק הקבוע, זו רק מלגה, הוקרה ללימוד, אין כאן אף שכר, אבל אתה צריך לתת תפוקה כאילו אתה מקבל מאתיים ₪ לשעה. אם זו מלגה מה הבעיה אם אברמי מפספס יום אחד? הוא כבר לא אברך? לא מגיעה לו מלגה? מה הבעיה של האחראי שהוא יהיה רשום בעוד כולל ערב באותו הזמן? מה אכפת לו שהוא יקבל "מלגה" מעוד מישהו? אבל לא, הוא שייך לו הוא רשום אצלו והוא יקבל רק ממנו 282 שקל לחודש כי היה ל"ג בעומר והוא פספס עוד שלש פעמים.

יש אפשרות שצחקתם כשקראתם את זה, שחשבתם שאני מדמיין, כנראה שאתם לא אברכים.

אם הייתם אברכים הייתם בוכים כעת.

נ.ב אין בכל הדברים הנכתבים לעיל משום פקפוק בזכותם הגדולה של אי מי ממחזיקי התורה בכל צורה ועניין אלא קריאת מצוקה, ואם אחד מהם יקרא את דבריי והיה זה שכרי.

שרים בידם נתלו - לדמותו של ראש כולל

השעה אחת ורבע ר' אברהם ישעיה (לא ישעיהו!) סוגר את הגמרא ומסתכל סביב בתחושה חמוצה. ר' אברהם חגג ארבעים ושתיים לא מזמן, זקנו מאפיר, והפראק מאפיר לא פחות.

ר' אברהם הוא ראש כולל, תחתיו יושבים עשרה אברכים ולומדים מסכת תמורה בדיבוק חברים. כעת השעה אחת ורבע, הסדר נגמר לפני 32 שניות והנה הוא יושב יחיד בבית המדרש, כערער בערבה בלא עוד אברך אחד לרפואה.

תינוק בורח מבית הספר ניחא, תוהה בלבו ר' אברהם. אבל גם אם הם תינוקות, מאיזה בית הספר הם בורחים? עם כל הכבוד לשניצל של ארוחת צהריים ויש כבוד, לברוח באמצע הגרי"ז זה קצת מוגזם.

ר' אברהם מעלה בזכרונו ימים מקדם, את הזמנים העליזים בישיבה בה כולם ידעו שאת אי"ש אפשר לשאול בכל מקום (בכל מקום בכתובות דף ט ומשנ"ב חלק א', אבל זה מה שהיה חשוב). שקיעות בלימוד לא היתה רק נושא לשיחות מוסר, אלא החיים עצמם.

מה' אשה לאי"ש. אכן זכה ר' אברהם לעזר כנגדו אשר חלקה עמו את אהבת התורה היוקדת והמשיך לעלות ולהתעלות ברחבי ים התלמוד.

ר' אברהם עמל קשות דף אחר דף סוגיא אחר סוגיא וחש בשל להתחיל סדר קדשים. הוא ניגש לזה בחשש אך דווקא שם נבעו מעינות החכמה, הפוך בה והפוך בה דכולה בה. רק שם הוא חש מה זה גישמעק אמיתי.

דא עקא שאף אם נברא האדם יחידי, ללמוד צריך חברותא. היה קשה לר' אברהם לשבת לבדו ולעמול יום אחר יום במסכתות קשות שבש"ס. מלבד זאת חש ר' אברהם צער אמיתי בכל פעם שכוון לאמת ורק הדפדפת הדהויה ספגה לתוכה את תובנותיו, חקוקות שם ואיש לא יקרא אותם לנצח, (הוא לא הצליח להבין את הכתב שלו מעולם, אולי יקום אי פעם מכון שיצליח לפענח, הוא לא יוכל לשלול כל תוצאה).

והנה יום אחד פונה אליו ידידו מנוער, המערבב (במלעיל) של הישיבה, אשר היום מיסד את עיסוקו תחת הכותרת יועץ עסקי ומתווך והציע לו הצעה קוסמת.

ממון רב לאחד מחבריי וחפץ הוא בקבוצת אברכים מובחרת אשר יעסקו בתורה לשמה. אל תתפשר על אברכים בינוניים, אשלם כל ממון שבעולם בשביל להשיג אברכים שלומדים רק תורה לשמה. ואתה הזכור לי מימות עולם כת"ח עצום הבקיא ורגיל בעבודה, תהיה המלאך העומד על אותם מלאכים. גדלו לכם יחד ובזכותכם יתגדל שמו יתברך בעולם.

לזה לא ציפה ר' אברהם, על מגש של כסף (יותר נכון של שטרות בני מאתיים ₪) מוגש לו חלומו הגדול, קבוצת בני עליה הלומדים קדשים כחזונו של הח"ח וכחזונו שלו. צחצח את גרונו ואמר בצניעות במקום שאין אנשים, אקבל על עצמי להיות אי"ש, אקח את המשרה.

כך נתלתה בבית הכנסת הסמוך מודעה צנועה בגודל A6, כולל חדש נפתח בזמן אלול, מתחילים מסכת מנחות, מלגה מכובדת למתאימים, לפרטים וכו'.

הכולל נפתח עם עשרה אברכים בקול תרועה (ראש חודש אלול והמנין האחרון תקע בשופר רק בתשע ורבע), השטייגען בשיאו והכסף זורם.

כמנהגם של מתווכים המוכרים חלומות, העסקים החלו לחרוק אחר שלשה חדשים. אעביר עוד מעט, יש קשיי נזילות, העסקים חלשים וכן הלאה. ר' אברהם נטל הלוואה קטנה ושילם לאברכים בזמן, אך כאשר בחודש הבא נכנס לחשבון רק מחצית מהסכום ובחודש שלאחריו הסכום קטן עוד יותר הבין ר' אברהם שעליו לעשות מעשה.

ישב ר' אברהם עם העזר אשר היא רואת חשבון מצליחה וניתחו הם יחד את האפשרויות העומדות בפניהם.

לאחר חישוב מכאן ומשם הכולל גרף מתוחכם שהציג את הירידה התלולה בתרומותיו של החבר, הניח ר' אברהם על השולחן את האפשרות הפשוטה. "נסגור את הכולל" לחש בשפה רפה. אך הרבנית התנערה כלביאה, "לא! את זה לא נעשה, בא נמצא פתרון".

לאחר לילה לבן נמצא גם נמצא פתרון. ר' אברהם יפריש כל חודש ממשכורתה של אשתו חומש מלגו ומלבר, אביו התחייב להוראת קבע נכבדה וכך גם חמיו, ר' אברהם מחל על כבודו והתקשר לכל ידידיו מנוער, גם לאלו שהוא לא החליף איתם מילה מאז המצ'ינג האחרון שהם אספו והתקשרו להתרים אותו. כך אחר אין ספור ביזיונות השיג ר' אברהם את הסכום להמשך קיומו של הכולל.

במשך שלשה ימים עמל בזה ר' אברהם, בכולל לא דרך, את הגמרא לא פתח, אפילו דף היומי לא הצליח ללמוד. אבל החודש הוא מסודר, כעת אפשר לחזור לשטייגען.

בשעה עשרה לתשע מתיישב ר' אברהם ליד הסטנדר המתקלף ומפשפש בזקנו המתחלף, שוקע בגדר מקדיש תמימים לבדק הבית, מעין עולם הבא. השעה תשע עברה זה מכבר, השעון שועט לעבר השעה עשר ואברכים כושלים לאיטם לבית המדרש. ריח מוכר מתפשט בבית המדרש, ר' אברהם מרים את עיניו ומגלה אברך מנומנם שעדיין יושב יחידי מוציא מתיקו קלמנטינה ועיון הפרשה. מי מקלף קלמנטינה בבית מדרש? בשעה עשר? אין חוק נגד זה? ואנחנו במקדיש תמימים מה הוא מתעסק בפרשת שבוע? בשביל זה אני עובד?

כך זה ממשיך. הוא יושב לבדו שעות, אם ניגש אליו אברך זה כדי לשאול איך מכוונים את המזגן. הוא מקנא באברכים שיושבים בלי חליפות, אי אפשר לנופף בידיים עם פראק, זה לוחץ. אבל כל השבוע שווה בשביל הפסגה, בשביל אותה שעה של קורת רוח בה הוא זוכה להעביר את הגיון לבו לדור ההמשך, את התובנות שרכש לאחר שעות על גבי שעות של עמל לצורבים צעירים היושבים מרותקים לדבריו. כן, זה היה החלום וכידוע חלומות שוא ידברו. ההגדרה המדויקת יותר ור' אברהם הוא אי"ש של הגדרות, היא שהאברכים יושבים מרותקים, וכמו כל אסיר בכלא גם הם סופרים את הדקות לשחרור. כך כאשר ר' אברהם מוסר שיעור אחרי לילה ללא שינה בו התהפך מצד לצד שטוף זיעה מהיכן ישיג את המשכורת הבאה, מולו נופל ראשו של אחד האברכים על הסטנדר, משל מוסר הוא שיעור בגדר האם אורז הוא קטניות בשעה שלש וחצי בליל שבועות.

ר' אברהם מתעלם בגבורה וממשיך בביאור הגרי"ז, אך כאשר מגיעה השעה אחת ועשרה מתחילים האברכים לנוע באי נוחות. מבטים תכופים אל השעון וחזרה, הצצות שקטות בסלולארי, עיניים הננעצות בו ללא רחם, השלמת משפטים שהוא מתחיל בתקווה לזרז את מהלך השיעור. והוא, כל מה שהוא רוצה זה לגמור את הגרי"ז, מה הוא כבר ביקש? לילות אין לו ימים אין לו כל מה שנשאר לו זה גרי"ז, מה התינוקות הללו רוצים ממנו, איזה רע הוא עשה?

הוא אפילו פעם העז ושאל את אחד האברכים האם הוא לא מדבר מעניין. האברך גמגם מעט והציע לו שיעברו ללמוד חרדל ודבורים ואז הוא יראה איך מקשיבים לו. ר' אברהם חשק שפתיים בגבורה ובמקום לתלוש את שערות ראשו ענה לו בקול רפה שזה כולל קדשים, מי שלא רוצה יכול לעזוב.

סוף חודש, ר' אברהם מחלק צ'קים, לאברימי הוא הוריד החודש מאתיים וחמישים שקלים, אי אפשר עם האיחורים האלה, הוא לא מתבזה כל חודש כדי להשיג כסף לאברכים סתם, גם הוא היה אברך סתם ואפילו אברך משי. הוא נהפך לסמרטוט בשביל מסכת תמורה, הוא רוצה חבורת קדשים, הוא לא רוצה אברך שמהדס לבית המדרש בעשר ואומר לחברותא שיחכה חמש דקות כי הוא לא סיים את החומר לדרשו.

ר' אברהם היה יכול למשוך ככה עוד שנים, תמורה ומעילה, מנחות ובכורות, אבל אז הוא ראה דף מודפס מסתובב בכולל, זה היה קטע שנכתב על החיים של אברימי שהוא הוריד לו החודש מאתיים וחמישים שקלים. הוא ביקש לראות את הדף אבל האברך העדיף לבלוע את הדף ולא להעביר אותו לראש הכולל, כך ר' אברהם פנה לחזר מחשבים סמוך וקרא את כל ההגיגים נגד רשעותו.

ישב ר' אברהם וחשב עד אשר נגמרו לו הדקות במחשב, ישב וחשב חשבוננו של עולם והחליט, אני סוגר את הכולל. אף אני שר הייתי ואיכה נהפכתי להיות עבד לעבדים, אלמד לעצמי בלא עם רב ואם ארצה בשומעים אשלם להם מאה שקלים לשיעור. אברימי ירוץ למקום שמשלם לו מאה שקל על שעה ורבע, כך לא אצטרך לגמור אחרי שעה, אף אחד לא ירדם וכולם יודו לי נרגשות במקום לכתוב עליי טורים.

נ.ב אין בדבר משום כוונה לזלזל בכבודם של אברכים שלמרות כל טרדותיהם מחזיקים את העולם במסירות נפש כפשוטה.

שר בית הסוהר – לדמותם של כבלים

היו היו משתגעים ומתלהטים אחריה, רטט הפלאפון בניגון מרטיט מול עיניו הטרטות של אברמי.

כן, אנחנו עם אברמי המפורסם, זה מדרשו ועיון הפרשה, פרק חדש-ישן בעלילה.

חדי האוזן שביניכם שמו לב כי מנגינת שרון המעורר השתנתה, יש לזה סיבה. אברמי שלנו השתנה סוף סוף.

מסלול חייו של אברמי התנהל שנים רבות על מי מנוחות. לפי הספר. כאמור, מאז ומעולם היה אברמי בחור טוב. ישיבה מובחרת, שטייגן כמו שצריך, שבתות בצפת, טיולים בלי האיגוד, זיצים עם האיגוד. קלאסי.

כלפי חוץ הכל מושלם, אבל האמת? אסון. אברמי הוא האויב המודרני, ובשונה מאויב הוא היה וגם נברא. חייו כללו סבל ויזע. התעללות מתמשכת שלא פסקה לרגע. אם ננסה לפרט יכלה המקום בדיסק הקשיח וצרותיו לא יכלו, אך פטור בלא כלום אי אפשר.

נתחיל מבראשית, עת נכנס אברמי לחיידר. ילד מאושר וזך עיניים, מלא כולו בעיזוז ובמרץ, מוכן לקראת האותיות הקדושות, אך אויה! על האותיות מרחו לו דבש. אברמי לא אוהב דבש. הוא אוהב שוקולד בפיתה, או שוקולד בלחמנייה, הוא מסכים להתפשר על שוקולד באותיות, או אותיות משוקולד. אבל הממסד החל בהנחת הכבלים על ידיו. דווקא דבש. או אז התחיל אברמי לשנוא את הממסד.

את הממסד אתם מכירים, נסו לחנך אותו והוא יחנך אתכם בחזרה. למען האמת הוא יחנך אתכם בחינם, אין צורך לנסות לחנך אותו קודם. אברמי חש על בשרו את המושג תלם.

כיתה א' וכיתה ח', אותיות משניות וגמרא. אברמי ידע תמיד שהוא מיוחד. הוא מוכשר בהרבה מחבריו לספסל הלימודים, או בשמם השני בלוקים. הוא התחיל לקרוא בגיל צעיר, אמא שלו תמיד סיפרה שהוא היה מומחה ב"שעת השיא", אפילו שחמט הוא שיחק בכיתה ב'. סתם שמו אותו במקום שמרדד אותו, פלא שהוא לא קיבל תמיד מאיות? ככה זה כשכולם באותו השטאנץ, בלי הבנה לדרכו של ילד.

"ישיבה קטנה" נכנס לו אברמי לישיבה קטנה, בתיק כבד ולב קל. בטוח שכעת יפרצו כישרונותיו חוצה, אהבת התורה שלו תזכה למקומה הראוי. ללמוד חלק מהיום וכל הלילה, בלי בג"ץ ובלי בצלם, תורה דיליה.

ההתחלה הייתה חזקה, אבל בסוף הישיבה קטנה, במבט לאחור. טעם חמוץ נותר לאברמי. לא נותר לו דבר ביד. הוא התחיל כמה מסכתות, אבל את הסוגיות של אלול שיעור ג' הוא לא זוכר, שלא לדבר על ההיסטוריה. הוא התחיל ו"שיננתם", כלומר, התכוון להתחיל, אפילו למד חמש עשרה דף, אבל לא הצליח להבחין. התחיל משנה ברורה, לא הצליח לסיים. את הלכות השכמת הבוקר, אם לא הבנתם.

בין הזמנים ערב ישיבה גדולה, חישב אברמי לראשונה חשבוננו של עולם. מה קרה? איך יתכן ששלוש שנים עברו ביעף, ומה שנשאר לו זה "דרך הלימוד" קצת השקפה, והמון זיכרונות מתוקים מהסירות בפורים? הוא בחור מוכשר. הוא לא מדבר על זה כדי שלא יצחקו עליו, אבל הוא בחור

מיוחד, אין הרבה כמותו בישיבה, או בבית הכנסת, או בעיר, או בדור אם כבר מדברים על זה. אפילו אמא שלו אמרה. גם המשגיח אמר לו בזה"ל, "אתה בחר מוכשר אברמי, זו מתנה, תשמור עליה". מה קרה?

לא נדרש לאברמי זמן רב כדי להבין. שוב הממסד השנוא, העדריות המכוערת, הבינוניות שבמערכת, משכה אותו לאחור. יש בחורים שזה הצלה בשבילם, יוצאים עם תוצאות, עם מסכתות, עם ידיעה. בשבילו זה אסון, מכבים לו את הנפש. אבל כעת? ישיבה גדולה זה המקום בשבילו. הוא לא הולך לאור ישראל או מקום בסגנון זה. לא הולך ללמוד שורה או להציל חטוף. הוא הולך לישיבה מוצלחת, ישיבה בה יש מרחב אישי לבחורים, שם הוא יצליח לפרוש את כנפיו, כמו נשר בשמים. הגיע הזמן לגדול.

א-ל-ו-ל בישיבה גדולה, דגים שבים רועדים, אברמי רוקד. סדרים עד אשמורת שלישית, שחרית בשבע, או בשמונה, או בזמן אחר. עם המק"ק מסתדרים, העיקר החופש לגדול בתורה.

נדלג ברשותכם מספר שנים, נשוב אל חשבוננו של עולם, אי שם בשנות הקיבוץ העליונות. עת אברמי כבר אינו בחר ירוק המתנדנד לצד "אילן" קשוח. כיום אברמי הוא בחר קשוח וחשוב, מעשן כדבעי, דעה על כל דבר. אין סיכוי שמזיזים משהו בישיבה, מחליפים חדרים, חדר שיעורים, טבח, מסכת, מבלי שאברמי וחבורתו מביעים את דעתם בנחרצות. זה לא שלאברמי יש "חבורה", סך הכל הוא שקוע בלימוד, לא איזה תריגני"ק, הם כמה חברים שארגנו מסירת חבורות אי שם בשיעור ג', היום הם קבוצה, שמאירה פנים לכל השאר.

בכל מקרה, אי שם באמצע חורף ועד ב', עת הימים הלכו והתקצרו ותחילת הסדר הלכה והתאחרה, תפס אברמי את עצמו לשיחה קצרה. מתברר, כך לחשבוננו של אברמי, שאין תכלס'. אברמי הוא מיוחד, לא בחר רגיל. אבא שלו תמיד משנן לו, שקשה למצוא בחורים כמותו. גם הר"מ שלו אמר לו ברגע של גילוי לב, אחרי סברא נפלאה שאמר. "יישר כח אברמי, יש לך כוחות, תשמור עליהם, אתה עוד תצמח תלמיד חכם".

פוטנציאל אדיר, מציאות מקרטעת. איך אין הלימה בין היכולות הפנומנליות שלו (הוא אפילו מכיר מילים כמו פנומנלי) ובין המציאות בשטח. הוא לא ר' איתמר גרבוז שנבחן על נשים נזיקין בעיון בישיבה, אבל אפילו ניצוצות של שקיעות בלימוד הוא לא ממש מזהה. מה הסיפור?

לא לקח לאברמי זמן רב לעלות על הבעיה. הוא מכיר את האשם זה שנות דור. גם בישיבה יש כבלים, גם הישיבה מגבילה. נכון, אלו כבלים חברתיים, משולבים בממסדיות. לא רק הישיבה. אבל כשמושיבים בחור ומאלצים אותו ללמוד בבא קמא ועוד פעם בבא קמא, כשמשאירים אותו בתוך משבצת קטנה ולא מאפשרים לו להרים את הראש, מה הפלא שהוא מרגיש לא ממוצה? נכון, יש צולי"ם שלזה נועדו, יש לעולם את הגרבוזים שלו. אבל בואו נאמר את האמת, כשאף אחד לא שומע. ישיבות הם לבינוניים, לאלו שמתאים להם המשמעת, שצריכים את החבורות והשיעורים, את החיוך מראש הישיבה. את סדר מוסר בשפתיים דולקות. לא לבחורים שהם מעבר, לא לאברמיים של העולם. אלו שלא נכנסו לשיעור כללי, עוד מהזמן שהרב שך מסר אותו. שסדר מוסר מבחינתם הוא ארוחת ערב מוקדמת. אותם הישיבה מכבה. אברמי צריך להתקדם הלאה.

כך נכנס אברמי לשידוכים בקול תרועה רמה. סליחה, תרועה די עמומה, מאחר וראש הישיבה צר האופקים חושש על קיום הישיבה שלו, לא אכפת לו מטובת הבחורים שאותם הוא מחזיק בשבי כאילו הם חטופים או מחבלי נוחבה, ולא מרשה להם להתחיל שידוכים בחורף ועד חמישי. לא

שהוא יעלה אותם על המוקד, או יזרוק אותם מהשיבה, אבל הוא לא מרשה לעשות סנטוחה, ולא יבוא לאירוסין לקרוא תנאים. איש צר ואויב.

אברמי בחור בוגר, לא מעניין אותו השטויות הללו של סנטוחה או טובת הישיבה. חוץ מזה, החברים הטובים יעשו לו כבר סנטוחה בלילה, אף אחד לא יעצור אותם, הם הישיבה. לא ניגע כאן באותה תקופה לחוצה, פגישות התחייבות, התלחשויות התלבטויות. נגיע היישר לימים הנפלאים בהם משוחרר אברמי מכל עול. כעת הוא יכול לצמוח.

למעשה, גם אחרי החתונה גילה אברמי את עצמו אי שם במיינסטרים, לא חרג מהמסלול כמלא נימה.

אברמי בכוילל נשים נזיקין של בוגרי הישיבה. החברותא למד ועד מתחתיו, אבל לאברך זה בסדר. יוצא כל יום בחולצה מגוהצת, הרבנית פונה לעבודה ואברמי לבית המדרש. שעה 09:10 אגודלו של אברמי בפעולה, עד ארוחת הצהריים אי שם ב19:30, מי אמר שאברכים לא בשטייגען.

לאברמי לא היה אכפת בהתחלה, כל עוד העסק זרם, השקיעות בשיאה, הבית מתפקד, מי צריך יותר מזה. כך נערמו להם הימים זה על זה, ולאט לאט פינו את מקומם לשקיעה.

את השקיעה כבר תיארנו בפרק הקודם. לא ברגע אחד היא קרתה, אך אברמי התדרדר אל סחרחרת מטורפת של כוללים ומבחנים, סדרים ואוטובוסים. לפתע, יום אחד הוא התעורר. יום אחד ישב לו אברמי ממוטט באיזה ערב, ישב אברמי וחשב בפעם המי יודע כמה בחייו.

אני, שעדיי לגדולות, אני, שיודע במעלת התורה, אני, שעתיד להאיר את העולם בתורת, מתי וויתרתי על החלום? מתי הסכמתי לגנוז את עצמי בתוך יער של מבחנים וסדרים. מתי הסכמתי למכור את התורה שלי, את העולם הבא שלי, תמורת כוללים. איך מסירות נפש לתורה, נהפכה למסירות נפש בלי תורה באופן. איך חבריי עושים להם שם, מוציאים ספרים (גם אם לא בעיון הראוי, הם יכולים להשקיע יותר), ואני, דווקא אני, עסוק בקטני קטנות. איך אראה בעוד עשרים שנה. אברך עם זקן מאפיר שמחפש כוס קרטון בחדר קפה? שראש כולל שצעיר ממנו בעשר שנים גוער בו למה הוא לא הגיש חבורה? או אולי אעבור למיר? שחרית בשמונה וריצה מבוהלת להסעה אחרי שמונה עשרה, יד אחת על התפילין ויד אחת תופסת את הטלית שלא תברח. מי אמר שיהיה לי כח לרוץ בגיל חמישים?

מחזה העוועים שהעלה אברמי בעיני רוחו זעזע אותו. אברמי דפק על השולחן הווירטואלי שבמוחו והחליט, זה נגמר. עכשיו הגיע הזמן לניתוח השלשלות, נשמתו של אברמי יוצאת לחפשי.

אין מה לומר, שינוי תפיסתי כזה מצריך שיחה נוקבת עם העקרת. לא הייתה זו שיחה קלה. היה קשה לאברמי להודות שהוא לא נהנה. היא מבחינתה חשבה שהוא מאושר. חברותות טובות, כולל רציני. אבל ברגע שהתברר לה ממדי האסון, לא הייתה כל שאלה מבחינתה.

אברמי עזב הכל. עזב את הכולל, עזב את הוצאת הילדים, עזב את דרשו, עזב את עיון הפרשה, עזב את האוטובוסים, עזב את הקניות. אברמי חזר לתורה, לחלוטין. היו משתגעים ומתלהטים אחריה.

ראשית זמן קיץ, אברמי קם ליום הראשון של שארית חייו, מתפלל שחרית בשבע, במתינות. מקפל ברוגע את התפילין בשמונה וחצי (בכל זאת הלל-מוסף) ומתיישב על הכיסא הקרוב. אף אחד לא רודף אחריו, סנדוויץ' עסיסי בתיק המחשב. אפילו פתק של בהצלחה יש שם. אברמי חופשי סוף סוף.

לאברמי יש תוכניות מכאן ועד גיחון. הוא יודע את הבעיה בדרך הלימוד. הצורה הנכונה ללמוד היא להקיף נושא מהחל ועד כלה. לא להשאיר פרט אחד בחוץ. להשתמש בפרויקט השו"ת ואוצר החכמה, כדי למצוא את כל שיטות הראשונים בזה (באחרונים אין צורך, גם אנחנו אחרונים) ולבנות את הנושא עד ההלכה ממש.

אחרי הכתיבה המלאה אפשר לפרסם את התוצאות, להדפיס עותק או שניים, להעביר באונק. פתאום קוראים לך לדרשת ליל שבת, מפה ומשם אתה מוצא את עצמך דרשן מבוקש. אברכים מדברים איתך בלימוד, הרב מתקשר מידי פעם להתייעץ. מעלית שבת? אתה הכתובת. פינוי בינוי בהלכה? אברמי. תולעים בסלמון אתיופי? התגודדות סביבך. לא כי אתה יודע כל דבר, אלא בגלל ההבנה שלך. היכולת ללמוד כל סוגיא מאפס עד הקצה האחרון. לא נשים נזיקין, כ-ל סוגיא.

אברמי ננער מהחלומות, השעה כבר תשע ורבע, הגיע הזמן להתחיל. הסוגיא הנבחרת היא חשמל בשבת. הגיע הזמן לסיים סופית את הסאגה. להכריע מה הבעיה באמת בחשמל, בלי מריחות על בונה ומבעיר. לחתוך את הסיפור אחת ולתמיד, הציבור צמא לזה. סטנדר יציב, כוס קפה זריזה ו-מ-ת-ח-י-ל-י-ם.

עם כוס הקפה ביד פוגש אברמי חבר. היום הראשון של הזמן אבל הילדה חולה, האישה עובדת, אין מה לעשות הוא כאן היום. לשאלתו של החבר מה שלום ילדיו שלו, או במילים אחרות מה הוא עושה כאן, פרס אברמי כשמלה את משנתו. הסביר את מצב הדור ומצבו הוא, סיפר על שחר של יום חדש. החבר התרשם כדבעי, ואף הביע את התרשמותו, כך בעשר פסע לו אברמי עם כוס קרטון ריקה ופתח בשטייגען אדיר. רצה לפתוח, אבל משהו לא הסתדר לו, כנראה זה המזגן שכבה פתאום. אברמי קם, חיפש שלט, סידר שעון, שינה טמפרטורה ושוב פתח בשטייגען.

היום הראשון לא הלך כל כך טוב. קשה לו ללמוד בלי חברותא, גם המזגן לא היה מדויק, בכלל לפתוח סוגיא לוקח זמן. אך כל ההתחלות קשות, אברמי לא נרתע.

יום רדף יום, ההתחלות רק קשות, ההמשך נורא ואיום, והסוף? לא מגיע. שעת הקימה של אברמי הלכה והתדרדרה, אברמי מצא את עצמו בווה שעות מעל הסטנדר, הוא החליף כבר חמש סוגיות, ולא התקדם בכלום. נס שהוא בחר מקום מול השעון, בלי מעקב צמוד הוא לא יודע איך הוא היה שורד את הסדר.

הנורא מכל, הפרצוף שהוא חייב לתחזק. מול החברים, המשפחה ואפילו אשתו, בעצם, קודם כל אשתו מוסרת הנפש. לספר כמה החיים גן עדן. איך הוא משוחרר, כמה כל מה שבן אדם צריך זה תורה בטהרתה, בלי חסמים ומגבלות. איך כל עולם התורה צריך שינוי.

ואז, בוקר אחד, ניגש אליו הגבאי. נו אברמי, דרשה בליל שבת, הולך? מוחו של אברמי עבר למצב טורבו. הגיע הרגע, בטוח יש לו על מה לדבר. פשפש אברמי מהכא להתם, מה שלמד היום ומה שאתמול. מה לפני חודש ומה לפני חודשיים. אז גילה אברמי שאין לו דבר. חייך אברמי לגבאי והסביר שהוא טרוד מאוד השבוע, וישב לחשב חשבוננו של עולם.

היתכן וכל ההאשמות שלי הם שקר? היתכן שמה שקראתי לו כבלים זו הדרך העולה בית א-ל?
היתכן והאשמה היא לא בממסד, אלא בי? היתכן שאני לא מוכשר כל כך גדול, אלא עוד אחד מני
אלף? היתכן שלא השיטה כושלת, אלא אני פשוט, בטלן?

ישב אברימי וחשב, חשב הוא חשבונו של עולם, והגיע למסקנה היחידה האפשרית. כל השיטה
פגומה, אברימי התחיל ללמוד מחשבה.

לא נשא פני שרים - לדמותו של רב

השעה שתיים בלילה והטלפון מצלצל, ר' משה מתעורר בבהלה ולוחץ בזריזות על השתק. די בזה שהוא התעורר, אין עניין להעיר את כל המשפחה.

על הקו אברך עם שאלה דחופה ביורה דעה, ר' משה שומע את השאלה מברר כמה פרטים ועונה. האברך מנסה לפלפל בדבריו, אך ר' משה מסביר לו שהוא לא נטל ידיים ולא בירך ברכות התורה. וכן, הוא ישן בשתיים בלילה.

השיחה תמה ור' משה שב לשנתו. לפחות הפעם זו הייתה באמת שאלה דחופה לא כמו הטלפון הבלתי נשכח בארבע לפנות בוקר בהלכות נדרים (מה הבעיה, אמרו לי ששאלות ביורה דעה אפשר בכל שעה).

ר' משה שליט"א (בן 65 וחצי) משמש בקודש כרב בית כנסת חשוב בשכונה אברכית צעירה. הוא היה אברך משכמו ומעלה, שילוב של פרומקייט קלורקייט ברייטקייט ועוד המון "קייט". כאשר נפתח בית הכנסת בשכונה החדשה פנו אליו גבאי בית הכנסת והציעו לו הצעה קוסמת, בא והיה עטרה לראשנו. מאז הכל היסטוריה.

חיייו של ר' משה מלאים בעשיה, לאחר תפילת שחרית יושב הוא קרוב לשעה בבית הכנסת, ועונה לשאלות הקבועות משואלים חדשים (אדום או חום) ולשאלות חדשות מהשואלים הקבועים (מה הדין אם בטעות הוא הזכיר בחול המועד יעלה ויבוא בבורא נפשות, איך הם מצליחים לחשוב כל יום על שאלה חדשה?).

אחרי פת שחרית קצרה בביתו מתחיל היום לנוע, תחילה דופקים הזוג מהרחוב הסמוך, הוא כבר התייאש מהם, אבל להם יש עדיין נערוון על הדמעות של המזבח. הוא הציע להם כמה פעמים לפנות לייעוץ זוגי מקצועי, אבל הם אמרו לו שאין להם שש מאות ש"ח לפגישה, כך שהוא צריך לשמש כיועץ לעת מצוא.

כאשר יושרו ההדורים והזוג נפרד ממנו עד הפעם הבאה, התפנה ר' משה לשבת להכין את השיעור הקבוע של יום שלישי, הלכות בית הכנסת בשילוב דוגמאות אקטואליות. אין לו רגע פנוי אבל את הבור הזה הוא כרה לעצמו. אחרי פטירת אחד מהמתפללים הוא קרא לחיזוק בכבוד בית הכנסת, כוונתו הייתה שיפסיקו לדבר בתפילה, מה שהוא קיבל זה שיעור קבוע בהלכות בית הכנסת.

עוד הוא מדפדף במשנ"ב, מעיף מבט להערות של דרשו (יענק'ל יושב עם משנ"ב דרשו בשיעור אין לו כח להפתעות שלו), שוב דפיקות בדלת, לא קיבלו את הבן של אפשטיין לשיבה, אם הוא הרב יש לו אחריות. זונח ר' משה את הספרים, נפרד משעה של קורת רוח ושוקע בשיחות קדחתניות עם ג' ראשי ישיבות ורשם אחד (אם זה לא קשור לאף אחד מהצוות מי מקבל שם את הבחורים, הטבח?).

ר' משה יוצא למנחה, בחור צעיר נצמד אליו בדרך. הוא אוחז באשו משום חיציו והוא לא מצליח להבין את הנימוקי יוסף, אם הם כבר מדברים אולי הרב יסביר לי מה זה בעלות, אה שכחתי אפשר גם לדעת אם הקב"ה יכול לברוא אבן שהוא לא יכול להרימה?

צהלתו על פניו ואבלו בליבו, מסביר ומחמיא, מרכך ומחייך ובעיקר מצפה לראות את פתח קראוון בית הכנסת ולהתחיל וידבר. בפעם האלף הוא מצטער שהוא לא גר קרוב לבית הכנסת, נמאס לו להיות ה"בל תשחית" של אנשים, הוא לא אשם שהם ראו אותו ברחוב.

זה לא שר' משה לא בעל מידות, זה לא שהוא סובל מלענות לשאלות, אבל הוא כל הזמן עונה לאנשים שצריכים אותו. למה כולם חסים על כל דקה פנויה שלו, למה לא נותנים לו לנשום, "טרחנים הם" זו לא מצוות עשה.

אחרי מנחה ר' משה ממחר מאוד, הוא "ראש ישיבה סדר ב" בישיבה סמוכה, אין מה לעשות גם רבנים צריכים לאכול.

מתברר שה"משכורת" הממוצעת לרב היא אלפיים ₪ בחודש, גם ככה קשה לאברכים ויש המון ת"ח שרוצים להיות רבנים.

למעשה המשכורת הממוצעת ל"ראש ישיבה סדר ב" היא באופן מפתיע גם אלפיים ₪, גם ככה קשה לישיבות ויש המון ת"ח שרוצים שטעל"ה.

כך ר' משה מכניס לביתו ארבעת אלפים ₪, כל מה שנדרש ממנו זה רק עבודה סביב השעון 24/7. לחזור מסדר ב' ולהתיישב בבית הוראה, לצאת מבית הוראה להיכנס למסור שיעור בנביא, לצאת מהשיעור וללכת לבר מצווה של גרינפלד, לצאת מבר המצווה וללכת למסור שיעור בשכונה ליד (הם משלמים לו מונית, לא צחוק), לחזור ולשבת עם האברכים של השימוש, לחזור לראש ישיבה שהסכים לדבר איתו על אפשטיין, לנסות לטעום פת ערבית ולהפסיק כי יש מראה דחוף, לענות לטלפון מהבלנית, וכל הזמן לענות ולענות ולענות, עוד שיחה ועוד שיחה. יש מודעה גדולה בבית הכנסת שהוא עונה בין שבע לתשע בלבד, שעות אחרות זה למקרים דחופים בלבד, אבל הכל דחוף. מה מברכים על טורטיה? מי שאמר רצה והחליצנו ביום שלישי חוזר? מה יעשה מי שמסופק אם אמר ותן טל ומטר בשמע קולנו? הכל דחוף אין דבר שסובל דיחוי, חייו הפקר לכל. הוא רב אין מה לעשות, אם הוא היה רוצה חיים רגועים הוא היה עובד בהייטק.

בכל מקרה 2000 ₪ זה לא סכום פעוט הוא לא עובד בהתנדבות, רק צריך לזכור שלמגבית להקמת בית הכנסת הוא היה ראשון החותמים, צריך נחשון שישמש דוגמא. כך הרב קנה ג' מקומות ב36000 ₪ (במילים, משכורת של שנה וחצי). ר' משה תהה לעצמו מה היה קורה אם הוא לא היה קונה מקום, הגבאי היה יושב על הכיסא שלו? היו מתכננים בית מדרש בלי מקום לרב?

כמובן שבזה לא נגמר הוא חייב לתת 40 ₪ כפול ארבעים חודשים למשפחה שקרסה, חמש מאות שקלים לפתיחת מגבית פורים, חמש מאות לפתיחת מגבית פסח, חמש מאות לפתיחת מגבית שבועות, חמש מאות לפתיחת מגבית בין המצרים וכן הלאה, חייבים שהרב יפתח את המגבית הוא הרי משמש דוגמא. הוא דוגמא להמון דברים אבל להתנהלות כלכלית נבונה הוא לא משמש דוגמא זה בטוח. (כמובן שזה לא מונע מאברכים לומר שהרב לא באמת נותן, הכל זה רק תמונה בשביל הפוזה, גם תרם את הדגים המקולקלים וגם לקה).

כל יום מחדש ר' משה לא מבין למה הוא הכניס את עצמו, מה היה חסר לו בחיים. כל דקה, כל רגע, הוא עוזר לאנשים. ואיך אמר לו אברך חסר טקט ובלי עודף שכל, אנחנו עוזרים לרב, בזכותנו יש לרב מחייב לחזור על ההלכה, ואנחנו עוד משלמים על זה לרב.

ערב חג הפסח, ר' משה נכנס לבית המדרש עם ערמת שטרי מכירת חמץ, הוא מתיישב אחרי שחרית ואברכים ניגשים כותבים שטר ומשאירים עשרים או חמישים נ"ל לידו. בזווית אצלו הוא שומע שיחה של שני אברכים, אני מוכר חמץ באינטרנט, שם זה חינם. אצל הרב זה לא נעים צריך לתת משהו, חבל על הכסף.

נעצור כאן, אין עניין להמשיך ולפרט על מסע הייסורים שעובר כל בעל משרה, אבל אולי הגיע הזמן שנשאל את עצמינו אם אנחנו לא עקומים.

זה נראה לכם צודק? רב צריך לעבוד בהתנדבות? מנתח לב מקבל לא פחות כבוד מרב אבל ברור לכולם שמגיעה לו משכורת מכובדת, אבל רב? עובד כמו חמור ומקבל משכורת של כלב.

ייעוץ זוגי? שש מאות נ"ל לפגישה, רב? חינם וכמה שיותר.

שיחת טלפון לרופא באמצע הלילה? מגיע לו 200%, שיחת טלפון לרב באמצע הלילה? כמה זה 200% מאפס.

עכשיו, הרבנים מתנדבים, עושים עבודת קודש, אבל איך ברוב חוצפה אנחנו חושבים שהם חייבים לנו? מישהו עונה בקו הלכה בארבע לפנות בוקר, בהתנדבות! הוא ער בארבע לפנות בוקר ולא מקבל על זה פרוטה! מה יש לנו לומר? הוא נהנה מזה, בזכות זה הוא מתקדם בלימוד.

גם סנדלר נהנה לתקן נעליים, זה לא אומר שהוא עושה את זה בחינם. הוא עובד בשבילך בחינם ואתה מה יש לך לומר, טיפת הערכה אין לך, תתבייש.

עזוב את קו ההלכה, תתמקד ברב שלך, משלוח מנות בפורים הבאת? הוספת מעטפה יפה? או שרק לקבל אתה יודע.

את ארבעת המינים של כל השכונה הוא ראה, גררת אותו לראות את הדופן עקומה אצלך בסוכה, התקשרת חמש דקות לפני שבת כי הסתבכת עם העירוב מהבית לסוכה משל היה הלל הזקן, אבל לתת משהו לסוכות? מה הקשר? זה מוזר.

מכירת חמץ עשית אצלו, או שהעזפת לחסוך את הבעת ההערכה החד שנתית הזו כי יש לך הרבה הוצאות עכשיו?

נחזור לקו ההלכה, התקשרת עשרות פעמים לקו פלוני, תרמת לו משהו? הערכת את האנשים שענו לך בכל שעה? שלא חייבים לך כלום? אל תיתן להם את כל החומש, אבל חמישים נ"ל חד פעמי מותר לך להעביר.

כפיות טובה מעידה על ריקבון, כפיות טובה הכוללת הסברים מלומדים כמה נותן הטובה כפוי טובה, מצריכה טיפול שורש עמוק בנפש האדם. בהצלחה.

שר וגדול - לדמותו של נכבד

נכבדות!!! (דפיקה קלה להגביר מתח).

נכבדס!!!! (דפיקה עוצמתית להקפיץ)

זה היה רברוך מורדכה (ירידה, טון וחצי).

יעקב או כפי שהוא הקפיד שיקראו לו "רב יענקב דן" היה דמות סלבודקאית אמיתית. כך לפחות הוא חשב.

מאז השתתפותו הראשונה במחנה בני תורה אי שם בשלהי שנות הסמ"ך, גמלה בליבו החלטה שכאשר יעלה הוא לשמים לא ישמע בקול רועם, הרגת את רברוכמרדכה של הדור הבא. הוא יהיה ר' ברוך מרדכי של הדור הבא, ואם יתמזל מזלו ר' ברוך מרדכי יהיה ר' יענקבדן של הדור הקודם.

את דרכו העולה במסילה החל יעקב בישיבה, שם הבהיר לכולם כי יש לקרוא לו בשמו המלא "יענקבדן" ובשום פנים ואופן לא להסתפק ביעקב היבשושי (היה ברור לו כי רוח הקדש נצנצה בהוריו כאשר העניקו לו שתי שמות, שהרי מפורסם כי אי אפשר להפוך לנכבד, כאשר אין לך אלא שם אחד). התחנה הבאה הייתה מחסן כיפות אלטמן, שם השיג כיפה היורדת על פי מידותיו, וליתר דיוק במידה xxxl (ייצור מיוחד, אבל שווה כל שקל). מכאן ואילך המסלול היה ברור. יענקב-דן טיפח היטב את ההדר הסלבודקאי. הזכיר את "הסבא" בכל מילה שניה (המילה הראשונה הייתה קאנט), פסע לו עקב בצד גודל ועקבי נעלי האלגנט שלו נקשו במידה המדוקדקת הנדרשת.

גם כאשר בנה את ביתו המפואר, לא פסק מצמיחתו המופלאה. זמן רב לא פסק פומיה מגרסא עד שזכה לכרס מהודרת הראויה לשמה. הדבר היה מורכב ביותר בשל סירובו לטעום הערינג'ג בקידושים מזדמנים, מחשש טפטוף השמן על שפמו אותו הוא נוהג לכסח כל יום. בגדיו תפורים על מידתו, ולעולם לא תתפוס אותו עם רבב על בגדו. שכידוע חיוב מיתה יש בזה.

כיאה לחניכי השיטה החזיק ר' יענקב-דן את עצמו כיודע ספר. הוא למד בכוילל לבו חפץ בשעות שלבו חפץ, כי כידוע הדרך לגדול היא להגדיל ראש. ההתקטנות של תשע עד אחת היא מתכון לבינוניות. כך נהג לו יעקב לצעוד לכוילל בעשר ומחצה כל יום שהרי אינו עוד אחד מהעדר, הוא מוביל ולא נסחף עם הזרם.

גם אם לא נהג ר' יענקב לשוחח עם חבריו לספסל בכל חלקי התורה, בעניינים העומדים ברומו של עולם נהג גם נהג. אין הכוונה לענייני השקפה אליהם התייחס בביטול בואכה התנשאות. גם המחלוקות הנפוצות לא תפסו את תשומת לבו בחינת ישחקו הנערים לפנינו. הנייעס העדכני מבחינת ר' יענקב-דן הסתיים "לפני המלחמה". כפי שנהג להתבטא על מלחמת העולם השנייה. בתקופה זו היה מעודכן לפרטי פרטים, שופע עובדות ונהגות כמעין המתגבר וסונט בשומעי לקחו על חוסר הידע המביך שלהם.

היה עומד לו ר' יענקב-דן בקהל רב, ושזור בן אדם לחברו בגדלות האדם, חברון (העיר כמובן, לא הסניף הדהוי בירושלים) בסלבודקה, אפשטיין בפרבשטיין, ר' לייב בר' אל'ה, ומקנח בווארט מר' חצקל, ואוי לתמים התורן שהיה שואל איזה ר' חצקל?.

אמנם ר' יענקב חש כי הוא עתידה של סלבודקה, אך לצערו סלבודקה עוד לא זיהתה אותו. גם בשכונה לא זכה למעמד נישא כפי הראוי לו בזכות ולא בחסד. אך לר' יענקב לא אצה הדרך הוא ידע היטב כי סוף הכבוד לבא.

לפתע נטרפו הקלפים, טרם זרחה שמשו של רב יענקב-דן שקעה שמשו של רב ברוך מרדכי. ר' יענקב לא ידע את נפשו. תמיד הוא ידע כי יש לדור את ר' ברוך מרדכי, אבל כשמשבצת "הדר-הדור" פנויה אין מצב שהוא נותן למישהו אחר להשתלט עליה ומחכה בסבלנות שנים רבות עד שיבוא יומו.

חרף כל מאמציו הקדחתניים לא הצליח ר' יענקב לסדר לעצמו הספד בשבעה. מתברר כי בתי הכנסת צרי האופקים בשכונה מעדיפים להביא רבנים חסרי כל כישרון רטורי להספיד, במקום הבחירה הברורה קרי ר' יענקב שלנו. אך אחר הפעלת קשרים חובקי עולם, בתוספת שישים ואחת טלפונים לגבאי יכול היה ר' יענקב לבשר בסיפוק כי עלה בידו. ליל שבת של השלושים שמור לו. הוא ירחיב בעובדות והנהגות בתוספת אנקדוטות היסטוריות על דמותו של ר' ברוך מרדכי. לו נאה ולו יאה.

ר' יענקב-דן לא תכנן לתת לנאום הראשון של שארית חייו להיות פחות מדרשה ממוצעת של ר' ברוך מרדכי. הוא שב וקרא כל נאום מפורסם מההיסטוריה. הציץ בהסרטים אלו ואחרות של ההוא מהאצ"ל. התלבט ארוכות אם לפתוח ב"יש לי חלום" או לסיים ב"אשכנזים! מזרחים! סלבודקאים". בסוף נפל הפור על "לא זרועי הולמת כעת על הסטנדרט אלא אגרופם של אלפי בוגרי עטרס ישראל שאינם עימנו כעת".

ככל שנקפו הימים גבר לו הלחץ, בני ביתו התגייסו בעל כרחם למשימה הנעלה, ושמעו פעם אחר פעם קטעים נבחרים מהדרשה. ר' יענקב-דן לא היה לחוץ מהתוכן כמו מההגשה. כבר אמר איזה גוי מפורסם שתשעים אחוזים מהדרשה זה ההגשה ועשרה אחוזים זה התוכן, ר' יענקב הסכים להסתפק בתשעים אחוזים הוא לא שאף לשלמות.

לאחר ניסיון מתסכל במיוחד לשחזר קנייטש עסיסי במילה כלשהי, הציעה בתו בת השמונה שכיאה לבית סלבודקאי למדה נגינה (חלילית, אבל אל תגלו) לרשום תווים על המילים וחסל. ר' יענקב התחבר מאוד לרעיון אך לצערו הוא לא ידע מאיזה צד מחזיקים חוברת תווים, קל וחומר איך לקרוא תווים אלו, (הוא נהג לומר שהוא מנגן לפי שמיעה, מה שהוא לא ציין זה שהוא מעט כבד שמיעה).

אך אל דאגה, אין דבר העומד בפני סלבודקער נחוש. ר' יענקב הוא בעל קורא מחונן. כך הוא חיבר טעמים לכל הדרשה ובא לציון גואל. תִּיָּרָה גִּלְלוֹת הָאָדָם מְדוּתָּה רַב פְּרוֹן מְרִדְקָה:

היום הגדול הגיע, רב יענקב-דן פוסע מעדנות בדרכו לבית הכנסת השכונתי. מהנהן בכובד ראש לשכנים או אולי יש לומר לשומעים. הדפים מקופלים בכיסו לכל צרה שלא תבוא, אך הוא כמובן לא מתכנן להשתמש בעזרים. הדרשה תיחצב היישר מתוך לבו, בלי כל הכנה הנראית לעין.

ר' יענקב-דן נכנס לבית הכנסת בסוף מנחה. חליפתו השחורה מצוחצחת כדבעי. עניבתו משתפלת על כריסו במדויק, כשהמשולש נוגע לא נוגע בחגורתו המוזהבת (מספר הפעמים שנאלץ לקשור את עניבתו מול המראה עד לתוצאה המושלמת, חסוי). חפתיו המבריקים מציצים משרוולי חליפתו כיאה לסלבודקאי נוצץ. רק מקל הליכה לא העז ר' יענקב להביא לבית הכנסת, אך אל דאגה עוד יבוא היום בו יוכל להוציא את מקלו מתחתית הארון בו הוא מאופסן.

בעודו צועד במעבר הצר, נדחק לעבר מקומו הזמני טרם יפליג למזרח. פונה אליו רבי יהונתן. אולי אינכם מכירים את רבי יהונתן זה, אך לבטח יש לכם במקומכם דוגמתו. יהודי יקר מהסוג הפשוט. חיוך נצחי, כובע מהוה, לומד בשוטנשטיין ומציץ בדרשו, לא בקיא בקודים, למעשה הוא לא ממש יודע מה זה קודים. גרביים לבנות ושלייקעס, ועיקר העיקרים קופסת טבק עסיסית בידי.

אחת ההנאות של רבי יהונתן היא לגרום ליהודים ליהנות, ומה גורם אושר ליהודי יותר משמעק טבק הגון היישר לנשמה יתירה? כך מסתובב לו רבי יהונתן בליל שבת ומושיט לאפם של המתפללים את קופסת הטבק, וכל הצדדים מרוצים.

אז רבי יהונתן פונה לר' יענקב-דן ותוחב אליו את קופסת הטבק, שמעק טבק רבי יעקב? ספק שואל ספק קובע. הסיטואציה לא נעמה לר' יענקב, הוא לא אוהב שקוראים לו רבי יעקב במקום ר' יענקב-דן ויותר מזה, אין לו כל חשק להיקלע לעיטוש צולב בדיוק באמצע שאגת "רויממות" ודומיה.

טרם הספיק לסרב בנימוס ולהוסיף חיוך קל, נדחף הילד חסר הזהירות של זילברשטיין (או כפי שמכנה אותו ר' יענקב "קל דעת") תחת כרסו של ר' יענקב במטרה לחתור למקומו. כתוצאה מהזעזוע הטקטוני התעופפה לה קופסת הטבק היישר על חליפתו ההדורה של ר' יענקב-דן. כתמים חומים השתרעו כעת מדש החליפה אל העניבה כולל חלקי החולצה שבדרך. רבי יהונתן המזועזע ניסה למחות בידי את הכתם, התוצאה הייתה הפיכת שרשרת איי הטבק לכתם חום אחד ענק ומזעזע למדי.

ר' יענקב-דן עומד כנציב מלח גס, כל חלומותיו נעלמו כעת בעננת טבק. אין דרשה ואין קהל, נכבד כמוהו לא יוכל לזעוק "גדלות האדם" בעוד אין על בגדו רבב אחד כי אם רבבת לכלוכים. מצחו האדים ועשן קל עלה מאפו. הוא תפס את רבי יהונתן בצווארוננו, נענע אותו כמו לולב וכה אמר, וליתר דיוק כה צרח. פרענק פרך מי העלה אותך לארץ, לך למעברות מטומטם. אתה וקופסת הטבק המפגרת שלך. נמאס כבר מאנשים כמוך, מה אתה עושה בבית הכנסת, לך לנקות רחובות או משהו. דממה מזועזעת השתררה בבית הכנסת. התברר לכולם כי אפשר להנעיל חתול במגפיים מחודדות. להלביש לו חליפה מדוגמת ואפילו חפתי פנינה. אבל מספיקה קופסת טבק אחת כדי להראות שחתול הוא לא בן אדם.

לזכרו של גאון ישראל רבי ברוך מרדכי אורחי זצ"ל, ולרפואת שלל חקייניו.

שרים בי נדברו – לדמותה של מחלוקת

מרדכי לא ידע את נפשו, מעולם לא חשב שיגיע למצב כזה, דרך ללא מוצא, מלכוד בלי פתרון.

נתחיל מהתחלה. מרדכי הוא איש מתוק, בעל חסד וחייכן.

יש נקודה אחת שבוערת במרדכי, מרדכי סולד ממחלוקות. כל כך שונא מחלויקס עד כדי כך שבכל מחלוקת הוא יודע בדיוק מי הצד הנכון ומי הפושע שעושה מחלוקת.

הוא טורח כמובן להביע את דעתו בכל קרן רחוב ולהתעצבן בכל פרט בסכסוכים הקרובים ללבו. כי כשם שמרדכי אוהב אדם כך מרדכי אוהב דם, כמה שיותר דם.

השאלה העולה מאליה היא איך יודע מרדכי מיהו הצד הנכון? מהיכן הוא שואב את המידע המאפשר לו להכריע בסכסוכים אשר יש שם יותר אמוציות ממלחמת רוסיה – אוקראינה.

כמו על כל קושיא עסיסית, גם כאן שתי תשובות בדבר. התשובה הפורמלית היא שהדברים ברורים כשמש. פשוט שפלוני הוא הצודק ואלמוני סתם מחרחר מלחמה, רודף בצע, סוכן שינוי שחדר למחננו. אמנם יש אנשים עם נגיעס שלא תופסים את זה, אך אדם אובייקטיבי כמו מרדכי רואה את הדברים בבהירות.

התשובה השנייה היא שמרדכי סומך על ראשו המונח איתן בין כתפיו שלא יפספס את האמת ח"ו, הוא שמע פעם בשם החזו"א (זה מהמחלוקת עם הפושטקים של פא"י) כי ה"מושכל ראשון" הוא האמת. מרדכי לקח את זה כדרך חיים. הראשון שמספר לו על המחלוקת הוא נוטל את הצד שלו, מכאן ואילך הצד השני הם ריקים ופוחזים והוא לא ירחיב כי מרדכי שומר על לשון נקיה.

כך ניהל לו מרדכי את חייו העליזים, הביע דעה בנעשה על הגבעה (הוא בן והוא חתן מה השאלה), שאל חובשי ספודיק אם הם מגור תיירה, לכובעי הסמט הוא נהנה לומר שהוא מתעניין בדירה ברמת אברהם, ולא שכח באף שיחה לדחוף מילה על השבונ"ץ. הוא היווה הוכחה חיה כי העולם הוא זוגי שהרי תמיד הוא התחלק לשניים, אלו שבצד הנכון ואלו שבכלל לא צד.

גדלותו של מרדכי על סתם אנשים פשוטים התוחבים את אפם במחלויקס היתה, בכך שהוא מעולם לא התבלבל, לא מצא את עצמו בשני צידי המתרס. הוא ניחן בחוש ריח מחודד וזיכרון לא רע, כך ניווט הוא את דרכו בלי כל טעות. לא נאלץ אף פעם להסביר איך יתכן שהצד הצודק במחלוקת על ההקדש של עץ חיים תומך בצד הטועה בסכסוך של ימין צדק. כמו כל תשבץ הגיון, גם אם ההגדרות מסובכות למדיי, בסופו של יום הכל משתלב.

אך לא לעולם חוסן, חייו של מרדכי נהפכו על פניו, משל היה הוא סדום או עמורה. לפחות היו נהפכים על דבר מה דרסטי, פילוג במיר או סכסוך בלייקווד. אך למרבה הבושה מה שמוטט את מרדכי היא דווקא חסידות מילצ'וב.

מסתבר כי האדמו"ר ממילצ'וב או המילצ'ובער רב'ה כפי שהוא מוכר בציבור, פרש לו לבית עולמו. כמנהג אדמורי"ם חשובים דפה הותיר אחריו ב' בנים האחד קדוש והשני מוצלח. עד כאן הכל מוכר וידוע, מרדכי פתח את פנקסו הווירטואלי, חידד את לשונו הפיזית למדיי, ובלע אותה בפתאומיות.

מתברר כי אחד הבנים הוא חתן של אדמו"ר מפורסם, האדמו"ר הצודק בסכסוך הלונדוני המוכר. אך למרבה התדהמה הבן השני הוא גיסו של ראש הישיבה ממאבק העשור בדרום. התשבץ נפרם, היקום כולו שקל לשוב לתוהו ובוהו. אין למרדכי דרך לבחור צד.

מרדכי לא ידע את נפשו. איך הוא מגיע לשטיבלעך? איך הוא מראה את פניו בחוץ? כל אויביו ישחקו לאידו, מוטב לו ליפול לתוך כבשן האש ולא לעבור את ההשפלה הזו בזכרון משה. תמיד אמרו לו שמחלוקת איז פייער.

אחר שבוע בהם הצהיר מרדכי על דלקת ראות חריפה, נמצא הפתרון. מרדכי עטה צעיף רחב על צווארו, תיק תפילין בידו וצעד בארשת ממהרת לעבר זכרון משה. הוא לא זכה להתקרב לשטיבלעך. מסמטה צרה כלשהי שאף רב לא הספיק למות ולספק לה שם, זינק עליו מיילך בינדר. כן כן, אותו מיילך בינדר שהסתכסך איתו בפרשיית האם והבבא, שם כל אחד תפס צד אחר בירושת המיליונים ומאז נפרדו דרכיהם. "נו ר' מורדכה" מגחך מיילך. "מה אתה אומר על מילצ'וב?" מרדכי המשיך ללכת שומר על צעד אחיד בלי שמץ היסוס. מפנה את צווארו בזווית של ארבעים מעלות ועונה בטון יבש. באמת ר' מיילך, לא מתאים. לא נמאס לך להתערב במחלוקת??

מאז דור הפלגה דרכם של בני האנוש הוא לריב.

הסכסוכים מעצבים את חיינו קובעים את ערכינו ובונים את האישיות שלנו.

כמו כל דבר בעולם היהודים נמצאים בחוד החנית, אנחנו אלופי העולם בסכסוכים. ואם היהודים מומחים בזה, אנחנו החרדים בשפיץ.

כל אחד מאיתנו מחזיק צד בכמה סכסוכים במקביל, יש לו דעה בסכסוך הליטאי/בריסק/העדה החרדית/באבוב/סאטמר/סלונים/סאדיגורא/ש"ס/חב"ד/בית הכנסת שאליו הוא לא נכנס וכו' וכו'.

אתם מן הסתם מגחכים, מכל הסכסוכים הנ"ל אתם מעורבים אולי בשניים. כל השאר לא מעניינים אתכם יותר מהשלג דאשתקד. למעשה השלג דאשתקד יחסית מעניין, מוטב למצוא דוגמא אחרת.

אני חולק עליכם. במרבית הסכסוכים יש לכם נטייה, אתם יודעים מי המשוגעים ומי הצודקים, מי הקרוב ומי המתקרב. לא בכל אחד ואחד מהמחלוקות, אבל ברבות מאוד, רבות יותר מידי, יש לכם עמדה.

אז נכון, אתם קאלטערס, לא מושקעים בסכסוך, אבל יש לכם צד בכמה סכסוכים במקביל.

שימו לב דבר נפלא, הביטו על רשימת הסכסוכים הנאה כאן למעלה, עלעלו בזיכרונכם בעוד מאות הסכסוכים שלא אוזכרו, מה המשותף בין רובם?

כן, כמו שחשבתם, ברובם המאבק הוא לא אידיאולוגי אלא על שליטה וכבוד.

מי יוצאי הדופן? נכון מאוד! המאבקים אליהם אתם קשורים, הם יוצאי הדופן, אתם אינכם שייכים לשליטה וכבוד, זה אמיתי זה אידיאולוגי, כאן הכל לשם שמים (חוץ מהצד השני שאותו מעניין רק כבוד ושליטה כמובן).

אולי הגיע הזמן לפקוח עיניים? מה הסיכוי שדוקא המאבקים אליהם אתם קשורים הם נקיים, הם לשם שמים? בואו נודה באמת, כל המריבות הן על אותו הדבר, אף אחת מהן היא לא אידיאולוגית, גם אם נפספס ח"ו את המאבק היחיד שהוא אמיתי, מבחינה סטטיסטית זה משתלם, עדיין נצדק בתשעים ותשעה אחוז מהמקרים.

למה עובדים בבחירות? כבוד שמים כמובן, אברכים לא יסגרו את הגמרא בשביל משהו מכוער כמו בחירות אם לא הרבה "גופי תורה" תלויים בה. היכן עובדים הכי הרבה? כשיש סכסוך חרדי וצריך "להוכיח" את הכח שלך.

הגיע הזמן להפסיק לשקר לעצמינו, אנחנו רדודים עם מידות רעות, כל מה שמעניין אותנו זה לנצח, בדיוק כמו המריבה של שני נהגים על הכביש. הם לפחות לא משקרים לעצמם.

אמת מה נהדר לראות ברכת כהנים בישיבת פוניבז, מסביב יהום הסער, בתחילת התפילה הושלכו סטנדרים בעזות דקדושה, מה שלא מפריעה לעשרות כהנים משני הפלגים לברך את עמו ישראל **"באהבה"**. מרא דכולי עלמא, אסור לברך אם אתה שונא מישהו מהקהל, אבל כאן? אף כהן לא שונא אף אחד, הוא זרק סטנדר, אבל אין לו שנאה הכל "לשם שמים". איך אין לו בושה להסתכל במראה? (אם כי הם מחמירים מן הסתם שלא להסתכל במראה, פרומקייט זה חשוב).

רוחניות? הצחקתם אותי, אם אתה חסיד בעלז הרי שברור לך שרוחניות כוללת מוסדות עם תקצוב מלא. שים לב, לא חונכת כך, לא הייתה השקפה מוקדמת שהונחלה לך בוורידים, הקהילה שלך סוברת ככה, אז אתה משוכנע בזה, אמור מעתה קהילתיות ולא קב"ה.

אם אתה מהפלג הירושלמי ברור לך שלקייחת תקציבים מהמדינה היא חורבן. לא חונכת ככה, גם בקום המפלגה לא חשבו כך, אבל זאת עמדת הקהילה שלך היום והנה אתה מוסר נפש על העמדה הזאת.

עכשיו הקורא מתחלחל, מה פתאום ... (השלם את החסר) הייתה ההשקפה מדורי דורות, כבר הר"י מיגאש, הרמב"ם, החיד"א, בעל התניא, ר' אהרן מבעלז, הסטייפלער, ור' עמרם פריד חשבו ככה רק שבזמנם לא היה את זה בדיוק. ברור שזאת דעתך כעת, שים לב שכך גם דעותיהם של כל מי שחושב אחרת. על אלה אני בוכיה, על מנגנון השכנוע העצמי שהופך כל מאבק לאש קודש, כל מריבה על חניה למריבה על לא תחנם.

בינו נא זאת, אידיאולוגיה היא הכלי להניע אותך להיאבק בשביל אנשים אחרים, האידיאולוגיה שלך היא הכבוד שלהם.

תריבו אם זה עושה לכם טוב, תשכחו מגן עדן, זה לא יקרה.

מחלוקת בראי הדורות – נקודת מבט נוספת

למרות שבמחלוקת מקובל שאין צד שני, אעמיד כעת צד שני ביחס לגישה למחלוקת, אשר לדעתי לא נעים לשמיעה באותה המידה.

ראשית כל אדגיש: אני מדבר מפוזיציה, אני לא מכיל מורכבות, למעשה נמאס לי ממורכבות.

בואו נסכים כי ההנחה שהמריבה הקהילתית שלך היא קודש, אך המריבות של האחרים הם קרח ועדתו המורחבת, זה עלבון לאינטליגנציה, אפילו מביך מעט.

אם בחרנו לוותר על האפשרות שהכל הבל ורעות רוח, נשארנו עם אפשרות נפלאה נוספת. הכל אמיתי, הכל מוצדק, כל מחלוקת קדש והמחלוקת שלך היא קדש קדשים.

אחדד. מחלוקת היא לא עמדה שונה ונהרא נהרא ופשטיה. היא מכוערת, בועטת, אפילו נושכת. אי אפשר לקדש את האספקטים הרוחניים שבמחלוקת ולומר שהחלק כאן בעלמא הדין לא קשור אלינו.

אחרי שקידשנו את המחלוקת והסכמנו שלצורך העניין אנחנו לא טומנים את ראשנו בחול או בסטנדר, הרי שרבנים אדמורי"ם וראשי ישיבות נושאים בעול גם בעניין זה. אי אפשר לומר שהם צעקו כבוד התורה וזה לא אשמתם שחסידיהם ותלמידיהם פירשו זאת באופן יצירתי. היתממות פירושה טיפשות, ואם אאשים את אותו צדיק בטיפשות הרי ש"כבוד התורה" יופנה כלפיי באופן בוטה וכואב למדי.

אז כעת אנחנו אוחזים בזה שמחלוקת מותר ראוי ורצוי שתכלול היבטים פיזיים דוקרניים, אולי זה לא חיובי אבל זה רע הכרחי. לא שפיכות דמים הוא דזל אלא טהרת כלים הוא דחמיר, וקול מראה וריח אין בהם משום מעילה.

כפי שהעלינו לא מדובר רק על המחלוקת שלך, כל מחלוקת נצרכת לכגון דא ואי אפשר לו לעולם בלא בורסקי. כל שאלה איזה אח ראוי יותר להמשיך את הבעש"ט, איזה ראש ישיבה זכאי לישיבה, איזו קהילה זכאית לבית כנסת, הכל הולך, הכל קדוש והכל מוצדק תיאורטית. (כמובן שתתכן מחלוקת לא מוצדקת, אבל זה כמו טעות בשיקול הדעת, עצם הרעיון מוצדק אבל כאן זה טעות, זו לא טעות בדבר משנה על עצם המחלוקת).

אם כן אנחנו לא מתמודדים עם מחלוקת בצורה נכונה. איך יכול משגיח לזעוק בשפתיים דולקות וקול ניחר "מחלוקת איז פייער" כאשר ליבא לפומא גליא שלוותר איז פרייער. מדוע להרצות בגנות המחלוקת, כאשר מחלוקת ציבורית היא דבר נצרך וכל הנלחם שם למען כבוד שמים ינחל גן עדן.

אם יהודי מחנך את צעירי הצאן כי שווה להפסיד המון בשביל לא לריב עם השכן, שיסביר להם שלריב ציבורית זה דווקא טוב, שלא ישאיר אותם בסתירה פנימית.

אבל לא, נותנים לכולנו להבין שכל מחלוקת היא אסון, כולל המחלוקת שבה הם עצמם מעורבים שבה הצד השני הוא האסון כמובן, הוא ההוכחה החיה לנזק ממי שלא לומד מוסר. אז מה יעשה הבן ולא יחטא, כאשר מתברר לו שהעולם לא חד ממדי, שמחלוקת היא כמו כל חפץ דו ממדי אחר,

יש שני צדדים אבל מי שנמצא בצד אחד לעולם לא יראה את הצד השני למרות שהוא קיים בוודאות. מה הוא יחשוב אז על הרבנים שלו או על העולם.

תראו את היחס למחלוקות שזעזעו את העולם היהודי בעבר.

למעשה יהיה קשה לראות את היחס כי פשוט אין, או שהיו מאבקים שזה באנשים רעים כדוגמת שבתאי צבי וכדומה, או שפשוט לא היה.

התגלגל לידי ספר לימוד בהיסטוריה יהודית הנלמד בסמינרים, בקטע על ישיבת וולוז'ין מספרים בחצי שורה שכאשר המצב היה קצת מתוח עזב הבית הלוי את הישיבה. מחלוקת? ח"ו.

תשאלו בחור חסידי קלאסי על המאבקים בעיירות בין האדמורי"ם (שלא לדבר על ברסלב) או שהוא לא מכיר או שהוא לא מתערב.

היעב"ץ והיערות דבש? הם יחדיו בגן עדן וכל מי שנלחם נצלה על גריל בגיהנום. אני יודע שיש גדולי עולם שאמרו את זה, אבל תסבירו לי ביושר, היעב"ץ לא שלח את תלמידיו למלחמה? הוא אמר להם אל תתערבו? זה אמור להיות קול קורא ממני בלי שאף אחד יתערב? אז מהיכן הוודאות שהם לא נלחמו לשם שמים? שהם רצו רק את תאוות הכבוד והניצוח? אז או שתבחרו את התאוריה הקודמת שכל מי שנלחם בשטח בכל מחלוקת זה לא לשם שמים, או שתסבירו למה המחלוקת שלכם היא קדושה ובלי פניות, אבל המחלוקת שלהם היא נורא נוראות?

אם כן יש לנו שני דרכים להבין מחלוקת היסטורית, או שהיא לא הייתה, או שאנחנו לא מבינים אבל-זה-היה-בין-גדולי-עולם-שמאוד-העריכו-אחד-את-השני-והמחלוקת-בדקות-והתלמידים-היו-רשעים-והקדיחו-את-הקדירה, בקיצור אנחנו עובדים על עצמינו ביחס לעבר וזה לא כל כך נורא, אבל בואו נפסיק עם המוסר הכפול, בסוף זה מתפוצץ.

עשיתי לי שרים - לדמותו של נייסן

נכתב בהקשר לבחירות המקומיות הבאות ומתרגשות עלינו.

לחלקכם התוכן יראה מגוחך, אינכם מכירים זאת ולא תבינו על מה אני מקשקש, יש אחרים שיבינו היטב ודי בזה.

לא היו ימים טובים למנחם אברמוביץ מתקופה זו, תקופת הטרור טרום בחירות.

מנחם או כפי שכונה בחיבה ר' מנחם, טרח תמיד להדגיש כי הבחירות עצמן אינם אירוע מעניין. הרי אנחנו לא בוחרים אנחנו מצביעים, רק גדולי ישראל בוחרים.

גם התקופה של טרום הבחירות לא ממש מעניינת שהרי כבר כולם יודעים מה יבחרו גדולי ישראל ואם כן נכנסים לשאלה של ידיעה ובחירה והוא חונך מקטנות שלא לחקור באמונה ח"ו.

תקופת ה"טרור טרום" לעומת זאת, היא גן עדן. אם שבת היא מעין עולם הבא, הרי שלעמוד בשבת אחרי התפילה בבטן עמוסה בקרקרים של הדר וקוגל של ט.ג ולדון ברותחין את מועדמד של גדולי ישראל זה כבר מעין גן העדן העליון ובבחירת עטיו של נחש.

פעם לפני שנים רבות בבחירות האחרונות לכנסת היה ר' מנחם במעמד נייסן מכובד, לא שהוא היה מחוץ למעגל, מנסה להטות אוזן ולשלוח משפט מתחכם פה ושם. מקומו היה איתן כאחד מחברי פאנל השטיבל המכובדים. אבל להגיע למעמד נייסן על, מסוג שכל השיחות משתתקות כאשר הוא מגיע. שכל אמירה שלו מתקבלת בצחוק רם, לזה הוא לא זכה.

אך בבחירות הללו הכל השתנה. בשל השינוי הדרסטי בזהותם של גדולי ישראל, השתנו באופן מפתיע גם בתיים של גדולי ישראל, הרי ידוע לכל דרך שלעולם אין לדבר על גדולי ישראל, אך האיסור לדבר על מישהו מעולם לא עצר יהודי חדור מטרה, על כן ניתן למכור בשבת דירות בהחלפת מעות בתפוחים, ניתן לומר כל העולה על הלב בהתייחסות לקב"ה ע"י הצמדת ה"כביכול" המפורסם, וניתן לדבר על גדולי ישראל ע"י השימוש בנכדיהם, או בלשון גבוהה בתיים של גדולי ישראל.

כך או כך החבורה של אחרי שחרית שכבר התרגלה לגלגל על לשונה יענקי ומוטי נאלצו ללמוד שמות חדשים, במקומם הם מדברים על טוביה וזלמן לייב, אם כי איש אינו יודע אם אכן קיים אדם בשם זלמן לייב המשמש בזמנו הפנוי כנכד של רב כלשהו, אבל כפי שאמרנו כשם שאין צורך שיהיו לאדם תפוחים כדי למכור דירות בשבת (הרי אין זה סאה בסאה דבעינן "יש לו"), כך אין צורך בנכד אמיתי כדי לדבר על גדולי ישראל.

והנה בבוקר אפרורי אחד הכל השתנה, ר' מנחם סיים אשרי ובא ולציון והידס לו לחבורה העליזה שערבבה לה בחוץ, על לשונו כבר עמדה הרצאה בטוב טעם ודעת על איכותם של חברי המועצה מטעם ש"ס באלעד. אמנם ר' מנחם נוהג כמנהגו של הגר"ק ומעולם לא דרך באלעד ולו מהסיבה הטריטוריאלית שאין לו שמץ של מושג היכן שוכנת עיר זו אף שהוא משוכנע כי היא דרומית ליבנה אי שם, אבל את דעתו על ישראליק כפי שהוא מכנה אותו בחיבה הוא שוטח בכל הזדמנות.

אך כאשר הצטרף לשיחה הערה התבשר ר' מנחם בבשורה מרעושה, כל חבורת השחרית עומדת ומקרקרת בהתרגשות, דמות חדשה צצה בביצה הפוליטית (כנראה מכאן הגיעה החקירה הידועה מה

קדם למה, הביצה או התרנגולות). יהושע שווימר הוא הדמות הסודית שכולם מדברים עליה, זה שמנהל בשקט את כל מה שקורה ולאף אחד מלבד כל עם ישראל פלוס חלק גדול מהנכרים החיים כאן בארץ אין שמץ של מושג על חייו ופועלו.

ר' מנחם משלים פערים ומתברר לו שכל הקלפים נטרפו מחדש, יד חדשה צמחה לגדולי ישראל ועל אותה ידא אריכתא ניתן להליץ כי ידו בכל ויד כל בו. הוא בנה את הסכסוך בבית שמש, הוא אחראי על זהות ראש העיר בחיפה, הוא נלחם במלא העוז על אשדוד והוא יקבע מי יהיה סגן ראש העיר בקנטוניה (יש טוענים כי אין מקום כזה וזו הייתה טעות דפוס ב"בקהילה", אך אחרי שבוע שלם בה קנטוניה היתה חלק מהדיל אף אחד מהצדדים לא מסכים לוותר עליה).

ר' מנחם נדרך, שוקי שווימר? אתם בטוחים? ההורים שלו מארזי הבירה? כן, כן וכן אומר החבר המקושר, אתה מכיר אותו?

כאן הגיעה שעתו הגדולה של מנחם, זמנו לפרוץ לתודעה הציבורית, להיהפך למשכוכית ולהפסיק להיות העדר, אם אני מכיר את שוקי? שוקי הוא חבר ילדות, גדלנו יחד, אני ושוקי היינו כמו אחים.

עיני כולם נפערות, המעגל מרכיב את עצמו מחדש כאשר מנחם מוצא את עצמו במרכז. נו מה נראה לך ששווימר הולך לעשות בבני ברק, הרי הרבה גופי תורה תלויים בה?

מנחם זוקף את גוו הוא במקום אחר כעת. בני ברק? אין מצב ששוקי יוותר שם, אם שוקי מנהל את זה בני ברק בטוחה. אבל מה עם העכברים מצייץ אחד הנוכחים, עכברים? הצחקת אותי תוקף מנחם, אם זה מפריע למישהו שיתלה תמונה של רב שיעל'ה, בני ברק לא תיפול! מסיים מנחם בפאתוס משל בני ברק היא מצדה ולמצער מריפול הנצורה.

כך ככל שקרנו של יהושע שווימר או שוקי כלשונו של מנחם עלתה, אף קרנו של מנחם צמחה מעלה מעלה, הוא הסביר את מהלכיו של שוקי בקרית ספר (האיידעם של גוטרמן הוא בן דוד של ר' שבח אי אפשר לגעת בו), את התרגיל המבריק בצפת (זה בדיוק הסגנון של שוקי, לעשות פריימריז ואז לבטל אותם), את הכישלון בביתר (הוא רצה להביא לשם כוכב מחדרה שיביא את המאוכזבים, דווקא לא מתאים לו הרעיון) ואת מאבק האיתנים בבית שמש (אל תלמד אותי מי זה שוקי, הוא ימשיך להתעקש שהמועמד שלו הוא המועמד המוסכם).

כך חולפים להם שבועיים בהם פרח מנחם, קהל המעריצים שלו גדל ומנחם המשיך להאכיל את שומעיו בפרשנות מדוקדקת, אנשים מצפים והאחריות מחייבת.

אחרי אותם שבועיים קופץ לו מנחם לחתונה של בן דוד שני, בהלוך הוא משלים את ההודעות שפספס בקו הנייעס הכמעט הכי אהוב עליו, מגיע לאולם בדיוק בזמן. מזל טוב לבבי, קוגל בינוני וצלחת טשולנ"ט פרווה מהבילה, כל מה שחסר למנחם זה פרטנר לשיחת רעים והוא מסודר.

והנה מול עיניו הנפערות בתדהמה צועד לו בנחת יהושע שווימר עצמו. מנחם לא מאמין למראה עיניו, הוא אמור להיות כעת בהרצליה בשיחות קדחתניות מי ישובץ במקום השלישי ברשימה, איך הוא משוטט בנחת בחתונה.

אך לא איש כמנחם יפסיד הזדמנות פז שכזו, הוא מנפנף בידו הפנויה וצווח, ר' יהושע, שוקי, הרב שווימר, מה שלומכם, מזהים?

שווימר פונה אליו בחיוך מהוסס, אוו שולם וברכה כמה זמן לא נפגשנו, תוך כדי חפירה בתאי מוחו המאובקים יתר על המידה מהיכן הוא מכיר את הברנש הנטפל אליו ללא עוול בכפו. אך מנחם חוסך לו את המאמץ ומזכיר לו, מנחם אברמוביץ מארזי הבירה, למדנו יחד בחיידר. חיוך של הקלה חוצה את פניו של שווימר, מנחם, בטח שאני זוכר רק לקח לי זמן למצוא את השם הפרטי.

מנחם לא פנוי להתעכב על זוטות, חשבתי שאין לך דקה פנויה הוא לוחש לכיוונו של שווימר, אתה לא אמור להיות בהרצליה כעת?

שווימר מסתכל עליו במבט השמור לאנשים מסוימים מאוד (למרבה הצער אותם אנשים ידועים בחוסר הבנת כל מבט שהוא), מה לי ולהרצליה, אני גר בבני ברק מיום נישואי וים מבחינתי זה שרתון דייקא.

מנחם מצחקק, זה בסיידר אין צורך להסתיר אני יודע שאתה הוא ידא אריכתא, כל העולם יודע.

כאן מבין שווימר את הטעות, אתה מדבר על בן דוד שלי מבית וגן, אני מתקין מזגנים. מעולם לא נגעתי בקצה הזרת בעסקנות כלשהי מלבד תדיראן מול אלקטרה.

מנחם כמעט נחנק מהטשולנ"ט, עולמו חרב עליו, כל התאוריות שהפריח, כל המהלכים שהוא בנה נהפכו לאבק פורח מול עיניו.

הוא חזר לביתו אבל וחפוי ראש, נכנס להתפלל מעריב ולבו בל עמו, אחרי מעריב הוא שומע, נו מנחם מה קורה מה שווימר מבשל לנו עכשיו. פגשתי אותו עכשיו מפטיר מנחם בשפה רפה, הם לא יתפשרו על קנטוניה.

מה גורם לנו לדון במהלכיהם של אחרים, מה כל כך מעניין בפוליטיקה או במלחמה בין רוסיה לאוקראינה.

אם מדובר על דברים הנוגעים לנו הרי שיש לנו הסבר סביר, חשוב לנו לדעת מי יהיה שר החוץ הרי הוא הפנים שלנו בעולם, המייצג שלנו בבית הלבן וכו', (כמובן שאין לנו מושג מי היה שר החוץ עד היום הזה, אך ברגע שיש נידון יש לנו תירוץ סביר להתעניינות).

זה מסביר את השייכות שלנו לבחירות מקומיות, בדוחק גם את הבחירות הארציות. אבל באופן מפתיע למרות שההשפעה הגדולה על חיינו היא ככל שמדובר בתפקידים הקרובים אלינו יותר, בחירת מנקה לבנין תשפיע עליך באופן אישי הרבה יותר מחבר מועצה זה או אחר. ההתעניינות שלנו היא ביחס הפוך, ככל שהבחירות "גדולות" יותר, מרכזיות יותר, אנחנו נהיה "מושקעים" בהם יותר למרות ההשפעה הדלה עלינו.

הנקודה בולטת יותר בציבור החרדי. בחירת הרשימה שאנו חפצים ביקרה היא בפירוש לא בהכרח טובה לנו, אנחנו לא מכחישים כי הבחירה שלנו היא סקטוריאלית ובהחלט לא בשל הדאגה לתושב הקטן שבמקרה הוא אני ואתה. (אני מדבר כמובן בבחירות המוניציפליות ולא הארציות).

אם כן מה גורם לנו להיות מושקעים בזהות ראש עיריית בני ברק? מה אכפת לנו מי לא יטפל בעכברים? אם כבר היה עדיף שארצה בניצחוני של "הצד השני", בין כה אני הולך לקלל את ראש העיר בחמשת השנים הבאות לפחות הוא לא יהיה מהמפלגה שלי. מסובך עוד יותר להבין, מה גורם לאדם להתעניין מי יהיה ראש העיר במקום שהוא מעולם לא ראה. מה גורם לבני אדם נורמטיביים להזדהות עם אנשים שהם לא מכירים וכלום לא יצא להם מניצחון או הפסד שלהם?

אז כמובן התשובה שקופצת לראש היא קבוצת כדורגל. בני אנוש משקיעים המון כסף וזמן כדי לתמוך בקבוצה "שלהם" דבר מטורף מכל זווית שמסתכלים על זה, אנחנו נאלצים לפרוק את התחושות הללו בפוליטיקה.

לשמחתי אינני מכיר את הלהיטות של אוהדי כדורגל, אין לי את הכלים לנסות לנתח מערכת שמעולם לא היתה בהישג ידי כך שאיאלץ להתעלם ממנה ולנסות להתמקד בפוליטיקה, להבין את מנחם אברמוביץ ולא את יורם מהיציע.

נראה לי כי כל אדם חולם לעשות משהו בחיים, להשפיע על אחרים, שהוא לא יישכח. לחיות את החיים ולא שהחיים יעברו על פניו. קשה למישהו לחשוב שהנה הוא בן ארבעים וכן חמישים ולפתע בן שמונים ובזמן שאחרים עשו ופעלו והותירו חותם הוא נמצא בדיור מוגן כשהדבר היחיד שהוא יכול להתרפק עליו זה איך שהוא היה הכוכב בשיבה. הוא רוצה להיות מישו.

אז מה תאמרו לאותו אחד, קדימה תעשה משהו, כל אחד יכול, אם תאמין בעצמך אתה יכול לעשות הכל. אגלה לכם סוד, זה שטויות במיץ גזר. נראה לכם שכל אחד יכול לרוץ מאה מטר בעשר שניות? נראה לכם שכל אחד יכול לאכול שני מגשי פיצה בחצי שעה? למה החלטתם שכל אחד יכול לעשות הכל, שכל אחד יכול להצליח? נכון סיפרו לכם שכל גדולי ישראל מוחם היה סתום ויש אומרים כי לא היה להם מח, שהדבר היחיד שנדרש הוא מאמץ, אבל לצערי זה לא נכון. מרבית האנשים לא יהיו חברי כנסת ולהבדיל ריבוא ריבואות הבדלות לא יהיו רבי עקיבא איגר.

מה נשאר לאותם אנשים, לכולנו, איך נוכל להרגיש משמעותיים? אנחנו יוצרים קורלציה בינו ובין אותם משפיענים, מתחברים רגשית להצלחות שלהם, משייכים אותם אלינו וממילא ההצלחות הם שלנו. אנחנו נבחרנו לראשות העיר, אנחנו ראשי הממשלה, ניצחנו "אותם", הוצאנו את פוטין טיפש, אנחנו על גג העולם.

כמובן שבפוליטיקה זה פתטי, אנחנו לא מתחברים למשהו משמעותי, לאדם עם ערך מוסף. זה אופיום להמונים, סיפוק רגשות בצורה רדודה. ההכרעה ברורה, קל לראות אם "אתה" המנצח או המנוצח. "אתה" מקבל השפעה ציבורית במקום. יש "לך" כח להכריע בשאלות הנוגעות לאחרים. לעומת זאת בהזדהות עם הוגה דעות למשל אין לך רגע של הכרעה, אין לך השפעה שניתן לכמת אותה, התוצאות הן ארוכות טווח. לכן רבים יעדיפו את הנוצץ והקל מאשר "להשקיע" בהזדהות לטווח הארוך.

הבעיה בזה היא ברורה, בחרנו את הפתרון הקל. במקום להשקיע ולמצות את הפוטנציאל שלך אתה משקיע בלמצות את הפוטנציאל של אחרים. אתה מהדהד מעשים של אחרים ובאופן אבסורדי בשל רצונך להיות "משהו" את מאבד את העצמיות שלך ובוחר בשל אחרים.

ואם תאמרו מה בכך? הרי הסברת היטב שאין לנו יכולת, מדוע שלא נהנה מהאשליה? הנקודה היא שזה המכשול הגדול ביותר לצמיחה. בכל העולם לא רק אצלנו מי שמסתפק באשליה לא יגדל למקום שהוא יכול להגיע, מה שגורם לו להחמיץ את חייו ולעולם כולו לצעוד לאט יותר כיוון שאנשים לא ממלאים את יכולותיהם. על אחת כמה וכמה אצלנו היהודים. ממנו לא נדרש להיות הגדולים ביותר, אין לנו צורך או חיוב להיות רעק"א. כל אחד יכול למצות את יכולותיו, להשיג את מה שהוא מסוגל, זה מה שנדרש ממנו וכך יזכה לקרבת אלוקים. לא אם הוא יהיה רעק"א אלא אם ימצה את עצמו. והאשליה, החיבור הזה, מונע מכל אחד לממש את עצמו וכך הפסדנו אדם ירא שמים וקובע עיתים לתורה ומחובר לטהור, הפסדנו את מנחם אברמוביץ של הדור הבא.

מעל כל השרים - לדמותו של ידען

משקפיים מרובעות חסרות מסגרת, שיער שלא טעם טעמו של מסרק, חולצה לבנה משתרבבת, כפתור אחד פתוח ושני שרוולים קצרים. אין לאיש ספק זהו ירוחם, או כפי שחבריו קוראים לו "ירח".

ירח מתקרב לקבוצת בני הישיבה ההומיה בפתח חדר האוכל ומטה אוזן בגניבה, מתברר כי הנושא הקריטי הוא מכתב כלשהו שהתפרסם בביטאון כלשהו של יהדות נאמנה כלשהי. ירח עיווה את פניו במיאוס, מהרהר בפעם האלף איך איתרע מזלו לשהות עם חבורת רדודה כל כך בין כתלי אותו מוסד.

אם אתם מיחידי הסגולה שאינם מכירים את ירח, נספר לכם כי הוא בחור ייחודי למדי. יש שיקראו לו חכמולוג, השדכנים יעדיפו מקורי, הוא עצמו מכנה זאת נונקונפורמיסט, אך אין הרבה בחורים שמצליחים לחזור על מילה זו בלי להוסיף או לגרוע נו"ן אחת או שתיים.

מאז היותו לאיש לא מקבל ירח דבר כפשוטו, חוקר ובודק, דורש ומדקדק, חוצב דרך משלו, בעמל ביגע וביצע. אם ננסה לפרט את מעשיו יכלה הדף והם לא יכלו, ולו מהסיבה הפשוטה שבעת כתיבת שורות אלו, צצה לה הנהגה חדשה במוחו הפורה. דבר אחד מובטח, לידידיו אין רגע דל.

למרות היות בית הוריו בית אברכי סטייל הרב שך, הוגה לו ירח בספרי חסידות כסדר. לא שהוא מאמין ברב'ה זה או אחר, אבל הגדלת ראש היא דבר חיובי מאוד. לא מדובר על נועם אלימלך או שם משמאל, הוא לא פרח חסידים צעיר. ירח משוטט במרחבי מי השילוח וצפונה בלבד. בארון הספרים הפרטיים העומד לו בכניסה לבית המדרש, ניצב לו ספר עץ חיים מהוה ושערי אורה נוצץ, על שניהם רשום שייך לירוחם ו. אפשר להשתמש בתוך ארבע אמות בלבד (אין על הספר את שמו המלא כמובן, ירח לא מפרסם את מעשיו). כך שלא היה בחור בישיבה שלא ידע על בקיאותו האגדית של ירח בספרי קבלה והמסתעף.

אם בספרים עסקינן, שמו התנוסס על ספרים רבים. עשרות חוברות של הרב שרייבר שהסתובבו בין ספסלי הישיבה נשאו את ראשי התיבות של שמו, כך גם קבצים סודיים יותר או פחות מבית הרב ענבל לא משנה השם הפרטי. יודעי דבר ליחשו כי בתיבה סגורה תחת מיטתו טמונים להם ספרי מינים רבים. כאשר שאלו אותו על כך, היה שומר ירח על פני פוקר (אפיקורס לא המשחק), ומגיב ב"ידע הוא כח" או משפט דומה. בעת רצון חשף פעם ירח כי בקיא הוא לפני ולפנים בספרי שבעת המינים (קאנט, שפינוזה, ניטשה, מרקס, הגל, וולטר, ואיינשטיין כמובן).

לאחר כמה ניסיונות מתסכלים ושיחות שלא עלו יפה למד ירח להפריד בין העולמות. אין עניין לדון בעצמות ומהות שביסוד שיטתו של קאנט, כמו שאין טעם לפלפל אם החלל הפנוי הוא פנומנה או נואומנה. התגובה לה זכה ירח כאשר שאל "אם חיה נוהמת ביער לילות שלמים ואף אחד לא שומע, האם היא השמיעה צליל?" סיימה את פרק שילוב הקודש והחול בחייו.

שיחה עם ירח תמיד הייתה מרתקת, צוהר לעולמות חדשים, או כפי שכונתה בישיבה "הליכת ירח". ירח ידע להסביר מה המסלול המדויק שבו אין חשש בהליכה בהר הבית, (החקרא היא צפונית בהרבה, אין על זה ויכוח). ללעוג לרעיון ההזוי שהיו שדים רוחות ומזיקים אי פעם (הרמב"ם צודק

בבירור, העולם היה פרימיטיבי, התגברנו על זה). ולנפץ מיתוסים היסטוריים (הגרף פוטוצקי, החרם על החסידים, הסבא משפולי והגולם מפראג לא היו ולא נבראו).

בישיבה נפוצו שמועות רבות על מעלליו, מיעוטן נכונות, רובן רק בתכנון. כך השתתף ירח בהקמת ישוב חרדי חדש, נסע לרמאללה במסגרת ארגון שלום כלשהו, הסתובב בישיבה עם סוודר אדום, נסע בבני ברק על אופניים, נכנס ליחידות ארוכה אצל מוהרא"ש, והתגנב לקבר יוסף עם כמה יצהרניקים.

אין ספק כי ירח מטיל תכלת בציציתו, בצנעא כמובן. הוא לא אשם אם החוט הכחול משתחרר ממכנסיו לעיני כל. די לו בערפול סביב הנושא כדי לתחזק יכולת הכחשה סבירה מול אביו המודאג, ששני תנאים הציב לו, בלי סיגריות ובלי תכלת. לא שהוא לא הכיר את הירח שלו, אבל הוא חשש מסיכוייו לקדש איזו שהיא לבנה.

אם היית שואל את ירח האם הוא "כוכב" היה מתבדח ואומר כי ירח הוא גם כוכב. ואז היה מרצין ומסביר לך ש"מה פתאום" הוא סך הכל בחור חושב. זכותו של אדם לבחור בצורות אופקים כדרך חיים, אבל דעתו אינה חשובה לירח במחילה. איך אומר העולם? נעבאך אפיקורס הוא גם נעבאך.

כי אין מה לומר, כמה שירח חיבב אנשים שונים ומשונים, זן אחד של אנשים הוא לא סבל. את הבניברקים המזיעים, אנשי ההשקפה. אלו שנאום מבחינתם זה "במה אתם יהודים" או "אנו קיימים יען אנו קיימים". הוא לא שנא אותם בגלל התעניינותם המשוונה בנייעס וגרורותיו, הוא לא תיעב אותם בשל הרגשתם שהם מרכז העולם. הוא בז להם בשל רדידותם, חוסר היכולת להכיל שיטות נוספות, הנחרצות בהם החליטו מה ראוי ומה פאסטנישט, אתם מבינים לבד, הרי גם אתם לא סובלים אותם...

למען ההגינות נציין כי אף הם לא סבלו אותו, כך שהיחס היה הדדי. הבחורים בסגנון זה כינו אותו כופר, והוא הגיב בציניות מתובלת במילים לוועזיות, שגרמו להידרדרות השיח בשל חששם כי הוא מרעיף עליהם קללות שונות.

למעשה הסתובב לו ירח בתחושות מעורבות, מלבד הבוז שהוא רחש לכלל הציבור, היה גם תסכול. קשה לחיות במקום לא מבינים את ערכך, שקוראים לך מוזר כי אינך לועס מתבואת השיגעון, שערכך בשידוכים נמוך יותר מערכו של האידיוט שאחרי זמן חורף בבא בתרא עדיין שואל סתירות מרש"י על בבא בתרא לרש"י במקומות אחרים. כל חייו ייחל ירח למצוא פינה בה יוכל לפרוש את כנפיו, להפגין את נוצותיו לעין כל בלי מבטים מוזרים והמסתעף.

ההזדמנות צצה לה לפתע, חבר של חבר שאל אותו אם הוא מגיע לכנס. ירח לא שאל כמובן איזה כנס? אלא המהם משהו לא מחייב תוך ניסיון לדלות פרטים נוספים. מתברר כי החבר אינו כסיל, הוא הבין כי לירח אין מושג קלוש על הכנס, פיזר מילים לא מחייבות ונעלם.

חוש הריח של ירח מפותח למדי, לחץ פיזי מתון על אי אלו ממכריו המשכילים חשפו לו כי מתקיים כנס סודי של אנשי העולם הגדול. הבקאים והיודעים, החכמים והעמוקים. כנס של כל המי ומי.

ירח החליף את הלחץ הפיזי המתון באמצעים חריפים יותר, ואחר שלשה לילות זכה לברך על המוגמר. בתיבת המייל הסודית שלו אי שם בחדר מחשבים נסתר בפאתי העיר, הופיעה הזמנה

לכינוס. כתובת ההזמנה הייתה קשקוש לא קריא כלשהו תחת הכיתוב "דה ווינצ'י". ירח הפיקח הבין מיד שזה אמצעי למנוע מהמון העם להופיע במקום. הוא כיוון את מראת התפילין אל מסך המחשב והכתובת הופיעה מול עיניו.

ירח ספר את הימים עד הכינוס הגדול. הוא רענן את המילים הספורות שידע באנגלית. חזר על המילה אפולוגטיקה ונונסנס עד שהצליח לומר אותם בלי אף טעות. חידד את דעותיו על הגניזה הקהירית, הגניזה החרסונית, והגניזה ההולנדית גם אני לא מכיר - ד.ה. והמתין.

היום הגדול הגיע, ירח נפלט מהאוטובוס בפתחו של המושב בו התקיים הכינוס, לבוש במחלצותיו המהוהות ופסע לעבר האולם. נרגש לפגוש סוף סוף אנשים כלבבו שיעריכו את ידיעותיו. להחליף רשמים ושיטות, להיות בחברת בני אדם במקום בחברת חמורים.

ירח נטל תכנייה של הכנס והתלבט היכן להתחיל. אם בהרצאה המרתקת "אברהם הרואה – רבי אברהם אבולעפיה והקבלה האקסטטית", או שמא ברב שיח בנושא "סמכות המנהגים בימינו - מהמהרי"ל עד הגר"א". אדהכי והכי שוטט ירח בין המתאספים והטה אוזנו לשיחות החולין והקודש המתנהלות, מחפש הזדמנות להשתחל לאחת ההתגודדויות.

אוזניו הדרוכות קלטו נושא בו הוא בקיא היטב. חרדי מקריח כבן ארבעים דיבר בלהט על הידע המדעי בזמן הגמרא. ירח חיכה לשעת כושר. האיש תקף במרץ את החלונות והגלגלים שברקיע והסביר כי תפיסת חז"ל היא המודל הגאוצנטרי אבל אחרי שהוכח כי המודל ההליוצנטרי הוא הנכון אין טעם במדע המובא בגמרא. ירח זיהה הזדמנות והחליק לשיחה, "לפי תורת היחסות של איינשטיין אין כל עדיפות למודל ההליוצנטרי על פני הגאוצנטרי" העיר ירח בקול. המקריח הפנה את ראשו בזווית של תשעים מעלות וענה, ביחס לשקיעות ולזריחות ברור שהגורם הוא תנועת כדור הארץ על צירו אחרת איך תסביר את תנועת הכוכבים במעמקי היקום, הם נעים יותר ממהירות האור?

ירח התבלבל מעט, לא היה לו מושג מה הקשר בין מעמקי היקום לתנועת כדור הארץ. למעשה אין לו דוקטורט בפיזיקה או ידע ממשי בתחום, הוא פשוט ראה את הטענה הזאת בעבר בעלון כלשהו והיא עבדה לו תמיד, ירח השתמש בה פעמים רבות והתגובה היחידה שזכה לה היא "מה זה גאוצנטרי?". אל דאגה, איש כירח לא יישאר בלי תשובה, בדיוק למקרים אלו יש את הג'וקר, התגובה שאין עליה תשובה. ירח כחכח בגרונו והגיב בזריזות, אם נוסיף את מכניקת הקוונטים למשוואה הרי שהכל אפשרי, כמו חתולו של שרדינגר, הלא כן?

המקריח הסתובב במלואו, ונעץ בירח מבט. ברכיו של ירח פקו, לא היה זה מבט, היה זה המבט. אותו המבט שירח נהג לנעוץ בבחור המסכן שאיתרע מזלו לדבר איתו. השילוב הקטלני של בוז, רחמים והתנשאות. המקריח פצה את פיו ואמר, "מכניקת הקוונטים אה?". "ראה נא, אי אפשר לדעת פיזיקה מספרי מדע פופולארי, אם אתה רוצה לדעת פיזיקה ולו ברמת בית ספר, כדאי שתקרא ספרי לימוד. מוטב שלא תדבר על מה שאינך מכיר, אתה מבין?"

ירח ניסה להציל את כבודו הרמוס קשות, "לא מכיר? את תורת היחסות אני מכיר מגיל עשר" מלמל. "זה ניכר לעין" גיחך האיש. "אני מקווה שגמרא אתה לא לומד מקומיקס".

אם נותרו שאריות כבוד סביבו של ירח, הם התאדו מהר יותר מליקר בננות בזכרון משה. אך לא איש כירח ייכנע.

אסף לו ירח את מטר שבעים ושמונה סנטימטריו, עטה הבעה סמכותית על פניו, וענה. פיזיקה לא ממש מעניינת אותי, אני מתמחה בעיקר בפילוסופיה, "אהבת החכמה" כן? "העז לדעת אזור אומץ להשתמש בשכלך שלך" פניו של המקריח הקרינו התעניינות מסויגת, "פילוסופיה אתה אומר? יפה יפה, רציונליזם או אמפיריציזם?" ירח לא התבלבל והגיב בפסקנות, "אני נוטה יותר לשילוב ביניהם, שמעת על קאנט?" "שמעתי משהו" המהם המקריח, "נראה שאתה שוחה בחומר, קראת לבטח את ספרי היסוד? את ביקורת התבונה הטהורה, הגיונות של דקארט כמובן, מסכת טבע האדם, כתבי זנון מאילאה, אכן?"

ירח נדרך מעט, הוא אמנם בקיא בפילוסופיה, אבל הוא לא ממש ק-ר-א את כל הספרים הנ"ל, לא שהוא לא ניסה להתחיל את ביקורת התבונה הטהורה, אבל מכנה משותף יש לספרי פילוסופיה ולספרי טלפונים, הם משעממים, והמידע הנצרך מהם קיים ברשת. כך שירח הגיב בקול בוטח, ברור שקראתי אותם, זה בסיסי.

באמת? התעניין האיש, תוכל אולי להשאיל לי את כתבי זנון? לא הצלחתי להשיג אותו בספריה העירונית. ירח נשאר אדיש כצנון והגיב. "הוא לא אצלי, עבר זמן רב".

כל כך חבל הצטער המקריח, הספר הלז אבוד במשך אלפיים שנה, עד שמישהו זכה לקרוא אותו והנה הוא נעלם שנית. אין לזנון מזל.

"טיפ לחיים" המשיך המקריח וכרך את פתיל הציצית האחרון בתכריכו של ירח. "אל תלמד פילוסופיה מויקיפדיה, היא לא מקור אמין". "מה פתאום ויקיפדיה" גמגמה גווייתו של ירח. "סליחה המכלול" הגיב המקריח, "קבל את התנצלותי".

ירח שקל לקבור את עצמו באופן פיזי למדי בדשא שלמרגלותיו. קיווה להתעורר מהסיוט ולגלות שהוא נמצא בכל מקום אחר, כגון גוב אריות זועמים או אפילו רחוב רבי עקיבא בשישי בצהריים, רק לא כאן. מוחו המפורסם של ירח איבד שליטה על גופו. רגליו נשאו אותו מאליהם הרחק מהמתגודדים, רק להיעלם מהאזור כמה שיותר מהר.

רק בשבתו באוטובוס ממוזג קלות שהוביל אותו בבטחה אל עבר הישיבה, מצא מוחו של ירח את דרכו למקומו הטבעי, וירח החל לשחזר את מה שאירע. לאחר שמצא מאה תגובות הולמות, אותן היה ראוי להצליף במקריח חסר הבינה, תגובות שהיו גורמות לו להבין את מקומו המגוחך. החל ירח לחשוב על תוכן הדברים.

מתברר כי הידיעות עליהם כה התגאה לוקות מעט בחסר. כדי לדעת פיזיקה צריך להכיר יותר מאשר הביוגרפיה של איינשטיין. הוא צריך להעלות הילוך, להתחיל לעבוד קשה, כדי לדעת באמת.

ירח לא רגיל להתאמץ, עד עתה בא לו הכל בקלות. היה ברור לו שאם לא היה גדל במשפחה חרדית מן הסתם היה מכהן כעת כשופט בבית המשפט העליון או בבית הדין בהאג. הוא מתמודד עם הסוגיות בג' הבבות בקלות, קורא קבצי פסיקות של בית המשפט העליון, הם בהחלט לא משהו מיוחד, היכולות שלו גבוהות הרבה יותר וגם זה מקצת שבחו.

לחלופין יכול היה לצמוח למתמטיקאי דגול או פיזיקאי מפורסם, את הסוגיות בסוכה הוא צלח בלי מאמץ, גם תורת היחסות לא נראית קשה יותר משטיקל ר' חיים שכידוע מוחו הוא כמוחם של שני איינשטיינים.

כעת החליט ירח לממש נתונים אלו, ללמוד ברצינות פיזיקה ופילוסופיה, לא בגלל שחסר לו משהו כמו בשל הרצון להשפיל את המקריח הלז, למחוק את החיוך האווילי והמבט הידעני המרוח על פניו המכוערות (אין מה לומר, ירח היה עצבני).

היום קצר והמלאכה מרובה, ירח מחליט לשנות את היעד, במקום המיטה בישיבה פונה לו ירח בצעד נמרץ אל בנין הספרייה העירונית, יש לו כמה שעות כעת להשלים את המעט שיש לו להשלים.

ירח מטפס לו לקומת העיון, שם מסתתרים הספרים האמתיים ושולף מהמדף את "פיזיקה למתקדמים" לאחר ג' דקות של דפדוף נמרץ מתברר לו שאפילו את אותיות האנגלית של הנוסחאות הוא לא מבין שלא לדבר על הנוסחאות עצמן. יורד לו ירח ל"פיזיקה למתחילים" "מבוא לפיזיקה המודרנית" "פיזיקה בקומיקס" "הספר הראשון שלי - פיזיקה" לאט לאט מתבררת לו האמת המרה, אין לו הבנה בפיזיקה ולו כזנב הלטאה. ירח ניגש לארון אחוז תזזית, מדפדף בספרי פילוסופיה ומשפטים, כימיה וגאומטריה, האמת המרה מחלחלת למוחו, הוא יודע חילוק רי"ש, יודע שיש משפט פיתגורס גם אם הוא לא זוכר אם הוא דווקא במשולש שווה שוקיים, הוא יודע למנות ארבעה קיסרים רומיים, מהו ניוטון ואת שמו של החתול של שרדינגר, בדיוק כמו הילד שקרא את "פיזיקה בקומיקס" ו-ז-ה-ו. ילד ממוצע בכיתה ה' בבית ספר ממלכתי יודע הרבה יותר ממנו, למרות פירות הבאשים של החינוך החילוני כמובן.

מקום טוב לסיים, לא? לחתוך לקטע מתנשא בו אלעג לכל ה"חכמים", להגג כמה הגיגים וזהו. לצערי התחלתי לחשוב מדוע פלוני ואלמוני חושבים שהם יודעי כל? מה משכנע בחור בשיעור א' ישי"ג שהוא שווה לשופט עליון? הנה ההמשך:

רוחו של ירח נשברה, קם ממקומו, ראשו סחרחר, ירח מבין את הטעות בה הוא חי. מבין הררי המידע, מתוך כיסוי אחר כיסוי של נשמתו, חש ירח איך נחלץ ה"אני" האמיתי שלו, נקודת האמת השרויה בנשמתו. "עברי אנוכי" זועק ירח בעמקי נפשו, (אין לו מושג מה זה "האני האמיתי", אך ברגע זה החליט ירח כי אלו המשפטים אותם יכתוב בספרו האוטוביוגרפי לבני הנעורים שהוא מתכנן להוציא. אולי יקרא לו "ירח אטלס"). מהי נקודת האמת אתם שואלים? דרך בית אבא כמובן, אותה קבל אביו מאביו עד הרב שך ולמעלה בקודש. מעתה הוא בחור ישיבה רגיל לכל דבר, אין בראשו כי אם ד' אמות של הלכה, ועוד כמה טפחים של השקפה.

רווחה פשטה בלבו של ירח, רגליו מרחפות, מוליכות אותו היישר אל בית המדרש, שם סמוך ונראה נמצא חדר הקפה, בו יפשוט ירח את חזותו האינטלקטואלית ויהפוך להיות "ישיבה בוחער" מן המניין.

דומיה נבוכה התפשטה לה ברחבי חדר הקפה בעת כניסתו של ירח, הבוז הגלוי שרחש ליושבי החדר היה ידוע לכל. אך ירח שחזר לשמו המקורי ומעתה הקפיד על יִרְחָם דייקא, לא נרתע. חתר בנחרצות אל עין הסערה, מרכז חדר הקפה, שם ניצב לו אמיתי בכבודו ובעצמו.

אם אתם ממש משועממים והחלטתם למצוא את הפכו של ירוחם, הרי שאמיתי הוא התשובה. ג'ינג'י שדוף ועצבני, מומחה לפוליטיקה ונייעס, בקיא בסדר הניגונים שהיו ביד אליהו ובסדר חברי המפלגה ביהוד, מלא להט שלא יודע שובעה.

אמיתי לא נבהל מירוחם, הוא לא נבהל מאף אחד. באת להטיף לנו? מסנן אמיתי. עוד התייפיות שמאלנית? "ממש לא" עונה ירוחם. "התבגרתי, עזבתי הכל, הנה אני כאן". עיניו של אמיתי נצצו, נס חנוכה פורים ושאר ניסי מגילת תענית קטנים על היום הזה, מציין במחשבתו את היום ומתכוון להודיע על פורים ירוחם שייחג מכאן ואילך בתאריך זה. "תעשו מקום" הוא מכריז, "במקום שבעלי תשובה עומדים". ירוחם מתכוון מעט, אבל הכל שווה למען המטרה הנעלה. ניצב הוא איתן במרכז החבורה ומקשיב לשיחה הערה.

שיחה ערה זו לשון המעטה, ההגדרה המדויקת היא שיחה היפראקטיבית, קפיצה מנושא לנושא, קישורים שלא יעלו על הדעת, שמונה בחורים מדברים יחד, סך הכל שיחה.

אז בין שברי המשפטים קולט ירוחם ש: צריך לעשות טרנספר לערבים. החטופים נמצאים ברפיח המצרית יחד עם סינוואר ודף. זלנסקי יכול לגמור את פוטין אבל ביידן לא מרשה. זלנסקו המציא תרופה לקורונה אבל פייזר לא מרשה. כל הרופאים רוצחים. כל השופטים אנטישמים. השמאלנים ורונן צור רוצים להחרים את המדינה. הגיע הזמן להחריב את המדינה. המדינה היא חורבן. צריך להתיישב בעזה. ההתנתקות היא טעות. להתנתק מהם ומהמונם. ילדי טהרן, ילדי תימן, קצבאות ילדים. המדינה גונבת את החרדים, העסקנים החרדים גנבים, מותר לגנוב מהמדינה...

ירוחם התבלבל לגמרי משטף המידע, עובדות רבות כל כך שהוא לא הכיר, ידיעות מרעישות הנאמרות בביטחון רב. רק לפני שעה קלה הפנים כי אינו יודע דבר והנה חבורה שלמה יודעת כל. ירוחם לא התאפק ושאל "מי אמר לכם?" לרגע הסערה עצרה, שמונה זוגות עיניים ננעצו בירוחם, ואז נענה במקלה "מה השאלה? זה השכל הישר".

כאשר מעלה אני במחשבתי מי הם יודעי כל, למי יש דעה ברורה ומוחלטת בכל נושא, צצים להם שש קבוצות.

פוליטיקאים, שופטים, עיתונאים, אקדמאים, חרדים, נהגי מוניות.

ברצוני לבאר את הסיבה לפלא זה:

כאשר אדם שואל את עצמו אם הוא יודע דבר מה, אם הוא מבין בעניין מסוים, השאלה מורכבת משני חלקים. האם הוא יכול לדעת את זה? האם הוא אכן יודע?

אם אדם יסבור כי הוא אכן יכול לדעת משהו מסוים, ההכרעה שלו שהוא יודע אינה לפי מבחן אבסולוטי כלשהו אלא לפי הסביבה. אדם משווה את עצמו לסביבתו, אם הוא יודע יותר מאחרים הרי שהוא יודע. רופא מומחה הוא לא זה שיוודע לרפא כל מחלה, אלא זה שיוודע יותר טוב מרופאים אחרים. הנקודה היא שמי שלא חושב שהוא יכול לדעת משהו מסוים לא משווה את עצמו לאנשים אחרים שאף הם אינם יודעים, אין לו אף סיבה לחשוב שהוא יודע.

פוליטיקאים ושופטים אמורים לדעת מתוקף תפקידם, אין הגיון בכך שמי שאינו מבין במשהו יחליט עליו. אם המציאות היא שמישהו שאינו מבין בביטחון למשל יכול להחליט על מהלכים צבאיים, הרי שאותו אחד יסבור שהוא אמור להבין בביטחון. מכאן ואילך הוא משווה את עצמו לסביבתו, האם הוא מבין פחות מאנשים אחרים? פחות משופטים אחרים? פחות מפוליטיקאים אחרים? אם התשובה היא שלילית הרי שהוא משוכנע שהוא מבין בביטחון, למרות שהוא היה אפסנאי בצבא. (גם אנשי תקשורת משתייכים לקבוצה זו עם התאמות נדרשות).

אקדמאים וחרדים מגיעים ממקום אחר, החינוך לידע והדרישה לידע גורמים לתחושה שהם יכולים לדעת הכל. "מי שמבין ר' חיים יכול להבין כל דבר" מוכר? אין הגיון שגוי עם ראש של גוי יוכל להמציא משהו שחרדי עם ראש של חרדי לא יבין בעשירית מהזמן. אותו דבר אצל היושבים באקדמיה, "מבצר הידע". אין כל סיבה שאידיוט שמחזיק רובה יבין יותר מהם בביטחון, או במדיניות חוץ. הם אבירי הידע, הם החכמים, הרי שהם אמורים להבין בכל.

כעת שואלים אנשים את עצמם האם הם אכן יודעים? בשביל זה מסתכלים סביב. חרדי רואה שהוא "לא מבין" בזבחים, יש מספיק אנשים בסביבתו שיודעים זבחים כדי להבין שצריך ללמוד את זה בשביל לדעת. אקדמאי רואה שהוא לא יודע כימיה, יש מקצוע כזה שאנשים אחרים למדו אותו ולא הוא. אבל חרדי לא רואה שהוא לא מבין בכלכלה ואקדמאי לא רואה שהוא לא מבין בדת. התוצאה היא אברכים שמשקיעים במכרות זהב ואקדמאים שמביעים דעות בתלמוד, בקצרה, מבין.

כמו שאתה מבין ששופט שמביע דעות בהכשרת נשים לתפקיד רבני זה מצחיק, כך חרדי שמביע דעה על איך לנצח בעזה זה מטומטם. אתה לא מבין בזה כלום, אין לך מושג בביטחון, אתה לא יודע איפה עזה נמצאת, למה יש לך דעה? 2500 שנה של מלחמות על הארץ הזאת, אבל אם ייתנו לך את המושכות זורקים את הערבים לירדן והכל מסתדר, כמה סכלות נדרשת בשביל זה? אין לך מושג במדיניות, נאדה, אפס, זירו, אבל אתה יודע בדיוק מה צריך לעשות עם החטופים, מה עבר עליך? לא למדת רפואה שבע שנים, גם לא שבע שעות, אבל אתה יודע מה הטיפול שצריך לתת לחולי קורונה. אין לך טיפת הבנה בכלכלה, אבל אתה יודע שהמדינה מקפחת אותך במיסים, אין צורך לבדוק, אין צורך לדעת, העיקר שאין מישהו בסביבה שיודע יותר ממך, זה התנאי היחיד.

כך מוצאים אנחנו את עצמינו עם מטפלים רגשיים שלמדו קורס בן שלשה מפגשים. מתלבטים אם הטיפול באסתמה הוא קורטיזון מרופא או משחה ששכנה פיתחה בעצמה. מגלים שר שאמור לייצג אותנו נואם על חזרה לגוש קטיף. עם יועצי השקעות שההשקעה היחידה שלהם היא בפרסומת לקורס שהם מעבירים. עם שכן שמחליט לבנות לבד כי מי צריך קבלן. עם... השלם את החסר.

ביטחון עצמי הוא נפלא, יהירות ועיוורון זה מסוכן.

שריך סוררים - לדמותה של שחיתות

ר' דוד מתפתל על מושב האוטובוס, נחמד שהתפנה לו מקום והוא לא צריך לבחון את כישורי שיווי המשקל שלו (הם לא משהו). החיסרון הוא שאין לו זווית ראייה לדלת של האוטובוס, כך שאם יעלה פקח יהיה לו קשה לרדת בפנים חתומות כאילו תחנה זו היא יעדו הנכסף.

אם אתם שואלים את עצמכם מדוע ר' דוד לא תיקף למרות הקריאה החוזרת ונשנית בכריזה? התשובה ברורה, למעשה יש עשר תשובות ברורות. זה של המדינה. הם חייבים לו נסיעה. הוא קיבל פעם קנס. על כל אוטובוס שמאחר הוא יכול לתבוע אותם כך שבעצם הוא זה שמוותר כאן וכן הלאה והלאה.

ברקע הוא שומע את האברך שיושב לידו מקטר על ועדת הרבנים לענייני תקשורת. כולם גנבים הוא מצטרף, שכחלון יסגור אותם כבר, מי בכלל שר התקשורת?

דוד יורד מהאוטובוס מברך עצמו על שנכנס בשלום ויצא בשלום, וממהר אל ביתו, אין לו שניה פנויה הוא צריך לשבת עם המאכר שיסדר לו את המרפסת. השכן הנודניק ממול הגיש התנגדות בטענה שזה "היזק ראייה". מה עם קצת מידות טובות, מי שיש לו לב רחב לא מתקטנן על עוד מטר או פחות מטר ועוד אחרי שהוא התפשר והסכים לממן לו וילון לסלון, הכל מגיע מקנאה.

האמת היא שדוד היה בונה מזמן בלי התרים וסוגר את העניין, אבל השכן המושחת שלו עוד עלול להלשין והפקח כאן מרובע, אין דרך להחליק איזה שלמון מתחת לשולחן.

המאכר הנמרץ פוצח בשיחת רעים ושואל אותו מה דעתו על הבנין החדש של גולדשטוף. ר' דוד שופך אש וגפרית, זה לא נורמלי מה העירייה חשבה כשהיא אישרה לו עוד ארבע קומות, הוא הורס את הנוף לכל האזור ואין כאן מספיק חניות.

הזוי, נכון? מגיב המאכר, זה אני הצלחתי לסדר, אתה מבין מה אפשר לעשות עם קשרים?

אתה סדרת? מתרגש דוד, כל הכבוד לך, איזו הצלחה, תשמע אתה נדיר. אז מה דעתך, איך פותרים את ההתנגדות הזאת, כמה כסף צריך כדי לשמן שם את העסק?

חשבתם פעם איך יתכן שמדינת מקסיקו כל כך מושחתת? איך התושבים מבליגים?

אין שאלה מה גורם לאנשים לגנוב, יש שאלה מה גורם לאנשים לשתוק?

לעניות דעתי הרחבה, הדבר נובע משילוב קטלני של שני גורמים.

הגורם המרכזי הוא יאוש, הבנה כי המצב לא הולך להשתנות גם אם אלחם בכל הכח.

הגורם המשלים הוא טבע האדם לחלום. כל צעיר חרדי חולם כמובן להיות חפץ חיים, אבל אדם בציבור הכללי חולם להרוויח, חולם להתעשר, חולם להיות מישוהו.

במקום מתוקן בה הדרך להיות מישוה עוברת דרך חינוך והצלחה אישית הרי שלשם מנותבים החלומות, אך במדינה מקולקלת הדרך להצליח מחייבת חיכוך עם שחיתות ויותר מזה, התוצאה היא שחלומותיו של אדם אינם חפים משחיתות. ילד חולם להיות ראש העיר וחלק מהחלום זה חסות ממאפיה. מישוה חולם להיות שדרן ברדיו, חלק מהחלום הוא בן דוד שעובד שם.

כאשר החלום שלך אינו נקי משחיתות, הלב שלך נפגם. לעולם לא תוכל להיאבק במשהו שאימצת בחלומותיך.

כמובן שאיננו מדברים על מקסיקו למרות עיר התורה שהוקמה שם. אנחנו מדברים על הציבור החרדי שלנו, הציבור המזוכך ביותר על פני כדור הארץ, ציבור שמלחמות לא זרות לו ומאבקים בעושי עוולה הם לחם חוקן מאות ואלפי שנים.

לפתע במלחמה בשחיתות קולנו נדם, שחיתות ממסדית ושחיתות ארגונית, עושק וחמס, נפוטיזם בוטה, עוולות בריש גלי, ואנחנו? מגדפים, מקללים, מיואשים, למעשה אנחנו שותקים.

אנחנו מכבדים אנשי ציבור שעושים את נשותינו, אנחנו אוהדים את מי שנוטל כספי ציבור ומעביר לקרוביו ומקורביו, איכה נהיה כדבר הזה?

איך יתכן שבחינוך העצמאי שהוקם בדם יזע ודמעות ע"י גדולי ישראל עושים זכויות בסיסיות של מורות וכולנו מהנהנים.

איך יתכן שהקצאות בעיר צפופה במרכז שיועדו לציבור שמשווע להם נחמסו ע"י משפחה אחת וכולם מרכינים ראש.

איך יתכן שבניהם וחתניהם של פוליטיקאים מקבלים תפקידים ציבוריים בזה אחר זה ולכולם זה נראה נורמלי.

איך יתכן שהמתמודדים על תפקיד רב ראשי הם שני תלמידי חכמים מופלגים שבמקרה אחד אח של יו"ר תנועה והשני חברו הטוב ביותר ואף אחד לא פוצה פה.

איך יתכן שבחדרים גובים 380 ₪ על לימודים בגן כאשר העירייה משלמת וכולם מקבלים את זה בהכנעה. (לא, אי אפשר לומר לי לשלוח לגן עירייה אחר, במקומות רבים אין גני עירייה לבנים כי על כולם השתלטו החדרים, ע"ע רמת שלמה למשל, מלבד המקומות שבהם לא יקבלו את הבן שלך אם לא תשלח אותו גם לגן).

איך יתכן שאם אתה ספק מזגנים, תאורה, אוטובוסים וכן הלאה, אתה צריך קשרים כדי לקבל עבודה במקום עירוני ולא פשוט לזכות במכרז, ולכל המצקצקים שאומרים שבכל מקום זה ככה, תופתעו זה ממש לא בכל מקום ככה, יש עוד מקומות מושחתים אבל במוסדות העירוניים בציבור החרדי זו נורמה.

איך יתכן שכל בני ברק וכל הארץ יודעים על השחיתויות בתקציב העירוני של בני ברק ו(כמעט) אף אחד לא מדבר על זה. כמה ספריות עירוניות יש בבני ברק? גם גידם יכול לספור אותם על כף ידו, כמה תקציב יש לספרניות? תצטרכו מרבה רגליים (הערה: כך שמעתי, לא פתחתי את ספר התקציב בעצמי).

איך יתכן קופת צדקה שרשם העמותות נאלץ לפרק אותה אחרי שהתברר כי פחות מחמישה אחוזים מהתרומות הועברו לנזקקים ומנהל העמותה מקבל עליות בבית הכנסת כאילו דבר לא קרה.

איך יתכן ששדרנים מקבלים על "יום התרמה" לקופת צדקה תשעים אלף ש"ח! והם אפילו לא מתנצלים על המציאות הזאת (מי יתן למירי בן השמונה ארוחת צהריים חמה, אני מתחנן אליכם. אתם יכולים לחתן אותה מ"השכר" שקיבלתם על היום).

איך יתכן שכאשר מופנים חשדות בפלילים כלפי אישי ציבור כולם מזדעקים על רדיפה, ולא מבינים את העובדה הפשוטה שמוטב לנו שמי שגונב כסף ישב בכלא. אין אף עניין לקדש גנבים. (אין סתירה לעצם האפשרות לאכיפה בררנית, אך ה"ידיעה" האוטומטית כי מדובר ברדיפה היא שגויה).

איך יתכנו מסלולים מוזרים לקווי אוטובוס, כל הנוסעים מיטלטלים מידי יום בסיבובים משונים בגלל שקבוצה מסוימת קבעה את משכנה שם ומה לעשות הם לא יכולים ללכת מאתיים מטר כמו שאר העולם.

איך יתכן שבעיתונים המופנים לציבור קדוש כל כך, בעיתון בו לא כותבים על רצח ושווד מחשש לפגיעה בנפש הקוראים, מפורסמים פניות לאברכים תמימים להשקיע בעושה ברור "לכאורה", כשהעיתון מסתפק בשורה אחת "המערכת אינה אחראית על תוכן המודעות". אתם לא אחראים על התוכן אבל איפה האחריות הציבורית. אתם באמת פרסמתם על עיר חדשה שתקום בשומרון? הכסף יענה את הכל? (שמעתי שבפרסומות בעיתון "העדה" שינו את השם לדורות עילית מגדים).

גב אין בדבר משום הצהרה על היות פרסומת מסוימת זו או אחרת עושה. על כל אחד לבדוק בעצמו.

אם כבר מזכירים עיתון קשה להתעלם מפרסום החברות של זה שאין לנקוב בשמו מחשש תביעת דיבה. להזכיר כי בבית משפט התברר כי העיתון פרסם "מכתבים למערכת" מזויפים המהללים את היוצר והמוצר תמורת תשלום.

כלומר, יש חברה שעל מעלליה יש (עדיין) עדויות רבות, אבל העיתון חדל מפרסום מכתבים מזויפים המהללים אותה רק בעקבות תביעה משפטית, את הפרסום הרשמי הוא לא הפסיק לרגע.

וכמובן פטור בלא כלום אי אפשר, ועדת הרבנים לענייני תקשורת המפורסמת, כאשר הוויכוח על גובה הסכום אותו הם נטלו מחברות ומה הסכום המדויק אותו הרוויח חבר הועדה דרך העסק של אשתו לא נוגע לעניין, עצם התהליך ארוך הטווח הזה, ותרשו לי לנחש שאותם אנשים לא נודו מקהילתם על מעלליהם, מוכיח כי פיתחנו אדישות לגזל.

יש עניין להמשיך? אין עניין. תמשיכו אתם, זה יכול להיות ארוך יותר מהוויכוח על ברכת הבמבה.

כמובן שיש לכל תופעה בפני עצמה הסבר מצוין, תירוץ בלע"ז. אבל כמו שלמדנו בישיבה על מאה תופעות יש תירוץ אחד. יש לנו תופעה אחת המוסברת במאה תירוצים.

התוצאה העגומה של כל זה, הצלע השלישית בסיפור, היא החשד. ברגע שהשלמת עם שחיתות, ברגע שקיבלת בעומק לבך את המצב, אתה מספר לעצמך שכווללם מושחתים. כי אם לגיטימי לגנוב, אם לגיטימי לקדם מקורבים, אם לגיטימי לעשוק ציבור, מה ההיגיון באנשים ישרי דרך? כנראה שהם לא באמת ישרי דרך.

כך יכולים אנשים לספר בשפתיים דולקות על ראשי קופת העיר המחזיקים מאות דירות, כך מסבירים לך שרב פלוני תומך במעלית שבת כי הוא קיבל על זה מאות אלפי שקלים, כך משמיצים כל עסקן וכל רב, כל איש ציבור וכל מי שפועל באיזשהו מקום כי הוא מושחת וגנב.

המפלצת הזאת ממשיכה להזין את עצמה, ככל שאתה משוכנע שיותר אנשים גונבים אתה נותן יותר לגיטימציה לגזל. ככל שיש יותר לגיטימציה אתה מתחבר יותר לאפשרות לגנוב וממילא משוכנע יותר שכך כולם מתנהגים.

לפתע אתה מגלה את עצמך מוצף ב"הוראת היתר". מותר לנסוע באוטובוס בלי לשלם, (לפני חמש עשרה שנה התכבסה לי כרטיסיה, בחישוב ריבית והצמדה מגיע לי אוטובוס מאגד). מותר לקחת קפה בבית כנסת בלי לשים שקל, (זה כספי ציבור וודאי שמוחלים). מותר להוציא מרפסת לחלון של השכנים, (זה מנהג המקום ומנהג עוקר הלכה). הדרך לגיהנום רצופה תירוצים טובים.

תמשיכו אתם, זה יכול להיות ארוך יותר מהפולמוס על התכלת.

הפתרון לדעתי הוא מלחמה, מאבק אישי של כל אחד נגד השחיתות הממסדית, כאשר מישהו מספר לו בהנאה על הקומבינה בה הפך ג' חניות ליחידת דיור שישאל אותו למה הוא לא חושב על השכנים.

כאשר המזגן של השכן מטפטף על ראש העוברים ושבים ברחוב (זו שחיתות, אין מילה אחרת. בכל מקום אחר העירייה היתה נותנת על זה דו"ח, מהיכן מגיעה הבהמיות של לשפוך מים לרחוב) הוא צריך למחות בו.

ובעיקר כלפי השחיתות הגדולה, למחות בעיתונים שמפרסמים עושקים כלגיטימיים.

למחות בעושי רשע בכל מקום, במנהלי מוסדות, במנהלי עמותות, באנשים מהמגזר שלך שגורמים עוול למגזר אחר. תשאל אותם למה הם חושבים שתהיה להם סייעתא דשמיא כאשר בית הכנסת שלהם מזיק לאנשים אחרים.

התועלת לא תהיה כלפי הרעים, הם לא יקשיבו לך. התועלת תהיה כלפי הנפש שלך, כדי שאתה לא תהיה פגום, אתה תמשיך להבחין בין טוב ובין רע.

הסתייגות: יתכן ואני לוקה ב"תסמונת הזרזיר".

למי שלא מכיר, התסמונת מתבססת על הגמרא המפורסמת "לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו" אדם מחפש וממילא מוצא אנשים שדומים לו או שלוקים במה שהוא לוקה, מה שגורם לו להניח כי קיימים הרבה יותר אנשים מסוגו. כך אנשים משוכנעים כי לשמונים אחוזים מהציבור החרדי יש סמארטפון, שכולם טסים לחופשות בחו"ל, שכל האברכים בטלנים, או שהם הולכים לנצח בבחירות.

יתכן ואני מושחת מעט בנשמתי לכן אני משליך את זה על החברה, אך בשל הסיכוי כי המצב שונה ואכן אנחנו בבעיה העלית את הדברים על הכתב לעורר את הנושא. אך אין זה תורה מסיני ואפילו לא תלמיד ותיק שמחדש, ראו זאת כפתיחת דיון ולא כעמדה מגובשת.

שרים רדפוני חנם - לדמותו של חשדן

כולם מכירים את ר' שימען, איך אפשר לא להכיר אותו?

ר' שימען הוא יהודי יקר, איש חסד, אוהב תורה ופיקח, אוהו כמה פיקח.

ר' שימען התברך במחזקת וישן מושחת ברמה שתגרום קנאה לכל סכין ויקטורניקוס אקראית.

כמובן שר' שימען לא נותן לשכלו ולשונו להחליד ח"ו, איך הוא חושב תמיד לא אומר בפה כמובן, הוא לא בעל גאווה. יש סיבה מדוע התברכתי במתנות אלו, ואיזו תביעה תהיה עלי בשמים אם אותר על השימוש בהם.

כך מלבד כל מעלותיו נודע שימען בשערים כחושף שחיתויות. הוא לא מפספס אף פריט מידע ומוחו מבצע קישורים במהירות הבזק. הוא יודע להצביע על כל קומבינה המתבצעת בציבור החרדי, ועל האינטרס הנסתר מאחורי כל פעולה.

כן, שימען הוא כבר לא שימעלה חייכן עם קסקט, הוא אדם מבוגר שיועד להאיר את הפינות האפלות שבציבוריות החרדית. אולי יש לומר את הציבוריות החרדית כולה, שהרי לדבריו כולם נמצאים להם באותה פינה אפלה שם הם רוקחים את זממם האפל.

כך יודע שימען לנתח את השינויים בהרכב הוועדה, את סדר החתימות במכתב על המקוואות, את מפת האינטרסים במאבק במוגן, ואת הסיבה לתמיכה המפתיעה בקווי הנייעס.

למרות ששימען לא למד ליב"ה רח"ל מסכת סוכה הוא למד, כך שמעט ידע מתמטי יש לו. הוא מנצל אותו בעתות מבחן ובחשבון פשוט מכפיל את שכר הלימוד של ההורים, מוריד את שכר המלמדים המשוער (הלוואי והם היו מקבלים שכר מינימום, הוא גונב אותם), מחשב ניקיון וחשמל (העירייה משלמת את זה, מדיעה) ומוכיח כמה שכר הלימוד מופרך (מה אפשר לומר, גם מנהלים צריכים לחתן ילדים).

הוא אף בקיא בנבכי דירותיו של השר והסמינר של הבת, הג'ובים בהסתדרות הציונית ומה "ערייבים" עושים עם הכסף עד שהיתום מתחתן. ר' שימען יודע הכל והוא נוהג טובת עין בדיעותיו וממש לא שומר אותם לעצמו. אם תשאל את ר' שימען מהיכן הוא יודע הכל תראה ארשת נבוכה מבזיקה על פניו, אך אז הוא יאמר בחיוך קל "הכל מהתיירה" וימשיך בלהט.

שלא תטעו, ר' שימען הוא איש טוב באמת, הוא ירא שמים ומדקדק במצוות, יש לו מטבע עם פרוטה חמורה בבית (קרן המעשרות זה לא בשבילו, הוא שמע עליהם משהו), אוכל הערינ"ג מ"כהן חמוצים" בלבד (מהחבית הבדוקה כמובן, למה הוא לוקח עוד שקל?), מחובר לגנרטור (שהחזונאי שני"ק הזה יגזור עלי קופון, שיהיה לו לבריאות), לא נוגע בתותים (לטחינה בלבד? שלא ימכרו לי תותים) והוא בהחלט יודע ספר. הוא פשוט יודע עוד כמה ספרים כמו ספר התקציב של עיריית בני ברק למשל.

אם אתם שואלים איך אדם כזה מדבר לשון הרע, התשובה היא שהוא לא מדבר לשון הרע. ר' שימען בקיא ב"שמירת הלשון" הוא מכיר את ההיתר של אפי תלאת, יודע לצטט כי "מפרסמים את החנפים",

שולט בגמרא ש"אין ממנים פרנס על הציבור בלא קופה של שרצים התלויה בצווארו שאם תזוח דעתו עליו יאמרו לו חזור לאחוריק", והוא אכן אומר ואפילו צועק חזור לאחוריק.

ובכל סערה חדשה הפוקדת את הציבור החרדי חדשות לבקרים יודעים כל באי בית הכנסת כי מוטב להם לפנות אל מעונו הצנוע של שימען לצד פינת הקפה, לחזות בתנועת היד המבטלת ולשמוע את האמת המסתתרת בצל החדשות.

ר' שימען יודע כי לפעמים נגרם נזק קל בעקבות לשונו, לא כל אדם מצליח להביט במראה שר' שימען מציב מולו בלי להיפגע, לפעמים יש המעדיפים לחיות בהכחשה ולא להכיר באמת שבפעולותיהם.

כך כאשר נערכה מגבית לאחזקת העירוב השכונתי. ר' שימען לא מטלטל כמובן אבל נוות ביתו מטלטלת מה שגרם לר' שימען לרתום את לשונו למען המגבית, הוא עמד בפתח בית הכנסת ונשא נאום חוצב להבות על כך שאין מה להתמרמר על השכר שאחראי העירוב נוטל, אתם הייתם מסכימים ללכת בחורף ובחורב לבדוק את החוטים? מגיע לו כל שקל.

אחראי העירוב המסכן שידע עד היום שהוא עובד בהתנדבות החל לקבל בקשות למעשרות והודיע על פרישה מתפקידו, אבל את ר' שימען זה לא בלבל. זו לא בושא לקבל שכר על עבודה, אינסטלטור מקבל משכורת? למה שאחראי עירוב יתבייש בזה מה ההבדל? פשוט נבלה בשוק ואל תזדקק לבריות.

יום אחד נפל דבר בישראל, אם נהיה דקדקנים לא דבר נפל אלא דב. הגבאי המסור של בית הכנסת דב ברנהולץ החליק ושבר את רגלו. בית כנסת מכובד המחזיק ג' חדרים, ג' מנייני מנחה, ג' כוללים וסוג אחד של קפה לא יכול להישאר חודשיים בלי גבאי. כך אחרי דיונים והתלבטויות, תככים ואינטריגות, נבחר ר' שימען לממ"ג (ממלא מקום גבאי) עד חזרתו של ר' דב בכוחות רעננים.

ר' שימען הוא לא טיפוס של גבאי, עבודה פיזית למען הציבור אינה חלק אינטגרלי ממהותו, הוא מעדיף עבודה בפה ולא בידיים. אך ההכרח לא יגונה והאפשרות ליצור שינויים בבית הכנסת שיחקקו אותו בהיסטוריה לנצח (מתקן לייבוש ידיים במקום מגבות נייר) מילאו את ר' שימען ברטט של התרגשות.

בסיומה של שחרית חש ר' שימען בטפיחה על כתפו, נהיית מקושר צוהל אליו ידידו, קרוב לצלחת, אל תשכח אותנו שם במרומי מגדל השן. זה בהתנדבות מגמגם שימען שלראשונה מזה זמן רב איבד את לשונו אשר הוא נוהג למשמש בה בכל שעה. "בהתנדבות" מחייך החבר, ברור, כולם אומרים את זה, אל תדאג אין עיני צרה, תרבח ותסעדו, נפרד ממנו הידיד.

ר' שימען חוזר לביתו בצעד כושל, הוא נכנס מבעד לדלת ובנו מתנפל עליו, אבא זה נכון שאנחנו עשירים? ר' שימען מחייך בנחמדות ואומר לו "אתה יודע שאצלנו בבית לא מדברים על כסף, אך מהיכן רעיון העוועים הלז?" מה פירוש, תמיד אמרת שר' דב מקבל המון כסף על העבודה ו"זה בסיידר", אז עכשיו אנחנו מקבלים את הכסף. גבאי זה מאוד רווחי, שכחת?

נוות ביתו מגיחה מהחדר ומחלצת אותו מהמבוכה, "אצל אבא זה אחרת, אבא צדיק, הוא עושה הכל בהתנדבות".

אם את אומרת שאבא פראייר אז בסדר, ממלמל בנו בתשובה, חשבתי שכל מי שיכול לקחת לוקח, למה רק אבא לא.

לפני שנים רבות יצאה יצירה בדיונית שסיפרה על כך שהעולם אינו כפי שנראה, השולטים בעולם הם רובוטים רק שהם משחקים במח של האנשים כך שהאנשים יחשבו שהם שולטים בעולם. הצורה היחידה להשתחרר משליטה זו היא ע"י הבנה מוחלטת כי האמת שונה ממה שנראה לעיניים. התוצאה המרה של דבר זה היתה התאבדויות של אנשים שהציבו את עצמם מול מכוניות במחשבה כי זה ישחרר אותם מהדמיון כאילו יש מכונית לפנייהם ומשליטת הרובוטים.

איך עדיף לחיות? חיים מאושרים בלי אינטרס ופרטים, או חיים חשדניים וחיפוש אחרי המקום בו מרמים אותך? אפשר באמת לחפש בכל מקום את הנסתר, למצוא היכן יש עושק וגזל? אם לזאת קראת חיים אמור לי א-לי מה זה מת.

למה אני צריך לדאוג לכל העולם, למה צריך לעניין אותי איך פלוני הרוויח את ממונו. אין לי דרך לשנות את העולם, יש לי דרך להרוס לעצמי את החיים. לפקפק בכל מה שסובב אותי ולחיות בעולם מפוקפק, לא רוצה את זה, זה לא שווה את הידע.

זה לגבי מנוחת הנפש, אבל הרבה יותר חמור מזה זו השחתת הנפש, כמו שכבר כתבתי חיים בסביבת שחיתות גורמים לקהות חושים בנושא, לפתע אפשר לעגל פינות ולהוריד סטנדרטים.

אפשר להתמודד עם זה באמצעות מחאה פנימית על כל עוול, אבל יש דרך קלה יותר. אפשר לא לדעת מזה כלל, להתקין נטפרי על הנפש. מה שאתה לא יודע לא יפגע בך, וכמו הפתגם הידוע "ידע הוא כח וכח משחית".

אז מה אתם בוחרים "תסמונת הזרזיר" או "תסמונת בת היענה", לחשוד בכל דבר או לעצום עיניים? ברור שציבור בו כולם בנות יענה לעולם לא ישרש שחיתות, אך יתכן בהחלט שהוא בבחינת אי אפשר לעולם בלא בורסקאי. אתה בשם או בורסקאי? תבחר.

נבלים לשרים - לדמותו של חלום

שעריי שמים פתח, כמידי בוקר רוטט לו הפלאפון בניגון מרטיט סמוך לעיניו הטרטות של אברמי. זוכרים את אברמי? אברך מרוט, עייף, מתוסכל? הגיע הזמן שתשכחו, התקדמו נא לשנת ה'תשפ"ט הגיע הזמן להכיר את ר' אברהם.

ר' אברהם משתיק את השעון המעורר וקם בזריזות, יום עמוס מחכה. הפועלים עצלים ובעל הבית דוחק. פיזור ילדים, שחרית והגעה בשעה 9:00 לכולל לפניו, ר' אברהם לא מאחר לכולל אף פעם.

ר' אברהם מארגן את הילדים בזריזות וממהר למרפסת הסוכה המקורה, הבינה המלאכותית מזהה אותו והגג נפתח מאיליו. ר' אברהם מעמיס את הילדים לרכב המעופף, מחבר את הנטו ווייז ומגדיר מסלול פיזור. הרחפת האוטונומית תעשה את כל השאר.

ר' אברהם עצמו יוצא מהווילה המפוארת אי שם במערב גוש דן עילית (שכונת מגדים למי שמתעניין) ופוסע לבית הכנסת הסמוך ברגל, הוא מקפיד על שכר פסיעות ועל אווירא דארץ ישראל. נכנס לבית הכנסת בצעד מתון, וזוכה לקבלת פנים נלהבת מהגבאי, בכל זאת התורם של המבנה. ר' אברהם מגיב בחביבות, העושר לא עלה לו לראש, הוא נשאר חד מן חבריא.

אחר התפילה מזמן ר' אברהם את הרחפת, הוא צריך להגיע לכולל שהוא עומד בראשו, מאתיים אברכים יושבים שם. ר' אברהם מחזיק אותם מהמעשרות, את החומש הוא מעביר לסניף השני שלו, הממוקם בעיר התורה במקסיקו.

בנסיעה הקצרה מתעדכן ר' אברהם בנעשה במכרות הזהב שלו אי שם באתיופיה, מתברר כי גם החודש הם הניבו עשרה אחוז תשואה, עורקי הזהב העשירים שם ממשיכים לצמוח, סייעתא דשמיא עצומה. ר' אברהם ממשיך בדילוג הווירטואלי סביב העולם, בבית האבות בלונדון, בדירות בקפריסין, בביטוחים בארה"ב, במלון באיטליה. נראה טוב ב"ה, הכל עולה ומתעלה.

הגיע הזמן שהעקרת תעזוב את העבודה מהרהר ר' אברהם בפעם האלף. נכון, היא עובדת רק שש שעות ביום ומרוויחה 32000 ₪, אבל עם כל הכבוד ל"אתרא" הוא מרוויח את הסכום הזה בשעתיים של הכנסה פסיבית. העקרת כרגע מסרבת, "אתרא זה משפחה, זה לא הכסף זו הנשמה".

הסלולארי הכשר מצלצל, ר' אברהם הוא נשיא ארגון אשרינו, אין לו "דומיו" וכ"ש אייפון ח"ו. על הקו נמצא העוזר האחראי על מכוונות הקפה, מתברר שמכוונות הקפה שלו הפזורות בכל רחבי הארץ מרוויחות יותר מידי כסף, הוא חוצה שוב ושוב כל תקרת מס. אין מה לעשות נאנח ר' אברהם "צרות של עשירים".

רגע לפני שר' אברהם סוגר את האימייל ויורד מהרחפת ליום של שטייגען בתענית דיבור נכנסת הודעה חדשה, מתברר כי נסיך ניגרי מעוניין להוריש לו את כל הונו. ר' אברהם מאשר כמובן, ככה זה אצל העשירים "כסף הולך לכסף". אין מה לומר, שעה רגילה בחייו של ה"תורה וגדולה" ר' אברהם שליט"א.

ר' אברהם מפליג במחשבתו למצבו שש שנים קודם לכן, חבריו עדיין באותו מצב נאנקים תחת משכנתא בדירה דלוחה בפריפריה ירושלמית, אך ר' אברהם, או כפי שנקרא אז אברימי, שבר את הגלגל, יצא ממעגל העוני. בעזרת כשרונו המבריק וחושיו החדים שחודדו בעמל של שנים על הבנתה של סברא דקה ובעזרתו של הבורא יתברך זכה אברימי שתורה וגדולה יתאחדו על שולחנו.

בראשית הייתה דירה. כל מי שמבין משהו יודע שדירה זו השקעה גרועה. הכסף שוכב בקירות 3% תשואה שנתית, עדיף לקבור את הכסף ולקוות שיצמח עץ של דולרים, יש סיכוי גדול יותר להתעשר כך, מי שלא מעז לא מחתן ילדים.

אז אברימי גייס את האינטלקט המבריק שלו יחד עם שנות לימודיו, מכר את דירתו, וקבע לעצמו רשימת כללים להשקעה.

- א. הכנסה פסיבית, בלי עבודה, בלי מאמץ.
- ב. תשואה של לפחות חמישה אחוזי ריבית חודשית.
- ג. תשואה מובטחת.
- ד. להשקיע אצל אנ"ש בלבד.
- ה. רק השקעה שאנשים מכובדים ממליצים עליה.
- ו. לפצל את ההשקעה.

אחרי שקובעים כללים הכל קל יותר. ברור שדירה עם 3% תשואה שנתית היא לא משהו מעניין. גם שוק ההון לא מועיל, סיכונים מוגברים, מקסימום 7% תשואה שנתית וגם זה על פני שנים רבות. הוא רוצה להרוויח.

אברימי הרגיש אבוד, אבל אז הגיעה ההשקעה המיוחלת, אברימי עשה מנוי לעיתון! מתברר שהאוצר נמצא מתחת לגשר, אברימי מצא עשרות הזדמנויות השקעה נפלאות. הנה תראו אותו היום, במקום דירה עלובה אי שם, אברימי מחזיק בווילה במערב גוש דן, רכב מעופף (בצבע לבן, לא לנקר עיניים), מאות סוכנים שעובדים תחתיו בכמה עשרות פירמידות, מאות עסקים בקניון וירטואלי, מכרות זהב, יהלומי דמים, מלונות באירופה, שדה נפט ישראלי, קרקעות בירח ובפרדס חנה כרכור. והצדקה בהתאם, מאות אברכים, אלפי נזקקים, וכמובן קורסים בכלכלה נבונה לכל דורש, חינוך אין כסף.

נשמע דמיוני? קבלו סקופ, זה באמת דמיוני!! זה לא דמיוני בגלל שאין כסף קל, האמת היא שיש כסף קל. תפרסם על קרקעות חקלאיות בכרמי רוממה, תצטלם עם ערבי בכפיה ותספר שהוא בן של מלך ירדן והנה עשית כסף קל. זו הצורה היחידה, כל צורה אחרת היא הונאה.

נשאלת השאלה איך אנשים נבונים וחכמים, אנשים שהשווער השקיע בהם חצי מיליון ש"ח מאמינים בהזיות, מה הסוד? מה הפרופיל הפסיכולוגי? למה אברכים מסוגלים להשקיע כסף שאין להם בהשקעה שאין לה היתכנות?

אנסה להעלות פה כמה נקודות בתקווה למצוא הסבר.

א. **טיפשות:** אחד הדברים העצובים בטיפשות היא העובדה שמי שטיפש אינו יודע שהוא טיפש בדרך כלל. למעשה ככל שאדם טיפש יותר כך הוא משוכנע בהיותו חכם. אם הייתי ממש חכם יכולתי לכתוב נוסחא מתמטית ולחשב כמה אדם הוא טיפש לפי מידת הביטחון שלו בחכמתו. כשטיפשות ויהירות נפגשים התוצאה היא שילוב מושלם של סכל הבטוח שהוא וורן באפט. למעשה יש נוסחא כזו, חפשו את אפקט דאנינג קרוגר. לחרדים יש "מעלה" נוספת, יתכן והם פקחים ביחס לסביבתם, בתחומי העניין שלהם. אולי הם מבינים בלימוד ומשוכנעים שזו עילה להבנה בכל. הבעיה היא שגם העוקצים מבינים בלימוד, לא רק הנעקצים. מוחות גדולים חושבים באופן דומה, לכן כל כך קל לעבוד עליהם.

ב. **טיפשות של אחרים:** כאשר אדם קונה מניות של טבע למשל הוא מחשב שני אפיקי רווח, דיבידנד, כלומר, החברה תרוויח בשנה הקרובה סכום מסוים ותחלק אותו לכל הבעלים, כך שאם היא תרוויח עשרה אחוזים מערכה הוא יקבל סכום נאה בסוף השנה (המכפיל של החברה), וכמובן עליית ערך החברה, אם הצפי של רווחי החברה יעלה הרי שערך החברה יעלה כי אנשים ירצו את הרווח, כתוצאה מזה ערך המניה שלו יהיה שווה יותר. אם כן, כל ההשקעה שלו מבוססת על כמה החברה תרוויח, אבל הרווח שלו מתבטא בשני אפיקים.

יש מקרים מסוימים בהם החברה לא תרוויח את ערכה כמעט בוודאות, חברת טסלה למשל הייתה שווה בתקופות מסוימות סכום שייקח לה מאות שנים להרוויח. הסיבה שאנשים השקיעו בה היא בגלל הסברא שמחיר המניה ימשיך ויעלה. כלומר, כולם בנו על זה שהם יצאו מהחברה ברגע הנכון וטמבל אחר ייתקע עם המניות.

כך גם כאן, אותו אברך שקונה קרקע חקלאית או רכב מעופף, שומע מהמוכרים כמה ערך הקרקע כבר עלה, הוא לא חושב להחזיק בקרקע עשרים שנה ואז לשכור קבלן ולבנות שם בית, הוא מתכנן למכור אותה עוד שלש שנים אחרי שערך הקרקע יכפיל את עצמו לטמבל אחד שייתקע עם הקרקע. מי אמר שערך הקרקע יוכפל? עובדה, הוא כבר הוכפל. בעלי הקרקע מוכרים יחידות קרקע במחיר כפול מאשר לפני שנה, מה שעבד פעם אחת יעבוד לעולם.

כמובן שהמחשבה לקוות להעלות בחכה משהו אחר, כשבשוק מסתובבים יזמים ממולחים עם רשתות, היא מחשבה נאיבית וגרוע מכך.

ג. **חלום:** לחלום זה אנושי, כולם חולמים. כולם רוצים חיים טובים, רגועים ושלווים. אם תיקח אדם שמרוויח יחד עם הרבנית 10000 ₪, יש לו ארבעה ילדים שני בנים ושתי בנות, הוא אמור לחתן את כולם בעשרים שנה הקרובות ואין לו מושג כמה ילדים ייוולדו לו עד אז, על מה הוא יכול לחלום? שמורות יתחילו להרוויח 50000 ₪ בחודש? שמחירי הדירות ירדו מתחת לאחוז החסימה? הוא חייב לחלום על דברים מסוג זה. איך הוא שם 200000 ₪ ועוד כמה שנים הוא מיליונר, אין אפיק אחר לחלומות שלו (מלבד החלום על איך הוא יבכה בכותל וגביר ידפוק לו על הכתף ויושיט לו צ'ק פתוח, המעלה בחלום הזה שרכבת לכותל עולה ששה שקלים בלבד).

ד. **פחד:** הפחד מהחמצת הזדמנויות, לכל אחד יש את השווער שכמעט קנה את קרית ספר, הסבא שהחזיק מניות באפל, הדוד שרצה להשקיע בביטקוין והתחרט ברגע האחרון. הוא לא רוצה להיראות כמוהם, מרירים, עצבניים, מדברים כל היום על הפספוס של חייהם. כמובן שאותו אברך לא שמע

מעולם על העסקה ברומניה שהציעו לשווער שלו ועשרות האברכים שפשטו שם רגל, על מניות הבנקים שחברים של סבא שלו נהפכו בגללם לפושטי יד. הוא שמע רק על אותה הזדמנות שדמתה לכל ההזדמנויות האחרות אבל היא הייתה האמתית, רק שעל כל אחת כזו יש מאה שהם עושק ומאה אנשים שהפסידו את הונם וכבודם.

אך המחמיצים הם הבעיה הקטנה, עיקר הבעיה היא המצליחנים. כולם רוצים ללמוד ממצליחים, אף אחד לא לומד מלוזרים. אם עשרה אנשים השקיעו בהשקעה שיש לה 10% סיכוי, תשעה יישארו בלי כלום ואחד יתעשר. אף אחד לא הולך לשאול את הלוזרים, כולם שואלים את היחיד שהצליח איך זה קרה. כך אנשים בטוחים שהחכמה היא להמר ולהעז ולא להקשיב לכל השמרנים שמניאים אותך מהשקעה ולעולם לא יהיה להם כסף.

נקודה נוספת על עניין ה"אונזערעס", אנחנו אוהבים לסמוך על אנ"ש, על כאלו שהם חלק ממנו, שתורמים למוסדות שלנו, שמפרסמים אצלינו. רק שאנחנו שוכחים שגם אם 99% מהציבור ישר כמו סרגל ובחיים לא ייטול אסימון שאינו שלו, יש אחוז אחד קטן שמסתובב עם שטריימל ובעקיטשע והוא פשוט נוכל. אין צורך שרוב היהודים יהיו גנבים, די בכך ש"רוב גנבי ישראל". ואותו האחוז מכיר היטב את נקודות התורפה של הציבור החרדי, יודע לנצל את האמון שרוחשים לו, לכן עובדת היותו חרדי אינה נקודת זכות בעניין. את השלישי שהוא מקבל בבית המדרש הוא מממן מהכסף שלך. את המקווה שהוא תרם, אתה תרמת. הוא רק מקבל את הכבוד ואתה קונה את זה.

ואם אתם שואלים את עצמכם, העושקים ניחא, אבל כולם משתפים איתם פעולה? העיתונים? אנשי המקצוע? אנשים מכובדים ששימשו בתפקידים בכירים יושבים אצלם בחברות, איך אפשר לומר שכל העסק הוא לופט גישעפט?

כדי לענות על זה אצטרך לחשוף סוד אפל. אתם יודעים למה אני כותב נגדם ולא בעדם? מה הסיבה שאיני תומך בחברות אלו? פשוט מאוד! הן לא משלמות לי. אם חברה הייתה פונה אליי ומציעה לי מספיק כסף כדי לכתוב בשבילה, הייתי מבין עד כמה היא שווה ואמינה. הייתי מבין באמת, לא כבדיחה, הייתי משכנע את עצמי עד הסוף, (תלוי בסכום כמובן).

אין לי תלונה על אנשים שמקבלים משכורת ו"מבינים" כמה כדאי להשקיע בבית אבות באנגליה או בחברת מחשבים שתחלק עשרות אלפים למתכנתות חסרות ניסיון אם הן רק תשלמנה סכום כסף התחלתי. התלונות שלי על אותם אנשים שנדרשים לשלם כסף ובכל זאת משתכנעים, מה התירוץ שלכם?

שרים עצרו במלים – לדמותו של מלאך

טיפוס אכפתי הוא מנשה, אכפת לו מחבריו, ממכריו, מסתם מתפללים בבית הכנסת, פשוט אכפת לו. זה כנראה הטעם לשיחותיו על אחרים, לדיונים הארוכים על חייו של פלוני זה או אחר.

האכפתיות של מנשה גורמת לו להשתתף בכל לב באבלם ושמחתם של אחרים. כך יודע מנשה מי הבטיח דירה ולא הבטיח לקיים, למי נעבך אין ילדים ומדוע. על שלום הבית של פלמוני, ועל פשיטת הרגל של אלמוני, הכל בשביל ה"נשיאה בעול".

אם אין זה ברור נספר שמנשה הוא טיפוס אוהב אדם, אין בריות רבות שאין לו איתם שפה משותפת. יהודי אחד תיעב מנשה, אפרים שמו.

לא שאפרים היה איש מעצבן במודע, לא חיטט באפו באמצע בית המדרש, לא פתח מנה חמה בסוף סדר א'. אפילו לא זמזם בלופ את "כי לא תחפוץ" ועדיין היה איש בלתי נסבל.

הסיבה היא כי אחד הדברים המתסכלים ביותר זה איש שהחיים עוברים לצידו, אדם של דיעבד. לרבים מאתנו, יש שיאמרו לכולנו, יש רגעי דיעבד, אבל כשכל החיים הם כמעט, אין מה לומר, זה פשוט מכוער.

אז מנין שחרית האחרון בשמונה ועשרים, מאוחר למדיי, מנשה לא גאה בכך שזה מניינו הקבוע. אבל אפרים... משתחל אליו אי שם ערב חזרת הש"ץ, נדחף מאחור, עשרים דקות וסיימנו.

איך בכל זאת הוא מצליח לפספס סדר א'? שאלה נפלאה! אבל אפרים ממש מומחה בזה, תחילת סדר א' ואפרים מתנוודד, מפספס, מאחר, יוצא, נרדם, קפה, שוב קפה, מומחה אמרנו.

חצאי סדרי א', רבעי סדר ב', סדר ג' מאן דכר שמיה. ארבעים דקות תפילות ביום, שעתיים וארבעים דקות לימוד ביום. ודי.

תשאלו, למה לסלוד דווקא ממנו? החסרים אנשים מסוגו? התשובה עגומה. לאף אחד לא אכפת מבטלנים, לא דורשים מכל אדם ללמוד או להתפלל, מי שלא רוצה שיתמודד לבדו אחרי מאה ועשרים. המתסכל אצל אפרים זה שהוא לא נהנה מהחיים.

אשתו של אפרים מכניסה כדבעי, השווער נתן יותר מדבעי. מנשה טיפוס שיודע, זוכרים? נולדו להם שלשה ילדים, הגדולה בת שבע, אין אף סיבה שאפרים יסתובב מרוט.

מרוט אמרנו? לא סתם מרוט. תרנגול כפרות שעבר את כל ילדי מאה שערים מרוט פחות. אפרים הוא בחינת תמידים כסדרם, תמיד רץ או הולך מתנשף, תמיד כמעט מפספס אוטובוס, תמיד צונח עצבני לספסל, תמיד צריך ארבע תזכורות על הביקורת של משרד הדתות, תמיד מתווכח על שמירסדרים, מעצבן.

ועיקר העיקרים שהוא מסוגל, זה לא שאפרים לא מסוגל. יום אחד תמצא אותו עשר דקות טרום עשרה ראשונים במנין של שבע בשיא פרשת הקטורת משל היה זה יום הכיפורים או השעה התשיעית. למחרת שוב מקרטע ברבע לתשע עם תיק תפילין מקומט ופרצוף של ליל שבועות

בארבע לפנות בוקר. יום אחד לא קם מהסטנדר משל הוא נחל נובע מקור חכמה, למחרת לא קם מהסטנדר, למעשה הראש שלו צמוד לסטנדר בזווית אלכסונית משהו. לא ברור.

אם אין זה מספיק (וזה בהחלט מספיק) מתסכל לראות מישהו מסודר כלכלית שתמיד זקוק לגמ"ח/ערבות/הלוואה לטווח קצר. לא שהוא לא מחזיר, אבל למה להתנהל כך? למה אי אפשר לחיות ממה שיש לך?

והחינוך, לא דיברנו על החינוך. ליל שבת, מיטב האברכים מגיעים עם מיטב הילדים לבושים במיטב המחצות, ו... אפרים אחד מגיע עם דודי אחד, בלונדיני בן חמש, פני מלאך ואפס חינוך.

הוא לא היפראקטיבי הילד, זו לא בעיה כלשהי, פשוט לא מחונך. איך תגדירו ילד שמתיישב איפה שמתחשק לו, והאבא? מתעלם. שלא נכנס לשירהשירים, אבל הראשון לקחת ממתק. והאבא? צופה אפרים ושותק. שחוסם בחוסר נימוס את הכניסה לבית הכנסת וגערות לא עוזרות, והאבא? דממה.

אין מי ששוכח את הפעם בה התיישב לו דודי על כסאו של הרב, כאן משך אפרים את עצמו מהשניים מקרא וטרח לטפל בילד, מה שהתברר כטעות די דרסטית. אפרים כמדומה לא קרא כל ספר הדרכה חינוכי, אפילו לא "וזכינו". לא התנהל בסמכותיות עם כנף לאמפטיה, לא בכבוד וידידות, לא בחוסך שבטו, אפס, נאדה, כלום. התחנן בפני הילד שיזוז, הבטיח לו טיול וממתק, נכשל ופשוט הלך. הצרה באנשים כאלה היא לא שנותנים להם רישיון לגדל ילדים, אלא בזה שהרשו להוריהם לגדל ילדים. מלבד להגדיל את מצוקת הדיור אנשים כאלה לא טובים לכלום.

בעת הזו לא יכול היה מנשה לחשות, גם אם לא אכפת לאפרים כבוד עצמו, על כבוד הרב וכבוד בית הכנסת אי אפשר למחול. מנשה העלים את רוגזו, מרח על פניו חיוך עסיסי והתיישב ליד אפרים, מריץ סימולציות שיחה במוחו.

"ר' אפרים, אתה הרי אברך בן עליה" פותח מנשה, מסתמך על ההיתר לשנות מפני השלום, "אברך מיוחד כמוך ישמח לשמוע הערה קטנה, הלא כן?" משגר מנשה שאלה רטורית לחלל האוויר.

מתברר שאפרים לא חכם במיוחד, הוא לא מזהה שאלות רטוריות ומגיב בפשטות "לא".

מנשה התגמגם מעט, סימולציה כזו לא עלתה במחשבתו, אבל עם כל הכבוד, מאוחר מכדי לעצור עכשיו. כך מתעלם מנשה מתגובתו של אפרים וממשיך בכל עוז לפי התכנית.

משפט ריכוך: "תראו ר' אפרים, כל אבא יודע הכי טוב איך לחנך את הבן שלו".

מימרה מגדולי ישראל: "הסבא היה אומר שהכהן הגדול הקריב כל יום מנחת חינוך כי אצל האנשים הגדולים אינו דומה חינוך של יום זה לחינוך של יום אחר".

הערה: "חינוך הוא עבודה קשה שבמקדש ר' אפרים, אולי כדאי לכם להתייעץ? הילד עוד צעיר, עדיין אפשר ליישר אותו".

עצה טובה: ילד צריך סמכותיות, זה חשוב לו לנפש, ילד לא יכול לצמוח אם נכנעים לכל גחמותיו.

פסוק מהתנ"ך: "אתם מכירים את הפסוק במשלי, אדם עיר פרא יולד, ככה זה כולם".

שיתוף אישי: "גם אני אצל מוישי שלי נעזרתי, התייעצתי עם ההורים, דיברתי עם הרב'ה, וברוך ה' הוא ילד חמד, יש מה לעשות".

מחמאת סיום: "אם לא הייתם אילן מפואר כל כך לא הייתי ניגש, אבל אדם כמוכם עם ראש על הכתפיים, שמח מסתמא בביקורת בונה, זה לתועלת".

"איוב" מגיב אפרים. מצחו של מנשה מתקמט לסימן שאלה ואפרים מסביר. "הפסוק הוא באיוב ועיר פרא אדם יולד, לא במשלי". תודה רבה על הביקורת הבונה מסיים אפרים וממשיך לקרוא שנים מקרא בהטעמה.

מנשה נפגע מעט, הוא משקיע בביקורת, מתכנן שיחה, מותר לבן אדם להודות עם יותר רגש. למעשה נראה שהבן יקיר של אפרים מחונך למדי, הוא יצא בדיוק כמו האבא, עם כזה עץ אין מה להתפלא על התפוח.

מנשה נוטש את השולחן ובלבו החלטה אמיצה, הוא יטפל או לפחות יפטפט על הסיפור הזה. אפרים לא יוכל להתנהל כך. זה נגמר. ממחשבה למעשה, יום ראשון השעה תשע ושלושים, מנשה הספיק לקום, להתפלל, לפזר ילדים, לאכול תפוח, לשותות קפה, באופן מפתיע אפרים כבר יושב לצד הגמרא לומד בהתלהבות, מנותק מכל הסביבה. מנשה טפח לעצמו טפיחה ווירטואלית על השכם, אולי בזכות הביקורת אפרים תפס את עצמו. אך לא, בשעה אחת עשרה ארבעים וחמש קם לו אפרים משיב את הגמרא לארון וחומק קוממיות מבית המדרש. מנשה שקל להתפוצץ, "איך איך איך אפשר לחיות ככה?" סינן סינן רטורי. להפתעתו הגיעה תשובה מצד החברותא (מה לא ברור במושג רטורי?) "הוא כנראה נוסע לטיפול עם הילד".

חיישניו של מנשה נדלקו כולם, תגובה פבלובית למילה "טיפול". הנמיך את קולו אוטומטית ולחש לעבר החברותא, "טיפול? חולה הילד? מה הפשט?" חברותא קלט שהסתבך וניסה לחפות על עצמו במלל מעורפל, אך מנשה לא נולד אתמול ואף לא בשלושים השנים האחרונות. יהודי ממין מנשה אי אפשר למרוח. מנשה נעץ בחברותא את "מבט מנשה" המפורסם, שילוב מנצח של תחנונים-קשירת קשר-נבגדות. מול מבט כזה נמס לו חברותא כקרחון גרינלנדי בהתקף התחממות גלובאלית ושפך את כל הפרטים.

מתברר, כך סח חברותא כי דודי המתוק מחזיק באוטיזם עם תפקוד גבוה. ילד חינוכי, מתוק וחכם. אבל בחלק החברתי לא רגיל בכלל. מנשה שתק בהלם, פיסת מידע עסיסית כזו חמקה מידי. מוחו הכישרוני השלים את הפרטים החסרים. אחרי שניית דומיה הגיב מנשה, "אז הוא עושה קופה מביטוח לאומי", שיפסיק לקחת כסף מהכולל, הברנש הזה.

אין הרבה דברים נחמדים יותר מלשפוט אנשים אחרים, אין הרבה דברים טיפשיים יותר מלשפוט אנשים אחרים. אתה לא יכול לדעת מה השני עובר, אתה לא מבין את ההתמודדות שלו, תפסיק לתת לו עצות ווירטואליות או אמתיות, זה לא עוזר, זה חסר טעם, ועיקר העיקרים זה מטופש.

אבל לא התכנסנו כאן לדון במנשה, המטרה היא להאיר לכם את אפרים.

אפרים שמאחר לשחרית ומאחר לסדר, אפרים שלמראית עין הכל חלק אצלו ואין אף בעיה במשפחה. אפרים שלא יספר לעולם שיש לו ילד מאתגר, כי מאתגר אצל ילד אחד זו בעיה בשידוכים אצל כל השבעה. אפרים שלפעמים מרגיש שהיה יותר נח עם ילד נכה כי כך לפחות היו מרחמים עליו ולא שופטים אותו בלי סוף.

אוטיזם בתפקוד גבוה פירושו ילד שלומד בחיידר כמו כולם, אבל פירושו גם ילד שיכול להתיישב על הרצפה שעתיים ופשוט לא להסכים ללכת. אין איך לברר מה קרה, אין מה להעניש אותו, זה ייגמר רע מאוד.

זו ילדה שהולכת לגן מימי עם הילדות מהבניין, אבל תריב אתך בבוקר שעתיים כי היא צריכה את החולצה הירוקה זו שעכשיו בסל הכביסה, ולא אתה לא תנצח לא משנה מה תבטיח לה, לא משנה כמה ימים היא כבר לבשה את אותה החולצה, גם אם הגננת בטוחה שאתם הורים מזניחים.

זה להגיע לסדר א' אחרי שהיית ער חצי לילה. אי שם באחת השעות הקטנות התברר שהילד פשוט רעב. מה הקשר לרוקן את כל הבגדים בארון? גם אפרים שואל את זה. תשאלו איפה העזר כנגדו בסיפור? זו הסיבה שרק חצי לילה אפרים ער.

זה טיפול רגשי אחת לשבוע, 250 ₪ ואפס תועלת, אבל מה לא עושים בשביל בדל התקדמות מזערית. אז הרבנית נוסעת אחת לחודש, גם ככה הבוס על הקצה עם האיחורים שלה, ואפרים יעזוב סדר א' עוד שלש פעמים. כפרה על ה"שמירת סדרים", אין כפרה על הסדרים.

חושבים שיותר לאפרים ארבעה סדרי א' בשבוע? כדאי שתלמדו על הטיפול הפסיכולוגי השבועי (300 ₪) על הדרכת ההורים הפסיכולוגית כל שלשה שבועות (300 ₪) על הדרכת ההורים אצל המטפלת הרגשית (250 ₪) זה לא הסוף, אפילו לא ההתחלה של הסוף.

זה סדר ב' עם ראש מנקר ופרצוף כרית, כי בטעות אפרים הזיז את הכיסא של הילד בסנטימטר שלם! התוצאה הייתה צרחות במשך שעה, לכל השכנים לא היה מנוחת צהריים. ואפרים? מה לו ולעצבים. אסור לכעוס, אסור לצעוק, זה רק יהרוס.

זה לצאת מסדר ב' כל יום חצי שעה לפני שבע, כי להשכיב את הילד צריך שני זוגות ידיים. על מי אני עובד, צריך עשרה, אבל זוג אחד ודאי לא מסתדר לבדו.

זה לא לשכוח שיש בבית עוד שלש נפשות שגם הן צריכות יחס, הלוואי ויחס היה מספיק, צריך הרבה מעבר, אלא אם כן הוא מעוניין לממן עוד כמה פסיכולוגים. בודד לו אפרים, הוא לא צריך כלום, רק לתת ולתת.

זה ישיבה על טופסולגיה מטורפת של שאלונים, של פסיכולוגים, של קופת חולים, של ביטוח לאומי, של גן שפה, של פסיכיאטרים, של ושל ושל. כל זה בשביל לקבל פחות מהמינימום הנדרש לחיים תקינים. (יש אפשרות ללכת לחברה שתעזור לו לממש זכויות, רק שזה אומר למלא את אותם הטפסים ולקבל 12% פחות בחמש השנים הבאות. אפרים מוותר).

הוא לא רוצה לחיות על חשבון המדינה, הוא רוצה לחיות. הילד צריך גן שפה הוא לא מצליח להביע את עצמו, אפרים משלם כל חודש הון תועפות על רופאים, על מטפלים, על רפלקסולוגים, על קוראים בכף היד, על כל מי שאולי יצליח לעזור לילד. הוא לא מצליח לצופף מעל המים, אין לו פניות להשיג קצבאות, אין לו פריווילגיה לוותר עליהם, הוא נקרע.

ואם אחרי תורות חוזרים ונשנים אצל פסיכולוגים (4900 ₪ אבחון), אחרי הערכה פסיכיאטרית (תשע שעות בבילינסון ביום טוב), אחרי ועדה ועוד ועדה ועוד ועדה, מקבל אפרים 3450 ₪ לחודש. "מזל טוב". יש מי שמכסה את הטיפולים הבסיסיים! אין מי שמממן מוניות, ימי עבודה אבודים, בייביסיטר, ארוחות קנויות, פשוט אין. אין מי שמכסה חצי מההוצאות החודשיות. אז אפרים לא מבקש רחמים, אבל בהחלט מבקש הבנה וזה בדיוק מה שהוא לא מקבל.

הילד חינוכי למדיי, הסבים בשני הצדדים חיים בהכחשה מוחלטת (מדהים לראות איך כל פעם שמגיעים להורים סבתא משוכנעת שעכשיו היא תחנך את דודי... עצוב לראות איך מההערה הראשונה דודי לא מוציא יותר מילה וחצי מילה עד סוף השבת) החברים לא מבינים למה הוא לא מתפקד בכולל, המשפחה המורחבת לא מציעה עזרה (נחמד לארח אותם לשבת, לארח את דודי הרבה פחות). ואם הוא מספר למישהו? התגובה המידית היא, "אתה יכול לעשות על זה הרבה כסף". לעשות כסף?? הוא היה משלם כל חללי עלמא כדי שזה ייפסק. למה כולם חושבים על כסף??

אפרים אוהב ללמוד, כל כך אוהב ללמוד. אז הוא לומד מוסר ומבין שזה מה שהקב"ה רוצה ממנו, אבל קשה לו לוותר. קשה לו לוותר על החלום לדעת קדשים ולהחליף אותו בטיפול בצאן קדשים. קשה לו להבין כי הוא יקדיש עשרים שנה מחייו כדי שהמלאך שלו יוכל למצוא את מקומו בעולם.

אז המצב סביר יחסית, יש סיכויים טובים להצלחה. עוד ארבעים שנה כל המשפחה תשב ותצחק על הצרות שדודי עשה להם. אבל הוא משלם את המחיר כעת ובמזומן. מתאמץ וקורע את עצמו בשביל התורה, ואתם יודעים מה, הוא מצליח. שקוע למרות כל הניסיונות, מתמיד למרות כל ההפרעות. למרות המבטים המזלזלים ב"זה שלא מצליח לשבת סדר ברציפות", אוחז בעץ החיים בלי להרפות.

אין לסיפור הזה פאנץ' מעניין, ולו בגלל שהסיפור לא תם. אפרים ימשיך להתמודד זו המתנה שה' שלח לו. אבל אנא מכם, אל תשפטו את השני גם אם "מגיע לו" אין דרך להבין מה הוא חווה, איזה סיוט הוא עובר, אינכם צריכים לדון לכף זכות, פשוט אל תדונו.

שרים ועבדים – לדמותו של קיפוח

המצב התחמם עד כדי פיצוץ. המדינה התדרדרה לתוהו, לאנשים נמאס.

נמאס מעוללות נמאס משחיתות, נמאס מפריזות, נמאס מאליטה ששולטת באחרים, הגיע הזמן לשינוי.

כך לראשונה מקום המדינה, קמה קואליציה של מוחלשים, שמונים ושלושה חברי כנסת ייצגו את המיעוט הנרדף, הודיעו כי לעולם לא עוד.

בנאום הניצחון הכריז ראש הממשלה, כי מה שהיה לא יהיה עוד. "יש לי חלום בו מדוכאי כל העולם יתאחדו, אשכנזים, ספרדים, נפגעים! כולם יחד יצאו לדרך חדשה" "די לקיפוח" סיים ראש הממשלה.

בישיבת העבודה הפותחת של הוועדה הבין משרדית למניעת קיפוח אפליה וגזענות, הוכרזה המשימה הראשונה במעלה "דע את האויב". כדי למגר אפליה יש למצוא את המפלה, את הקבוצה המדכאת, המשפילה, את היחסנים שחושבים שהכל מגיע להם. ציד היחסנים יצא לדרך.

השרים לא חסכו בהוצאות, לישיבה הוזעקו מתמטיקאים, סטטיסטיקאים, אנתרופולוגים, מגדרקולוגים, ואבישי בן חיים. כולם ישבו סביב שולחן עגול על מנת לדייק ככל הניתן בלכידת המפלים המרושעים. הועילה למדיי העובדה שכל חוקי הפרטיות הושעו לצורך המערכה, הנוכחים צפו בנתונים מדויקים על מוצאם ומצבם הסוציאקונומי של כל אחד ואחת מתושבי מדינת ישראל.

אחר ישיבת הפתיחה התפזרו הנוכחים לצורך מחקר מקיף, כל אחד הופקד על פלח אוכלוסייה משלו. בתום שלשה חדשים התכנסו כולם לשמיעת מסקנות ביניים וקביעת תכנית עבודה.

על הצג הגדול במרכז החדר הופיע עמוד הפתיחה של תכנת "זיי גזענט- לעקור גזענות מהשורש" בתכנה הופיעו הפרטים המדויקים של כל אחד מהאזרחים, כעת עמד גורלם להיות מוכרע לשבט או לחסד.

שר האנרגיה החיובית התכבד לפתוח את הישיבה. "עשרה מיליון אנשים חיים כאן בשלווה, רק האליטה הורסת כל חלקה טובה, הגיע הזמן להחזיר את הגאווה, לנקות את הסביבה". התפייט לו השר.

מנכ"ל המשרד נעמד והציג את הנתונים: מתוך עשרה מיליון אנשים, שני מיליון אינם יהודים. ברור לכולנו כי האליטה היא מהיהודים ולא מהמיעוט שאינו יהודי. הנוכחים הנהנו בהסכמה, מגוחך לחשוב כי ערבי כלשהו הוא השולט כאן. כעת נפחית משמונת המיליון את הנשים, הוסיפה השר. לענייני מגדר, אנחנו באמצע הדרך לשיפור מעמדן, סילוק האליטה יכול להיות המכה בפטיש בעניין.

ארבעה מיליון, מתוכם יש שני מיליון מבני עדות המזרח, אמנם היו ויכוחים מה דינו של בן תערובת, אך הדיון ננעל שסבתא אחת מזרחית מספיקה "מה שטוב להיטלר טוב גם לנו" (חוץ מגז ציקלון וואגנר, זה לא מומלץ, אפילו שזה היה טוב להיטלר)

מתוך שני המיליון שנותרו יש כמיליון ומאתיים אלף חרדים, דתיים ושומרי מסורת שמוצאם מעדות אשכנז, כולם יודעים כמה האליטה מפלה את החרדים, הנה ההזדמנות שלהם לקום מעפר. לאחר הזנת הנתונים התברר כי המספר קרוב יותר למיליון, אך החרדים סגרו בהסכם הקואליציוני על מיליון מאתיים, בשל הבעיה ברישום סוכם כי יוסיפו להם מאתיים אלף אחר כך, לא בבסיס הנתונים.

"נותרנו עם מיליון" סיכם המנכ"ל בסיפוק. מקל מתנופף קטע את דבריו, נציג הגמלאים נראה עצבני כאילו השאיר מאן דהו שקית אשפה מטפטפת בכניסה לבניין. "לא אאפשר אפליה על בסיס גיל, גילנות היא טרגדיה ויש להיאבק בה". הנוכחים החליפו מבטים חרדים, לא יתכן שהם אבירי השוויון, יפלו מאותגרים גילאית. על אתר הוחלט כי מפלה יהיה רק אדם בין גיל עשרים וחמש לחמישים ושש.

לבטח אתם תוהים מדוע עשרים וחמש דווקא? מוטב שתזכרו כי מפלה איכותי הוא בוגר אוניברסיטה, אבל סטודנט הוא יצור מופלה למדיי, מה שמכריח שמפלה יהיה מעבר לגיל עשרים וחמש, מ.ש.ל.

הכמות הצטמקה לחצי מיליון, אבל זה היה רק הפתיח. הצוות הסיר את הנכים, הרגישים ללקטוז, מאותגרי משקל, מאותגרי גובה, מאותגרי למידה, מאותגרי שיניים, סובלים מאגורפוביה, קלאוסטרופוביה, נמופוביה (פחד מלווייתנים) ושאר כל הפוביות, כל סוגי התסמונות, אוטומניה, קלפטומניה, כל דבר שנגמר ב..מניה (חוץ מגרמניה כמובן), דור שני לניצולי שואה, דור שלישי לפרעות ת"ח ות"ט (מה שטוב לחמילנצקי טוב גם לנו), אוהבי תרד, ג'ינג'ים, בני משפחה של ג'ינג'ים, אנשים המגדירים את עצמם ג'ינג'ים (ג'ינג'י זו בחירה, חלפו הימים בהם הפטריארכיה הורתה לאנשים מיהו ג'ינג'י). וזו רק ההתחלה.

לאחר מיון וניפוי עמוק, זימון חשודים לוועדה, מעקבים ובדיקה. הגיעו שלשה לקו הגמר. הגיעו, אבל לא זכו לחצות אותו. אחד נפסל אחרי שהתברר שעבר השתלת שיער, גם אם הוא מפלה פה ושם, ברור שזה נובע מהערות שהופנו אליו כאשר סבל מהתקרחות מוקדמת, ילד מופלה הופך להורה מפלה. השני נשמט מהרשימה בשל החלטה סופית כי האליטה נשואה עם שני ילדים וכלב. יותר מכך היא מושא ללעג, פחות מכך היא מושא לבוז. המתמודד הנ"ל היה אב לשלשה, אין מה לומר, ילדים זה ברכה.

חברי הוועדה נותרו המומים, הם לא חלמו על ניצחון כזה, למצוא את שורש הרע, את המנוול הראשי את האליטה שאינה מודעת לאליטיותה, ולהודיע לה את זה בשידור חי. זה חשוב כמו הטיסה לירח, משתווה לגילוי האטום, למהפך בשבעים ושבע, לסלפי של אורן חזן עם טראמפ, זה משנה עולם.

אחרי הכנה רבתי, פרסום בכל מקום, "ההגמוניה נחשפת" כשעם שלם ממתין בדריכות להסרת הלוט, נחשף השם המושמץ. "אילן שטיינר" בן שלשים וחמש ממודיעין, גדל בתל אביב, אבא רופא, אמא עורכת דין, סיים עירוני ו' בהצטיינות, מדריך בצופים, התגייס ל8200 עובד בהייטק, מרוויח 30000 ₪ נשוי להילה, שני ילדים וכלב, דירת ארבעה חדרים, מקשיב למוסיקה קלאסית, מלח הארץ, הנבל המושלם.

אילן שגדל כל חייו עם כפית של כסף זכה להכיר את תחושת שאר העם. קשה לנהל חיים מאושרים כשהפרצוף שלך מרוח באיילון. המוכר מסרב למכור לך יוגורט קינואה, ומלצרים בבתי קפה מסרבים לשרת אותך.

חייו הפרטיים נהפכו לנחלת הכלל, העם כולו טחן אותו בלהט צדקני. תמונות בהם נצפה אוכל גלידה, מטפס על המון בלאן, מחליק על הר מושלג בשווייץ, הופצו ברבים. אילן נהפך לשם נרדף של נהנתנות ושחיתות, ליתר דיוק נהנתנות ושחיתות נהפכה לשם נרדף של אילן.

אילן שרד חודש ונשבר. בלי אפשרות לצאת מהבית, בלי אפשרות לפתוח את הסלולארי, בלי אפשרות להראות את קצה אפו מבעד לחלון, אילן לא יכול היה להחזיק. הפגנות "ספונטניות" התנהלו מתחת ביתו, אנשים שמעולם לא פגשו אותו קיללו אותו במרץ. יש אנשים שאוהבים את זה, אילן לא סבל את המצב. כך אחרי חודש ארז אילן את המזוודות ונמלט בחשכת ליל לברלין.

אם נדייק, הוא חשב להימלט בחשכת ליל, מתברר כי המדינה מעודכנת מי יוצא משטחה. הדלפה לתקשורת גרמה למאות בני אדם לחגוג למרגלות המטוס את בריחת הרשע. כך עלה לו אילן למטוס לקול שאגות ההמון "לך, לך, לך".

ראש הממשלה נשא נאום נרגש, "זהו שחר של יום חדש.ה" הכריז, לעולם לא עוד. הסתכלנו לרוע בלבן של העיניים ויכולנו לו, עמישראל חי" חתם את דבריו.

וועדת הטקסים והסמלים מיהרה להכריז על יום חג חדש, "חג האילן.ות" שיצוין ביום הימלטותו של אילן האיום מהארץ. היום יוקדש לשיעורים בבתי הספר על הגזענות שהייתה כאן בעבר, וזיקוקים בכל הגוונים לזכור את ניצחון המקופחים על כוחות האופל.

אחר שבוע של אופוריה החלו החריקות. הסנונית הראשונה הייתה טור דעה של כתב מרוקאי מוכר, שם הסביר כי אסור למרוקאים לקפח את שאר העם, "האליטה החדשה צריכה להיזהר שלא לבצע את הטעויות של האליטה הקודמת".

תגובה חריפה נרשמה משר התפוצות הרוסי, "נגמרו הימים בו אחרים מכתיבים לנו מי תהיה האליטה" התפוצץ. "גם עולה חדש יכול להיות אליטה בדיוק כמו כל אחד אחר".

ארגוני הנשים פרסמו הודעה חריפה, "לא ניתן לחשוכים לעצור אותנו, אישה יכולה לדכא בדיוק כמו כל גבר". בנוסף הוציאו סטיקר "הגמוניה נשית עכשיו".

כמו בכל מדרון תלול גם כאן כדור השלג התגלגל וממש לא עצר, שערי הגיהנום נפתחו. נכה הוא בן אדם וחצי נלחמו בג'ינג'ים מקפחים, סטודנטים אליטיסטים נאבקו בתימנים למען תימנים, שאלת הירושה קרעה את המדינה לגזרים, הארץ כולה בערה.

כינוס חירום נערך במרתפי הוועדה הבין משרדית, כולם אנשים נחמדים, איש מהם לא תכנן לשרוף את המדינה. לאחר שבעה ימים ושבעה לילות של דיונים קדחתניים נמצא הפתרון האפשרי היחיד.

משלחת חירום יצאה לברלין בחשכת ליל, צנחו על ברכיהם מול אילן ההמום והתחננו לפניו לחזור. הבטיחו לו סל קליטה, מנוי להבימה, פטור ממילואים, חניה כפולה בתל אביב, רק שיחזור.

אילן התלבט, מצד אחד קשה לחיות בארץ שכולם שונאים אותך, מצד שני הוא פטריוט ובאמת אכפת לו מהמדינה. בלב כבד הסכים אילן לשוב, לחזור להיות אליטה.

כותרות אדומות נמתחו בעיתונים, דגלים ירדו לחצי התורן, שבוע אבל הוכרז במדינה, האליטה הישנה חוזרת, העם שב להיות תחת דיכוי. הגו הלאומי השתוחח, אנשים חשו על הר נבו, ראו את הארץ המובטחת והנה היא נחטפה. ותשקוט הארץ ארבע שנים, (עד הבחירות).

הביזה לפני השרים – לדמותה של חלוקה

איש יקר הוא נפתלי, איש טוב ובעל מסור, חייכן ובדחן, ששה ילדים לו בנים ובנות פורחים ופורחות מטופחים ומטופחות ממש חלום. אם תבררו אצל שכניו של נפתלי, לא תשמעו מילה רעה. על מפתן דלתו אין שקיות זבל מטפטפות, מוזיקה לא בוקעת מביתו בשעות הקטנות של הלילה, בטליתו אין תכלת אף לא בצנעה, אין לו סוס על החולצה, משלם ועד בית בלי להניד עפעף ואפילו מרים את הסטנדר אחרי מנחה כדי להקל על המנקה. איך אמרו על נפתלי בשידוכים "הוא מיינסטרים".

לא איש עני הוא נפתלי דנן, למעשה הפרוטה מצויה בכיסו על אף שכיסו בגודל נאה למדי, נוות ביתו משמשת בקודש כרואת חשבון ממולחת, ואף הוא מכניס זוז או שניים לחשבון הביתי. כך שעל אף המשכנתא אשר מזנקת לה מידי חודש משל הייתה עץ במבוק או קיקיון מצוי עדיין חי לו נפתלי ברחבות יחסית, ביתו משופץ בגדיו נאים ופיריוס 2017 לרגליו.

אך כל זה איננו שווה לנפתלי ברגע שרואה הוא חלוקת לחם לצד בית הכנסת, באותו הרגע יעצור את רכבו בחריקת בלמים ויזנק לתוך ההמון, העיקר לזכות לחמישה ככרות נאים אשר יתעפשו לאיטם בביתו, שהרי ילדיו המפונקים מתעקשים על פיתות בלבד. אבל מי יכול לוותר על פיסת ברמן הניתנת במתנה.

כך נוהג נפתלי להצפין אחת לשבוע לרמת שלמה שם הצליח להשתחל לחלוקת מוצרי החלב המרכזית, אורז לו נפתלי שקיות ענק בהן שוהים מוצרי חלב אקזוטיים אשר מחר יפוגו מן העולם, כאילו עומד הוא לערוך היום סעודה חלבית כסעודת שלמה רכניץ בשעתו ולארח בביתו מאות אברכים רעבים.

אשתו רמזה לו מספר פעמים בצורה מעודנת כי אין לה כל צורך בג'לי פטל העשוי מחלב סויה למשל. אך נפתלי לא נרתע, וחוזר כל פעם על המוטו שמנחה אותו בימי חייו "נותנים לך תיקח" כך נפתלי מכניס והעקרת משליכה וחוזר חלילה.

שלא תטעו, נפתלי לא ניחן בתכונה המכוערת הנקראת קמצנות או חסכנות. הוא מפריש מעשרות ממשכורתה של הרעבצן, תורם בשמחה לכל מגבית, וקונה לביתו מעדנים לאו דווקא בראש חודש ודומיו. אבל את הטעם שטועם נפתלי ברוגעלך אחווה וכוסית ליקר דובדבן שנשארו מהנחת תפילין של ברנשטיין אין בכל מעדני עולם.

אם כל השנה מסתכם העניין בלחם חלב ושאר ירקות (או פירות מקרן הצדיק, מה רע בטון קלמנטינות?) הרי שבערבי חגים העסק משתדרג קשות. דבש בראש השנה, סופגניות בחנוכה, שוקו בשבועות, שזיפים בט"ו בשבט, אפר בתשעה באב, נפתלי לא מוותר על כלום. בכל חלוקה תראה אותו מיוזע בראש התור עם המוצר התורן בידו האחת ומוצר נוסף בידו השניה שכן הוא לוקח לאחיו/להוריו/לסבו בן התשעים ושבע יאריך ימים בעז"ה. (הוא שקל להציע לאחיו הסכם יששכר וזבולון, האח יושב וילמד ונפתלי יאסוף בשבילו מכל טוב החלוקות).

אבל כמו שידוע לכולם "ה"זמן של החלוקה, הימים שאליהם מחכה נפתלי בנשימה עצורה אלו שלוש יום שקודם הפסח, ימים שבהם העקרת מקרצפת את הבית ונפתלי מנקה את הרחוב. שט

נפתלי ברכבו בין חלוקת מיץ ענבים לחלוקת תפוחי אדמה. גורר שקי גזר הגדולים ממידת אדם, סוחב תבניות ביצים בתפוקת לול בינוני. מכניס לרכבו הקט אחד עשר קילוגרמים של אגסים, ומעמיס עוגיות בטעם קוקוס ככל שניתן לדחוס במושבי הרכב.

ובל נשכח את השיא, היהלום שבכתר, הבשר כמובן! העקרת נוהגת לבשל מספר חמש או שש דייקא, אך נפתלי לא פנוי לזוטות מעין אלו. הוא נוטל כל מספר עליו הוא מצליח להניח את ידיו, וכל המוסיף מוסיפים לו. כך הוא נוחת בתרועה עם מכסה מדומה של ורד הצלע בהכשר מדומה וצולע, העיקר שזה חינם, שאר הפרטים מיותרים ויש האומרים שאף משעממים למדיי.

אך בשנה האחרונה בפרוס עלינו הימים הנחמדים ערב חג הפסח נצפה נפתלי מסתובב ודוק של דאגה סביב עינו, יודעי דבר סיפרו כי קמטי לחץ חדשים הופיעו על מצחו וזקנו הג'ינג'י התקרזל בקצב מואץ.

הטעם לכל זאת הוא החלוקה, כידוע ליודעי ח"ן חלוקה נייעס-ד.ה אחת לשנה באחד הימים שקודם חג הפסח נוחת בארץ מייקל ברגר. היהודי מגיע לאחת משכונות ירושלים ומחלק לבעלי משפחות סך של אלפיים שקלים בתווי קניה לחנויות מובחרות. אין קריטריונים, אין צורך בתשעה ילדים סבתא גרושה ותג נכה, הוא פשוט מחלק לכולם.

אך אליה וקוץ בה. הרשע הזה מסרב לגלות היכן הוא הולך לפזר את ממונו. טוען בעזות פנים כי הוא מעוניין שהחלוקה תהיה אקראית ולא למקושרים ולמומחי חלוקות למיניהם, לכן נעצר לו מייקל באופן אקראי בקרן רחוב כלשהי ופשוט מחלק. על זה ידו כל הדוויים.

אז כמובן שנפתלי מחובר לקבוצת ווצאפון החזקה ביותר במגזר, אם הוא יבוא לאחד מרחובות ירושלים נפתלי יתעדכן תוך דקות וישעט למקום. דא עקא אף זה אינו מבטיח הגעה קודם גמר המלאי, אם כי מגדיל את הסיכויים דרסטית.

והנה ביום מעונן קלות שבוע ומחצה קודם הפסח. עת יושב נפתלי לפוש מעט במרפסת ביתו בין תבניות ביצים לאקונומיקה. לפתע מנגן הסלולארי הנעוץ בכיסו את השיר המרטיט "ר' שעיה בן ר' מוישה". נפתלי מזנק כנשוך נחש הלא זהו הצלצול אותו הגדיר לקבוצה. הוא מקשיב להודעה בנשימה עצורה, אכן הגיע רגע האמת, מייקל ברגר נצפה מחלק מעטפות תחת גשר המיתרים.

נפתלי שועט לרכבו, הנטו וויז מראה על עשרים וארבע דקות נסיעה. מתברר כי עיריית ירושלים החליטה לשפץ כל כביש וכביש מביתו של נפתלי ועד גשר המיתרים, תאריך הסיום היכנשהו בניסן לא מגלים באיזו שנה.

כמות הברכות להם זכה משה ליאון בנסיעה היו רבות ומגוונות למדיי, מפני קדושת הגליון אחסוך אותם מהדף, אך כל נסיעה מסתיימת. נפתלי חנה באלכסון מתחת לגשר וזינק קצר נשימה וקצר רוח מהרכב. אך לשווא השטח שמם, קצה חליפתו המרובעת של מייקל לא נראה בכל האזור. נפתלי לא יודע את נפשו, מרים את עינו לשמים כאיוב בשעתו אך בשונה מאיוב מקבל את הדין באהבה, אמונתו חזקה והוא מבין כי עליו לפשפש במעשיו ולא להטיח דברים כלפי שמיא.

אך כאיוב גם הוא צרות באות בצרורות, עוד הוא עומד ופקח בא ובידו פנקס. מתברר כי לחנות מתחת לגשר המיתרים זה צעד לא מומלץ כלל בעיה"ק ירושלים, למעשה זו אחת הדרכים הקלות יותר והמומלצות פחות להפסיד חמש מאות שקלים חדשים תוך דקה או שתיים.

נפתלי אץ לפקח ומתחיל להתחנן על נפשו, הוא מספר על כל צרותיו, על השווער שסובל מאולקוס, הדוד שנלחם במלחמת יום הכיפורים, הילד שנזקק ליישור שיניים ומקנח במעשה דמייקל ברגר, מסביר כמה זה חשוב ואיך הוא דהר למקום אחרי ההודעה השקרית בוואצפון, ועכשיו קנס? כמה הוא יכול לשאת?!

הפקח סוגר את הפנקס, גם אם נפתלי הוא איוב הפקח לא שטן, ואומר לנפתלי כך. במקום דו"ח אעניק לך עצה. נפתלי מתחיל להתקומם אך מספיק עלעול מאיים אחד בפנקס ונפתלי שם אוזנו כאפרכסת גדולה ומקשיב לדברי הפקח.

העצה שלי פשוטה פותח הפקח בחשיבות. אל תהיה תמים, תפסיק להאמין בכל הקבוצות האלה. אתה חושב שתשמע את האמת? הם כולם רוצים לתפוס את הגביר בשבילים ולכן מפיצים פייק ניוז כדי לסלק מהדרך את המתחרים. אני לדוגמא קיבלתי הודעה שמייקל ברגר עומד כעת ברחוב יהודה המכבי עשרים, אתה חושב שאני מאמין לזה? הכל פייק!

נפתלי חש כאילו הלם בו הפקח בקורנס, יהודה המכבי עשרים זהו ביתו! בשעה שהוא חשב שהאוצר מתחת לגשר מתברר שהוא במדרכה על סף ביתו. הנהן נפתלי חלושות בראשו, הודה לפקח בחצי פה ופצח בדהרה פרועה.

מה קרה בסוף לא ממש משנה. אם אתם מחפשים הפי אנד אז כן נפתלי הספיק להגיע קיבל שתי מעטפות (אחת לגיסו) היה שם השנה אלפיים חמש מאות שו והם חיים באושר ובעושר עד עצם היום הזה. אם אתם מחפשים מתח, אז הייתה תאונה בדרך, נפתלי התחזה לאחד הפצועים ועלה על אמבולנס, קפץ ממנו כשהוא האט ברמזור, שאל רכב שעצר לרגע דהר לביתו נגד כיוון התנועה ודרס בטעות את מייקל ברגר יהי זכרו ברוך. אם דווקא סיפורי אמונה הם חומר הקריאה המועדף עליכם מתברר כי אחיו של נפתלי נחטף בהיותו תינוק ונמכר לתימני עשיר ומיהו אם לא הפקח שזיכה אותו במנת מוסר, בפגישה המרגשת בין המשפחות נכח השושבין הראשי הלא הוא מייקל ברגר וחילק מעטפות גדושות לכולם.

היוצא מן הדברים ברור עד כדי כך שהדברים יוצאים ממנו. בקרב חלק מהציבור הושרש נוהג לא תקין, מצב בו קבלת ממון מאחרים זה דבר חיובי שיש להפריז בו כמה שניתן. הסיבה היא השילוב בין החסד הנפלא שאופף אותנו מכל כיוון, רצונם של המוני בית ישראל לפיה לא יישאר אדם רעב בקרב הארץ ובין העובדה שבשונה מרוב מוחץ של העולם אצלנו בראש הסולם ניצבים עמלי התורה, הם הציבור המוערך ביותר, הם הציבור הנערץ ביותר.

ברוב העולם היצורים המוערכים ביותר הם בעלי הממון, בעבר היו מוערכים האנשים שמקיימים את עצמם ואת משפחתם, החלפנו זאת בהערצה לעמלי התורה ובצדק גמור.

אך יחד עם זאת יש להיזהר מבעיות נלוות, אברכים רבים חיים בדחקות עצומה, זהו מודל שאנחנו מחונכים אליו, כך חיו הורינו וכך חיים חלק ניכר מהאברכים היום. בשבילם קמו ארגונים רבים ואנשים רבים המעוניינים לספק לפסגת עמינו את צרכיהם, לפחות הבסיסיים.

אך יש לזכור כל הזמן כי אם יש צורך זה לכתחילה שבלכתחילה, אך מי שאינו צריך ונוטל, מי שמחליף בין חינוך לצדקה, הוא בדיוק כמו הקבצן בשטיבלעך שיושב בכניסה כבר עשרים שנה ועדיין מחתן את הבת השלישית, הוא חי על חשבון אחרים בלי אף סיבה הגיונית, הוא פשוט נהנה לקחת כסף של מישו אחר, הוא טפיל.

ושוב ושוב ושוב ועוד פעם שוב, אברך שמנהל כך את חייו בצורה מודעת קדוש יאמר לו, כך חונכנו. מי שזקוק לכך שייקח, לזה החלוקות נועדו. אבל אנא, אל תגיע עם טסלה לקחת ממעדני שבת ויו"ט, זה פשוט מגוחך מופרך ומביך.

שרי קדש – לדמותה של כשרות

זה קרה בסתם יום של חול. יום של הרבה חול. אפילו סופת חול. אבל במרתף הממוזג דבר לא הורגש. ארבעת הקדקודים ישבו להם במתח והאזינו לצעיר מזוקן בקשב רב.

העלינו את המתח, פסקת פתיחה יש, כעת הגיע הזמן לסיפור המלא.

הכל החל בסכסוך הגדול, עת בעיות השקפה, ייצוג, הנהגה, כבוד, חסידות, שליטה, רדיפות, לאו דווקא לפי הסדר הזה, גרמו לכינון קבוצה קדושה. אותה חבורה שאין לה מאום נגד איש אבל היא היא הדרך העולה בית א-ל. תורה חדשה ממנה תצא והיא ההמשך לבית אבא זה אלפי שנים, עד אברהם אבינו ולמעלה בקודש.

כמנהג קבוצות חדשות בניחוח ישן, הקימה לה הקבוצה בית כנסת, ישיבה, חידור, בית ספר, עיתון, מקווה, וכן הלאה והלאה. כעת חשה הקבוצה, הגיע הזמן לעליית מדרגה. הגיע הזמן לכשרות משלנו. אין כמו כשרות כדי לפאר ולרומם את גבולות הקדושה, להפסיק להיסמך על שולחן אחרים, להמשיך את מסורת ישראל סבא.

לא מדובר כאן בקבוצה של קאלטערס. אין כאן חפיפניקים. הם לא מקימים כשרות סוג ד' שעסוקה בלעשר חצילים לירקנים. אם להקים אז עד הסוף. כשרות מא' ועד ת' כולל מנצפ"ך. שחיטה, מפעלים, התקני שבת, מצות, שמיטה. בארץ ובחו"ל, מהודו ועד הערבה הצפונית.

בשביל אופרציה כזו זקוקים למומחים, אשרי מי המכיר את מקומו. לזירה הוזעק המומחה מספר אחת להקמת הכשרי ענק, הלא הוא ר' פייסח פשוורסקי בכבודו ובעצמו.

גם אם לכם המון העם, השם פסח פשוורסקי לא אומר מאומה. כל מי שלו יד ורגל ואפילו זרת בודדה בעסקי הכשרות, נושא את שמו ברתת. צעיר מזוקן זה מערבב בכף גדולה בכל אחד מההכשרים הקמים חדשות לבקרים. הוא ייסד את בד"ץ אהבת קדומים של קהילת שו"ם, את ועד הכשרות נועם אלימלך 1 דחסידות חלדודנא 45, יש האומרים שאפילו כשרות "קמינצקי" המפורסמת לא קמה, לולי עזרתו המאסיבית.

כעת הגענו למרתף בו התחלנו. במרתף זה משיקה ההיסטוריה את כנפיה בחגיגות מהולה בהתרגשות. ברגעים אלו, בנאמו המכונן של פסח, מוקמת הכשרות הנודעת לשם ותהילה.

פסח לא נזקק למצגות ועזרים. באמצעות שני ידיו המתנופפות ופיו מפיק המרגליות, פורס פסח כשמלה את רשימת הצעדים הנצרכים להקמת כשרות מהודרת.

לפני הכל פותח פסח, כשרות היא לא ביזנעס. לא שאין שם כסף, אבל כשרות פותחים לשם שמים. בלי זה אין לה סיכוי להצליח. הקדקודים שרוחניות בראש מעייניהם מהנהנים בהתלהבות.

הדבר החשוב ביותר בכשרות הוא השם. מסביר פסח. השם הוא פני הכשרות, הוא מה שיקבע איזו כשרות היא תהיה. בשביל זה יש שלשה שלבים קריטיים שיש לעבור. מאחר ואתם פונים לשלשה קהלים.

ראשית פונה הכשרות להמון העם. כשרות גדולה, מחירים זולים, מתבססת על קהל שמאמין לרבנים. לא מחפש תחכום, או לשון הרע. אנשים טובים סך הכל. בשביל זה זקוקה הכשרות לשם

המתבסס על רב מכובד בן מאה שנה לפחות. זו לא מלאכה פשוטה. אי אפשר לקחת את הרש"ר הירש למשל, יש לו קונוטציה של מיקל. גם לא את מהר"י בי רב, הוא לא אישיות ציבורית. צריך להלך בזהירות בין הטיפות. רב מוכר מצד אחד, מחמיר מצד שני, פרומער אבל לא קיצוני. בלי השתייכות חסידית/ליטאית מובהקת, חבל לאבד חלקים מהציבור. והחשוב ביותר, רב שצאצאיו לא מחזיקים בזכויות יוצרים על דמותו. לא תרצו להסתבך בתביעות.

בשלב השני מכוונת הכשרות לציבור פרומער, אבל לא מתוחכם מידי. מיינסטרימי אבל לא מהסוג החופר. בשבילם צריך להתמקד בתקופת טרום שואה. בשמות עתיקים של תורי זהב כלשהם של היהדות החרדית. שם שמעורר נוסטלגיה וחוסם רגשית את אפשרות הוויכוח. משהו בסגנון בד"ץ הכנסייה הגדולה. או ועד הכשרות ארבע ארצות. אנשי הנוסטלגיה לא מסוגלים להתמודד עם זה נפשית.

הקדקודים התרווחו על כסאותיהם במתח בשעה שהוצגו לפנייהם כמה שמות. אחר התלבטות עמוקה ומו"מ קשוח, נבחר השם "שערי יושר, הפורט השביעי" תזכורת לר' אלחנן והגרש"ש יחד. אין מה לומר, צירוף מנצח.

השלב השלישי הוא המאתגר אך המשתלם ביותר, הקרב על ליבם של המתוחכמים. אלו שיודעים דבר או שנים על כשרות. מדובר בקהל מורכב, מצד אחד חרדקי"ם שיודעים שהכל שטויות וכל הכשרויות אותו זבל. עד מחמירים שיודעים שהכל שטויות וכל הכשרויות אותו זבל. לציבור זה צריך לפנות בשם של מומחה הכשרות, כשרות זילברברג או זיגלמן, הם לא מתחברים לשמות ממסדיים.

למעשה מפזם לו פסח אל תוך הפיות הפעורים למולו, שיטת שלשת השלבים לכשרות, היא השיטה המושלמת. זה יקר, אבל שווה כל שקל. הבעיה היא ששם של מומחה כשרות זה לא דבר קל כל כך.

תבינו, ממשיך פסח להסביר, הייתם קונים משהו ממומחה שקוראים לו ביטון? לא יקרה. גם השם משה כהן, או זרח זינגרביץ, דורש הרבה שנים ומאמץ כדי לבנות מוניטין. מומחה כשרות מתחיל צריך שילוב של שם אשכנזי עם מצלול אנגלוסכסי, בדיעבד גרמני או הולנדי. זה נותן רושם של ידען מהעולם הגדול, אחד שאי אפשר לרמות. הכי טוב אם הוא יישמע חוצניק, אבל במקרה כזה הוא צריך שם פרטי כבד לחפות על הקאלטקייט המובנה. אם הוא נשמע ישראלי הוא חייב שם חיבה מאזן, לתת רושם מעורבב, יודע כל, מעודכן.

אצלכם בקהילה קיים יהודי בשם ישראל יצחק רוטשילד, נכון? מקריא פסח מהטאבלט שלפניו. אברך בן שלשים וחמש, חמישה ילדים, דרכון אירופאי (אמא שלו הונגרייה), הוא מושלם לתפקיד.

הקדקודים החליפו מבטים ואז החליפו אותם בחזרה. ישראל יצחק הלז היה אין דרך נעימה לומר זאת, השלעפער המושלם. הוא היה אברך כי לא היה לו משהו אחר לעשות, הוא היה עם דרכון הונגרי כי הוא לא הצליח להתקבל לאף מדינה אחרת, הוא היה בן שלשים וחמש כי הוא פשוט הגיע לגיל הזה. הוא מעולם לא עשה משהו בחייו, הם לא מבינים איך דווקא הוא יהיה מומחה כשרות מפורסם.

מעולה, הריע פסח. אם כן הוא לבטח לא יפריע. הרבה יותר קל לבנות מומחה, כשאין מישור שינסה להביע דעות. נתחיל מכתבות באתרים, נשתמש בשיטה המפורסמת של מתריע-מתריע-מפתיע. זה עובד תמיד.

אם אי מי לא מכיר את השיטה, נפרט אותה כעת. מדובר בהודעות מרתקות לפי מעגל השנה ממומחה הכשרות. ההודעות מחולקות לפי מפתח נוקשה, שתי חומרות על קולא אחת.

טרם פסח יוצאת הודעה חגיגית, "מומחה הכשרות הרב ישראל יצחק רוטשילד שליט"א מתריע: אין להשתמש במוצרים שאין להם כשרות מהודרת לפסח אלא רק לכל השנה". בגוף הכתבה יוכנס סיפור כלשהו על מפעלים באינדונזיה בה ראה בעיניו את העובדים מורחים בשמן נבט חיטה את תבניות האלומיניום.

אחר שבוע הודעה נוספת. מומחה הכשרות וגו' מתריע: יש להקפיד על הגעלת כלים חדשים במקום עם כשרות מוסמכת. הסיפור המצורף יכול סיפורים מסמרי שיער איך מנע ברגע האחרון עובדים זרים מלהגעיל כלים, במים שאינם מים שלנו.

ההודעה השלישית היא קולא. מומחה הכשרות וגו' מפתיע: פסטה אינה חמץ, אין צורך למכור אותה בפסח אם כי ראוי שלא לאוכלה. המעשה הפעם יכול את ביקורו של המומחה בכפרים במזרח הרחוק שם מייצרים את הפסטה מקמח אורז ברחיים של יד בפחות מ"ח רגעים ר' חיים נאה.

כך להמשיך עם הודעות בלי הפסקה. חשש יין נסך בח"י רוטל, מעמיד בעוגות גבינה לחג השבועות, טבל בפירות של מוצאי י"ז בתמוז, חשש איסורי הנאה באפר של סעודה מפסקת. ובהתאמה כל הודעה שלישית היתר מפתיע ומרענן.

אחרי מיצוב שם המומחה הגיע הרגע להשקה הגדולה. בשונה מכל ארגון, אי אפשר להסתפק בכנס באשה השונמת וקבר רבי לייב בעל הייסורים. הרי לא תפרסמו תמונות של גדולי ישראל נוגסים בפיתה בכשרות המהודרת ביותר וכו'. בשביל זה מוציאים חוברת/קונטרס/מאמרים, או כל דבר דומה.

החוברת לא תכלול התקפה על הכשר אחר רח"ל, אין בזה תועלת וזה קטנוני. במקום זה, אחרי ההקדמה הנחרצת לפיה אין כאן מאום אלא רצון לקדש שם שמים ולרומם את הכשרות בארה"ק תובב"א על תילה, תבוא הפתיחה לפיה הכשרות חרתה על דגלה (יש לה דגל?) מתוך התחשבות באברכים בני תורה, להוזיל את מחיר המוצרים המונופוליסטי, תוך שמירה קפדנית על כל הוראות הכשרות המדקדקות ביותר. הקישור לכשרויות אחרות על דעת הקורא בלבד.

בהמשך יופיעו אנקדוטות רבות מחיי הכשרות שיכללו עשרות מדינות סביב הגלובוס כולל שלשה שאפשר להגיע אליהם רק עם גמל או כטב"ם. ואז הדובדבן ללא תולעים שבקצפת. ראיון עומק עם המפקח בו יספר על בעיות כשרות מפורסמות ועל הדרך יסגור חשבון עם כל כשרות מוכרת.

הוא יספר על סירכות שמוחתמות כחלק, על סכינים שנראים כמו מסננת, על מים חמים במצות, על מיונז לפסח, על פטריות חמץ, על שמן כותנה בקוקה קולה, על תריפסים בפטרוזיליה, על קיטור משותף באבקת מרק. בלי שמות כמובן, הוא לא נגד אף אחד.

כעת כל מה שנותר מסיים פסח, זה לקטוף את הפירות או הירקות עליהם, אתם בדרגת כשרות טובה-פלוס עד מהודרת-מינוס. ברכות.

הקדקודים לא הגיבו, לוקח זמן להתאושש מתובנות מעין אלו. "מה עם פיקוח רציני, מנגנון למניעת רמאות וכן הלאה?", שאל אחד הנוכחים. "אתה רוצה את הפלח הרביעי?" הבין פסח. "אין לך סיכוי".

זה לא שווה כלכלית להשקיע בפלח של מחפשי הכשרות. של אלו שאכפת להם באמת. הם ציבור קטן יחסית ולא ממש משפיע. והדרישות שלהם? אסון. אל תתחילו עם זה. אתם תקרסו. יש מי שקורא להכשר "חבורה" זה בהחלט מחזיק פרק זמן, אבל אחרי תקופה זה מתפוצץ.

"אבל איך נוודא שהאוכל ב-א-מ-ת כשר, איך נדע שאנחנו לא מאכילים טריפות?" שאל קדקוד פלוני.

פסח שכבר היה בדרכו לדלת, טאבלטו המהודר בידו, הסתובב חצי סיבוב ותדהמה בעיניו. "טריפות? מה כבר יכול להיות בעוף?"

זיופים בעולם הכללי לא מחזיקים זמן רב, תופסים אותם. אם אי אפשר לעלות על זיוף, הרי שהוא אמיתי.

אם מפעל ירקח תרופה גנרית, היא תצטרך לעשות את מה שעושה התרופה האמיתית, אחרת אנשים ימותו והתרופה תרד מהמדפים. אם רמדיה מייצרת מוצר לא איכותי, תינוקות מוצאים את עצמם בבית חולים. אבל אם כשרות מזייפת, אם היא גרועה ואפילו פיקציה, כל מה שתוכל לדעת אלו שמועות. המוצר נראה ומרגיש אותו הדבר בדיוק, אא"כ אתה מהצדיקים ששם הוי"ה זורח להם על כל עוף כשר.

אין ציבור בלי רמאים, גם אם מעטים. אם יש אפשרות לרמאים להיכנס לתחום ואין כל רגולציה שתוציא אותם, הרי שהם יהיו שם. זה חוק טבע, כמו כח המשיכה או השעה התשיעית. זו עובדה.

אם נרצה לנתח את מפת הכשרות המצויה, הרי שמלבד הכשרויות המהודרות והטובות מסתובבות להם עוד ארבע זני כשרויות, וככל ארבע אף הם כנגד ארבעה בנים.

א. אחד חכם: מדובר בכשרות מקצועית, הם מפקחים לעילא, הידע שלהם מושלם, אבל הקריטריונים שונים מהסטנדרט. הם סומכים על פסקים פחות מחמירים (מה שלא סותר שהם מבוססים היטב). יש להם רף שאתה בבית לא היית סומך עליו בשום פנים ואופן, מחלב עכו"ם ועד חדש. זה פחות מצוי בארה"ק, אלא יותר בארצות בהם הכשרויות מתהדרות בראשי תיבות מרשימים.

ב. אחד רשע: הם ציניים, מוצלחים, ולא משקיעים במיוחד. הם יודעים מה צריך לעשות, אבל לא רואים טעם לעבוד על זה. בגדול הכל כשר, בקטן אין להם מושג. על הנייר יש להם הכל, משגיחים, מפקחים, מערכת. אם תתלונן עליהם תוצף בזעקות שבר על הפגיעה בחומת הכשרות. הם בנויים על המון העם שלא ממש מתעניין איך כשרות עובדת, העיקר שיש לו איפה לאכול.

ג. אחד תם: יש להם כוונות טובות. הם מחמירים בכל דבר אפשרי. המשגיחים שלהם צריכים לטבול במקווה כל יום, ואסור לגוי לראות את העיסה לפני שהופרשה ממנה חלה. אבל אין להם יכולת להשגיח. הם פשוט לא מקצועיים. הם יפרסמו מנשרים נרגשים על החומרות שהם מקפידים, ייפגעו באמת ובתמים כשתצביע על בעיות. יסבירו לך שהם הסירו משם כבר כשרות ותיקנו את הבעיה. מה שנכון נקודתית, אבל הבעיה מערכתית. הם אנשים טובים, הם פשוט לא טובים בזה.

ד. אחד שאינו יודע לשאול: הם רבנים מקומיים והציבור דרש כשרות. לחילופין הוא מוצלח (במלעיל) שהחליט לתת כשרות לשבוע במלון באזורבייג'ן. הם רוצים לעשות את הכל מושלם, אין להם מושג בכשרות. הם לא סומכים על נר תמיד במאפיות, אבל הם שכחו שצריך להפריש חלה. הם לא יודעים איזה חומרי גלם מכניסים בפלאפל ואין להם מושג איך עובד תנור חימום. אם תבחן אותם בפוליגרף, הם יתעקשו שהכשרות שלהם הכי מהודרת שיש. אל תכעסו עליהם, הם גם השקיעו בקרקע חקלאית, זה שילוב של חוסר הבנה עם ביטחון עצמי.

ה. כמנהג כל איש חינוך טרי, נספר גם אנחנו על הבן החמישי, זה שלא מגיע בכלל לשולחן. את הכשרות הוא שולח במייל, את הכסף הוא מקבל בביט. על הכשרות הזו אין מה להרחיב. למרבה השמחה ידוע על בן יחיד לעת עתה, נקווה שהוא לא יתרבה.

קשה לשכנע אנשים שיש כשרויות גרועות. כשמבינים את זה קשה שבעתיים להאמין שיש כשרויות טובות. זכותכם לאכול מכשרויות בדיחה, הבדיחה היא על חשבונכם.

עובדות מול פרשנות - לדמותו של ויכוח

יובל (במלעיל) הוא בעל תשובה. הוא לא מתבייש בזה, לא מציג את עצמו כדוס גאליציאנר דור חמישי להפרדת הקהילות. פשוט בעל תשובה, גדל כילד חילוני, הניח תפילין בדוכן של חב"ד, לב לאחים משכו אותו לשיעור עם כל החבר'ה, קצת הידברות ברשת, דרשה של הרב אמנון יצחק, וזהו הוא נדלק, היום הוא עם כובע וחליפה ממש כאחד העם.

יובל אוהב לשמוע שיחות חיזוק, יש לו פער גדול למלא. כך מצא עצמו יובל בבית מדרש רחב ידיים אי שם במרכז הארץ לפניו עומד דרשן ונואם בפאתוס, בכל זאת תקופה קשה עכשיו.

מספר הדרשן לקהל המרותק על בחור צעיר יענקי שמו. למד הבחור בישיבה קטנה בחשק רב, אך בבין הזמנים אחד ברגע של חולשה נמשך על ידי חברים רעים מהאיגוד ומכשיר ווייז.

ההתדרדרות הייתה מהירה וכואבת, כך שלפתע למגינת הוריו ורבותיו הופיע יענקי יום אחד בביתם עם אייפון (יותר נכון עם "דומיו" לא היה לו כסף לאייפון).

ההורים בכו, ראש הישיבה צעק, המשגיח סילק, אבל ליענקי ועיניו החלולות כלום לא הזיז. כך מצא יענקי את עצמו בצבא השמד שם התחיל כמג"ג (מקלף גזר גמדי) אך התקדם במהרה ללוחם מהולל.

יום אחד בעת מרדף אחר מחבלים בעוטף נורה כדור רובה בכינון ישיר לעבר ליבו של יענקי, הוא קרס על הקרקע ופונה לבית החולים.

כאשר התעורר אמר לו הרופא ניצלת בנס, הכדור ננעץ באייפון שהיה על ליבך וכך נותרת בחיים.

הדברים ננעצו עמוק בליבו של יענקי, יש לו יצרים אבל הוא לא עיוור, הקב"ה לא שלח לו רמז הוא שלח לו את הפתרון. הקב"ה עצמו שבר לו את האייפון והעמיד לפניו בחירה, החיים והטוב או המוות והאייפון.

כך פנה יענקי היישר מבית החולים לבית הוריו, שם נפל על צווארי אביו וחזר לחבוש את ספסלי הישיבה.

כיום ר' יענקל' הוא אברך מופלג בכולל חזון איש, מסיים הדרשן בלהט ועיני כולם זלגו דמעות התרגשות.

שבת לאחר מכן מוצא את עצמו יובל בקרוואן מפואר לא רחוק מבית הכנסת הקודם ולפניו נישאת דרשה נוספת. עומד לו המרצה חנוט בפראק וזקן מאפיר וזועק בהתרגשות.

מספר המרצה על מוישי, מוישי היה ילד טוב סך הכל, קצת מתקשה אבל שואף לטוב. בעקבות חינוך לקוי בבית, רב'ה מתנכר, ישיבה שלא קיבלה אותו ושינה בפנימייה, התקלקל מוישי ונקרא שמו בישראל מוישי.

כאשר יצא מוישי לצבא דחף לו אביו ציצית ירוקה וספר תהילים קטן ואמר לו בקול חנוק, טול ספר מזמורים זה לשמירה בכל אשר תפנה.

כאשר נתקל מושי במפגע בודד ונורה אף הוא, התברר לו שניצל בנס, כדור הרובה ננעץ הישר בספר התהילים אותו נשא על לוח ליבו.

מושי הבין את הרמז, תהילים נגד טילים וכ"ש נגד כדורים. שב מושי למוישי, שב לבית אביו ולאלוקיו, היום נקרא שמו הגה"צ ר' מויישה, הוא אברך מופלג בכולל חזון איש.

יובל זע באי נוחות, הוא לא ידע לשים את האצבע על הנקודה, אבל ה"חיזוק" פספס אותו הפעם.

האם גם אתם זעים בחוסר נוחות, גם לכם מפריע הדיסוננס? כל סיפור לעצמו הוא שיחת חיזוק, אבל ביחד זה נראה נורא.

הסיבה שזה מציק לנו היא לא בגלל סתירה בין הסיפורים אלא בגלל מה שתלינו בסיפור. לקחנו את הסיפור כעובדה המוכיחה שיש השגחה, במקום לראות בסיפור מציאות שתואמת עם הידע שלנו על השגחה פרטית.

כאשר כדור אקדח פוגע בחפץ אין כאן הוכחה אבסולוטית למשהו, יש כאן מקום לפרשנות. המסר העולה מהסיפור נובע מהציפייה המוקדמת שלנו לתוצאה התואמת את מה שאמור לקרות לדעתנו. אם הקונספציה שלנו תשתנה ולפתע נרצה להוכיח שסמארטפון הוא מצווה למשל, או שלקרוא תהילים זה ביטול תורה, הרי שהסיפור ישתנה אף הוא.

נחזור ליובל, זו לא פעם ראשונה שהוא חש זעזוע. לפני שבוע הוא ישב עם חבר מהעבר, היום הוא חלק אינטגרלי מהציבור החרדי, לא תתפוס אותו נועל נעלי התעמלות או עם קנייטש למטה ח"ו. חברו סיפר לו (לתועלת כמובן) סיפורים מסמרי שער איך רדפו את אחד ממזכי הרבים, אחד שברכותיו עושות רעש למעלה ואמרי פיו רעש למטה, כל מילה שלו נופת צופים ורבים השיב מעוון.

כאשר שאל יובל את הרב שקירב אותו איך קורים דברים כאלה בציבור החרדי, לא אמר לו הרב שאלו עשבים שוטים, אלא פטר אותו ב"הדברים מורכבים ולא כל דבר שחור ולבן" ודי. כל הניסיונות שלו להוציא גינוי ולו קלוש להתקפה על אותו רב נענו בשלילה.

יובל נהיה מבולבל, קשה לו לתפוס את זה, הוא חי חיים שלמים של מורכבות, הוא עזב את הליברליזם ושלל הצבעים בשביל שחור ולבן, הוא ממש לא מתכוון לחיות בעולם שבו לא הכל שחור ולבן.

הרב הזה מקיים את המצוות? הוא צדיק? הוא מחזיר בתשובה? אין זה מתפקידי לשפוט כל צעד שלו ומי שתוקף אותו רשע בהכרח, אנחנו לא בעולם מרובה אמיתות, או אמת או שקר תבחרו בבקשה.

לעיתים קרובות אנשים מבלבלים בין הוכחה לפרשנות. הוכחה היא דבר נדיר, הוכחה היא לאו דווקא מרגשת, והעיקר, הוכחה היא דבר שנתון להפרכה.

לעומת זאת פרשנות היא הסבר לעובדות, כל אדם מסביר את העובדות לפי האמת הנשקפת לעיניו ואל לו להלין על כך שלאחר אין בדבריו מאומה.

כמובן שאל לאחר לנסות ולהבין במשקפיו הוא את הסיפור שחברו רואה, אם הסיפור שלכם שונה הרי שהעובדות שלכם שונות.

לפני מספר שנים פגש אותי חוקר חרדים (חרדי לשעבר כמובן, במה הוא יכול לעבוד) הוא ניסה להבין תת מגזר מסוים וביקש הכוונה. ניסיתי להסביר לו עד היכן שידי מגעת, הסברתי לו שיש להם ויכוח עובדתי אם כך או אחרת. הוא צחק לי בפנים, לטענתו מחלוקת לעולם לא נקבעת על עובדות, זה הדבר הגמיש ביותר, עובדות תמיד משקרות, מחלוקת נקבעת על נרטיב, על סיפור, על פרשנות.

הגעתי הבוקר לבית הכנסת, היינו תשעה מתפללים וחיכינו לעשירי עד בוש. היה מי שהזכיר את דברי הבעש"ט שלתשעה יהודים תמיד יבוא עשירי למנין, המתנו והמתנו עד שנאלצנו ללכת לבית כנסת אחר.

מה הייתם מוציאים מסיפור זה? תלוי באמונה שלכם. אם אתם משוכנעים שדברי הבעש"ט הם אמת לאמיתתה ומשוכנעים כי הבעש"ט אכן אמר דבר זה והוא לפי פשוטו הרי שתסבירו מקרה זה באלף הסברים.

הייתם צריכים לחכות עוד, זה לא עובד למי שלא מאמין בזה, אחד מכם לא היה יהודי כשר כך שהיה רק שמונה, אין אנו יודעים חשבונות שמים, זה לא נועד למתנגדים, וכן הלאה והלאה.

ברור שאתם צודקים, הרי אם הבסיס מוכרח ההמשך מוכרח אף הוא. יותר מזה, אם אוכיח מהסיפור הנ"ל שהבעש"ט מעולם לא אמר זאת תסתכלו עלי כמו על עקום שלא מאמין בתורה, כיון שאני חולק על אקסיומה מכח קושיא. אבל מי שאין לו את הבסיס, ברור שזו הוכחה סבירה לשלילת שמועה זו.

ראיתם את התמונה המפעימה של האדמו"ר מאמשינוב מתקן את התריס בביתו? מוסכם עלינו כי תמונה זו מראה את גדלותו, אבל ממש לא ברור מדוע.

אם הייתי רואה תמונה של מארק צוקערבערג מתקן את התריס בביתו היו לי ב' ביאורים, או שזה תחביב או שהוא קמצן פתולוגי. מה ההסבר אצל האדמו"ר מאמשינוב?

אולי יש ייחודים בתיקון תריס, אולי טעמים אחרים, אבל ברור שההסבר הפשוט לתיקון תריס כאשר מדובר במי שלא חסר ממון ואין לו זמן מיותר הוא לא הסבר המעיד על גדלותו.

אבל כאשר דנים באדם שידוע לנו על גדלותו משכבר ברור שכל מעשה היוצא מגדר הנורמה הוא עדות נוספת לרוממותו, אלו המשקפיים שאנחנו (כן, גם ליטוואק כמוני) מסתכלים עליו, לכן ברור לנו שיש כאן "קוק" של גדלות ומי שלא מבין את זה הוא סתם אויבער חוכם שמחפש לומר הפוך.

זה מה שיוצר את ההבדל בין תמונתו של רבי אליהו לופיאן מאכיל חתול(ה) ובין שלל מאכילות החתולים הסובבות בשווקים וברחובות, לא עצם המעשה צועק "ורחמיו על כל מעשיו" אלא האישיות שעושה אותו יוצרת את הסיפור.

אמור מעתה, לא הסיפור מגדיר את האדם, האדם מגדיר את הסיפור.

התופעה הזאת יוצרת בעיה עצומה עם בעלי תשובה, הנושא הראשון הוא במושג הוכחה, אם פעם המהלך היה לשכנע אותם רציונלית באמיתות התורה, דבר מורכב מאוד לביצוע כי כשם שאנחנו מתבססים על אמיתות מסוימות שהופכות את נטל ההוכחה לפשוט כמו שאין נברא בלי בורא, הם

מתבססים על אמיתות אחרות שלא משנה כמה הם יראו לנו מגוחכות הם בסיס החיים שלהם, ולשנות לאדם אקסיומה זה כמעט בלתי אפשרי.

תוכל לשכנע מי שגדל כאתאיסט שיש חורים בתאוריית האבולוציה, לשכנע אותו שהאבולוציה היא תאוריה ילדותית בלי התחלה וסוף (מה שכמעט כל חרדי סובר בוודאות) שווה לסיכוי שלך להשתכנע שיש שתי נקודות שאי אפשר להעביר ביניהם קו. זה לא מופקע להשתכנע, אבל נדרש בשביל זה רף הוכחה כמעט בלתי סביר.

אז מה עושים היום, מנגנים להם על הרגש, מדליקים איתם נרות שבת בוזקים הפרשת חלה, דף גמרא, לשון הרע לא מדבר אלי. מגיעים להם ללב ולא נאבקים עם הידע שלהם. זה כמובן לא דורש יותר מידי, גם אם היית מאמין בדובי ורוד שאוכל במבה והחגים שלך היו אטרקטיביים מספיק, יכולת לשכנע אנשים לקיים אותם. אבל אנחנו מאמינים שכח התורה הוא להשיב אל הלב ואחר כך תבוא האמונה.

הבעיה השנייה היא שבלתי אפשרי לקחת בן אדם, להסביר לו שעבודת ה' מזככת את היהודי עד אשר נהיה כמלאך, להסביר לו שככל שאדם צדיק יותר הוא מזוכך יותר ואז לדרוש ממנו להבדיל בין רבנים.

נתת לו משקפיים פשוטות, צדיק = טוב, לא צדיק = לא טוב. איך עכשיו אתה מעלה לו קושיות על רבנים, לא תתכן קושיא על צדיק שהרי עצם היותו צדיק שוללת את התמיהות עליו, יש לו הטיה "לטובת" הצדיקים.

אם נחשוב על זה לעומק נוכל להבין את המושג נגיעה, נתפוס איך אנשים שפויים ונחמדים נאטמים לחלוטין בנושאים השייכים להם ולקהילתם. כאשר אח שלך רב עד חורמה עם שכנו על הוצאת מרפסת אתה "תדע" אוטומטית שהוא צודק, זה לא נובע מרצון שאחייך ינצח, זה פשוט הרבה יותר.

יש טענות לשני הצדדים, אתה מכיר את אחייך, יודע כמה הוא וותרן, כמה הוא אוהב לעזור וכמה הוא אדם ישר, אם כן או שהטענות שלו צודקות או שהוא גנב. אתה יודע שגנב הוא לא, האופציה היחידה היא שהוא צודק.

לעומת זאת את השכן אתה לא מכיר כך שבהחלט יתכן והוא גנב, והנה האקסיומה שלך שאחייך איש טוב גרמה לך להפוך פרשנות לעובדות.

כמובן שגם בנוגע לקהילתך או לרבך, לצד שלך במחלוקת ובאופן אבסורדי לצד של בן הדוד שלך במחלוקת שאליה הוא שייך המשקפיים שלך הם חד ממדיות. אתה יודע שאתה איש טוב מאוד ואפילו מצוין, שהרב שלך צי"ע, שבן הדוד שלך לא פוגע בזכוב אם הזכוב לא פגע בו קודם, לא יתכן שאתם אלו שטועים. אם כן אין טענות נגדך יש קושיות בלבד, מקושיא לא מתים, וגם אם מתים אין אנו יודעים חשבונות שמים.

גם הלעג שלנו למאמיני חיסוני האוטיזם, העולם השטוח, מסדר הבצל הירוק והאילומיניטי נובעים מאותו המקום. יש מומחים רפואיים שמסבירים שהנטרופתים והמטפלים במטוטלת הם משהו בין

אוילים לשרלטנים, יש את אותם נטרופתים ומטוטלאים שטוענים כי הרופאים הם רוצחים יהירים, אף אחד מהצדדים לא משאיר מקום לאמצע.

אני בחרתי בהתאם לאמונות חיי ולאקסיומות שלי להאמין למחקרים מבוססים, לאנשים שלמדו בשביל הידע שלהם ולדברים שהוכחו (כל מה שכתבתי נובע גם מנקודת המבט שלי כמובן).

אחרים בעקבות נקודת המבט על העולם שאליה גדלו או פנו אליה בנסיבות חייהם (רופא רשון לדוגמא) סומכים על מה שהם או קרובי משפחתם חוו על בשרם, על ידע חתרני ועל תפיסה הוליסטית (מה זה) של העולם.

הלעג שלי לתפיסת עולמם נובעת מהמצע עליו גדלתי, זו זכותי וחובתי ללעוג להם, זו זכותם וחובתם ללעוג לי. לעולם לא נשכנע זה את זה כל מה שיצא מהוויכוח הוא (ע)צבים כל הדרך למטה.

כל זה לא שולל את המושג הוכחה, הוא רק מעלה את הרף שנדרש בשבילה, הבעיה היא שלעולם לא נוכל להסכים על רף שיקבע את המושג הוכחה. ברגע שאין לנו אפשרות להסכים מה הדברים שאותם אי אפשר להפריך לא נוכל להסכים על רף הוכחה להסכמה.

אין כאן אלא אלומת אור לרבים מהוויכוחים בינינו, לרבים מהוויכוחים עם אוכלוסיות אחרות. לא תצליח לשכנע נהג מונית מדוע אינך מתגייס לצבא, לא בגלל שהוא טיפש אלא בגלל שהנחות היסוד שלכם שונות. למעשה לא שלא תצליח לשכנע, לא תצליח להתווכח. זה לא שהוא חכם פחות אתם פשוט אחרים. לא תצליח לנהל ויכוח עם מישהו על הרב שלו, לא בגלל חסימה רגשית אלא בגלל הנחות מוקדמות שלא ניתנות לספק.

נשאלת השאלה מדוע אנחנו כל כך נהנים לנהל ויכוחים ממין זה, מה ההנאה שלנו לבזבז את מאגרי השנינות והתסכול שלנו על אנשים שמבחינתם זה נשמע כמו רוסית מדוברת.

יתכן והמטרה היא לשכנע את עצמינו, להדגיש לנו את הנקודות החזקות אצלנו, יתכנו גם פירושים ארציים יותר ומחמיאים פחות, רווח גדול אין בזה. אבל אם מצאת את עצמך מנהל ויכוח ממין זה ויש לך הרבה זמן פנוי, אל תתקוף ישירות את מה שמי שמולך מאמין בו, נסה להציב לו אלטרנטיבה שאינה סותרת את אמונתו, יתכן ובהמשך הוא ייווכח בסתירה בעצמו, יתכן ולא, אל תבזבז את זמנך לא תרוויח מזה כלום.

דע מה שתשיב – כדאי?

הלם תדהמה וזעזוע, מוישי קפא בכיסא המרופד בלי יכולת להגיב, ניסה להניע את ידיו אך גופו סירב לשתף פעולה. עברתי אירוע מוחי? חולפת המחשבה במוחו. מה הנוסח שאומרים? ברד ירד בדרום ספרד או משהו דומה.

כדי להסביר איך הגיע מוישי למצב נואש זה נקדים הקדמה קצרה.

מוישי בנם הבכור והמוצלח של ר' עמרם ויוכי הוא בחור טוב. לא בחור טוב מהסוג של "אבל הוא בחור טוב" אפילו לא בחור טוב מהסוג של "מוישי? כן, הוא בחור טוב" אלא פשוט מאוד בחור טוב. בחלאקה הוא קרא את כל הא' ב' והסכים לרקוד על הכתפיים של הרב'ה, לחיידר הוא לקח פרי לארוחת בוקר. מעולם לא שאל למה ללכת לישון עכשיו ולא שאלות באמונה, ילד חמד.

יש לציין כי גם חייו התנהלו על מי מנוחות, גן חדוי, חוות דעת, קול תורה, חברון. בקלות, בלי בעיות. מי אמר שיש קושי להתקבל למוסדות? מוישי לא הכיר דבר כזה.

צמח לו מוישי עד שהגיע לפרק האשה נקנית (בחברון לא הגיעו מעולם לפרק האיש מקדש, מה לעשות שהוא מתחיל אחרי דף ד' ע"ב), וההצעות החלו לזרום. מוישי אינו מהטיפוסים של חמש עשרה נשים, אין לו צורך בעשרה יוחסין, די לו בשידוך חלק ומוצלח מהסוג המקובל לבחורים חלקים ומוצלחים.

לא חלף לו ירח או שניים וכבר מצא עצמו מוישי חנוט בעניבה אדמונית (לשדר פתיחות) עם הדפס שמרני (לשדר נכבדות) יושב בלובי של בית מלון ודן עם איזו דירה בבית שמש על מסלול חייה. אז כן לא אשאיר אתכם במתח, הפגישה עלתה יפה. מתברר שאף היא חלקה למדיי, גן חובה, בית יעקב, סמינר החדש מסלול תכנות, עבודה במשרד הפנים. ענבי הגפן בענבי הגפן, והדוד המתחכם עוד יאמר זה לא ענבי הגפן זו הגפן בעצמה.

כך חלפה לה בנעימים פגישה ראשונה שניה ושלישית, הכל התנהל לפי הספר, הפגישות התארכו בטור חשבוני, הזוג סימן וי על בית של תורה, טיסות לחו"ל ואיסתרק. לא נותר מחסום אחד בדרך לכותל.

והנה הגיעה לה פגישה רביעית, מוישי כבר בלי עניבה, בעיקרון הוא לא היה הולך לבית מלון אבל הכלה ביקשה. הוא לא חלם איזו פצצה היא הולכת להטיל בלובי המפואר. "תשמע" היא פותחת, "יש משהו שאני צריכה לספר לך". כלל לחיים, כאשר יש משהו שצריכים לספר לך זה לא זכיה בלוטו, דברים מזן זה לא צריך ל ס פ ר, אפשר פשוט לומר אותם. מוישי נדרך מעט והיא ממשיכה, "שאלנו את הרב שלנו והוא פסק שלא לספר לפני פגישה רביעית".

כאן הבין מוישי שהוא כבראך, בכלל לא נעים לשמוע בפגישה רביעית שהבחורה היא בעצם שרה בת אחמד ויש לה רגל תותבת, אבל יותר לא נעים להוריד אחר כך עם הסבר צולע ש"זה לא את זה אני" אמין זה לא.

"בלי לחץ" אמרה היא, "לא חסרות לי אצבעות, אין לי סוכרת, וסבתא שלי לא אונטרלנדית רח"ל, זה רק שאנחנו אוכלי אדם".

מוישי נשם לרווחה לרגע אבל הנשימה נתקעה לו בגרון, "אוכלי דם?? אתם ערפדים??" גייס מוישי ספר זנוח שהוא כלל לא היה אמור לקרוא. "ערפמה?" תהתה בת הבית יעקב למולו, "לא משנה, לא אוכלי דם, אוכלי אדם. אני מבינה שקשה למח שלך לעכל את זה".

אין חולק כי המילים מח ולעכל לא הצביעו על כשרון בניסוח, כעת הגיע הרגע בו פתחנו את הדברים. מוישי חש בעיצומו של אירוע מוחי מתקדם, למעשה אם הייתה מופיעה מול מוישי מנהרה עם אור גדול הוא היה קופץ אליה בלי היסוס, אך לצערו ולשמחתנו לא הופיעה כל מנהרה מולו ומוישי נאלץ להגיב.

"אאתם קניבלים?" ביקש מוישי לוודא, "אנחנו לא אוהבים את הכינוי הזה" זעפה הבית יענקב, "זה מעורר קונוטציות לצפון אפריקה, המוצא שלנו הוא אירופאי טהור, אנחנו פשוט אוכלי אדם או 'אויכלים' בקיצור".

"לא התכוונתי לפגוע" התנצל מוישי, אבל מה את מתכוונת ב"אוכלי אדם" אתם מבשלים אנשים על אש קטנה ואוכלים אותם, מה בדיוק?

"הסטיגמות הוי הסטיגמות" נאנחה לה היא, "לא, אנחנו לא מבשלים אנשים על אש קטנה אנחנו אוהבים כמו כולם בשר בתנור, לא אנחנו לא שוחטים בשביל זה אנשים, לוקחים איברים שנכרתו בצורה מסודרת, לא אנחנו לא שואלים איך קראו לבשר לפני כן, גם אתה לא יודע אם לפרה קראו עדנה".

המח של מוישי הלך להתפוצץ, לא באופן מטאפורי אלא באופן פיזי למדיי, רק שלמוישי לא הייתה כל כוונה לאבד הכרה או משהו ולגלות שהוא איבד גם איזו אוזן. מבין הערפילים הוא שומע את החדשניקית אומרת בקול של חדשניקית, אני מבינה שזה הרבה בשבילך לשמוע את כל זה על רגל אחת, לא כל אחד יכול לבלוע את זה בקלות (ציינתי כבר שבחירת המילים שלה לא הייתה משהו) אולי עדיף שתחשוב על זה לילה.

למוישי לא היה מושג איך הוא הגיע לחדרו בשיבה, הוא זכר באופן מעורפל רכבת אוטובוס חמור ומונית אם כי עלו לו ספיקות לגבי האוטובוס. מבין הערפילים ששיטו במקום שאי פעם שכן לו מח צצה ההבנה מהו הצעד הבא. דאגה בלב איש ישיחנה, בשביל מה יש חברים?

אז אם נקלעתם למצב דומה כדאי שתדעו, לא בשביל זה יש חברים! לעולם אל תספרו לחבר שנפגשתם עם אוכלת אדם כשירה וחסודה, בשביל סיפור כזה יש זן ספציפי מאוד של אנשים, למזלו של מוישי הוא הכיר אחד מזן זה.

חייג לו מוישי בידיים רועדות לאבי מישקובסקי או כפי שנקרא בישיבה אבימי. לא היה זרם ביהדות והמסתעף אזוטרי ככל שיהיה שאבימי לא הכיר, לא הייתה שיטה שאבימי לא חקר וחפר. והעיקר, אבימי לא היה שיפוטי, כל השקפה לרעה נהג לומר. הוא הגיע בראש פתוח לכל סוגיא ועניין ולא נבהל מכלום. אם יש מישהו שיכול לעזור כאן, זה אבימי.

נדלג על שיחת הנימוס ומילות הפתיחה ולו בגלל שאבימי נהג לדלג על זוטות אלו וניגש היישר לעניין. "תגיד לי אבימי" מזייף מוישי נימה עולצת, "שמעת פעם משו על פלג האויכלים או משהו דומה?"

"התרשמתי" מתרשם לו אבימי, זה פלג ממש סודי, כמעט נדרשתי לתרום אצבע רק כדי לשמוע עליו ואתה ככה בפשטות? מוישי גמגם הנה והנה אך בסוף נשבר ושיתף את אבימי בכל.

"מעניין" מהמהם אבימי "לא הייתי מאמין על יעקובזון שהם אויכלים הם נראים קלאסיים כאלה, מרובעים". "טוב" נער אבימי מהמהומיו, "תכלס' אתם ממשיכים?" ממשיכים?! התפלץ מוישי, הם אוכלי אדם! "ומה בכך" תמה אבימי.

מה זה מה בכך?? נרשמה התפרצות געשית מכיוונו של מוישי, על מה אתה מדבר??

סליחה מתנצל אבימי, חשבתי שאתה לא מהמרובעים, שאתה דן כדרכה של תורה, לא מהרגשנים שיודעים רק לצעוק, הייתה לי תחושה שאתה אינטליגנט מהאליטה השכלתנית. כנראה טעיתי, מתנצל.

טוב, מוישי יעדיף לשתות דם מאשר לשמוע כי הוא מרובע לא שכלתן שדן מהבטן, לכן תגובתו האינטליגנטית הייתה, "אני שכלתן! אני לא מדבר מהבטן! פשוט זה זה מגעיל" גמגם.

מגעיל? כי הגפילטע פיש של אמא שלך הוא מנת גורמה, השתמש אבימי בטקט המפורסם שלו. מגעיל זה טעם אישי, אם אתה לא אוהב תגיד להם שאתה צמחוני או משהו.

אבל זה לא מוסרי זועם לו מוישי אל תוך האפרכסת. "מוסרי?" שוצף לו אבימי. "אנחנו לא חיות ואנחנו לא האו"ם. הסתכל באורייתא וברא עלמא, מוסרי זה מה שכתוב בתורה, אם זה לא אסור זה מוסרי. עוד מעט תאסור להפציץ בתי חולים בעזה, או למחות את זכר עמלק. תפסיק להקשיב לכל מה שהעולם המערבי אומר לך, חרד"ק".

חרד"ק זו כבר מהלומה לפנים, יופצצו אלפי תינוקות בעזה ולא יישמע שם חרד"ק על מוישי. אבל מוישי התאושש במהירות. "זה באמת אסור" הוא מגיב, מגרד מאיזה תא אפור במוחו ר"ן מאובק, "יש בזה כמה וכמה איסורי תורה" ממשיך בקול סמכותי.

"אוו עכשיו אתה מדבר" עולז אבימי, "אבל אל תשכח שיש רבנים גדולים בצד שלהם, אשלח לך קונטרס סודי שמסכם את כל העניין".

מוישי צלע בזריזות לחדר המחשבים כמעט הכי קרוב, בכל זאת הוא לא הטיפוס שנצפה בחדרי מחשבים, והדפיס את הקונטרס בואכה ספר שנשלח אליו. התיישב בבית כנסת סמוך והחל לקרוא בשקיקה.

קונטרס "זבחי אדם" היה מרתק, שילוב של רקע היסטורי פלוס ביאורים הלכתיים והכל בלשון מעניינת ועכשווית.

לא נוכל להרחיב כעת בכל הנכתב בקונטרס (המעוניינים נא לפנות לאבימי@ וגו') נסכם בקצרה את התוכן. אחר הקדמה קצרה שכללה ביאור מדוע הגיע הזמן לכתוב דברים פשוטים הידועים לכל,

תודות לנוות הבית והסבר כי השם זבחי אדם הוא גימטרייה של שמו ושם אביו עם הכולל, הופיע פרק היסטורי על תחילת דרכם של האויכלים.

מתברר כי הכל התחיל מחששות שהועלו על מסורת הבשר. עופות פטם אין צד שמותר לאכול אחרי ההכלאות המפורסמות, גם בראקל נתון לוויכוח הלכתי סוער שלא לדבר על "תרנגול" הודו ודומיו.

אך מי שרק האמת נר לרגליו ודקדוק ההלכה הוא הלפיד שבידיו יודע כי אף בבהמות החששות רבים. זה התחיל בז'בו שכיום נשחט בהרבה "הכשרים", בפרות רבות המנותחות, ברירין שכולם לא בודקים, בסכינים הפגומים כמסננת, במליחה העלובה למדיי, בניקור שלא ראוי לשמו, והטענה הניצחת, אם במשך שנים חשבו שהתרנגול בסדר עד שהתברר שכלל ישראל אכלו עופות טמאים לתיאבון, מי ייקח על עצמו את האחריות שלא יתברר עוד מספר שנים כי הכליאו את הבהמות? איך אפשר להקל בחשש נורא כל כך? ומי מדבר על כך שבהודו עובדים לפרות והבשר הוא עבודה זרה. אמנם יש הכשר כי הפרות אינם מהודו אבל יש הקלטה של כמה סוחרי פרות המעידים על כך שמוכרים בשר הודי תחת המותג בשר ארגנטינאי. למעשה, כנראה תשעים אחוזים מהבשר בעולם הוא הודי ולכל הפחות תערובת.

אם נצרף את דעת הרס"ג כי לא הותרה שחיטה אחר חורבן הבית היוצא בבהירות מכל הנ"ל כי אין לאכול בשר כלל וכלל, כל הרואה יאמר ברקאי. אם זה לא מספיק יש גם הסרטה של רב מפורסם שאומר שאם יצא לך שאסור אל תאכל.

מספר שנים לא אכלו האויכלים (אז הם נקראו "הצמים") בשר, חלב וביצים, אך כל זאת היה בדיעבד שהרי מצווה יש להתענג ביו"ט בבשר וביין. גם בסעודת מצווה יש דין לאכול בשר, הם קמו כקבוצה להחמיר ולא להקל ח"ו. אז עלה הרעיון הגאוני, בשר אדם! אין בו דין שחיטה, אין חשש על המסורת (למרות הטוענים כי יש מהאנשים שנוצרו מהקוף שהוא חיה טמאה כידוע) פשוט שופרא דשופרא.

כעת עבר הקובץ לבעיות ההלכתיות. הכותב הרחיב שלדעת הרמב"ם יש איסור עשה באכילת בשר אדם, אך לדעת הרמב"ן אין איסור אלא בבשר מת האסור בהנאה אך אבר מן החי מותר, וכן הוא שי' הראב"ד, הרשב"א, התוס', הרא"ש, רבינו ירוחם, הרשב"ש ורוב מוחלט מהראשונים.

הן אמנם שיש איסור דרבנן דאתי לאיחלופי בבשר בהמה טמאה, אך כפי שכותב הרשב"ש לזה מועיל היכר כמו שמועיל שקדים להתיר חלב שקדים וניתן למצוא פתרונות.

כמובן שיש הרחבה גדולה בכל החלק ההלכתי כולל נספחים (בדין שש שעות בין בשר אדם לחלב אשה, והאם ראש של מי שאין לו זנב מועיל לסימנא מילתא בראש השנה וכדומה) אך מוישי דפדף לחלק המעשי. מתברר כי הם מקפידים ליטול איברים שנכרתו מגויים דווקא אך לא מאלה שנתפטמו רוב ימיהם מנבלות וטרפות, האיברים ניטלים מחיים שלא להיכנס למחלוקות על איסור הנאה בגוי. הם מבושלים ומוגשים שלמים כך שניכר כי הם איברי אדם ולא איברי בהמה טמאה. כמובן שהכל בהסכמה מלאה בלי כל חשש לגזל הגוי. הנכרי גדל בסביבה אורגנית ומרווחת בלי כל חשש צער בעלי חיים שיש החוששים כי שייך אף באדם. החותך הוא נכרי שקיבל הוראה מנכרי אחר מה שפותר את חשש הריגת גוי (עי' במנ"ח) ומה לי קטלה כולה מה לי קטלה פלגא. אין כל צורך בניקור, מליחה

וכיסוי הדם, הבשר עובר לארץ תחת השגחה צמודה ופלומבה כפולה לרווחא דמילתא למרות שאין מקור לבשר שנתעלם מן העין בבשר אדם.

כמובן שעל כל חתיכה יש אזהרה בולטת שיש לבשלה בשלימות ובלי לחתוך. הבשר מעט יקר, אך בשל ההקפדה על תנאי הגידול הוטל וטו על יבוא בשר מבתי הכלא הסיניים למרות פערי המחיר.

בסוף החוברת מופיעה מודעה גדולה ובה אזהרה חמורה מטעם הביד"ץ שלא לקנות בשר שאינו מפוקח המגיע מקצירת איברים פיראטית "ורבים חללים הפילה".

מוישי סיים לקרוא ושפשף את עיניו, החומר היה מרתק והוא נחשף אליו לראשונה. איך אומרים, צריך לישון על זה לילה. אתא לילה וגם בוקר וההחלטה גמלה בליבו של מוישי, הוא לא ממשיך. הוא מכבד את הדעה החולקת אבל משפחתו נוהגת אחרת ואין לו רצון להיקרע בין שתי עולמות, המנטליות לא מתאימה.

אז השידוך ירד ומוישי חזר לחבוש את ספסלי הישיבה אך תחושת החמצה לא הייתה כאן, סוף סוף הוא זכה להרחיב את אופקיו, לראות דרכים נוספות חוץ משלו. כעת גם אם בפעם הבאה שייפגש פגישה רביעית תספר לו הרבנית כי היא עולה להר הבית בצנעה, או נביאת בעל בזמנה הפנוי, מוישי לא יתרגש. הוא יסביר שהוא מכבד כל דרך אבל זה אסור על פי תורה, "זה לא את זה אני". יש דרכים רבות בעולם, האינטלקטואל לא שולל על הסף, שומע משמיע, ומעצב את דעתו, כך היא דרכה של תורה.

תמיד דגלתי בהחלפת דעות, בהטלת ספק, בשמיעת האחר. אם לא תשמע את השני איך תדע שהוא טועה? מי יודע מה אתה מחמיץ כי אתה לא מקשיב. אולי טעיתי, אולי החלפת דעות נכונה אבל רק בגבולות הגזרה. לכל אדם יש קווים אדומים, הלכתיים ומוסריים. כאשר הוא שומע דעות המאתגרות את הקווים שלו גם אם הוא לא מסכים איתם הוא מסכים שהקווים שלו עומדים לנידון, גם אם הוא צודק יש צד שני.

יותר מזה, האינטרס של מזעזע הקווים הוא להגיע לוויכוח הלכתי. ברגע שהוא פתח אתך נידון אם מותר לעקור לילדים שיניים בלי הרדמה, מעמיק אתך בסוגיית צער בעלי חיים באדם ובחובל במי שאין לו דעת, הוא ניצח. אולי אתה צודק מבחינה הלכתית אבל הסכמת שזה ראוי לדיון, העמדת צד מנצח אבל צד. לא כל דבר צריך ליפול למלכודת ההלכתית, לא כל דבר ראוי לדיון. על קווים אדומים לא נכנסים למשא ומתן, גם אם ננצח בוודאות.

זה נכון לא רק ברמה המוסרית אלא בהתייחסות לכל דעה מופרכת. השכן המאותגר שכלית מודיע לך בחגיגות שהוא המשיח. אם תוכיח לו מהרמב"ם שהוא לא הקים את בית המקדש ולא קיבץ את ישראל אולי תנצח אותו (ספוילר: בחיים לא) אבל הוא כבר מועמד למשיח, פשוט הוא לא המשיח בפועל, כנראה הדור לא היה ראוי. עצם זה שהסכמת לנהל איתו דיון קידמה אותו, הוא לא צריך לנצח.

אם מישוהו מנהל אתך דיון על גדולתו של רבך, אולי תנצח אותו בנוקאאוט אבל הרב שלך הוא זה שעל שולחן הניתוחים, הוא זה שצריך לפלפל בגדלותו, אז ניתחתם אותו וניצחת, הניתוח הצליח אבל החולה מת.

כמובן שלא ברור שדעה זו שלי ראוייה להישמע, יתכן והיא מסוכנת, אם כן עשה טובה לעצמך ואל תתווכח עליה.

לדמותה של מפלצת

אי שם בארץ לא נודעת היכן שהעצים מזמרים והשועלים משחקים בכדור, בלב עולם קסום גדל לו ילד קטן אחד. אינני יודע את צבע שעריו או מידת נעליו רק שמו נודע לנו, קראו לו בערל'ה אבל כולם כינו אותו בארי.

בארי גדל ביקום מופלא, מבוקר עד ערב שיחק עם איילים מרקדים, צד את קרני השמש ואפילו חיבק תפוחים זוהרים כאשר נחה עליו הרוח לרגע. הוא גר לו בבקתה קסומה, אכל שוקולד לארוחת צהריים ואף אחד לא אמר לו מתי ללכת לישון, פשוט גן עדן.

אבל כפי שידוע לנו בכל גן עדן יש נחש, גם כאן היה את השבט השכן ה"לאקשאנ'ס" השם האמיתי של אותו השבט שקע בתהום הנשיה, הם נקראו לאקשאנ'ס כל כך הרבה זמן עד שאיש לא זכר את שמם המקורי. לבארי לא היה מושג מדוע כך הם נקראים, אולי בגלל שלסבא שלהם קראו לוקשנקו לכו תדעו. מה שבארי ידע זה שהם מעצבנים, מעליבים, שהוא לא סובל אותם ובכלל הם שווים הרבה הרבה פחות מהשבט שלו.

הסיבה לעוינות בין השבטים לא הייתה ברורה, יש אומרים שהיה סכסוך על איזו גבעה מוריקה או עץ מפורסם לפני שלש מאות וחמישים סתווים, אחרים אומרים שזה דווקא נבע מהשאלה אם מחזיקים את המזלג בימין ואת הסכין בשמאל או ההפך רח"ל. כך או כך העוינות בין השבטים לא היתה מוטלת בספק, בארי סלד מהם בכל נימי לבו ונפשו.

אבל אין זה הזמן להתעסק בטפל, לא באתי למכור לכם לאקשן, בואו ונשוב לסיפור.

כפי שפתחתי חי לו בארי בגן עדן ולצד כל גן עדן המכבד את עצמו ניצב לו גיהנום מרשים לא פחות. הגיהנום של ארץ לא נודעת היה יער האופל או בשמו השני חורש השחור. המבוגרים הזהירו את בארי תמיד בקולות מהוסים לא התקרב ליער, הם סיפרו לו על עצי הזוועות שעטלפים בין ענפיהם, על היתושים המזמזמים שלעולם אי אפשר להרוג. על שואבי האנרגיה ששודדים מהנכנסים את החשמל מסוללת הסלולארי. אך עיקר הסיפורים נסובו סביב המפלצות, יצורי ענק, קרניים אדומות על ראשם, שיניים צהובות עקומות וענקיות, שיער מקורזל סביב כל גופם ושאגות חזיות בוקעות מפייהם.

משמרות השבטים ניצבו עם קלשונים סמוך ליער בכל שעות היממה, לא שהייתה להם ברירה אחרת. מידי כמה ירחים ניסו המפלצות לפלוש לכפר, ואיש לא רצה לחזות בזה בעיניו. לאכזריות שלהם לא היה אח ורע, הם ערפו את ראשי האיילים המרקדים, והציתו את העצים המזמרים. אבל זה רק מה שסיפרו לבארי, האמת היא שבארי עצמו היה בסכנה, הם טבחו בילדים בדיוק כמו בחיות, לא הייתה בהם חמלה על נער כישיש, על יונק ואיש שיבה, הם היו מפלצות במלא מובן המילה.

בין השמשות אחד עת שהה בארי בין ענפי תרזה רחבת גזע נשמע ברחבי הכפר צלצול פעמון האזהרה, המפלצות תוקפות. בארי כבר היה מורגל בכגון דא, הוא זינק לארץ ותפס מחסה בבקע בין שרשי העץ. אנשי הכפר נלחמו בגבורה ובעת שיצאו הכוכבים לשוט על הארץ כבר נסוגו המפלצות ושבּוּ אל תוך החורש.

אך עתה קרה דבר שלא קרה מעולם, בשונה מכל התקיפות הקודמות נשארה מפלצת אחת מאחור. חץ ננעץ ברגלה והיא לא הצליחה לשוב למעמקי היער. אנשי השבטים המבוהלים תפשו את המפלצת בחבלי ענק וגררו אותה לכלוב הברזל הענק העומד בקצה הכפר, עד אשר יוחלט מה ייעשה לה.

אם לכל אנשי הכפר זה היה סיוט לילד אחד קטן התגשם חלום. מאז ומעולם רצה בארי להבין מפלצות, חלום חייו הקצרים היה לפגוש מפלצת מקרוב, לצרף פנים לסיוטים שלו, להסתכל לאופל בלבן של העיניים ולדעת סוף סוף האם יש לו עיניים.

חצות ליל, אנשי הכפר נמים את שנתם אחרי היום הסוער שעבר עליהם, גם העצים שלווים עכשיו מנענעים ברכות את ענפיהם אנה ואנה, אפילו הירח נח לו מאחורי ענן מזדמן. מחלון אחת הבקתות חומקת לה דמות קטנה לבושת שחורים, היה זה בארי שלנו שהלך למצוא את חלומו.

צעד לו בארי לפאתי הכפר, פנה לכיוון הכלוב, למרות החושך המוחלט לא התקשה בארי שלנו למצוא את הכלוב, שאגות המפלצת נשמעו היטב בדממת הכפר ובארי ניווט את דרכו לפיהם.

הגיע בארי לכלוב, עמד במרחק ביטחון והציץ בין הסורגים, הירח התעורר ממנום קל ושלח את הענן לדרכו, כך יכול היה בארי להביט במפלצת. דבר נורא כזה לא ראה בארי מימיו, כל התיאורים ששמע מזקני הכפר התגמדו לנוכח מראה המפלצת, שיניה העצומות ידיה העקומות, קרניה המעוקלות, מפלצת מפחידה כל כך שאי אפשר לדמיין אותה, אין מה לומר הרהר בארי המציאות עולה על כל דמיון.

לפתע פסקה המפלצת משאגותיה, המפלץ החל לרחרח סביבו הסתובב היישר לעבר בארי ונעץ בו את עיניו הצהובות והמזוועות. בא הנה ילד חרק קולו הצרוד, תן לי לראותך היטב.

בארי רעד מפחד, אך המפלץ כלוא מאחורי סורג עבה, אם היה יכול לצאת כבר מזמן היה בורח, כך פסע בארי פסיעה הססנית ועוד אחת לכיוון הכלוב. שלום לך ילד אמר המפלץ, מדוע הנך כאן, מה משך אותך לחזות בסיוט?

בארי קפא על מקומו, הוא ידע תמיד שהוא רוצה לראות מפלצת, **מדוע** הוא רוצה לראות מפלצת על זה הוא לא חשב אף פעם, אבל כאשר נשאל נפרשה התשובה לפניו בבהירות. "איך נהפכים להיות מפלצת" שאל בארי, "מה גורם ליצור לרצות לשחוט אנשים אחרים, מה גורם לו להיות מסוגל לטבוח ולרצוח, לשרוף ולערוף, זה משהו באוכל שלכם? זו גנטיקה? איך נהפכים להיות מפלצת".

המפלץ פער את פיו וצחק, צחקו ניסר את האוויר ובארי היה בטוח שכל תושבי הכפר התעוררו בבהלה מהרעש. איך נהפכים למפלצת? כולנו מפלצות ילד, אתה מפלצת אביך מפלצת השבט שלך מפלצת, וכן גם אנחנו מפלצות. "על מה אתה מדבר??" זעף בארי, "אנחנו לא הורגים ולא טובחים, אנחנו אנשים טובים שרק רוצים לחיות בשלווה".

אספר לך איך נעשינו למפלצות אמר המפלץ והתרווח על רצפת העץ הקשה. בני עמי חיים ביער דורות רבים לצד אנשי הכפר, לא היינו קרובים אך היה בינינו קשרי מסחר ושלוש קר. נהגנו למכור צלופחי חשמל לבני הכפר ולרכוש מהתפוחים המפורסמים שלכם, ילדינו למדו בבתי הספר בכפר וילדיכם רחצו באגם הקרח במעבה היער.

לפני כמה מאות שנים הסתכסכנו, איש אינו זוכר מדוע, אך הסכסוך היה מר, נסוגונו לעומק היער ניתקנו את כל הקשרים אתכם והחלנו לחיות לבד. סכסוך צריך לתדלק, ישבנו וסיפרנו את כל העוולות שגרמתם לנו במהלך השנים, כל שריטה שאי פעם גרמתם לנו, כל נזק שנגרם לאי מי מאתנו. בהמשך האשמנו אתכם בכל דבר, זה הרבה יותר קל מלהאשים את עצמינו. אם לחם האורז נשרף הרי שזו אשמתכם, אם חולדה כרסמה שק מזון אתם שלחתם אותה, אם אין דגים באגם נראה שהרעלתם אותו.

ככל התרחקנו ממכם נהפכתם לפחות בני אדם, כבר לא הייתם אנושיים, ראינו אתכם כמפלצות ולמפלצות אין זכות קיום. גם אם מיישהו פקפק בזה החברה החזירה אותו לחיקה מהר מאוד, הספיקה שעה ברשתות כדי לשכנע את הספקן הגדול ביותר. "רשתות?" קטע אותו בארי. כן, השיב המפלץ וחיוך עולה על פניו, השעשוע הגדול שלנו הרשת החברתית, כולם שטים יחד באגם בתוך רשת ענקית, מחליפים דעות וחוויות, משכנעים את המשוכנעים וקובעים את דעת הקהל, אולי אתה מכיר את זה בשם מקווה נייעס.

"בקיצור" ממשיך המפלץ, ככל שהאמנו בדברים גרועים יותר כלפיכם כך חל שינוי אצלנו, פרווה החלה לצמוח לנו לאורך הגוף, קרניים מעוקלות בקעו מראשינו העיניים שלנו החלו להצהיב, אבל שכנענו את עצמינו שזה בגלל שאנחנו לא נלחמים בכם מספיק, ביום שנשמיד אתכם יחזור הכל להיות כשהיה, אתם שורש הרוע בעולם. כך המשכנו עד שנהפכנו למפלצות גמורות, היום לא אכפת לנו מי אשם ולמה, כל מה שנשאר לנו זה רצון להרוג ולשסף, זה מה שאנחנו היום וזה מה שתהיו עוד כמה שנים מסיים המפלץ.

"זה מה שנהיה?" מתקומם בארי, "ויתרתם על האנושיות שלכם, מה זה קשור אלינו, אנחנו אדיבים ונדיבים, אנחנו בני אנוש, מה יהפוך אותנו למפלצות?" אתם בני אנוש מהמהם המפלץ, כרגע. מה אתה אומר על השכנים שלך על הלאקשנ'ס? "אה הם, נכון הם יכולים להיהפך למפלצות" מבין בארי, "צריך להילחם בהם בכל הכח, אי אפשר להסכים ששבט מפלצות יצמח לנו מתחת לאף".

אתה מבין רוטט עורו המקומט של המפלץ מצחוק, אתם בחצי הדרך. שונאים את האחים שלכם בגלל סיבה כלשהי, אף אחד לא זוכר ממש את הסיבה אבל אתם כבר משני עברי המתרס, מכנים אותם בשמות, מציקים לזה לזה, שמחים כשרע להם, אתם בחצי הדרך. נכון, אתם עדיין רואים אותם כבני אנוש, לא כל כך מהר תתחילו לטבוח, יש לכם כבר דרך, אבל אתם בדרך הנכונה. להרביץ לילדים אתם מסוגלים, רק לא לטבוח בהם, זה לא. אז צריך עוד חיזוק קהילתי, עוד הסתגרות בתוך עצמכם, עוד שכנוע פנימי כמה זה מצווה, עוד כמה שנים. אל תדאג בסוף תוכלו לעשות הכל, יש לכם פוטנציאל מפלצתי מצוין, פשוט עוד לא מימשתם אותו.

לדמותה של הסתגלות

תחילה היו רק שמועות, כולם פטרו את זה כהבלים, עוד הפצה בפעם האלף בלי כלום מאחור.

אבל העסק צבר תאוצה, מקורות יודעי דבר סיפרו על תכונה עזה בבתי הצדיקים, הועדה המנטרת את חולמי חלומות האמת דיווחה על עליה של מאות אחוזים. האוטיסטים הגבירו את המסרים בקצב אקספוננציאלי. העניין נחתם לאחר הדלפה אמינה מתיקון חצות של אחד המקובלים, משהו גדול מאוד עומד לקרות.

השעה 3:00 לפנות בוקר, במערת האידרא בציון הרשב"י מתכנסים בסודיות גמורה מועצת המקובלים העולמית, בהשתתפות מיוחדת של ל"ו הצדיקים הנסתרים. הדיון מתוח, הם צריכים לקבל הכרעה האם הגיע הזמן או שמא... לאחר דיון קצר אך עמוק, קם הרצף הקדוש והביע את הכרעת המועצת, הגיעה השעה, הרגע לו חיכינו, מלחמת גוג ומגוג בשער! כל הצדיקים הנהנו בכובד ראש. ההחלטה היא על דעת כולם, כולם ראו כך בשמים, שרו של עשו לא ימתין יותר, לא יהיו יותר הפוגות מעתה ועד בצרה.

לסיום קם האברך הקדוש והזכיר לכולם כי ההחלטות בחדר הן סודיות, אין מתפקידנו לחשוף לציבור את הנעשה בעליונים! הדגיש את הברור לכל.

בצאתם מן המערה זכו המקובלים לתיקון פגימת הלבנה, הלילה הואר כולו מהבזקי מצלמות. התברר כי אחד המשבקי"ם הדליף את הידיעה המרעישה על הפגישה ועל גוג ומגוג, לא היה עיתון אחד ממשפחה ועד עיתונלי שלא שלח כתב וצלם לאירוע.

הסחף שנוצר בעקבות הסיפור לא היה מבייש מפולת בוץ יוקרתית בהודו, כותרות ראשיות בעיתונות, גל פתוח ברדיו ובאתרים, קווי הנייעס עברו למתכונת חירום, זה לא עוד מלחמת רוסיה אוקראינה או חרבות ברזל, זה הגוג ומגוג שלנו, כזה עוד לא היה.

בתי המדרשות התמלאו אדם, התפילות קרעו רקיעים. הפרקים הרלוונטיים ביחזקאל לא הומלצו לילדים פחות מגיל שמונה עשרה או לקבוצות סיכון אחרות, מלחמה היא לא פיקניק, מלחמת גוג ומגוג היא לא עוד מלחמה.

ההמתנה לפתיחת האירוע הייתה בלתי נסבלת, טובי הקשבים האזינו בדריכות לטלוויזיה הפרסית בתקווה להודיע ראשונים על הפתיחה. אמנם לא היה ברור מי המדינות שישתתפו בחגיגת גוג ומגוג הגדולה, אבל מרבית הפרשנים היו תמימי דעים כי לפרסים יהיה מקום של כבוד בקרב, לצערנו איראן הייתה בהפוגת איומים זמנית. לא היה אפילו בדל משפט שכלל את המילים "אטום, ישראל, שטן".

אם בראשית התארגנו עצרות תפילה ספונטניות בראשות כל השליט"א אצל כל הזללה"ה, ככל שנקפו הימים התחלפו התפילות בהמתנה דרוכה ודיונים אינסופיים מי הוא גוג, איזו ארץ היא מגוג, וגודל עינו המדויק של ארמילוס.

בקהילה יצאו בתחקיר ענק, עמוד השער כוסה בתמונות כל מנהיגי ציר הרשע והמסתעף, במרכז העמוד מוקמה תמונה עם סימן שאלה, כשהכותרת האדומה היא "לחשוף את גוג". עשרות פרשנים מדיניים, צבאיים, מומחי גימטריות, מקובלים וקוראים בקפה נרתמו למשימה העצומה לגלות מיהו גוג, ללא הצלחה בינתיים.

שמועות על ניסוי גרעיני של צפון קוריאה עורר עליצות פראית בעם, אלפי אנשים עלו לאוטובוסים בתקווה להתיישב ליד חרד"ק עם אייפון ולהתעדכן. למרבה הצער הניסוי נגמר כרגיל עם גינוי רפה של האו"ם, אף מלחמה עולמית לא פרצה.

כמובן שהתפילות לא נזנחו, אבל בשלב זה הן הפכו לממוסדות יותר ויותר. תפילות רבים אורגנו אחת לשבוע בכל בית כנסת המכבד את תפקידו. אחת לשבועיים הייתה גם שיחת התעוררות נאה, העסק נכנס לריטואל קבוע.

לאחר מספר שבועות בה כולם היו מאוגדים סביב רוסיה איראן וארה"ב כשחקניות המרכזיות, התגבשה לה קבוצה סביב מנהיג מפתיע. מתברר כי אחד מגדולי מחזירי התשובה שעל פי עדותו ראה את כלי המקדש בוותיקן, גייר מלך אפריקאי, וראה באנטנה הסמוכה לביתו ג'י חמש החמוש באר פי ג'י, מסר סמינר לקהילת בני נח בצ'אד, שם ראה ראש שבט קרח, צרעת לו במצחו עינו האחת גדולה ועינו האחת קטנה, הוא שומע רק באוזן אחת ושמו כמה מפתיע "ארמי לוסהר", כלומר, "ארמילוס הרשע". גם אם היה מי שהתייחס לדבריו בספקנות, היו רבים שסברו שראוי להאמין למי שראה את כלי המקדש בעיניו.

הדבר יצר התנגשויות קשות עם קבוצת מחנה ישראל המפורסמת. הם טענו כי גוג הוא בעצם גוגל. המלחמה היא לא עם איש ושמו גוג אלא עם האינטרנט עצמו, ארמילוס הוא גימטרייה צוקרברג כידוע.

המיינסטרים התייחסו בביטול לקבוצות ההזויים, ברור שגוג הוא אחד ממנהיגי העולם ולא איזה נסיך עלוב, אבל מי ממנהיגי העולם? כאן המחלוקת הפכה למרה.

הציבור התחלק לפלגים ופלגי פלגים. אוהדי פוטין בזו לתומכי חמינאי, מקורבי ביידן זעמו על מאמיני קים ג'ונג און, זה התחיל בדיבורים והדרדר בזריזות להרבה יותר מזה.

לציבור לא נשארה פניות לעצרות התעוררות. לוואקום נכנסו הקופות שהציעו ביטוח זהב. מנין מתפללים בכל קברות הנביאים והנביאות, עד היום הגדול יום בא גוג. לאחר מכן אין התחייבות, תלוי בתנאי הדרך. הציבור עט בהמוניו על המיזם ובזמן שהתפנה דן בלהט אם ראוי לשמוח על חורבן המדינה המתקרב או דווקא להתאבל עליה.

המודעות היחידות שהיו גדולות יותר משל קופות הצדקה, היו המודעות של מתווכי הדירות בבצרה. מתברר כי דירה עם מרפסת קו ראשון לאתר שחיטת היצר זולה יותר מיחידת דיור בבית שאן, כמובן שאין אפשרות לטוס ולבדוק את הדירה מקרוב. יש לסמוך על אמינות המתווך.

קבוצות דוחקי הקץ או "דויחקים" בסלנג הנפוץ צצו כחלזונות אחר הגשם. הפגנה המונית נערכה למרגלות הקרמלין בקריאה לפוטין להרחיב את המלחמה באוקראינה לכל אירופה ואם אפשר

להשתמש בנשק גרעיני. ההמונים לבשו חולצות עם הכיתוב "גוג פוטין גוג" משפט שהפך לווריאלי יותר מנגיף קורונה במאה שערים.

תומכי חמינאי עבדו בשתי גישות. הנטורי קרתא טסו לשכנע אותו בדרכי נועם להפציץ מפעלי טקסטיל בדימונה ופרסמו קריאה לציבור לקשור כאפיות ירוקות ללוחמי החמאס. אחרים עבדו בפסיכולוגיה הפוכה ויצאו בקמפיין רחוב. "חמינאי יא פחדן, בא תפציץ כבר את גוש דן". הפרסום באינטרנט הוא תחת התיג #אטום או סתום.

גם על סין לא פסחו הקריאות. עשרות אלפים חתמו על עצומה ברשת לפיה לא יקנו יותר בעלי אקספרס אם סין לא תפתח במלחמה אזורית. סרטון מאיים שצולם בפתח בית הכנסת איצקוביץ בו הודיע אחד המתגודדים, או עשרות אלפי הרוגים או שתשכחו מהכסף שלנו, נהפך לווריאלי וזכה למאות אלפי צפיות.

הסיכוי הטוב ביותר הפציע בארה"ב, אחד המועמדים בפריימריז הרפובליקני ניסה למשוך את הקהל האונגליסטי ונשא נאום בחירות בו הבטיח לשטח כמה ערים שצריך עד גוג ומגוג. "לא נפסיק לפני סוף העולם" התחייב.

אנשים עמדו טליתותיהם על שכמם וגלגלו תפילין ושיחות שעה ארוכה. התהילים אחר התפילה נזנחו לצורך ניתוח מדויק של סיכויי ההתפרצות האזורית, ויכוחים סוערים, והשמצת היריבים תומכי הרודן הלא נכון.

ככל שהלהט ברחוב גבר גם הילדים הושפעו. אם בתחילה הקפידו הילדים להתפלל כל יום להצלת עם ישראל, שהלא הבל פיהם של תינוקות של בית רבן קדוש הוא. כעת דאגו הילדים לטעום טעם חטא. המשחק הפופולארי בחדרים היה "גוגואים" בו התחלקו הילדים לקבוצות תומכי גוג לפי ההשתייכות הפוליטית של הוריהם, ונלחמו זה בזה עד חרמה. יודעי דבר ציינו בהתפעלות כי הידע הגיאופוליטי של הילדים לא היה מבייש מקווה נייעס מכובד בזופניק.

אך אל דאגה, עמישראל לא יוותר על תפילתם של בית רבן. דפי אמנים חולקו, מבצעי חסד הוקמו. כל ילד שיענה אלף אמנים, יספק שלושה חסדים לשלושה אנשים תמורת שלושה מעשי חסד שהם יעשו לאחרים (לא לשכוח היתר עסקא, אחרת זה ריבית דרבנן) ייכנס להגרלה על רחפן, משניות, וברכה מהרב המברך. כלל ישראל חכך את ידיו בסיפוק, זה אמור לכסות לחלוטין את גזרת הילדים.

השטייגען בישיבות המשיך בשיא המרץ, אמנם היה עומס בחדרי השירותים בשל האזנה לגל הפתוח בקווי הנייעס, אבל סך הכל המצב היה בסדר. הבעיה התחילה כשקונטרס אנונימי שהתפרסם כאש בקופסת סיגריות הוכיח כי מלחמת גוג ומגוג היא מלחמת חובה החשובה יותר ממלחמת מצווה. שהלא הגויים תוקפים אותנו ומחויבים בתקיעת חצוצרות כדאיתא בספרי, ומה ההיתר של בחורי הישיבות ללמוד בעת הזו?!

תחילה שקלו ראשי הישיבות להתעלם, אך הסדרים לא נראו כבעבר. לאחר מספר ימים צצה לה עמותה שפתחה במיזם אמץ בחור. כל חייל בצבא לקח שם של בחור ישיבה וסוכם שהוא נלחם בשבילו. עד שהמלחמה תיפתח כרכו החיילים גמרות לבחורים, שלא יקרעו בלהט הלימוד ח"ו.

זה הועיל למספר ימים אבל המתח כבר התפוגג, בחורים החלו לצאת לחתונות, בר מצוות, בריתות של בני דודים וכו' וכו'. כמה זמן אפשר לחיות על מתח גבוה? אך אל דאגה, החתונות לא היו כמו קודם. ריקוד תחיית המתים הפך לפופולארי מאי פעם, בגרסה המשודרגת כמובן. ארבעה בחורים מחופשים לסוס פרד חמור וגמל כנבואת זכריה, פיזו לצלילי השיר המרגש בני בני בני מזמרה, למרות תלונות המשגיחים איך התחלף המושג "בני תורה" במושג "בני מזמרה".

היה כמובן את הלהיט החסידי המקפיץ שהוציא הזמר והיוצר החסידי מלא הרגש החסידי שכלל את המילים החסידיות "הוא בא גוג, אז בא נחגוג, ביחד ננצח, נשטח את מגוג" ריקוד העם החסידי שהומצא לשיר כלל החלפת כובעים בצבעי דגלים נבחרים וצעד תימני כמובן.

וכמובן איך אפשר לשכוח את הקמפים, אי אפשר לבטל אותם כמובן, זו צורת הישיבה. אז הוסיפו שעת לימוד ובסימפוזיון ישבו צבי יחזקאלי והרב נויגרשל תחת הכותרת "גוג ומגוג - מתי והיכן".

הקיץ היבש פינה את מקומו לסתיו היבש שפינה את מקומו לחורף היבש, התאריכים הסופיים לתחילת המערכה אזלו (ראש השנה, עש"ת, יום הכיפורים, סוכות, שמיני עצרת, שמחת תורה בחו"ל, ג' חשון, יום הכניסה לתיבה, יום היציאה מהתיבה, השעה התשיעית, עשירי בכסלו, י"ט כסלו, חנוכה, זאת חנוכה וכו'). עם ישראל נכנס לשגרת טרום גוג. תפילת רבים אחת כל חודש, פרק תהילים אחרי תפילת שחרית, עדכון חדשות פעם ביום, ודי. תכניות זמר שבו להם מעל גלי האתר, הציבור דורש משהו מרענן להפיג את הלחץ, אין קידוש ה' יותר גדול מתחרות שירה, התפייט לו השדרן בין שתיים לארבע. הלבבות ניתרו מידי פעם כששמעו על תקיפה בסוריה או מתח בפקיסטן. אבל התגובות על האיום המצרי להפסיק את הסכם השלום כללו יותר בדיחות על פרעה ומכת צפרדע, מאשר קריאות להפסיק ללכת עם פאה וגרביים 40 דנייר.

כך חלפו העונות, עד בא יום בוער כתנור. כאשר פרצה לה מלחמת גוג ומגוג הקדישו לזה העיתונים את כותרת המשנה, הכותרת הראשית הייתה שמורה לדיל דגל ש"ס בנתיבות. גוג ומגוג זה כל כך אשתקד, כמה אפשר לחפור על זה לציבור. אבל ברור, כשיודיעו לנו על ביאת משיח נחזור בתשובה, גוג ומגוג פשוט לא מספיק מעניין.

מאז היותי ילד תהיתי מדוע עם ישראל לא הקשיב לירמיהו. היה להם נביא אמיתי שבישר את דבר ה', הסביר להם ברחל בתך הקטנה שבית המקדש ייחרב אם הם ימשיכו במעשיהם. אז ברור שהיו נביאי שקר מבלבלים, פשוט שלא כולם האמינו לו, אבל נראה מהפסוקים שירמיהו היה ידוע כנביא אמת, מצד שני איש לא האזין לו, מה ההסבר בזה?

יש לי תחושה שהם אכן הקשיבו, הם שיפרו דרכיהם לפרק זמן מסוים, אבל לכל מתרגלים. ככל שחלפו השנים הם התרגלו למצב, התרגלו לאזהרות, התרגלו לחורבן הממשמש ובא, התרגלו והדחיקו.

בבית שני נפתחו דלתות ההיכל לאויבים במשך ארבעים שנה! אז בתחילה כולם צמו, כולם חזרו בתשובה, עברה שנה ועוד אחת וזה נהיה המצב הרגיל, כולם יודעים שהדלתות נפתחות מידי יום.

אחד היה רבי צדוק שלא התרגל, שהמשיך לצום ולהתפלל במשך ארבעים שנה, שלא פספס את דבר ה'.

איני יודע כמה זמן נדרש בזמן הבית כדי להדחיק, אנחנו ממש טובים בזה. בלשכוח, בלהדחיק, לדון על הפצצת בתי חולים ולצחוק מבדיחות על תימנים. להסתגל למצב, לשכוח שה' מדבר אלינו ולשאול למה הוא לא מדבר אלינו. אין נביא היום כי זה פשוט לא היה מועיל. הוא היה מדבר, אנחנו היינו מהנהנים, מקימים תשע מאות ארגונים למלחמה בעבודה זרה או בעוון התורן ושוכחים ממנו עד הפעם הבאה. הוא היה מדבר ברחל בתך הקטנה ואנחנו היינו ממציאים בדיחה על רחל מאופקים. סף התשובה שלנו הוא שבוע עד חודש, אחר כך חוזרים לשגרה. מה לדעתכם הפתרון? תזכורת מדממת כל חודש? איך אפשר למנוע את החזרה לשטף החיים? איך נוכל להחזיק בתשובה ולא להרפות?

כל עוד בלבב

בממלכה רחוקה אי שם מעבר לאופק, במקום לא נודע ונסתר מעין, חיה לה עיר תוססת.

עיר נפלאה היא הייתה. רחובותיה רחבים, בתיה נמוכים, גגותיה רעפים, בקיץ זרחה השמש, בסתיו הגיעה השלכת, אפילו גשם ירד שם בחורף. מקום נפלא.

לבני המקום לא הייתה עילה להתלונן. יתושים לא היו שם, חתולים לא קפצו מהפחים, התרנגולים קרקרו בנימוס פעמיים ושבו לנום. ובכל חורף ירד שלג בדיוק פעם אחת.

אך אויה! נרגנים היו התושבים וסיבות מגוונות היו להם. התלוננו הם על דא, ואחר כך על הא. זעמו זה על זה, הקניטו זו את זו, חיפשו כל חייהם את האושר, אך אם ראו אותו ולו בקצה האופק, מיד הפנו לו את גבם.

הלכה לה העיר וקמלה, השתוחחו עצי הפרי תחת משאם, מדוע שיסחבו לבד את הפירות ומה עם שוויון בנטל? סירבו העננים לשוט בשמיים, אם אסור להם להמטיר גשם בקיץ. גם הפרחים סירבו להפיץ ריח, כל עוד מייבאים מפיצי ריח זולים מרחבי הממלכה.

בתוך כל הכאוס חי לו ילד זך, טהור לב וחייכן. איש לא התייחס לילד הקט, אך הוא התייחס לכולם. פיזר אור וחיוכים ללא תמורה, לא ציפה למאום, לכן גם לא התאכזב.

אם כילד קט הרעיף הוא טוב על כל, כשגדל מעט, כאשר הבחין באפלה, בסדקים שבחברה, רצה הילד לתקן את הכל, למחות את הריקבון, להאיר לכולם, להאיר את כולם.

חקר ילד קט את ההיסטוריה, התעמק בספרים עתיקים, שמע אגדות נשכחות מלב מפי זקנות נשכחות מלב. ברר את הבר מהתבן, את המחטים מהשחת, עד אשר הצטברה לו ערימה גדולה מספיק של שחת. ויצא בעקבות החלום.

חיפש לו הילד דרך לבנים צהובות. שפשף כל מנורה שפגש בדרכו. דג דגי זהב לאין מספר, וביקר בבתי ממתקים נידחים, אך ללא הועיל.

ייאוש! כלל ראשון באגדות שהגיבור צריך להתייאש לפני האור, האופטימיות של ילד קט עמדה בעוכריו. אך אחר ארבע ביצות מחרידות, ששה קופים מכונפים, וגלידה אחת בטעם מנטה, גם האופטימיות של ילד קט נסדקה ואז הגיע למערת האימה.

כמו כל מערת אימה גם ממערה זו יצאה לה מכשפה זקנה וקרקרה לעבר ילד קט, בוא ילד חמוד, אתן לך חטיפי אגוזים, ותנור חם.

ילד קט לא חשש, הוא ידע כי מראה עיניים יכול להטעות ובלב כל אדם יש נקודה טובה ועוד נקודה טובה. אסור לשפוט ממבט ראשון. הילד סירב בנימוס לאגוזים, איך כתוב בשלט בפתח בית הספר, "זהירות מאגוזים מצילה חיים", אז כן, הפעם זה נכון. אבל הודה בנימוס על ההצעה.

"הו מכשפה דגולה" פתח הילד במשפט קלאסי. "יודע אני כי טוב נתון עמוק בתוך לבך, ברור לי שרק כשריון להגן מן הבדידות עוטה את גלימת מכשפות מפחידה, באתי להציל את עירי, התועילי לעזור לי בזה".

חיוך נמתח על פני המכשפה בעודה נוגסת בתפוח אדום, ודאי שאעזור לך ילד, קרקרה. גאלת אותי במילותיך, כעת אני פתוחה לחום וידידות. מה אוכל להועיל לך ילד? אוכל למכור לך קרקע חקלאית כאן בהרים, או שיקוי להפיץ בעיר? על כל מפיץ שתשיג תקבל אחוזה, זה יציב כמו הפירמידות במצרים.

ילד קט אינו טיפש, "אני מאוד מעריך את זה, אך איך אדע שאינך מפילה אותי בפח או משהו דומה?" הקשה ילד קט. "פשוט, יתכנו מכשפות זקנות, כלומר מאותגרות גילאית, שבאופן מפתיע אינן חורשות טובה".

"מפילה בפח?" נחרדה מכשפה זקנה, "כך אתה מעריך את הידידות ביננו? אין לי תקווה. ליבי נשבר". פנתה המכשפה לאחור.

להרוס את חייה לא רצה הילד, לא אחר הידידות המופלאה שנרקמה ביניהם והגאולה שהביא. כך פייס ילד קט את מכשפה זקנה, וגולל בפניה את סיפורה של העיר שילובו של שפע עם טינה, והמכשפה האזינה.

"יש לי פתרון ילד" אמרה בסיום הסיפור. "קח את רגליי והצל את העיר".

רגליה של מכשפה זקנה לא היו מרשימות וזאת בלשון המעטה, אך אם הגיבורים באגדות היו מסרבים למתנות הרי שהאגדות היו קצרות למדיי. כך נטל לו הילד את רגליה של המכשפה ושם לעיר.

מכאן לשם מתברר כי רגלי שבע פרסאות הם הרגליים (6.8 פרסאות אבל מי סופר), לפתע גילה הילד כי בכוחו לרוץ, לזנק, לבעוט ומה לא.

זו באמת מתנה נפלאה חשב לו ילד קט. אוכל להועיל לכל כך הרבה אנשים, לשמח את בני העיר. אוכל לעשות שינוי אמיתי!

חזר ילד קט לעיר והחל לעזור לאנשים, העביר זקנות את הכביש. סחב סלים מהדוכנים בשוק. הציל תינוקות ממרפסות, חילץ חתולים נבוכים מציפורניהם של עקרות בית רצחניות. היה לסמל ודוגמא.

תחילה העריכו אותו, כתבות דיוקן מחמיאות, תמונות על דגני בוקר. ראיון עומק בו סיפר ילד קט על ילדותו האומללה. ילד קט נהיה סלב. אך אחר תקופה קצרה החלו החריקות. התברר שילד קט גוזל את עבודתם של האנשים. לא היה צורך בכבאים או בשליחים אונליין, גם הרופאים בבתי החולים קיבלו הרבה פחות חולים, מה שחייב קיצוצים במשמרות המתמחים.

ילד קט שקיווה להגביר את האהבה בעיר, גילה שהגביר את השנאה והפילוג. נטל ילד קט את מיטלטליו, והחל לצעוד בדרך המפותלת המובילה אל מערת המכשפה.

מדוע שבת ילד? קרקרה המכשפה הזקנה בעודה מלטפת את החתול השחור שלמרגלותיה, "לא הועילו הרגליים?"

הועילו, השיב ילד קט בעצב. אך למרבה הצער, דווקא השנאה התגברה, איני יודע מה עשיתי לא נכון.

"זה בסדר, ילד. הדרך לגיהנום רצופה כוונות טובות, אך לגן עדן עוד לא נסללה הדרך. עליך לפלס דרך משלך. קח לך את ידיי הם יסייעו לך במלאכתך" סיימה מכשפה זקנה את נאומה. פניני חכמה וידיים? לשלל רב זכה ילד קט. נטל הילד את הידיים המקומטות ופנה לדרכו המפרכת. כפי שאתם מנחשים לבטח, לא היו אלו סתם ידיים. היו אלה ידי יוצר מקוריות (היזהרו מחיקויים). עם ידיים אלו יכול היה ילד קט לתקן כל שבר, לסתת כל פגם, לרפא כל חולי. ידי זהב. ושוב חזר הניגון. תחילה זכה הנער לשלטי חוצות. עמוד מעריצים. תמונות סלפי לרוב. אחר תקופה החלו מאמרי הדעה על חוסר שוויון ועל החוצפה להרגיש אלוקים. דרישה למועצה מייעצת שתקבע מי יחיה ומי ימות. איזה כלי יתוקן ומי נידון לכליה. הבנה כי היכולת לתקן, לא נותנת סמכות לעשות זאת.

ילד קט לא ידע את נפשו, רצונו הטוב התנפץ על סלעי המציאות. איך גל עכור של שנאה החליף את כוונותיו הטהורות? כמו כל גיבור אגדה שלא לומד מהעבר, פסע לו ילד קט במשעול המוביל למערת המכשפה בפנים נפולות, שב לו אל התקווה.

"ומה עכשיו? תמהה מכשפה זקנה בעודה בוחשת בקדרה גדולה. "התיקון הכללי לא עבד, אז מה יוכל לעזור?" טובה הייתה שאלתה, והילד השיב. "אולי משהו מרשים פחות, משהו לנפש ולא עזרה. אנשים לא אוהבים שעוזרים להם".

"רעיון מעניין" המהמה המכשפה, "קח את קולי, הוא עונה לבקשתך". נטל ילד קט את קולה של המכשפה וצעד לו אל העיר.

כאשר עטה הילד את קולה של מכשפה זקנה, לא קרקור בקע מפיו כי אם קול פעמונים צלול כבדולח. קול שבקע ממעמקי נשמתו הזוהרת והאיר אל תוך השומעים.

הפעם זכה הילד להערצה חסרת תקדים. המונים צבאו על אולמות הקונצרטים לזכות לשמוע את קולו, בתי שיר שחיבר צוטטו בחרדת קודש. תמונותיו נתלו מעל מיטות נבחרות ברחבי הממלכה, נערים התלבשו כמוהו ונעורות זרקו לו פרחים.

לאגדה יש תסריט קבוע, סימטריה של היקום או משהו דומה. אז גם כאן, הגלגל הסתובב לו. מתברר כי המוסר של ילד קט מפוקפק, השירים שלו גנובים, הוא חי בפאר כשיש אביונים בבתי התמחוי, ובכלל הוא לא יודע להסתפר. ילד קט המשיך לשיר, אך אז עלו חייו על שרטון. מתברר שהופץ סרטון שלו אוכל ביצים שאינם ביצי חופש. על זה לא סלח לו ההמון, יש לעם קווים אדומים והם אוהבים לקשקש אותם על כל מה שאפשר. פרש לו ילד קט ושב שבור לב למחסה של מכשפה זקנה.

"אתה בצרות" אבחנה הזקנה עם המטאטא. "אם זה לא עבד, נותר רק פתרון אחד אחרון. אתן לך את עיניי, יותר מזה לא אוכל להועיל".

יותר מזה לא היה צריך. עם עיניה של הזקנה, ראה ילד קט עשרות צעדים לפנים. את מועקותיהם של בני האדם ואת הפתרונות להם. את הכאבים והפחדים, עם הדרך לשכך אותם. ילד קט חש את כוחה של התבונה.

ישב לו ילד קט בפתחו של חדר צר והמונים צבאו על דלתו. ביקשו עצה והדרכה ובעיקר ביקשו הבנה והכלה. העמיסו על ילד קט את צרותיהם ויצאו בצעד קל מהחדר.

ספג ילד קט את המעמסה בשמחה, הטיל על גוו את עול העם, אבל לתוצאה הוא לא ציפה. לאט לאט פנו ממנו בני האדם. לקו הם בתסמונת ביקורת התבונה הטהורה. נודע לכל כי הוא מתנשא, אליטיסט. בגלל שהוא חכם יותר מאחרים, סבור הוא כי יוכל לומר להם מה לעשות. מזלזל בניסיון החיים של אחרים, או בסגנון חיים של אחרים, או באחרים סתם כך. ילד קט הוא אסון! כך התפרסם.

כאשר שב ילד קט למערה מוכה וחבול, גו שחוח ואף דולף, חיכתה לו מכשפה זקנה מחוץ למערה. "זה הצליח, קבעה". "דווקא לא" ענה הילד. "הנה אני כאן, שוב". "זה הצליח" צחקה המכשפה צחוק צרוד, "ביקשת עם מאוחד והנה כולם מאוחדים: נגדך. אין קנאה, שנאה ותחרות, כולם מתעבים אותך יחד".

"אבל למה??!!" פרץ הילד בבכי. "מה לא עשיתי טוב?? מה הם רוצים ממני??!!".

"זה ברור" חרקה המכשפה הזקנה. "נתתי לך את רגליי וידיי, קולי ועיני. אך להמון? להמון הענקתי את ליבי".

אי שם מעבר לאופק, מקום בו הנסתר רב על הגלוי והגלוי רב אף הוא. קיימת לה ארץ לא נודעת. בדברים רבים דומה הארץ לכל ארץ אחרת. אדמה ושמיים, חום האש צליל של מים. אך בדבר אחד נבדלת היא מכל ארץ אחרת. ספוגה ארץ זו בקסם¹, מעקב ועד קודקוד. יערותיה קסומים, אגמיה מכושפים, אילנותיה זורחים מכשף, ואנשיה? הם קסם וקסם הוא הם.

כפי שיכולים אתם להניח, החיים בארץ לא נודעת היו קסומים. מקום בו לא חסר מאום. כל אדם יכול ליצור כל מה שבדעתו. ובניגוד לשמועות, כל קסם אפל לא נכח על פני האדמה, האור התהלך שם לבדו, כך עובד הקסם.

איך יוצרים? אתם לבטח שואלים. לא באמצעות מטות קסמים, ושאר הבלים. אל תאמינו לכל מה שמספרים לכם. הסוד הוא חלומות. בארץ לא נודעת כל מה שנדרש זה לחלום, וחלומות התגשמו. כך יצרו אנשים בחלומותיהם ויצרו את חלומותיהם. ומאחר ורוע לא היה בלבבם, חלומותיהם טהורים היו, והארץ, פרוחה.

האם מאושרים היו? לא ידעו הם. כי במקום בו מאושרים באמת, אין מי שמתעסק בשאלה האם הוא אכן מאושר. לכן, למרות כל הקסם, איש לא המציא אושרמטר, למדוד בדיוק את מידת האושר של בני האנוש, חלף זאת, הם פשוט, חיו.

אך לא לעולם חוסן, אם לעולם היה חוסן, איש לא היה קורא סיפורי אגדה. בינות עצי התפוחים סמוקי הלחיים, בטבור עיר השנהב, התחשרה לה סערה נוראה.

עיר השנהב, עיר גדולה הייתה. הגדולה ביותר בכל שרשרת ערי החוף, בארץ לא נודעת. ובטבורה עמד צריח הידע. גם צריח הידע צמח מחלום. חלום של אחד שרצה מקום בו יוכל להבין את מהותו של קסם. יוכל לחקור מהיכן הוא בא, ואנה הולך. כך צמח לו ה"צריח", מחט הפולחת את הרקיע. שם בינות לענני הנוצה, ישבו להם מדעני הקסם והפילוסופים של הכשף וחקרו את מהותו של קסם.

לא חורף אחד ישבו הם שם ואף לא שניים. חורפים רבים עברו על ארץ לא נודעת, טרם פתרו הם את מהותו של קסם. אך לבסוף זה קרה, ברגע האחרון נחשף הסוד, והיה הוא נורא.

מתברר כי הקסם מוגבל הוא. יוצא מן האדמה, ומאוחד עם האוויר. שרוי הוא בעננים וזורם בשרשי האילנות, אך אינו צומח, אינו מתווסף, רק הולך ונחסר. כל חלום שמתגשם שואב הוא מן הקסם. אם ימשיכו בני האנוש לחלום כך, ימצאו את עצמם מחוסרי קסם. העולם עצמו ישקע באפלה נצחית.

סערה פקדה את ארץ לא נודעת. איש לא ידע על כך עד עתה. בעתה עטפה את כלל האוכלוסייה. אנשים הפסיקו לחלום חלומות אדירים. חלומות הבונים ארץ, חלומות שמקימים ממלכות. איש אינו רוצה לשקוע באפלה נצחית.

¹ להסיר לזוט שפתיים, אין המדובר כאן בקסם אותו אסרה תורה רח"ל. מדובר על כח אחר תרמו אנרגטי, שפועל בדיוק באותה צורה בה מתואר קסם, אך הוא טבעי לחלוטין ומצד הקדושה. לרבים מגדולי ישראל היה אותו. רק לפשטות הרעיון נקרא הוא בשם קסם. ודי בהבהרה זו.

למרות שאנשים חלמו פחות, שמרו היטב על קסמם, המצב הלך והתדרדר. מיום ליום נעשה קשה לחלום. חלומות פשוטים פשוט התאדו. היצירות הלכו וקטנו. ממש כפי תחזיתם של מדעני הצריח.

אם לא די בזה, בטבורה של ארץ לא נודעת, צמחה לה אפלה. בועה שחורה שהלכה וגדלה, סיוט שמה. איש לא הבין מהיכן היא צצה, אך ככל שחלפו הימים הלכה היא וגדלה, רוחשת פחד וייאוש. מקרינה שחור ותיעוב. בולעת את כל סביבותיה. ארץ לא נודעת פסעה לעבר אפלה נצחית.

אנשים חדלו מלישון מחשש שמא יחלמו. הם ידעו שכל חלום מקרב את הקץ. את קיצה של ארץ לא נודעת ויחד עם זאת את קץ כל האנשים החיים עליה. מתח שרר בארץ. כל אדם נחשד כחולם לטובתו האישית, כאגואיסט מחריב ארץ. אך המצב המשיך והורע. חלומות כשלו, האפלה גדלה, והארץ, דעכה.

עד שיום אחד הגיע הלך. איש אינו יודע איך נראה ההלך. למעשה, כל אדם סבור שיודע הוא את ההלך, אך כל אחד ראה אותו באופן שונה ודומה כאחד. דבר אחד היה להלך, נקודה יוקדת המוסכמת על כל. נראה הוא כמו העבר, כמו בני הארץ לפני החורבן. טרם דבקה בהם אפלה. טהור.

מה לא נכון בארץ? שאל ההלך בפליאה. מדוע העיר אינה רוחשת חיים. שוקקת מתנועת בני אנוש. היכן השוק התוסס, מדוע אין המונים במזרקות הבדולח? מה אירע?

העוברים ושבים הבוודדים לא הבינו. לא ראית? היכן חיית בשנים האחרונות, הלך? האינך יודע על האפלה הנצחית? על דעיכת הקסם?

הו, הגיב ההלך. איני יודע על כך מאום. מעולם לא ראיתי, לעולם לא אראה. סומא אני, סגי נהור. חי בבדידות, מבחירה. תם אני, איני חכם. מעולם לא חקרתי מהיכן נובע הקסם, אך להיעלם לא נעלם הוא.

ואז, עמד ההלך וחלם. חלם הוא על ארץ טהורה, חלם על ליבותיהם של אנשים. חלם על אור וצחוק, חלם על קסם ושיר. חלם על עולם בלי אפלה, חלם על טהרה ורוך. חלם על יקום של אושר, חלם הוא על תום.

ולמרות הידיעה על אובדן הקסם, למרות היעדרם של חלומות. התגשם לו החלום הגדול ביותר. טהרה פשטה בליבם של בני האנוש, האפלה שבליבם נעלמה, הפסיקו בני האדם לרקום סיוטים, פסקו לטוות בעתה. האפלה נעלמה, נעלם גם ההלך. וארץ לא נודעת, שבה.

לאחר חודש, פרסמו מומחי הצריח את התחזית המעודכנת. מתברר כי הקסם זקוק לתיעול, יש יותר מידי קסם באוויר. חובה על כל אדם לחלום לפחות חלום אחד גדול ביום, כדי שהאפלה לא תשוב ותשלוט.

מתח השתרר בעולם, כעס על אנשים שאינם חולמים די. חשדות וצער. ושוב שב הניגון, עד בואו של הלך.

העלו בדמיונכם כי חרב מקדש ובטלה עבודת קרבנות, פס משרת ואין מכפר ומזיח, אך דבר אחד מעולם לא נפסק, לשון של זהורית נשארה לנו לפליטה, כך אחת לשנה נהפך השני ללבן או שלא כל העוונות נמחלים והכל מתחיל מחדש, הנה תיאור קצר של המתרחש.

כבר בחשון מתכנסת וועדת ההיגוי המיוחדת לשיבות ראשוניות ומינוי פרויקטור גיזה, תכנון מבצע מורכב מעין זה הוא לא דבר שנעשה בחופזה, כמו הווארט המפורסם חשו"ן ראשי תיבות חטאיכם שני וללבן נעשו. אך ההכנות לעין הציבור מתחילות בשלהי תמוז בואכה אלול.

הטקס הראשון הוא **מעמד הכנת הגיזה** הזוכה לתיעוד אונליין לכל אורכו. בראש חודש אלול יוצאת הוועדה המכינה שלוחי ורבני המועצות עצמם לפולין שם נמצא עדר של בני פקועה שנבדקו מכל שערה שחורה ובלעטעל, השייכים לחוואי ותיק גר צדק המיוחס לאלכסיי העגלון עצמו שמגדל את הכבשה הנבחרת כראוי לכבשה קדושה וטהורה.

זה נכתב כך בפשטות אך הפוסקים התייגעו רבות מי היא הכבשה המיוחסת שיש עליה מסורת עד כבשיו של יעקב אבינו ועד בכלל קדם לזה הפולמוס האם יש דין כבשה או רחל, ואולי דווקא צמרו של איל לזכר אילו של יצחק.

כמובן שלא סומכים על נאמנות אותו חוואי בלבד בכל זאת הוא לא אונזערער. כל ההכשרים המהודרים התאגדו והקימו יחד עם הרבנות הראשית את וועדת הגיזה הגדולה, צוות מיוחד משגיח על הכבשה משעת לידה שח"ו לא יהיה בה חשש בכור מעשר ערלה טבל שביעית המנק דופן עקומה עיר הנידחת ולבלוב.

הכבשה יותר נכון הכבשה לא ראתה מימיה מראות אסורות או אייפון ודומיו ח"ו, לא עלה עליה עול ומאכליה היו מהודרים בתכלית ההידור לכל השיטות. לאחר הגיזה נשחטת הכבשה ונבדקת מכל טריפות ומכל חשש רירין ורירי רירין, בשרה מחולק כמובן לעניים מהודרים שלא ראו מאתיים זוז מימיהם (כך היה בתחילה, בשל מצוקת עניים מהודרים מעין אלו הוחלט כי הבשר ינתן לאחת הקופות שתזכה בו לעניים ואז ינתן לגבירים תמורת תרומה הגונה והם ימונו לשלוחי העניים באכילת הבשר, אשרי מי שזכה לבשר זה בסעודה מפסקת).

אבל כל זה בבואה דבבואה לעומת המעמד הנשגב עצמו מעמד **גזי נזרץ** מנין ומחצה מגאוני וצדיקי הדור אחר שסוננו נפה אחר נפה ומייצגים בכבוד כל תת פלג במגזר החרדי והדתי (לא כולל ארגון בית הלל ושאר לייטים שהוטל עליהם וטו מוחלט) הוכתרו בתואר ה"גוזרים" לאחר שהתאמנו במהלך השנה על מאות ילדי חלאקה שלא טעמו טעם חטא.

כך בערב יום המסוגל באחד עשר באלול הם עולים על מטוס מיוחד שיוצא למקום הגיזה על ידי חברת הנסיעות שזכתה לארגן את המסע, חברת זהוריטורס. בדרכם הם לומדים בתענית דיבור מסכת יומא ואחד הרבנים מקריא הלכות נבחרות מספר "גוזזי צאנך" הלכות גזיזה השלם והמפואר.

הם לא לבדם במטוס כמובן, מאות יהודים זוכים להצטרף למסע גדולי ישראל (הכרטיס ניתן חינם אין כסף לתורמים מנין כבש"ה כפול צמ"ר חודשים) והם יהיו נוכחים במעמד, שאר כלל ישראל נאלץ להסתפק בעמדות השידור המעבירות בנאמנות את הטקס לכלל הציבור החרדי המאזין לו בנשימה עצורה בכל מקום שהוא.

יתר יום האחד עשר מוקדש להכנות, תפילה על קברותיהם של צדיקים, טבילה במקווה המסוגל בליז'נסק, ביקור באושוויץ לעורר זכות אבות (הרבנים הספרדיים נוסעים בזמן זה לקברות האנוסים בספרד), ומנוחה קצרה טרם יום הבהיר יום שנים עשר באלול.

ביום שנים עשר באלול עם השכמה יוצאים הרבנים לחווה הקדושה, עליהם להיות מוכנים לשטים עשרה הדקות שהם בוודאות בשעת חצות ביום השנים עשר בחודש השנים עשר וכידוע שכל שנים עשר קודש ויש אומרים שהוא קודש קדשים.

במקום מצטופפים כבר ההמונים, המצלמות מבזיקות בזמן שהרבנים פוסעים לאיטם אל דלת הדיר המפורסמת, מגנינות מרגשות נשמעות באוויר זכר לשירת הלוויים, מדובר באחדות מרגשת של עשרות זמרים מכל גווי המוזיקה היהודית שתרמו שיר למעמד, כך השירים מתחלפים מ"חטאייכם כשוניי" המפורסם של זענוויל ועד "גיזתי גיזתי מה הייתי בלעדיך" של איציק.

הגדויילים נוטלים בחרדת קודש את המספריים הקדושות שנקנו בערב ראש השנה שעברה מגוי מהודר ומיוחס והוגעלו הושחזו לובנו והוטבלו ג' פעמים.

המספריים הוקנו לכלל ישראל הגברים מגיל שלש עשרה ומעלה ע"י שליח בית הדין המיוחד לענייני גזירות והמסתעף, והונחו למשמרת בתוך הזכוכית של מצות העירוב בבית המדרש בעלז"א בעיה"ק רוממה הסמוכה לירושלים תובב"א.

המספריים כמובן לא עשויים ממתכת ח"ו מחשש כלי חרב כחלל. למרות נטיית הפוסקים לפלסטיק שבו לא נכנסים לחשש טומאה, הוכרע על דעת מאורי הדור שליט"א וזללה"ה על מספרי קרן להזכיר בגזיזה זכות קרן. הרוצה להרחיב בעניין זה מוזמן לעיין בקובץ "מלקט ורהיטני המבואר" שקיבץ יד אל יד את כל שיטות הפוסקים בזה.

ראש החבורה (שיטת הסניוריטי, נקבע על פי ותק) מחזיק את המספריים שעברו מיד ליד ושואל בשפתיים דולקות, **אגוז?** וכולם עונים בשאגה, **גוזז!** וכך חוזר הוא ג' פעמים. (בעבר לשון השאלה הייתה אגוז? כמו כללי הדקדוק, אך בשל העובדה שאגוז בגימטריה חטא הוחלפה השאלה

לאגזוז).

את המתח באוויר ניתן לגזור במספריים, איש לא מהין לנוע כמלא נימה, לאחר אמירת ויהי נועם ולשם יחוד פותח הרב בגזיזת הצמר, המספריים מחליפות ידיים ועוד ועוד צדיקים ממשיכים את הגיזה עד שיעור מנה ופרס חזו"א בדיוק.

לאחר גזיזת הצמר ואישורו המתח נפרק, ההמונים יוצאים במחול לצלילי "גזוז לטובה" המקפיץ ומתארגנים לשיבה לארץ חמדת אבות.

לשם העברת הצמר לארץ לא מסתמכים על כל חברת שילוח, לזה הוקמה חברת "גז חיש" של הרב אודי סאוס חוזר בתשובה אירופאי שראה עולם בחייו הקודמים ובקיא בכל הנצרך לכגון דא. כיום הוא אברך ג'ינג'י נמרץ וכאשר מנסים לחקור אותו על עברו הוא מצטנע ואומר כי הוא אף אחד.

הגיזה מחולקת לשני מטוסים שונים כך שאם ייפול מטוס אחד לא תטבע טהרתם של ישראל ח"ו, כמובן שיש לכולם פותח טפח ודופן כפולה שלא ייטמא הצמר במעבר מעל בתי קברות, מה שלא פוטר את הרב אודי מבניית מפה מיוחדת בה לא עובר המטוס מעל כל בית קברות יהודי או גויי ואפילו לא מעל גולובנציץ ודומיו.

בהגיעו לארץ עובר הצמר לניפוץ וסירוק אצל בית וולס הבקיאים בכל הלכות ניפוץ לשמה בפרט וניפוץ בכלל ואינם מעבירים סודות אלו לאף אדם, על כך דרשו אותם חכמים לגנאי.

לאחר הסירוק נמסר הצמר לאגודת פתיל ארגמן ונצבע ביורה בצבע המופק מחילזון הארגמן ללא חשיפה לשמש כלל. אמנם קמו חולקים כי אין זה הארגמן עליו דיברו חז"ל על כן חלקו נצבע בכנימת הלכה, דורשי רשומות הליצו על כך את הפסוק תולעת שני, הרי שיהיו שני תולעים ולא אחד (אם כי יתכן והשני נמצא בארץ ישראל השניה כידוע).

בעבר התפרסמה דרישה נרחבת בציבור כי הגיזה תהיה בצבע חום שהרי הוא האדום המקורי ולאחר ויכוח סוער מי מארבעת גווני האדום הוא הנכון הוצעה הצעת פשרה כי הגיזה תהיה בצבע שחור שהרי אדום שלקה הוא שחור, אך למעשה הוכרע כי שני הוא ארגמן ולא אדום על כן הגיזה נצבעה בארגמן בזהק ותו לא מידי.

את הצמר הצבוע מעבירים לברכה בבית גדולי ישראל, כך שכל יום בעשרת ימי תשובה הוא בבית רב אחר כשהמונים צובאים על דלתות הרבנים לזכות ולראות, למעשה אין פוליטיקאי או עסקן אחד שמכבד את עצמו ולא יצטלם בפוזה מחמיאה לצד הגיזה. (לפוליטיזציה של הגיזה ניתן השם "לשונות של ארגמן")

את הגיזה אי אפשר לתלות במקומה המיועד בהר הבית כמובן, הוויכוחים היכן יש להציב את הגיזה פרנסו מאות קבצים תורניים כשהם משתווים באורכם לוויכוח על זמן ר"ת. לא ניכנס לכל

הפולמוס אך ההכרעה הייתה להציב עמוד אבן גבוה שקצהו האחד בשער הכותנה וקצהו השני בכותל המערבי בראשו תהיה תיבת זכויות הרוואה את רצפת העזרה, שם תשכון הגיזה ביום הכיפורים.

התיבה כמובן צוידה בבקרת לחות וטמפרטורה שהגיזה לא תפגע משינויי מזג האוויר וכדומה שלא ייכנסו לשאלת שינוי מראה וחיסרון בהדר.

יומיים קודם יום הכיפורים והלחץ עולה, בחדרי הקפה ובמקוואות הנייעס היחידי הוא אדום או לבן, השער בעיתון החרדי הנפוץ ביותר הוא המילה "ילבין?" מרוחה באדום על כל העמוד, (כותרת משנה: כי אם ברוחי אמר ה'). סקר הבוקר ברדיו החרדי העלה כי 47% מהמאזינים שטרחו להתקשר להשיב סוברים כי השנה זה לא ילבין. ימי ההתרמה הרדיופוניים תופסים תאוצה, השדרן זועק בפאתוס בלעדיך זה לא ילבין, ביד אחת אתה מקבל עשרים כרטיסי הגרלה לטסלה חדשה וביד השניה מחילת עוונות, אולי אתה תהיה זה שתזכה, אף פעם לא תקבל כזה דבר.

בינתיים נפתח פולמוס חדש מחקרים שנערכו על הגיזה של השנה שעברה מגלים כי ההלבנה מתרחשת כאשר הפוטו דיברומו מתאדה בתהליך פוטואלקטרי מורכב. אם כן ההגדרה היא לא הלבנה חיובית אלא העדר החטאים מה שפותח פתח לכך שבמצב זה לא נהפכים החטאים לזכויות אלא רק נחסר החטא.

ערב יום הכיפורים בפעילות משותפת של הקרן למורשת הכותל והקרן למורשת שער הכותנה הושלמו ההכנות לעשרות אלפי העולים לתפילות במחיצת הגיזה, מי לא רוצה להיות הראשון שידע כי עוונותיו התכפרו. את העניין מחזקים המנשרים שחולקו באנונימיות ברחבי הריכוזים החרדיים לפיהם כל מי שיהיה במחיצת הגיזה ביום הקדוש מובטח כי יימחלו עוונותיו. בינתיים עמודי האבן שעליהם התיבה מתמלאים בפתקים הנתחבים בחריציהם, אם לא יועיל לא יזיק. מלבד השלטים הקבועים "זהירות-זהורית" שמירה רצופה קיימת סביב בסיס העמודים אחרי הטרנד של לפני שלש שנים לטפס ולפרסם סלפי-גיזה עם כותרת מתחכמת בסגנון "הכי קרוב לאלוקים" או "כפרה עליך".

כמובן שהמקום מלא גם במוכרי סגולת רבי עקיבא (שכידוע היה רועה אצל חותנו) להדליק ח"י פיסות צמר ולומר שבע פעמים ישר והפוך "כולו הפך לבן טהור הוא", ואי אפשר בלי חוטי הארגמן המוכרים שעל פי הנכתב שהו על קברם של שבעת הצדיקים הנסתרים המפורסמים ביותר (האופה, הנהג, מוכר הבייגלה, החייט, המאבטח, הדייג והמתדלק).

הקופות כבר מכינות את קמפיין מוצאי יום הכיפורים "הלבן חטאינו" כל התורם סך שנ"י שו למשך לב"ן חודשים יזכה לחוט מהגיזה שהתלבנה ולקמע עץ הישועות ממסגרים במסגרת מכובדת בחתימת יד אחד מגדולי ישראל. מי לא ירצה להכניס ברכה זו אל ביתו.

נטו צללי ערב, ההמונים אכלו סעודה מפסקת היישר ממשאית החסד של משפחת רובין, קוויטלעך

וקיטעלך לכל מראית העין, דממה מתוחה על כל. רב הכותל שער הכותנה והמקומות הקדושים
עובר לפני התיבה, על דעת המקום ועל דעת הקהל.

אך בעיצומו של יום בשעת מחילה עומדים המוני בית ישראל ושוכחים, שוכחים מגיזה ושוכחים
מהבטחה, שוכחים מקופות ושוכחים ממחלוקות, מזכירים עוון ושואלים כפרה, לא סמוכים ולא
בטוחים, לא נושאים עיניהם אל רהבים, ליבם מכוון לשמים, חרדים זוחלים ורועדים. הלבן למענם
אם לא למענינו.

אזי בימי חשמנים – זוית אקטואלית

אי שם בעיירה נידחת בארץ נוכרייה הרחק מן העין והרחק מן הלב חיה לה קהילה יהודית גאה. שורשים עמוקים היו לקהילה זו ואף פארותיה נאים היו. סבי סביהם של זקני העיירה רעו צאן במורדותיה, סבתותיהן חבצו גבינה בבקתותיה, היו שנהגו לומר כי מאז חורבן בית שני יושבים הם במקום זה, אך איש לא שרד מתקופה זו כדי לאשר את נכונות הידיעה. קהילה שורשית בעיירה שורשית.

חיי הקהילה היו מוסדרים היטב. בית כנסת ומקווה, חידר והקדש. רב, חזן, שוחט, מוהל, גבאי, שמש, מושה, ראש הקהל, זה ששונא את ראש הקהל, גאב"ד, ראב"ד, גביר, מומר, מלמד, וכן הלאה. כל מה שנדרש לעיירה בינונית הראויה לסיפור משלה.

שנים על גבי שנים התנהלה לה העיירה הנידחת בשובה ונחת, גדיים נעשו תיישים והולידו גדיים חדשים וחוזר חלילה, סתיו אחר סתיו, אביב אחר אביב.

אך כמנהג עיירות נידחות וסיפורים מצמררים יום אחד התרגשה על העיירה צרה נוראה, "האיוואנים". לבטח שואלים אתם מיהם האיוואנים, הודו נא לבורא עולם על כך שמעולם לא נתקלתם בהם. הם קרויים על שם מנהיגם איוון האיום. איכר פשוט שעלה לגדולה. מח חריף היה לו ובמרתף בקתתו למד ספרי פילוסופיה ומדע, יום אחד נפל בן המלך לנהר ובמקום שיהודי כלשהו יציל אותו, דווקא איוון היה שם בסביבה. המלך התרשם מאוד מאישיותו ונתן לאיוון לנהל את כל המחוז.

איוון לא החזיק מעצמו איש רע, אך כמו כל איש טוב באזור ידע איוון כי היהודים הם שורש כל רע. איש טוב נלחם ברוע ולא נותן לו להתפשט כמו הפריץ הקודם שהיה חדל אישים למדיי. איוון אינו חדל אישים כלל, על כן הקים איוון את ה"איוואנים" פלוגת חיילים ומלומדים שתחנך מחדש את העם ובדגש על חינוכם של היהודים.

כך העלו האיוואנים הצעות חוק לאסור את שמירת השבת על מנת להעלות את כושר הייצור, "זה פיקוח נפש" הסבירו. להזקיק לצורך ברית המילה אישור בכתב מהתינוק. "גופו שייך רק לו ואסור לאף אחד לפגוע בו". ואפילו שקלו לאסור ריקודים ברחובות העיירה, מה שיפגע אנושות בריקוד ה"טובים מאורות" המסורתי.

אם כל זה היה בצד של "סור מרע", תכניותיהם של האיוואנים היו גם ב"עשה טוב". הם תכננו להקים בלב העיירה גימנסיה אדירה, מקום בו ישתלמו בחכמות העולם, מקום בו ילמדו שבע חכמות בשבעים לשון. מרכז כפירה שדוגמתו לא היה.

עיירה נידחת לא נזקקה ליותר מכך, כינוס חירום של כל שמנה וסלתה התכנס לו בבית ראש הקהל, ההחלטה הייתה ברורה. מלחמה לה' בעמלק. אנחנו חוליה בשלשלת הזהב של העיירה בפרט ושל כלל העיירות בכלל, על מלחמה ברוחניות נלחמים בגשמיות. "מלחמה"!!!

רגע לפני ששמנה וסלתה המשולהבים כיתתו מזמרותיהם לחניותות, דפק ראש הקהל על השולחן בעוז. "גם למלחמה יש מסורת" הכריז. אנחנו לא גרים ולא בעלי תשובה, מלחמה זה עבודת ה' ויש לעשותה בכובד ראש!

שמנה וסלתה הנהנו בהסכמה, אכן כן, דברי טעם דובר ראש הקהל, יש לבדוק במעבה ההיסטוריה איך כלל ישראל נלחם. "מקור המידע הברור מאליו הוא החשמונאים", פתח הגבאי ואמר. "עלינו לבדוק כיצד הם נלחמו ולא לשנות דבר מדרך ישראל סבא".

"קודם כל צריך כהן גדול" הבריק השוחט, העובדה שהוא הכהן היחיד סביב השולחן לא היוותה שיקול לטענתו, פשוט מלחמת מצווה מצריכה כהן משוח, גם אם אין אורים ותומים בימינו. שתיקה של מבוכה השתררה סביב השולחן. ראש הקהל כחכח בגרונו ומלמל כי יתכן ואין חובת כהן גדול דווקא "ולא שבט לוי בלבד" כידוע, ובכלל יש הטוענים כי מתתיהו היה בנו של הכהן הגדול ולא הכהן הגדול עצמו. בכל מקרה התנער ראש הקהל "יש לערוך הצבעה מסודרת מי יהיה המנהיג, זה לא על רגל אחת".

לאחר ישיבה סוערת התקבלו החלטות אופרטיביות. שמשון הלביר יכין מודעות ענק "היכנונו למערכה", ייקבע מועד לבחירת מתתיהו והמועצה, ועדה מיוחדת תחליט מי רשאי להצביע בבחירות אלו. קריאה תקיפה תצא לצעירי הצאן שלא יבצעו כל פעולת מחאה פזיזה שיכולה לפגוע בהמשך המערכה. מאות עותקי מגילת אנטיוכוס ומלחמות היהודים ייובאו מהעיר הגדולה על ידי מוטל העגלון. מס מלחמה יוטל על תושבי העיר כדי לממן את המערכה. ו"לה' הישועה".

הרצים יצאו דחופים, מודעות הענק נתלו. בינתיים פתחו האיוואנים את הגימנסיה והחלו ברישום נמרץ. בתגובה הוציאה מועצת המלחמה הזמנית קול קורא ובו אזהרה חמורה שלא להתגרות כרגע באויבים ולא לנהל מערכה עצמאית ח"ו "כוחנו באחדותנו".

הבחירות התקרבו בצעדי ענק, עצרות בחירות ועצרות התעוררות התקיימו במקביל. בצער רב התקבלה הידיעה על נפילתם של כמה מצעירי המקום לגימנסיה. אך בממ"ז הרגיעו כי התהליך עובד כסדרו. גם בזמן היוונים היו מתיוונים, "השעה שלפני זריחת השמש היא השעה החשובה ביותר".

הבחירות התנהלו כסדרן, לתפקיד מתתיהו נבחר כצפוי ראש הקהל ועמו עוד אחד עשר מחשובי הקהל למועצת המלחמה כמנין החשמונאים דאז. פעולתו הראשונה הייתה הזמנת בלאנקים חדשים ובהם התואר החדש "ראש הקהל דק"ק עיירה נידחת והגלילות ומנהיג המערכה שליט"א". לאחר מכן הודיע על שורת פעולות אופרטיביות, הראשונה בהן היא הזמנת מאות סביבונים מיעקב הנגר לצורך ילדי השכונה תחת סעיף הצטיידות בנשק.

היו קולות בציבור שתהו מדוע אי אפשר להשתמש בסביבונים מחנוכה, אנשים מרושעים העזו לתמוה אם יש קשר לעובדה שמנהל קמפיין הבחירות של ראש הקהל היה אותו יעקב הנגר. אך הודעה תקיפה שהוציאו חברי המועצה הפריכה את השמועות. הם הסבירו שהסביבונים של חנוכה אינם מתאימים בשל הכיתוב נ.ג.ה.ש שעליהם, כיוון שהנס הולך להתרחש כאן יש צורך בסביבוני נ.ג.ה.פ. כמובן. להודעה נוספה שורה המוחה ב"שועלים קטנים מחבלים בכרמים הסודקים בחזית המאוחדת למען אינטרסים צרים ועתידיים ליתן את הדין".

העיירה התפתחה בקצב מסחרר, יותר ויותר אנשים הגיעו לשעריה בשל הגימנסיה המפורסמת. יותר אנשים פירשו יותר קניות. בית המרזח של מושקה עבד בשלש משמרות, גם הפונדק של מוטל היה בתפוסה מלאה, החנווני והקצב אף הם הרוויחו סכומים גדולים, התוצאה הייתה עליה גדולה במס המלחמה, שהיהודים הפרישו במסירות. מועצת המלחמה הוציאה הודעת שמחה "מאויבי תחכמני" נקודות אור ותחילת התנוצצות הניצחון. דווקא מתוך האופל מגיע הממון להביס את הרוע, "ה' עמנו, אל תערצו מפניהם".

לראש הקהל היו החלטות רבות לקבל, הוא ניסח יחד עם חברי המועצה מנשר לבית המחוקקים, בו הסבירו כי יום מנוחה שבועי הוא זכות סוציאלית המעלה את תפוקת העבודה ולא דווקא עניין דתי. בנוסף הזמן האופטימלי לברית מילה הוא היום השמיני אז קרישת הדם בשיאה, מחקרים רבים מוכיחים כי תינוקות נימולים זוכים להצלחה יתירה בלימודי מתמטיקה ואנגלית במהלך החיים, מניעת ברית מילה היא צעד שיפגע אנושות בכלכלה סיים המנשר.

לשוליים שפנו אליהם בטרוניה שיש לנהל מערכה עיקשת על הדת השיבו, כי אין לבזבז תחמושת על מה שניתן להשיג בדרכי שלום, "גם יעקב אבינו החל מדורון ותפילה ורק אחר מכן מלחמה" הדגישו. אל דאגה המלחמה בא תבוא.

יזומה ציבורית גרמה לנדודי שינה בקרב המועצה, מתברר כי בעקבות כך שמספר עגלונים שלחו את ילדיהם לגימנסיה ואף החלו לבצע נסיעות בשבת, החליטו כמה חמומי מח להחרים את אותם עגלונים ולנסוע רק בעגלותיהם של החותמים על נאמנות לה' ולתורתו. תגובת ראש הקהל הייתה בדרשה חריפה בבית הכנסת שם הבהיר כי אין דרכינו בחרמות. "יש צורך בשמאל וימין מקרבת, המחאה הזו רק תגרום לריחוק של אותם עגלונים מהדת" הרעים בקולו ראש הקהל. "השאירו את דרכי המלחמה למועצת הממונה" המשיך וזעק.

ככל שנקפו הימים גילתה מועצת המלחמה כי הם עומדים לאבד את השלטון, מחצית האנשים הצטרפו לאיוון, אחרים איבדו את האומון במועצת. בכינוס חירום הוחלט על הוצאת עלון שבועי בשם "קול מלחמה" בו יובאו ההתפתחויות במערכה וראיונות עומק עם הנוגעים בדבר. כדי לפרוק את האגרסיות של צעירי המוחים הוחלט על מחאה מקורית שתכלול שריפת פסולת שבועית במרכז שכונת היהודים, כסימן לעתיד בו תהיה כל הגולה כמדורת אש.

יחד עם זאת הזמינה המועצה מאות מגנים עליהם הכיתוב מי כמוך באלים ה', ממש כמו המגן של דוד המלך, לקינוח התבקשו התושבים להחזיק קרני שור עליהם **יסרבו** לכתוב אין לנו חלק בא-להי ישראל. ואכן ניצחון הושג במערכה כשאיוון הוציא הודעה שהכחישה כל דרישה לכתיבת נוסח כלשהו על קרנות שוורים. המועצה מימנה קידוש אדיר בשבת בבית הכנסת אחרי המניין השלישי, והחגיגות נמשכו עד מנחה קטנה ועד בכלל.

ככל שהגימנסיה גדלה והגזירות הוחרפו, התקיימו יותר ויותר ישיבות מועצה, מונו מפקדים וסגני מפקדים, חולקו תפקידים ותתי תפקידים, כסף לא היה חסר בקופה, המיסים רק הלכו וגדלו. דיונים קדחתניים נערכו על היום הראוי לקביעת יום טוב לרגל הניצחון המיוחל. אותו יום שייקרא "חנוכה דעיירה נידחת" הלא אי אפשר להילחם ביום אקראי ודי. יש צורך בחודש שאינו עמוס בחגים או בצומות, זמן שמותר לנגן בכלי שיר. יום שלא יוצא לעולם בשבת, ויוצא פעמים רבות בשני וחמישי

כדי לחסוך את אמירת "והוא רחום". טובי התוכנים הוזעקו למצוא את היום הראוי וכל המערכה התעכבה עד ההחלטה הגורלית.

כך חלפו להם שבועות וחודשים, ההתקוממויות הספונטניות הלכו ופחתו, סמכות המועצה הייתה ברורה כעת לכל, המערכה הוכנה וטופחה כדבעי. לפתע בבוקר אביבי סתמי שלטי ענק נתלו בעיירה, מתברר כי בשל התווספות תושבים רבים לעיירה זכתה העיירה להתקדם ולהפוך לעיר. איוון הודיע על חגיגות ענק ובמרכזם טקס הסרת הלוט מעל שמה החדש של העיירה.

המועצה קיבלה גם היא הזמנה לטקס, לאחר דיון ארוך הוכרע פה אחד כי יש להשתתף באירוע, "אמנם אנחנו מתנגדים לגימנסיה וגרורותיה" נכתב במודעה שהפיצה המועצה "אך נוכחות בטקס אינה מהווה הסכמה לתכניותיו הנלוות של איוון, על כן ראוי מפני דרכי שלום להגיע ולהשתתף בצורה מכובדת כיאה למקדשי שם שמים" על החתום: ראש הקהל והמועצה.

תושבי העיירה גדשו את הכיכר המרכזית, חברי המועצה ישבו במזרח עם שאר נכבדי העיר, מקהלת ילדים הנעימה בקולה ואיוון רכן לכיוון ראש הקהל והסביר כי רק לכבודם אין שירת נשים באירוע. ראש הקהל הנהן בפנים חתומות, ניכר כי דרכי המלחמה שלנו מצליחות, הרהר בסיפוק.

לאחר השירה עלה איוון לדבר, הוא שיבח את העיר, הפליג בשבחים על הגימנסיה המפורסמת (חברי המועצה הפנו את פניהם לעבר השני בהפגנתיות והתעלמו מדבריו לחלוטין), לאחר מכן הדעים את המשתתפים ושיבח את ראש הקהל. הוא החמיא לעמידתו האיתנה על עקרונותיו, הסביר שהוא סמל ודוגמא לכך שאפשר להישאר יהודי אדוק ועדיין להיאבק בנימוס. וסיים בכך שכיבד את ראש הקהל בחשיפת השם החדש של העיר.

ראש הקהל הנרגש קם והסיר את בד הקטיפה שכיסה את השלט הענק. והכריז בחגיגות, לא ייקרא עוד שם המקום "עיירה נידחת" מעתה תיקרא "עיר הנידחת".

מעשה בשועל דגים

פרק א

היה היה יער עבות. יער אמרנו? ג'ונגל זו הגדרה מדויקת יותר. ובג'ונגל חיות טורפות, מפלצות מפחידות, סיוטים שלא שמעתם און, אימה שררה בין העצים. ובטבורו של הג'ונגל, עמד לו בית קט. בית אמרנו? ווילה זו הגדרה מדויקת יותר. ווילה בג'ונגל. שם מחפשים הגנה מחיות הטרף, בין חומות גבוהות, חיו להם יצורים חפצי חיים.

יצורים רבים התלכדו לבית, נמלטים מהאפלה סביב, מעוניינים לחיות בשלווה. מינים רבים חיו שם, אך רק מין אחד ניהל את הווילה, היו אלו השועלים.

שועלים חכמים הם מטבעם, כידוע, גם השועלים ידעו זאת. לכן שועלים הנהיגו את כולם, ביושר, בצדק, במחשבה, בשום שכל.

חילקו הם תפקידים לכל, שלחו את הבכונים לעבודת כפיים, ואת השוורים לחקלאות. החמורים הובילו משא, היונים תצפתו על הג'ונגל, והנמלים אגרו מזון לכולם. ומעל הכל ישבו להם השועלים, פיקחו על המערכת. ואכן היא עבדה, שוויונית, הוגנת, פועלת.

גם אם היו חריקות פה ושם, העסק עבד, ויכול היה לעבוד לנצח. רק חריג אחד היה במשוואה, זן אחד שלא צעד בתלם. הלא הם הדגים. בבריכה הגדולה בקצה הווילה, שטו להם דגים רבים. שטו בצפיפות כמו סרדינים, פרו ורבו כדגים. התנהלו כמו נסיכות הנילוס, ולא השתתפו בחברה המאוחדת.

השועלים ניסו להטיל עליהם תפקידים, התחשבו בדעתם, דיברו איתם בצורה מנומסת, אך הדגים לא הגיבו. מתברר שדגים לא נוהגים לדבר.

הציעו להם השועלים עבודות רבות. לחרוש בשדה, לבנות רפתות, להשקות מטעים, לייבש ביצות, לכבוש מלפפונים, אך הדגים, שתקו כמו דגים ולא עשו דבר.

הכעס בקרב השועלים גבר. הסבירו את עצמכם ביקשו, מדוע מסרבים אתם לכל ההצעות? היכן ההידברות? כולנו כאן יחד כנף אל סנפיר, איך יתכן להמשיך כך?

על הכל הבליגו השועלים, גם אם בחירוק לסתות, אבל על ההשתמטות מהגנה על הווילה לא יכלו למחול. היונים מתצפתות, הקיפודים מטילים קוצים, החפרפרות מקימות תעלות מגן, והדגים? שוחים. האחייכם יבואו למלחמה ואתם תשוטו פה? כמה אפשר לשתוק? הדגים חשו לא בנח, אך המשיכו לשתוק. אין מה לעשות דגים לא מדברים, אם היו מדברים לא היו הם דגים.

מועצת השועלים העליונה התכנסה. אם דיבורים לא עוזרים, הגיע הזמן למעשים. יש לרוקן את הבריכה כדי לאלץ את הדגים לצאת. להטיל רשתות ענק, להגביל להם את התנועה. הגיע זמן סנקציות. תם עידן. לא נעמוד לבדינו מול מפלצות הג'ונגל.

ואז, זה קרה! מועצת הדגים החליטה לדבר. דג טונה מיוחד נשלח מטעם הדגים אל העולם שבחוץ. לא סתם דג טונה, אחד מחכמי הטונה. התברר שהוא יודע לדבר, אפילו לדבר היטב.

הסכימו השועלים להגיע אל שפת הבריכה, ושליחם הנאמן של מועצת הדגים לענייני שועלים והמסתעף, עלה אל פני המים והחל לדבר.

ניסה הדג להסביר כי דגים בלי מים לא מסתדרים, זה כמו דג בלי מים, או גפילטע בלי גזר. אך השועלים הוכיחו לו מהצפרדעים שזה לא סותר הגנה על המולדת. אפשר לצאת ולחזור. ספרא וסייפא. לימינם עמדה צפרדע שהתפייטה ברגש על הימים בהם הייתה ראשן, אבל ההכרח לא יגונה.

הבהיר הדג שהדגים מאמינים שהבריכה משמשת כחפיר המגן מפולשים, אך השועלים הדגישו שעם כל הכבוד ויש כבוד, לא יתכן שכל מין יחליט איך אמורים להגן על כולנו, בשביל זה יש שועלים.

ניסה הדג לטעון שהדגים תורמים לוויולה, הם הרי אחראים על צלילות המים, מוודאים שלא מתערב בהם בוך ושאר מרעין בישין, ואפילו מלמדים שחייה כל חיה החפצה בכך. ובכלל, אם הם לא יהיו מי ירעד ב א-ל-ו-ל. אך השועלים ביארו בסבלנות, שפולקלור זה נחמד, אבל לא מחליף שותפות אמיתית.

הוסיף הדג שאפשר להסתדר בלעדיהם, לא הסנפירים שלהם יצילו את הוויולה, אך השועלים הדגישו, שכל סנפיר תורם, ובכלל אין מתחרה לראש של דג.

סיפר הדג שמנהג הדגים כבר שנים לשהות במים, עוד מימי רבי עקיבא. אך השועלים הביאו עשרות סיפורים על כך שבסתר תומכים מנהיגי הדגים בעליית דגים בודדים לחוף מידי פעם. שלא לדבר על ההיסטוריה בה היו פלוגות שלימות של דגי חרב. כך טען הדג מפה ומשם, אך השועלים הנבונים לא השתכנעו.

לבסוף לא נותרה לדג הברירה והוא אמר את האמת: אין לנו ברירה! אם נעלה מהמים, נמות. הביטו השועלים זה בזה במבוכה, ואז קם זקן השועלים ואמר. "אין דבר, טוב למות בעד ארצנו".

שב הדג למים וסיפר לשאר הדגים. חשבנו שאשמים אנחנו, כי אין לנו פה. לו רק לא היינו שותקים. אך לעולם לא נוכל להסביר את עצמינו. כל עוד, לשועלים אין אוזניים.

פרק ב'

שמענו על הוויולה בג'ונגל, שוחחנו על צרותיהם של הדגים, אך לא שאלנו שאלה בסיסית. איך הופיעה לה ווילה בג'ונגל? היא לא נבראה מפיצוץ מן הסתם. הבה נפליג למעמקי ההיסטוריה, בואו ונספר סיפור.

בראשית, היה ים. לא מלוח היה הים, אך גם לא מתוק. חסר טעם היה, וק"נ טעמים כלולים בו. כל הנחלים הלכו מן הים, פלגים זכים והסתעפויות. התרחב הים לכל עבר, יחד עם זאת לא השתנה במאום.

ובתווך, הדגים. שחו הדגים בנחלים, שוטטו בים. חקרו את מרחביו, העמיקו במצולותיו. השתעשעו בין גליו, רחצו במימיו. אף שחיי הדגים תלויים במים, לא רק נטלו הם, אלא גם נתנו. שמרו הם על המים. הקפידו על טהרם. הוציאו לכלוכים, שמרו והשתמרו גם יחד.

חיו הדגים במים, אך לא רק הדגים נהנו מהם. עולם מתוקן היה. החיות כולן התבשמו מן המים. לא ידעו הן לשחות, אך לשחות ידעו הן. חיו הם ביערות עד, שוטטו באחו ובמישור, שמי תכלת עליהם, ולשתות, שתו כולן מן המים.

יכול היה העולם להמשיך כך, עד אין קץ. ליתר דיוק, עד קץ. אך צרות התרגשו על העולם. הדגים החלו להתרשל במלאכתם. מתברר כי דג אינו מין אלא מגזר, או מגדר. דגים רבים יצאו מן המים והצטרפו לשאר החיות, נעשו הם לאריות ושועלים, שפנים וחזירים. בו בזמן החלו חיות אחרות לרחוץ בים, ניצלו את המים לצרכיהם, וכי מי יקבע מיהו דג?

והיו תוצאותיו הימה. הים שנזנח החל להעלות ירוקת. זיהום פשט בנחלים, רבים מהפלגים התייבשו. אך החיות לא התעניינו מדוע. חשבו הם שלבטח אין צורך בים, אפשר לצמוח גם בלעדיו. שייך הוא לעולם ישן.

כשהים אינו זך, דבר אינו צומח. נהפך האחו לשממה, העלה המישור חרולים, והיערות? הפכו יערות העד לג'ונגלים בלתי חדירים. מבעד לצמרות העצים לא נראו עוד שמיים. ככל שעבר הזמן, לא ידעו חיות הג'ונגל, על קיומם של שמיים.

החיים בג'ונגל לא רק קשים, תופעת לוואי נוראה להם. אט אט הפכו חיות רבות למפלצות. לא ביום אחד קרה השינוי, אף לא ביומיים. אך לאחר זמן זמנים וחצי, צמחו לצד חיות היער, מפלצות רבות מספור. מפלצות שעין לא ראתה, ואם ראתה? לעולם לא תראה עוד דבר. מפלצות ממין שאבות מזהירים את ילדיהם מהם, וילדים מוצאים אותם תחת מיטתם. מפלצות שאכזריות היא לחם חוקם, ומעולם לא שתו מן המים.

אף בינם ובין עצמם רבו המפלצות, אך את הדגים שנאו הם יותר מכל. לא ידעו הם להסביר את עומק שנאתם. למפלצות יש שרירים, לאו דווקא שכל. אך ברור הוא שכל אחד שונא את הפכו. והפכה של מפלצת, דג הוא.

אם נבחן זאת, כשם ששנאתם יוקדת, כך צודקת היא. לולי התרשלות הדגים, לא היו נולדות מפלצות. הדגים אשמים הם בקלקולו של עולם, והעולם, למרות שאינו יודע זאת, חש הוא כך בעומק לבו.

מחירים כבדים שלמו הדגים, ערוצי הנהרות נשטפו בדם, דגים נטבחו ונשרפו, ניצודו והושמדו. ימיהם הפכו לאפלה, ולילותיהם לאש. לא שחו יותר הדגים במים, כי אם בדמעות. וכמעט אין דגים, כמעט שאין ים.

אז אירע הדבר. יש שיקראו לו מעשה שטן, יש שיראו בו מעשה ניסים. יש שידרשו לגנאי, יש שידרשו לשבח. ויש את אלו שיודעים שלא בכל זמן עליהם לדרוש. במעמקי הג'ונגל, במקום האפל ביותר. פתח נפער בעצים, בעדו נראו שמיים. התאחדו פלגי המים, זרמו הם מכל רחבי העולם, ודגים בכנפיהם. מארצות השממה, ומהרי השלג. מערבות הגהינום, וממפלי האש. בנהרות של דם זרמו הם אל מקום אחד. אל המקום האחד. שם היו לאחד.

לא לבד התקבצו שם הדגים. בית שלם נבנה סביב הבריכה. בית אמרנו? וילה היא הגדרה מדויקת יותר. חיות היער שסבלו אף הם מהמפלצות התכנסו למקום אחד. טיפחו להם חיים תקינים, גדרות ומעקות. בית ושדות. ובתוכם, בריכה.

יחסים סימביוטיים שררו בין הבית לבריכה. הבריכה נזקקה לבית. אי אפשר לקיים בריכה לבדה באמצע ג'ונגל קודר. אך הבית? הבית קם למען הבריכה. לשמש מעון לדגים. לא ידעו זאת החיות, למעשה התכחשו הם לכך. אך לזה קם הבית. אין כל היגיון אחר בוילה בג'ונגל.

חיו כך יחד שנים ועשורים, צמחה הבריכה. צמחה אף הברכה. ועם הזמן נשכח מכולם, מדוע נמצאים הם יחד. שכחו הדגים את תפקידם, והחיות? לא ידעו אותו מעולם. אילו ידעו, היו הם דגים.

כך בצל מתקפות אכזריות של מפלצות, כשעננים קודרים התחשרו באופק. פנו השועלים לדגים ודרשו מהם לצאת מן המים. לכל חיה יש תפקיד אמרו הם, אך מהו תפקידכם? ניסו הדגים לבאר, הסבירו שאי אפשר לדבר על תפקיד, כאשר לא מבינים את היעד.

לשועלים היה ברור. המטרה היא לחיות, ואם אפשר, לחיות יחד. לא הבינו הם את הסיבה מדוע קיימות מפלצות. לא תפסו, כי לא בריכה נבנתה בוילה, אלא וילה נבנתה סביב בריכה. לא ידעו, שלא הם מתחזקים את המים, המים מחזיקים הם אותם.

לדגים היה ברור. לא לחינם נסוגו צמרות העצים, אין הסבר טבעי, מדוע נראים פה שמיים. אך השועלים ידעו על מפלצות ושוויון, על מלחמה ושלווה, אך לא ידעו דבר על שמיים. מעולם, כך התברר, לא הרימו השועלים עיניהם אל על, ופשוט ראו שמיים.

פרק ג'

עם שועלים אי אפשר לדבר, מה שנוותר לדגים לעשות, זה להמשיך לשחות. צללו הדגים, שקעו למצולות, ולא יצאו אפילו לשאוף מעט אוויר. חיו את חייהם המאושרים. ולא ידעו כי ענני סערה מתקדרים על ראשם.

מועצת השועלים התכנסה שנית. השועלים לא יכלו לוותר גם אם רצו, ולא שהם רצו. העסק חצה את רף השוויון, כעת זה כבוד כל החיות וחירותן. מדובר כאן על אנרכיה, על זלזול במעמד השועלים. "תעלא בעידניה סגיד ליה". לכל דבר יש גבול, ואם אין לו, זה הזמן להניח אחד.

ישבו השועלים וחשבו שבעה ימים ושבעה לילות, עד אשר הגו תכנית ארוכת טווח, איך ישלב את הדגים בתוככי כל החיות, לתועלת הדגים כמובן. תכנית "דייגים אוהבים דגים" יצאה לדרך.

למחרת היום, לעת בוקר מוקדמת, התעוררו הדגים לקול צלילים עליזים. על שפת הבריכה עמדו השועלים ושלטים בידם, "כמו דגים במים", "כולנו דג ביום של דג" ושאר סיסמאות מרגשות. התברר כי השועלים הפכו את עורם, לכו תדעו, אולי הם עוד ילבשו את הזנב על הראש. השועלים תומכים בשחייה חופשית.

הדגים היו מאושרים, מי היה מאמין ששועלים יראו את האור, יבינו את הגישמאק שיש במים, או לפחות יבינו את המילה גישמאק. והשועלים המשיכו, "לנצח לא נפגע בדגים, לא נוציא אותם מהמים. אבל הדו חיים? אלו שמסוגלים לצאת מהמים מידי פעם, ליהנות מהחיים בחוץ. אלו לא ימותו מהגנה על הווילה.

הדגים התנגדו כמובן. אחוות רעים יש להם, אבל טענת השועלים הייתה סבירה למדי. הרבה תועלת אין בדו חיים. לא נמסור אותם בידיים, אבל לא על כל דבר צריך להילחם.

החיים נמשכו כסדרם, הדגים שחו ברוגע, בשקט נוכל לומר שהשועלים הועילו לדגים, נגמרו הדו חיים שהכניסו בוך מבחוץ בכל כניסה לבריכה, והזיקו לכל הדגים. המים מעולם לא היו צלולים יותר. העתיד מעולם לא היה כחול יותר.

אחר שבוע, קמפיין חדש הפציע "בכל דג טמון יהלום". השועלים פנו במסרים ממוקדים לדגי הזהב. הסבירו להם על האפשרויות הטמונות בחוץ, על השכר הגבוה שהם יוכלו להרוויח. והכל בתוך אקווריומים מיוחדים לשמור על בריאותם, גם דג וגם זהב.

שאר הדגים קיטרו מעט על הקמפיין, זה לא בסדר לפנות כך לדגים. אבל בסופו של דבר אין כאן כפיה. אם דגי הזהב מעוניינים לצאת, אין מי שיעצור אותם. ואם נאמר את האמת, יותר טוב לכולם בלי רודפי הבצע. כך הבריכה תהיה שלוה מעט יותר, בלי קנאה ושנאה.

השלב הבא התמקד במושטים, "אם לסבא שלך קוראים אמנון וכולם עושים ממך חריימה, מקומך איתנו". חכות ייעודיות הושלכו לריכוזי המושטים, והם נאספו ברשתות ענק. שאר הדגים כעסו ממש, כולנו בן אב אחד נחנו, זה ניסיון בזוי להפריד בין דג לדג. אבל מלחמה עיקשת לא ניהלו, בכל זאת אלו מושטים, זה אפילו טוב להם.

המלחמה בסלמונים "שוחים נגד הזרם? בואו תזרמו איתנו". התקבלה אפילו בברכה, אף אחד לא סובל את העקשנים הללו. בנוגע לשפמנונים, לא בטוח שהם דגים בכלל, "הם יותר חתולים מדגים". הדולפינים? הם שורקים בפרהסיה, זה פאסטנישט.

כך לקחו להם השועלים, את הסול והמקורל, את הדניס והטונה. הלכה הבריכה והתרוקנה, רק הכרישים המשיכו לשחות בה. גדולים, איתנים, מאושרים.

ואז, אחרי שהתרוקנה הבריכה, הגיעו השועלים עם צלצלים והחלו לצוד את הכרישים. ניסו הכרישים להיאבק, אבל הם היו מעטים מידי. חיפשו הכרישים עזרה, אבל נותרו הם לבדם.

תחילה הם באו ולקחו את דגי הזהב-ולא השמעתני את קולי, מפני שלא הייתי דג זהב.

ואז הם באו ולקחו את האמנונים-ולא השמעתני את קולי מפני שלא הייתי אמנון.

ואז הם באו ולקחו את הסלמונים-ולא השמעתני את קולי מפני שלא הייתי סלמון.

ואז הם באו ולקחו את השפמנונים-ולא השמעתני את קולי מפני שלא הייתי שפמנון.

ואז הם באו ולקחו אותי וכבר לא נותר מי, לדבר בעדי.

פרק ד'

כמה שנים קודם לכן

הפרק המסופר לעיל אינו הפעם הראשונה בו נפגשו הדגים עם השועלים. מאז רבי עקיבא נפגשו הם איתם פעמים שאינם רבות מספור, רק משום שסך המספרים הוא אינסופי. פעמים היו

השועלים בוטים ופעמים עדינים, פעמים מתחננים ופעמים דורשים. אך לנצח היו הם שועלים, והדגים, היו דגים.

נספר כעת על אחת הפגישות, על מה שהסתעף בגללה. פגישה אחת מני אלף, והתוצאות? מאלפות.

הכל החל לפני שנים מספר. הדגים פרחו בלי עין הרע, בכל זאת דגים. חיו כולם באהבה ואחוה שלום ורעות. אני צוחק כמובן. חיו כולם עם כולם, רבו פה ושם, הסתכסכו על דברים העומדים ברומם של עולם, ועל רומם של עולם עצמו. הציקו זה לזה, עזרו זה לזה. היו מאוחדים יותר מאי פעם, ומפולגים כמו תמיד. דגים, אתם יודעים.

אין מה לעשות, דגים אינם עשויים מעור אחד, שלא לדבר על הדגים בלי העור. אינו דומה הבורי לבקלה. וכשם שסנפיריהם שונים כך דעותיהם שונות.

ואז הגיעו השועלים. בפעם האלף ניסו, לדבר, ללחוץ, לאלץ. יש שיאמרו שזה בגלל שהם שועלים, זה מה שהם יודעים לעשות. יש שיאמרו שהאשמה היא דווקא במפלצות הצובאות על הווילה, לשועלים נמאס למות לבד. כולם צודקים, כולם טועים. זה חשוב, אבל לא משנה. העיקר שההיסטוריה שבה לביקור קצר, ושוב נפגשו הצדדים.

וכמו בהיסטוריה, חוקקו השועלים חוקים לשליית דגים. הרחיבו את מרחב הדייג. קבעו מכסות למניעת ריבוי בלתי מבוקר. התנהגו כמו שועלים. אך הדגים הפעם הגיבו אחרת. מאוד אחרת.

נקודת המוצא הייתה מוסכמת. אנחנו בברירה כדי להישאר, לא יוצאים מכאן לנצח. זו נקודת מוצא די ברורה בהתחשב באלטרנטיבה, למות-אם מישהו שכח. אבל איך מתמודדים עם דרישות השועלים? פה צץ לו ויכוח נוקב.

האם הפתרון הוא לטשטש, להתעכב, להרוויח זמן. להתזז דיו כמו דיונן ראדזיני מצוי, ובינתיים לברוח. או שמא הפתרון הוא התעקשות, אמירה ברורה, מלחמה. להבהיר לשועלים אחת ולתמיד שהברירה מחוץ לטווח ידיהם.

עד כאן ויכוח לגיטימי, כל דג הביא טעמים לדבריו ואינו דומה טעמו של דג העולה בעכו, לטעמו של דג החולם חלומות באספמיה. אך כמנהגו של ויכוח, הוא התרחב. תוך תקופה קצרה להפליא, החזיק כל דג בברירה בדעה משלו. דגים שכחו איך שוחים, מרוב הגנה על המולדת. הצדדים התחלקו בגדול לשני פלגים (כך דגים מכנים קבוצות, בכל זאת חיים במים), בגדול אמרנו, כי בקטן הם עדיין מתחלקים להם. התחלקו הם ל"רכיכות" מול ה"שבוללים".

לא מדובר בשמות שהם נתנו לעצמם, אלא בשמות בהם כונו. אך כל צד אימץ לעצמו את השם כאות כבוד. אז ה"קיצונים" כונו שבוללים בשל נטייתם להשתבבל בעמדתם בלי יכולת לראות מעבר לקונכיות. וה"פשרנים" כונו רכיכות, נחשו לבד מדוע.

ככל שעברו הזמנים העסק החמיר, ממש סערה בכוס מים. מרבית הדגים אמנם לא התעסקו בוויכוח וחיו את חייהם. אבל דווקא היריבים העזים ביותר של השועלים, אלו שבכל התקופות הגנו על הברירה, החריפו את המאבק משני הצדדים. השועלים הביטו בהשתאות משפת הברירה בזמן שדגים במקום פשוט לשחות, התקוטטו ביניהם. הרכיכות שלחו נציגים לדבר עם השועלים. בזמן שהשבוללים הקימו את אריות הים, פלוגה מיוחדת למלחמה בשועלים ונציגיהם עלי מים. הרכיכות נופפו בהסכמים מול השועלים בחדוות ניצחון, והשבוללים נופפו באותם הסכמים בדיוק בזעקות

שבר, לו דגים יכלו לזעוק או להישבר. הכעס היה רב כל כך, עד כדי החלטה לא לשחות יותר בבריכה מעורבת, להתחלק לבריכות נפרדות, כך שדג לא יושפע לרעה מדג אחר.

כך החרף המאבק הלך והחרף. כי למרות שדגים לא יודעים לדבר, לנשוך הם יודעים. אוהו יודעים. והשועלים? צופים.

אחר כמה שנים החליטו השועלים לפוצץ הכל. החליטו הם לגמור את העניין סופית, בדיוק כמו בימי רומאים, חשמונאים, פרסים, כשדים. במחשבה שניה, כמו תמיד. למנוע מזון לדגים, לדוג אותם בכל דרך, לרוקן סופית את הבריכה. כעת לא נותר עוד מקום לפלוגת מחץ או דגים מדברים. כל מה שנותר הוא להחזיק חזק, כולם יחד. לסרב לצאת.

אך הדגים עסוקים בשלהם, במקום לשלב סנפירים, הוסיפו קשקשת. הוכיחו השבלולים כי צדקו הם לאורך כל הדרך, עם צילומים, הוכחות, תאריכים ושאר ירקות. לעגו להם הרכיכות, עם צילומים, הוכחות, תאריכים ושאר התקלסויות, שם מוכח שהם אלו שהשיגו את הזמן עד עכשיו. והשועלים? צדים.

ביקשו השבלולים לשלוח זאבי מים לקרוע את הרשתות, אך הרכיכות מנעו מהם בטענה שזה רק יעצבן את השועלים בלי תועלת אמיתית. רצו הרכיכות לנהל משא ומתן לאספקת מזון, אך השבלולים האשימו שמטרתם לוותר על הדגים שאין להם סנפיר וקשקשת.

צדו השועלים דג אחר דג, העלו ברשת ודגו בחכות. ומגיני הדגים? גינו, מחו, ובעיקר האשימו, זה את זה כמובן. לא את השועלים. הם הרי שועלים, לא מצופה מהם משהו אחר.

ואחר שניצודו הדגים, דג אחר דג, גילו שני הצדדים את עצמם, לבדם בבריכה. לא נותרו עוד דגים להגן עליהם, לא היה טעם בבריכות נפרדות. פנה דג לחברו ואמר, נותרנו רק אנו להקים דור חדש. אז התברר, שהם מזמן שכחו איך לשחות.

פרק ה'

כולכם מכירים את הסיפור, אין עניין להתחיל מבראשית. שועלים = רעים. דגים = טובים. בני האור מול בני המצולות. מאבק עתיק, ועדיין אקטואלי. והנה הגיע הזמן לפרק חדש בסיפור. פרק שבשונה מהעבר, לא נכתב בדם. הוא נכתב בדמים.

בעולם הפוסט מודרני, שזה כמו עולם מודרני רק עם פוסט בפנים. מקובל להבין את הרשע. השועל לא רע מטבעו, החיים התאכזרו אליו. אבא שלו היה שועל, סבא שלו היה שועל, הוא גור שנשבה. בעומק ליבו הוא דג. הוא כמו אחמד בן שרה, רק בלי ה"שרה". בקיצור, תבינו אותו.

אז לשועל המסכן, נמאס. נמאס לעמוד לבד בפרץ. להילחם לבד, למות לבד, לקבל אחריות לבד. סליחה, תשכחו מהחלק האחרון. הוא באמת לא מבין, מדוע לא עומדים כולם יחד, נחשים עם ארנבים, שועלים עם דגים. מול אויבים משותפים.

אתם יודעים מה, הוא לא משקר, הוא באמת לא מבין. לו היה מבין, לא היה הוא שועל. כי שועלים הם יצורים חכמים מאוד, אבל אין כל קורלציה (מילה של שועלים) בין שכל להבנה. הם לא

אשמים השועלים. מה שלא מטיל את האשמה על הדגים כמובן. לא בכל טרגדיה יש את מי להאשים.

כיצורים בעלי היגיון, לא החליטו השועלים לצלות את כל הדגים על הגריל. כמה שזה מפתה, אין בזה צדק. הם לא צדיקים אבל בהחלט צודקים. אין כל עניין לשלות סרדינים מהמים, זה כמו גיוס לשלב ב', עוזר למספרים, אבל חסר טעם. הם זקוקים לכרישים, אך אלו מתעקשים להישאר במים. מתברר כי לא רק בעלי היגיון הם השועלים, אלא גם סט של ערכים צימחו להם. כדי לצלות דג על הגריל, צריך טופסולוגיה ארוכה. חלפו הימים העליזים של פעם, בהם כל שועל מזדמן, בלע איזה דג שבא לו (לשועל, לא לדג). אבל להפסיק לספק מזון לדגים? בשמחה. המזון לכרישים הופסק כליל. כפי שאמרנו, שועלים בעלי ערכים הם, כל שאר הדגים המשיכו לקבל את הקצבה. אחת לחודש עלו להם כל הדגים על פני המים והשועלים פיזרו מזון בנדיבות.

הו, איך שהתרגזו הדגים. גערו הם בשועלים חמורות. הסבירו להם שהכרישים אינם זקוקים למזון הזעום שהם נותנים להם. צחקו על המחשבה לפיה שלילת מזון תגרום לדג להתאבד, משל היה למינג מצוי. תלו שרשראות אלמוגים נאות, עם כיתובים נמלצים, "כולנו כרישים", "לעולם לא תצעדו לבד". ובעשירי כל חודש, עלו כל הדגים בצייתנות, קיבלו את מנת המזון שלהם, ושלחו לכרישים חיזוקים, בדמות, "מסירות נפש, כל הכבוד לכם".

הכרישים הודו על החיזוק, זה נדרש להם כאוויר לנשימה, כלומר, לא ממש. חזרו הדגים למחילותיהם. חזרו השועלים למלחמותיהם, רק הכרישים נותרו רעבים.

אתם מודעים לכך שהפסיקו את הדתות לאברכים צעירים? שיש אברכים שנגרע מהם שליש/רבע ממלגת הכולל? אתם מודעים, קראתם על זה בעיתון. מחיתם על זה בחדרי הקפה, אולי אפילו עודדתם את זה בטענה ש"זה לא מוסרי לקבל", "כך לא תהיה להם טענה עלינו", אבל המשכתם לקבל בעצמכם. אתם מעבר לגיל, אתכם לא רוצים לגייס, ממכם לא נגרעה פרוטה.

אם אין לכם שקל על הנשמה, אם כל פרוטה חשובה לכם. הפסיקו לקרוא. לא מדבר אליכם. חיו את חייכם. אבל אם לא זה המצב. אם אתם סוגרים את החודש. אם אתם מסתדרים איכשהו. חשבתם פעם על משהו מעבר למס שפתיים? אתם אברכים, נכון. אבל חבר שלכם לספסל הכולל מקבל כעת הרבה פחות. יתכן וזה קריטי בשבילו איני יודע. אולי אשתו מתכנתת, הוא זכה בלוטו, ותיק המניות שלו מתחרה בשל וורן באפט. אולי אשתו מורה, והוא לוקח תלמיד להשלמת הכנסה. בדקתם את זה?

למה זו אחריות שלו ושל הגבירים בחו"ל? למה אתם מחכים לאדירי התורה וסאטמר? למה אתם מקבלים מהציונים-המרושעים-שלא-מגיע-להם-זכות-החזקת-תורה, מלגה מלאה, ולא מעבירים חומש לאלו שקיצצו להם.

אם אתם בכולל מעורב, חלקכם מבוגרים וחלקכם צעירים. ארבעה אברכים שיעבירו חומש מהדתות שלהם. יכולים להחזיק אברך צעיר אחד (גם לו מותר לוותר על חומש, כולנו יחד בסיפור). למה הוא עומד לבד? אולי בהמשך יבואו הגבירים, יתכן ויהיו מי שישלימו, אבל כעת, אין. כעת הוא סופג לבדו.

עוד מעט יגיעו צווי מעצר, עוד מעט יגיעו מעונות, עוד מעט תגיע ארנונה. נצטרך להתמודד עם הכל. אבל אם במבחן הראשון הוא לבד, מה יהיה בהמשך? למה אתה לא חלק מהסיפור. ולא, טפיחה על השכם היא לא נטילת חלק.

מי אמר לי שלא עשיתם את זה כבר? אף אחד לא אמר לי. אבל לבושת, כאשר התחלתי לכתוב את הקטע הזה, תפסתי את עצמי וחשבתי, מי אמר שבאמת התקצוב הפסיק? לא שאלתי אף אברך צעיר אם זה קרה. הלכתי ושאלתי כמה אברכים מבוגרים. אף אחד לא ידע! לאיש לא היה מושג אם התקציב הפסיק! מה שמוכיח שאף אחד ממי ששאלתי כולל אני עצמי, לא שקל לחלוק בנטל. אם חלקתם בנטל, אשריכם. אם לא, חשבו על זה. אל תתנו להם לצעוד לבד.

מתנות לאביונים – הסוף

"יאוש" אין מילה מתאימה יותר. "יאוש".

במרתף אפלולי אי שם יושבים מכורכמים שבעת האחראים, על השולחן דף משורבט ורוגעלך לעוסים למחצה, ובלבם יאוש.

ערב יום הדין ואין כל עצה איך לזכות בו.

נחזור מעט לאחור. בלבו של ר' דן להטה התשוקה לעזור לאנשים בכל דרך אפשרית. לא ארגון אחד הקים ר' דן ולא שניים, פרויקטים אדירים של עזרה וחסד, סיוע ומזור, קופות וגמחי"ם, כל דבר שיש בו חסד יש בו את ר' דן.

כמנהג אנשי העולם נפטר לו ר' דן בשלב כלשהו בחייו, והקופות המשיכו לשגשג ולפרוח, לתמוך בנזקקים ולהושיע אביונים. אך כמו בכל סיפור ילדים גם כאן הייתה קופה אחת שלא מצאה את מקומה בעולם. ברווזון מכוער, כבשה שחורה, ילד סנדוויץ', איזה סופרלטיב שתבחרו.

מתברר כי אף שר' דן סבר בזמנו שקופה שתחלק מידי ראש חודש שקית שוקו ולחמנייה לילדי עולים מגרוזיה שלא השיגה ידם, היא דבר נצרך ומבורך. העולים מגרוזיה לא היו בטוחים בכך. למרבה הצער לא רק הם הטילו בכך ספק, אלא גם שאר עמישראל, להלן: התורמים. הטילו בכך ספק.

אם מרימים אתם כעת גבה אחת מופתעת, אם שואלים אתם את המסך שלפניכם, אז מדוע הקופה אינה נסגרת? דעו לכם כי המסך מתגלגל מצחוק כעת. הוכחתם שאין לכם שמץ של הבנה בעמותות. מקובלנו מדורות עברו, שעמותות לא סוגרים. למעשה שאלתכם מביעה זלזול באנושות בכלל ובעם ישראל בפרט. עמותות שרדו את השואה, את האינקוויזיציה, את ת"ח ות"ט, את יאיר לפיד, את עמוס צייאדה. ואתם? בואו נסגור. אין לכם כבוד למסורת. בושה!

במילים ארציות יותר, יש לקופת השוקו והלחמנייה או כשמה הרשמי "עלה לעולה" מנכ"ל, סמנכ"ל, סמנכ"ל כספים, ב' מזכירות, מזכיר אחד, יועץ יח"ץ, זה-שלא-ברור-מה-הוא-עושה-אבל-הוא-כאן-כבר-שלשים-שנה, עשרים טלפניות, אב בית, משרד. וכן הלאה והלאה. מי ייקח אחריות לסגור מוסד שכזה??!!

אז הנה מוצאים אנו את עצמינו בפגישה נואשת טרום ימי הפורים, יום הדין על ממונם של הקופות, כאשר המשתתפים מתלבטים בין יאוש מוחלט לדיכאון גמור.

בואו נחזור על סדר היום, ממלמל יועץ היח"ץ מה יש לנו כבר ביד. הקונספט של השנה הוא הימים העליזים של פעם. חוזרים להיסטוריה, היישר אל העיירה הפולנית בימי הביניים. הגיבור שלנו הוא מושקה, קסקט, זקן ג'ינג'י, מגפיים. נמלא את כל הערים שבועיים קודם עם טיזר, "מה מושקה יעשה?" צבע אדום על רקע שחור, שבוע קודם משחררים את הסלוגן "מושקה יעלה את עלה לעולה" עם לוקיישן של מוישה מוזג יין בפונדק.

יום הפורים עצמו, שכרנו עשרות דוברים מרקדים לצמתים המרכזיים. יש לנו חמישים זוגות של פריץ ומושקה שיחלקו סוכריות ויי"ש בבתי כנסת. מאות בוקסות עם הג'ינגל הקליט "לו הייתי

מושקה" אז היה לי פונדק מאבן, פונדק קטן עם גג אדום, לה לה לה לה לה לה לה לה לה. בפנים רק שותים, בחוץ מרביצים, ופריץ שלא הולך לשום מקום וגו'. פרסום בכל עלוני השבת הדת"ל תחת הסלוגן "עלה למעלה עולה", בקיצור כל הפינות סגורות.

תגובה אפאתית נרשמה. האחראים לא הגיבו, משל שמעו הרצאה בנושא שינוי בתזונת הפרות וההשפעה על המשק ההולנדי במאה העשרים. "בואו נדבר על הדב המרקד שבחדר" נער המנכ"ל, "איך מתמודדים עם זה?"

"זה" היה עלון בגרפיקה מושכת שהודלף היישר מבית הדפוס. "70 הידורים" זעקו האותיות. מתברר כי אחת מקופות הצדקה השיגה השנה שבעים! הידורים למי שנותן דרכה. אם לא די בזה, צורפה לעלון חוברת ובה שבעים ההידורים:

ביום הפורים עצמו אחר קריאת המגילה קודם פלג המנחה, יעמדו במקומות שאין בהם חשש שוק באישה או ריח רע שיש בו עיקר, שלוחים מהודרים שנתמלא זקנם, אינם חרשים או שוטים, ואינם מחזיקים אייפון או דומיו. השלוחים ישתו בבוקר יותר מלימודם אך פחות מרביעית שלא ייכנסו לחשש שכרות. התורמים ייתנו במתנה גמורה לשלוחים כסף והם יקנו להם בחזרה את אותו סכום כסף בדיוק, ע"מ לפתור את החשש שמא הכסף שביד התורמים הוא בשמץ גזל או דמי שביעית. התורמים ייקנו את הכסף בהגבהה, משיכה, אגב, שטר, ואודיתא. השלוחים לא ישתמשו בשטרות של מאה או של עשרים בשל תמונות אסורות שיש עליהם. התורמים ישובו וייתנו את הכסף בשטר ועדים לשלוחים (שיהיה ממון היוצא בדיינים). התורמים יקבלו את המספר הסידורי של השטרות שתרמו. כל תורם ייכנס לנדרים פלוס מפוקח שם הותקן אלגוריתם מתוחכם שעל פי הקשת פרטי התורם, מקום מגוריו וההשתייכות הקהילתית, ימצאו עבורו שני אביונים שהם השפיץ דעניי עירך ביחס אליו. הכסף הזה עצמו יעבור כמות שהוא לעניים (סלוגן – "עצמו של יום מכפר"), הם יהיו זכרים וגדולים כמובן, ולא ישתו עד שעת קבלת המעות שלא יהיה חשש בקניין. אם יצטרכו לתת לאשה יודגש שאין זה לשם סבלונות ולא לשם קידושין. העניים יצטלמו בפנים מטושטשות (להקפיד על מתן בסתר) עם השטר בידיהם כשהמספר הסידורי גלוי למצלמה, כל תורם יקבל עד סוף היום מגנט עם התמונה וכיתוב עשינו שליחותך. לא ייכנסו לרשימה עניים שיש להם מאתיים זוז ר' חיים נאה, העניים יתחייבו לקנות בכסף סעודת פורים דייקא, עם דגש על בשר ולא על ממתקים ושאר מרעין בישין. בקיצור, הצדקה המושלמת.

מה יועילו כל הדובים המרקדים, אם המתנות לאביונים לא מספיק מהודרות? הם לא יכולים לספר שהכסף הולך לסעודת פורים ולו בגלל שראש חודש לא חל בפורים אפילו לא בשנה מעוברת. די בכ שהישוב הגרוזיני הוחלף בכפר פולני מטעמי יח"ץ, הגמשה נוספת ואנשים יבינו.

אם היינו יכולים להביא את העניים עצמם לצמתים, הפטיר המנכ"ל בדכדוך, זה היה הכי מהודר, הכי חלק, הכי מביא כסף. "כדי לעשות את זה צריך לעקוף את ארבע הבעיות" מזכיר היועץ. "א. מתן בסתר, אי אפשר לבזות את העניים. ב. אם העניים יקבלו את כל הכסף, מה נחלק כל השנה. ג. עניים זה לא מוכר, יש סיבה למה אנשים נותנים לקופות צדקה ולא לעניים עצמם. ד. אין לנו עניים".

ואז הגיע הרעיון. כמו ענן של גשם, כמו גוזל של נשר, כמו שיר בלי משמעות, הפתרון פשוט הגיע.

ביום הפורים בכל ריכוזי היהדות החרדית, נצפו שלטים מהבהבים עם חץ זוהר, 100% אביון כאן. מתחת לשלטים ניצבו אביונים מהודרים לכל הדעות. בפרוספקט המצורף הוסבר כי בשל רצונו של ארגון "עלה לעולה" לזכות יהודים במתנות לאביונים בהידור, נשכרו בסכום מפולפל לומדי תורה כשרים ויראים לתפקיד אביונים. אנשים אלו ויתרו על כל רכושם. את חלקם בדירתם נתנו במתנה לאישה על מנת שאין להם זכות בזה. את חשבון הבנק שלהם רוקנו והעבירו לחשבון שעל שם האישה. למעשה הם הקנו אגב הדירה כל חפץ וממון שיש להם לאישה אפילו את הבגדים שעל גופם, לא נותר להם דבר. לכל אחד מהחבורה הושכרה מרצפת בכל אחת מערי ישראל, כך שהם נחשבים לעניי עירך לכל הדעות.

האביונים לא זוכים בכסף אותו הם מקבלים מהעוברים ושבים עד ערבו של יום, כך שאין כל חשש מאתיים וזו והמסתעף. לעת ערב זוכים הם בכסף וקונים בכל אותם המעות סעודת פורים משובחת מעמותת "עלה לעולה", העמותה מספקת להם ארוחה כולל כל הפינוקים תמורת סכום הכסף הנאסף. (כמובן שניתנות ערבויות קודם, שלא יברחו לאושר עד עם הכסף ויקנו בפרומיל ממנו סעודה, העסק בדוק חתום ונעול).

למיטבי לכת יש חומרות פרימיום, הם מעבירים את הכסף היישר לדובים המרקדים לזכות למתן בסתר מושלם. נמכרות מסכות למעוניינים, שאינם רוצים שגם העני ידע ממי הוא מקבל כחומרת מר עוקבא. מלבד זאת הם משכירים לעני מרצפת בביתם, כך שאין חשש שמא עוברת דרך הרבים בין ביתם ובין מרצפתו של אותו עני, ואין כאן עניי עירך לכל הדעות.

הרעיון עבד והכסף זרם, ישראל נתבעים ונותנים. בסוף היום נשלחה הודעה מוקלטת לכל הקומה הכשרה בה מודה המנכ"ל בהתרגשות למאות אלפי התורמים. "בכל ההיסטוריה לא התקיימה מצוות מתנות לאביונים בהידור רב כמו השנה הזו" נסדק קולו בהתרגשות. "וכמו שאמרו חז"ל, עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה, אשרינו שזכינו".

כששאלו את יעקב, מה תרצה לעשות כשתגדל, לא היה לו ספק. אני אהיה רב ענקי צייץ בתגובה. אין כאן הוכחה לשאיפות. זו תשובה שמזכה בסוכריות הורסות שיניים ובצביטות הורסות לחיים. הרבה יותר משתלם מאסטרונואוט או רואה חשבון. אבל יעקב התכוון ברצינות. מגיל צעיר חפץ הוא להשפיע על אנשים, להקרין מהודו על אחרים, הוא חלם להיות רב.

דא עקא, יעקב דגן היה עצל במקצת. הוא רצה להיות רב, אבל ממש לא רצה לסבול בדרך. יעקב רצה לטוס לקבר הגר"א, לנסוע לרבי מאיר בעל הנס, לשבת סביב שולחנות ערוכים בנוכחות זעקות "ימים" נלהבות, ואז להמריא למנוחה מכל העמל הגדול בשווייץ. ספסלים נוקשים ובבא בתרא מיוזעת לא נכללו בחלומותיו.

צמח לו יעקב ותפח, חלף על פני שנות העשרים והנה שנות השלושים כבר בפתח. מי שמזהה תהליכים של שנות השלושים יודע, שזה הזמן בו אדם מתחיל לחפש את עצמו. אם נדייק, לא מבין מתי עצמו נאבד לו והיכן הוא מסתתר.

יעקב הביט ימינה הביט שמאלה וגילה שהוא עדיין לא רב. אם אמשיך כך הרהר יעקב בעוגמה, אהיה רב אי שם בשנות השמונים. גם זה בתנאי שלא אמות קודם. יעקב לא תכנן לחכות למותו, הגיע הזמן ל מ-ה-פ-ך.

אם סוברים אתם שמהפך פירושו יגיעה עד כלות הנפש, עמל הגוף וזיכוכ הנשמה. אין לכם שמץ של מושג. אם לעומת זאת חשבתם שהכוונה לסיגופים ותפילות רותחות בתקווה לקצר את המסילה העולה בית א-ל, יתכן שאנשים נבונים אתם, אך את יעקב אינכם מכירים. יעקב הוא לא איש של דרכים ארוכות, אך גם לא מחפש קיצורי דרך. אם לפני יעקב תהיה דרך ארוכה שהיא קצרה ודרך קצרה שהיא ארוכה, הוא יעדיף פשוט להישאר בבית.

אך לא אלמן ישראל, הראש היהודי של יעקב מצא לו פתרונות. יעקב, שאת זקנו טיפח זה מכבר, רכש לו כובע קטיפתי בחנות הסמוכה, נעליים מחודדות עד העצם. ופתח בית כנסת!

מתברר שבעיר התורה החסידות ושאר ירקות, בה שהה ר' יעקב שליט"א, לא נדרש הרבה כדי לפתוח בית כנסת. די בהורדת קראוון נאה במקום בו לא נח בשלווה קראוון אחר, ובשונה מעיר התורה והחסידות המקורית יש מקום כזה. למלא את בית הכנסת הנ"ל במתפללים זה מעט יותר מורכב.

אנשים צרי אופקים היו ממליצים לר' יעקב לפנות לעיר מסורתית כלשהי, אי שם בעומק ישראל השנייה. אופקים נניח. אבל ר' יעקב הוא רחב גוף ואופקים במידה שווה, כך שהוא עלה על הנקודה. אותה נקודה טהורה שיש בליבם של יהודים, בין אם הם בחורי ישיבות ציניים, או מסורתיים חמים. חסידים כליטאים, אברכים כיושבי חדרי קפה. הקוגעל כמובן. אה, וגם ועד במחשבה עם נגיעות חסידיות.

ר' יעקב סגר דיל עם ט.נ על קו אספקה קבוע. פתח כמה ספרי מחשבה וצירף שם אותיות, ובית הכנסת פרח. עשרות מתפללים גדשו את החדרון הקטן, מה שגרם לצורך דחוף בהרחבה. כך צמח

לו בית הכנסת ימה וקדמה צפונה ונגבה, פלש לחצרות השכנים, הסתכסך עם העירייה. הוציא מכתבים מרבנים. בקיצור, בית כנסת על כל המשתמע.

ר' יעקב לא עצר כאן. מתברר שכפי שחשב הרבנות מתאימה לו ככפפה ליד או כל דימוי אחר. ר' יעקב התחיל לקרב בחורים צעירים. מתברר שהשילוב המנצח של המחשבה הליטאית עם נגיעות ברסלבאיות, אכן מנצח. יש שיאמרו שהחיוך החם והקוגל החם הם אלו שניצחו, אבל למי אכפת. העיקר שיש קהילת קודש.

ואז הגיע הרגע. קו השבר, הנקודה בה הוכרעה המערכה. השניה שבה נקבע כי אכן ר' יעקב הוא רב אמיתי. היה זה שני או חמישי, כותבי העיתים חלוקים בזה, אך ברור שהייתה זו פרשת כי תצא. ר' יעקב התרווח על מקומו המכובד בקדמת בית המדרש, כאשר מנין השחרית של רבע לתשע (ר' יעקב פונה לקהל הצעיר כזכור) התגלגל לו אל קריאת התורה. המוציא הוציא, העולה עלה ובעל הקורא קרא. ואז זה ארע. מתברר שחלה טעות. בעל הקורא החל בכי תצא אחר, אי שם מאחור. מה עושים כעת? העיניים הופנו אוטומטית לעיני העדה, היישר אל ר' יעקב במזרח. אין מה לומר, מבטים אלו עוררו אי נוחות כלשהי בר' יעקב, הוא יודע הלכות קריאת התורה, כמו שהוא יודע הלכות איסור והיתר. בעדינות נאמר שאין לו מושג ודי בזה. ר' יעקב לא התבלבל, רב לעולם לא מתבלבל. תברך שוב, הורה בקול רועם. לא עלתה הברכה.

נבחן דרשו צעיר נכח בקהל. "במשנ"ב כתוב אחרת" העיר. שתיקה המומה נרשמה בציבור, ואז זה התפרץ. "תסתלק מכאן חצוף, יש כאן רב, כאן פוסקים לפי הרב, זה אתריה דמר". העולה בירך בכוונה וכיוון לקיים מצוות "לא תסור". החצוף סולק לנצח. והקדוש ר' יעקב האריך ימים על ממלכתו, מלבד הפעמים בהם נצרך לטוס לנופש בשווייץ. מכאן ואילך נפתחה שושלת מפוארה, בן בכור אחר בן בכור, ויקרא שמם בישראל הלאקשן רב.

איך צריך להיות המבט שלנו על צדיקים, ביתר דיוק על הצדיק שלי.

לכאורה השאלה טיפשית, אולי גובלת בכפירה, עלינו להכניע עצמינו בפני הצדיק, לכבד את הצדיק, לקבל מהצדיק.

עד כאן מוסכם (או לא) אבל כרגיל נשאלת השאלה, מיהו צדיק? איך אדע אל מי לפנות את מי לכבד, הלא כו"כ סיפורים כבר יצאו, כמה מפורסמים של שקר יש, מי יתקע לידי כי הצדיק הקרוב אל ליבי הוא צדיק אמיתי, שאינו מוביל אותי בכחש.

כאן תורך להתעצבן, להתחיל להכין את אצבעותיך לפיזוז על המקלדת ותגובה חריפה, כל הרבנים צדיקים לכולם יש חזקת טהרה, חזקת כשרות, חזקה דרבה וכו'.

חשוב רגע בצלילות, אם אותו רב מפורסם לא היה נתפס עשרות פעמים עם אשת איש הרי שעדיין היית צווח שאסור לדבר עליו, לא משנה כמה הוא מוזר, לא משנה מה הוא עושה, שבעים פנים לתורה. למעשה רבים מאוד מאיתנו עדיין יאמרו שאסור לדבר עליו ואנחנו לא נכנסים לזה, בשל חוסר הנוחות המובנה של דיבור על צדיקים.

רבנים בימינו נהנים מחזקת החפות עד אחרי פסק דין חלוט ועד בכלל. לכל שאלה שתשאל יש מאגר תשובות קבוע שלא נותן להעביר ביקורת, שחוסם ביקורת וממילא מונע אפשרות חשיפה של עושי העוול.

עוד דבר שהתחדש לו בדור האחרון זהו המסע הנדרש טרם הכתרת אדם בתואר רב, אם פעם היה צורך בידע רוחני עמוק, מילוי כרס בש"ס ובפוסקים והרבה עמל. אם היו תקופות שהתמקדו בחלוק לבן, שופר מסולסל, זקן משתפל וכרס, היום זה אביזרים מיותרים ולא ממש מועילים. העיקר הוא כריזמטיות. כל אדם כריזמטי וחסר מודעות עצמית נהפך למנהיג עדה, לא משנה התוכן שלו, לא משנה העבר שלו, בין אם הוא כדורגלן שחזר בתשובה לפני שלוש שנים, בין אם הוא אורגניסט שהחליט שהוא רב ובין אם הוא זמר ובזמנו הפנוי אדמו"ר.

עכשיו, הקטע הזה מתסכל כמה קוראים, איכה יזלזל זה במצוקי ארץ. וכי בגלל שפלוני היה כדורגלן לא יוכל להרצות להמונים? ראה כמה החזיר בתשובה, ראה כמה נושעו מברכותיו. לא יזכיר לבעל תשובה מעשיו הראשונים, בזמן שאתה אכלת קוגעל הוא הציל עוד נשמה מרדת שחת.

כמו שכתבתי התגובות הן פבלוביות, הן מוכרות מראש, מרועה אחד נתנו. אין אפשרות פשוטה לנהל דיון על זה. אך אסור לטמון את הראש בחול וכ"ש לא בקודש (תודה למחבר הפתגם, השם שמור במערכת) מזקן ולא לפי כבודו לא אוכל להתעלם.

בואו נצא מנקודת הנחה פשוטה, יש מנהיגי עדה שאינם ראויים לתואר רב. לא תמיד הם עושים עבירות בפרהסיא, אנשים לא פחות חכמים ממך (כוונוולם פחות חכמים ממך, אז נתפשר על לא פחות חכמים מאחריך) מאמינים בהם, איך תדע שאתה לא שם?

וכעת עולים במוחך כמה אפשרויות.

- א. הם עוברים על דברי תורה.
- ב. שאר הרבנים מזהירים מפניהם.
- ג. את הקדושה של הרב שלי אי אפשר לזייף, אני לא אפול בזה.

בא נאמר את האמת זה לא באמת פתרונות בשבילך.

אם תראה את הרב שלך עובר על דברי תורה מה תאמר? נכון, הוא יודע מה שהוא עושה, כנראה שאני טועה, חצוף, הוא מכניס אותך ואת הרב שלך בציפורן שלו וכן הלאה, כל אחד לפום חורפיה.

אם זה לא יספיק תגייס את אליהו בהר הכרמל, את רבי שכתב את התורה בע"פ. אי אפשר לנצח אותך, זה ייגמר בייאוש מהצד השני ותחושת ניצחון שלך.

אם הרבנים האחרים יוצאים נגדו זה קל. הם המזויפים, נהרא נהרא ופשטיה, אני לא נכנס למחלוקת, גם נגד רבי נחמן/הרמב"ם/הרמח"ל/היערות דבש יצאו, הוא יותר צדיק מכל מי שמדבר נגדו, הם מקנאים בו.

על הטענה השלישית אין לי תשובה, רק אל תשכח בבקשה שגם אנשים חכמים נופלים, צא מזה שאתה פסגת האנושות השפיץ של השפיץ (ברור שזה לא אתה, הרי זה אני...) גם אתה יכול לטעות וחוש הריח שלך שווה לחוש הריח של תתן ממוצע.

ההמלצה שלי היא לא מהפכנית, אני פשוט מעוניין לבאר מדוע כדאי לקבל את הטענות לעיל.

על כל אליהו בהר הכרמל יש לזכור שהיו מאתיים נביאי בעל, היו ביניהם הרבה חילוקים אבל בדבר אחד היה אחידות, כולם אמרו לעבור על דברי תורה באותו רגע.

יתכן והרב שלך צדיק למרות התנהגותו המנוגדת לתורה, מבחינה סטטיסטית הוא רשע.

הוי מחשב שכר מצווה כנגד הפסדה, אחד ממאה שמתנהגים כך הם צדיקים, תשעים ותשעה אחרים הם רשעים, זה פשוט לא משתלם להאמין בו, קח רב שאולי קטן יותר אבל בלי סיכון, השקעה סולידית.

יתכן וכל הצדיקים האחרים טועים, הנה הרמב"ם, אבל על כל טעות אחת הם צודקים על מאה אחרים, הנה שבתאי צבי, ההימור לא משתלם כאן, לך עם הרוב הסיכון נמוך בהרבה.

לכל הנהגה משונה אפשר למצוא צידוק, לכל מעשה מעוות אפשר להביא חיזוק, אבל על כל פעם שהסבר המשונה נכון יש מאה פעמים שהמצב הוא כמו שזה נראה, מעשה מעוות ומשונה.

יתכן שבריון רעול פנים שמטפס על בנין בשתיים בלילה הוא חולה קורונה שיוצא בלילה לעשות כושר, אבל בדרך כלל ההסבר הפשוט גם אם הוא לא ממש דן לכף זכות הוא ההסבר הנכון.

לכן גם אם אתה לא יכול לצאת נגדו, תכבד אותו, תאמר שאתה לא מבין בזה, אבל מרחוק. זה לא שווה את זה, לא משנה כמה הוא נחמד, כמה הוא מבין בנפש וכמה הוא מתנדנד בתפילה.

יש שיאמרו כעת, אסור להרהר אחר רבך, כל הבדיקה היא קודם החתונה, אך לאחר מכן חבוקה ודבוקה בך.

יש שיוסיפו בחריפות, גם את משה חשדוהו מאשת איש, כל המהרהר אחר רבו כמהרהר אחר השכינה.

אני חולק על זה לחלוטין, יש לזכור שלכל הדעות אם מצא בה ערות דבר מתגרשים, המחלוקת היא בהקדיחה תבשילו, כמה חבל שהיום יתגרשו מהרב אם הוא יקדיח לך את התבשיל אבל לא אם ימצא בו ערות דבר.

את הבדיקות צריך לעשות קודם בחירת הרב? הנקודה היא שתשעים וחמישה אחוז מאתנו לא בוחרים רב, הם נולדו למציאות של רב מסוים, אביהם או סבם וכן הלאה בחרו לעצמם רב והם "ירשו" את נכדו או תלמיד תלמידו וכן הלאה, נולדנו למציאות הזאת ולא בדקנו אותה, האם זה סותר שאותו רב הוא טעות?

הרבה יותר בעייתיות יש באותם חמישה אחוז שבחרים להם רב, כמעט כולם מתחברים לרב כריזמטי, זו המציאות. לרב רגיש ומבין, לרב שיודע לקחת את העול מעליהם, לקרב אותם לעבודת הבורא. הם לא מחפשים את התלמיד חכם הגדול ביותר, הם לא מחפשים ת"ח בכלל, הם מחפשים אבא, לכן קשה לומר שהם בדקו בקפדנות קודם ואסור להם לפקפק בו.

אם כן, לעזוב רב כאשר נחשד בג' חמורות, או אפילו כאשר עושה מעשים מוזרים ותל"מ זה מתבקש, על משה רבינו קבלו כל כלל ישראל עדות מהקב"ה עצמו, על הרב פלוני אלמוני לא, אין חובה לזלזל ברב, אבל לברוח חייבים.

מפחיד עוד יותר לדבר על בעיה נוספת, שייך רב שמחמיץ.

מה היו אמורים תלמידיו של יוחנן כהן גדול לעשות אחר שמונים שנה? מה נדרש מרבי מאיר כאשר אלישע בן אבויה פקר? האם נכון לומר שצריך לזרוק את השכל? האם לא אמור להיות לכל אדם אישיות עצמית?

כאשר מוסכם בקרב תופסי התורה בדור כי רב אחד הקדיח תבשילו, (לא מדובר על מחלוקת בה לא נפסק כמותו הלכה, אלא על סטיה מהמסגרת בה שייכים מחלוקות וגם את זה אפשר לשמוע מתופסי התורה בכל דור) גם אם רב זה היה גדול מאוד וגם אם היה מוחזק בנאמנות, האפשרות כי הוא זה שנשאר וכל השאר סטו נמוכה, הרבה יותר פשוט שהוא זה שנוסע נגד הכיוון, לא אמרתי שחייבים להתנגש איתו, אבל מומלץ בהחלט לנטוש את הרכב שלו.

תוקפו של מנהג

אי שם בעיירה נידחת, מקום בו רגל אדם לבן לא דרכה, בין נהריה להרי החושך, גרה "קהילת קודש קנרי". שמות המשפחה של בני הקהילה קלאסיים ונעים בין רובינסון לקרויזר, אך הקהילה עצמה אקזוטית למדי.

נעלי הגברים מיוצרות מקליפות קוקוס על אף עלות יבוא הקוקוסים מהאזורים הטרופיים. נשות הקהילה מכסות את ראשן בעלי בננה, כאשר בשבת מחליפות הנשים את העלים לעלים רעננים. (לאחרונה התפרסמו תקנות שאין להשתמש בעלי בננה רחבים המושכים את העין, עם תמונות ישנות של סבתות בעלי בננה תחת הכיתוב "כך הלכו אימותינו").

ספר ההלכה שלאורו הולכים בני הקהילה הוא אור צהריים להרב זרח שטיינגולד (תקנ"א – תרי"ד) ר' זרח אינו פוסק מוכר והוא חדשן עצום. אך הוא הפוסק דק"ק קנרי, לקולא ולחומרא.

בית הכנסת בו מתפללים בני הקהילה מרהיב עין, הוא רחב ידיים ועשוי כולו מעץ. חלונותיו קרועים לרווחה ואין בהם זגוגיות. אין בבית הכנסת ברזל כלל, ואף בבנייתו לא הונף ברזל ק"ו שלא דחפור או כלי מכני אחר.

גם אם ביום יום הקהילה אפרורית משהו, הנשים עובדות בהייטק, הגברים מטפלים בילדים, כמו כולם. החגים הייחודיים של הקהילה מרוממי נפש. בי"ט חשוון חוגגים הקהילה את "יום ההצלה", בז' אייר את "פורים קנרי" ובג' אלול הלא הוא יום פטירת ר' זרח שטיינגולד זללה"ה, את הילולת ר' זרח.

קהילה זו יכולה להישאר בפינתה עוד שנים רבות אך ספר היובל שהוציאה הנהלת המוסדות לרגל יובל שנים לעניין כלשהו, חשף את מקורות הקהילה ושרשי מנהגיה.

מתברר כי אי שם בערפילי הזמן בתקופת גירוש ספרד או השואה נמלטו מספר משפחות בספינה מחמת המצוק. כמנהגן של ספינות חשוכות אף ספינה זו נטרפה ושקעה לה במצולות ים. אותם משפחות מצאו להם דף של ספינה וכל גל וגל שבא עליהם נענעו לו ראשם. לאחר מסע מפרך נפלטו הם לאי בודד. כן כן, אותו אי בודד אליו נפליטים כל הניצולים מהספרים. בהשגחה פרטית למעלה מגדר הטבע האי הבודד היה פנוי בתקופה זו.

אם בתחילה ניסו המשפחות להקים מיצגים שימשכו את תשומת לב העוברים, מאבנים בצורת S.O.S ועד שבשבת עם שברי זכוכית, לאחר פרק זמן הפנימו את המצב והתחילו להתמקם במקום. בנו בית כנסת, בקתות מגורים, חידר, בית ספר, מינו רב, גאב"ד, ראב"ד, גבאי, גבאי מתחרה, וכן הלאה והלאה.

כמנהג ספינות חשוכות ואיים בודדים חלק מכבודת הספינה נסחפה לחוף, בבדיקה מקיפה של הכבודה נמצא אוצר, ספר הלכה אחד ניצל והגיע לאי. "אור צהריים" על ארבע חלקי שו"ע להגר"ז שטיינגולד. מחוסר ברירה אחרת הוחלט כי בכל ההלכות ינהגו על פי ספר אור צהריים.

כך חיה לה הקהילה על האי, ילדים נולדו וזקנים נפטרו, כל שנה בשנה חגגו את "יום ההצלה" בו נחתו על האי, את "פורים קנרי" על שם הפעם שניצלו מקניבלים שבסוף לא פקדו את האי. (השם קנרי נובע מהמחשבה לפיה נחתו באחד מהאיים הקנרים, למעשה התברר כי לא תוכים ולא יער,

אך השם נשאר). ואת הלילת ר' זרח כמובן (בסייעתא דשמיא עצומה הספר יצא אחרי פטירתו, כך שיום מותו הופיע בספר).

לאחר מספר דורות הגיעה ספינה לאי, מתברר כי הגיעה זמנה של קבוצה חדשה לעבור לאי בודד, מה שגרם לחילוץ מהיר של הקבוצה הקודמת. הקהילה כולה הועברה לארץ ישראל, שם התלבטו רבות היכן לשכן אותם. מצד אחד שמותיהם אירופאיים מה שמצדיק שיכון במרכז הארץ, מאידך האי הבודד משם חולצו מזרחי עם נטייה אפריקאית, מה שמחייב מעברות בדרום. בסופו של יום שוכנו כקהילה אי שם בצפון, שם הם חיים עד היום הזה.

לאחר שהגיעו לארץ קיימה הקהילה ישיבת חירום. מה עושים כעת? מחליפים לנעליים מודרניות ח"ו? נשים ילבשו כיסויי ראש שלא שערות אמותינו? מפסיקים לומר צדקתך בשבת ראש חודש? (ר' זרח פסק לומר). לאחר שבעה ימים אפלים ושבעה לילות לבנים הוכרע "מנהג אבותינו בידינו". "מלמד שלא שינה" "אל תיטוש תורת אמך" הקהילה ממשיכה בדרך ישראל סבא ושומרת על קוצו של יו"ד. נמשיך עם עלי הבננה ועם קליפות הקוקוס, לא נזגג את חלונות בית המדרש, נשמור על חגי אבותינו, נמשיך את מסורת ק"ק קנרי יצ"ו.

מה מחייב אותנו ללכת עם חליפות המעמד השליט בליטא, נעליים שהיו אהודות ברומניה אי שם במלחמת העולם הראשונה, צבעי ביגוד בדיוק כמו המקובל בקיסרות הפרוסית של ימי הביניים. לא לאכול קישואים בפסח כי בעיירה של סבא שלנו לא צמחו קישואים, (כאילו ששוקולד צמח שם). מהו תקפו של מנהג?

השאלה מעניינת את כולם, אבל נוגעת בעיקר למי שאינו ב"שטאנץ" של המשפחה, זה שבין כה לא בתלם. חשוב לשמור על חולצה לבנה? לא לאכול קטניות בפסח? לשלם הון על כובע? לנהוג כרמ"א ולא כמו השו"ע ולהיפך? מה אכפת לי המוצא של סבא שלי? אצלי אין אפליה, לא מקבלים אותי למוסדות בלי קשר לשם המשפחה שלי.

לא אכתוב כאן על מנהגים הלכתיים כגון החיוב לפסוק כרב של עדתך. גם לא אכנס לגדרים ותקנות כאכילת קטניות בפסח. לא בגלל שאין טעם למנהג, אלא מפני חוסר היכולת לדון על תוקפה של הלכה. אתייחס רק להנהגות ולא למנהגים, לצורך ללכת עם כובע של אצילים פולניים מימי הביניים, או זנבות שועלים מתקופה אחרת. מדוע לשמור על הנהגות עתיקות, למה זה טוב? אז הנה ארבע סיבות:

א. **חכמת ההמונים.** גם אם אתה חכם באמת. גם אם ביררת את שרשי המנהג ואין לך מושג למה להמשיך איתו, סמוך נא על חכמת ההמונים. עד שהמנהג הגיע אליך הוא עבר דורות רבים, אנשים חכמים ולא חכמים שחיו אותו, חידדו אותו, ליטשו אותו, דנו עליו. כמה שאתה חכם, ההמונים כקולקטיב חכמים יותר ממך.

ב. **הבנת ערך עצמך.** בשונה ממדע אנחנו לא בודקים את הנחות היסוד, אלא מתקדמים על פיהם. המדע מתבסס על הטלת ספק, הכלל הראשון שסטודנט ילמד הוא לא לקבל אף דבר

כמובן מאליו. אין ספק שזה גרם להתקדמות האדירה של המדע, אבל אצלנו העסק עובד הפוך. הסיבה להבדל ברורה, אם האנושות מתחילה מאפס הרי שיש היגיון לבדוק הנחות פרימיטיביות יותר. אם אנחנו כל דור מתרחקים מתורת משה, פרימיטיביים יותר, הרי שבדיקת הנחה של דורות מוקדמים יותר ומתקדמים יותר היא מעשה טיפשי. לכן נקודת ההנחה היא שחוסר ההבנה שלנו הוא בשל מיעוט שכל ולא בשל התקדמות כלשהי.

ג. **שמירה.** "זה עובד, אל תיגע". אם נתחיל לגעת לא נדע מתי לעצור. לא נוכל להבדיל בין טפל לעיקר, בין המיותר לבסיסי. "אל גינת אגוז ירדתי" ישראל נמשלו לאגוזים. רבי יצחק אלחנן מסביר שיש אגוזים שהם רק קליפה, אין בפנים כלום. אבל אם תוציא אותם תיפול הערימה. כך גם מנהגים יש מנהגים ריקים, אין בהם תועלת. אבל אם תאפשר לשלוף את המנהגים הריקים, הערימה כולה תיפול.

ד. **קהילתיות.** הצורה הטובה ביותר לשמר משהו, כל דבר, היא קהילתיות. קבוצה מסוגלת לשמור על עצמה ועל תרבותה לאין ערוך יותר מיחיד. כל חסידות ייחודית לא בקיום המצוות, את זה כולם עושים. אלא בהנהגות השייכות רק לה, בלבוש מיוחד שלה, בקוד התנהגות פרטי. דברים אלו אינם הלכה, הם הדבק המחזיק את הקבוצה, מגדיר אותה, מחלק אותה משאר העולם. חרדי הולך עם כובע וחליפה, גם אם זה חם, גם אם אין בזה טעם, גם אם זה יקר. הוא אחר מהעולם, הוא מוגדר אחרת, הוא חתום בקהילה שלו, אין לו אפשרות לצאת, להתנהל, לחיות, בצורה שלא תכבד את הקהילה שלו, בצורה שלא תכבד אותו. אמור מעתה, החשיבות של המנהג אינה בתוכנו אלא בעצם קיומו.

אז הנה טעמים נפלאים, ברור שנשמור על מסורת אבותינו, אבל אם כן מדוע שק"ק קנרי לא ימשיכו להסתובב עם קליפות קוקוס? היכן עובר הגבול בין מסורת לטמטום? הרי אם היום שלטון הרשע שמעוניין לחלן אותנו ולמעלה בקודש, יגזור שלא נלך עם כובעי לבד קדושים תוצרת איטליה ונחליף כולנו לכובעי קש מפני הצוררים, עוד שלשים שנה כובעי קש יהיו מסורת. יהיו מותגים של כובעי קש, ראשי הישיבות יצאו נגד כובע קש צר שוליים. בחור שיעז להגיע עם כובע לבד יסולק מהישיבה, יהיה כשרות שהקש אינו תקרובת של פרות קדושות בהודו. אז למה לחכות שהרשעים יחייבו אותנו? למה אי אפשר לקבוע שאין קדושה בכובע והגיע הזמן לעבור לקסקט?

תדמינו ראש ישיבה שעומד וזועק נגד הקומוניזם (תאמינו או לא, יש אחד כזה) כי כך הוא שמע מרבו לפני שבעים שנה. אין כאן מסורת, יש כאן בעיה. לאכול פלאפל בחנות, מה שסבא שלנו לא היה עושה גם אם חייו תלויים לו מנגד, זה מסורת? או שהיחס לפלאפל ולחנות השתנו במהלך השנים? אבא שלי לא הוציא רישיון נהיגה, זה "פאסטנישט" (אל תתרגמו לעברית, זה פאסטנישט), זה אומר על מסורת מפוארת בהוצאת רישיונות, או שמותר לי להפעיל את השכל ולהבין את החילוק הבין דורי?

אז בנוגע לאחדות הקהילתית התשובה היא אכן שאין הבדל גדול. ברור שאם ק"ק קנרי מעוניינים להישאר קהילה ומה שמחבר אותם כקהילה זה האי הבדל ממנו הוגלו לארץ ישראל, הרי שמוטיבים מהאי הם אלו שישאירו אותם יחד. הקוקוסים, החגים, השינוי משאר האוכלוסייה.

השאלה היחידה היא, למה להישאר כקהילה? מדוע שלא יתערבו עם שאר העם, או מי שגר שם בצפון.

בואו נדבר על חכמת ההמונים, הטעם הזה נכון אם הוא לא היה תלוי בהכרח. בהונגריה אכלו סלק, כי זה מה שגדל בשדות. אם היה להם עצי סושי, הם היו אוכלים סושי. אין אף סיבה שתאכל סלק בסילודין, או שתנעל נעלי קוקוס כאשר אתה יודע שהסיבה נבעה מהכרח ולא מבחירה, זה לא "חכמה" לעשות את מה שאתה חייב. יודגש שסיבה יכולה להתחיל בהכרח ולהפוך לבחירה, שטריימל למשל, אבל כאשר אין זה המצב, אין טעם להחזיק במה שנכפה על אבותיך.

גם להבין את ערך עצמך זה חשוב, אבל לפעמים חשוב יותר להבין את ערך אבותיך. אם הגעת מכפר נידח בו תלו סבתותיך פרסות סוסים בכניסה לבקתה להגן ממפלצות יורקות אש, אין עניין להמשיך עם מנהג קדוש זה ולו בגלל שגם אם אתה לא משהו, גם סבתותיך איך נאמר בעדינות, הם לא השפיץ של עולם התורה.

מה שנשאר לנו היא שמירה, אין מה לומר אם נתיר לגעת בגדר היא תיפול. אי אפשר לחצוץ בגדר שמותר לחזור. הנקודה היא שטרם ההגנה על הגדר מוטב לבדוק מה יש בצד השני. לא תמיד יש כלב נושך מעבר לגדר, לפעמים יש שם שדה פורח ולא פירות באושים. יש פעמים שמוטב להתערב עם מי שסביב, לא להישאר מבודלים. ובחריפות יתר, ראוי לבדוק אם זו גדר או רשת. זה מונע מהחוצץ להיכנס, או לוכד אותך בפנים.

פרשת הכסף

שלהי יום הפורים, רעווא דרעווין. ר' שימען יושב בסעודת פורים כמשנה למלך בגדוד (השווער מתארח אצלו, אז תפקיד המלך תפוס) ומנצח על השירה הרמה. בדיוק בשיא "המשוואה נועם" דפיקות עקשניות בדלת. ר' שימען התנדנד לדלת בתדהמה, דפיקות בפורים? בלי בעיטות, חבטות, צלולים ממושכים? כנראה קרה אסון כלשהו.

אברך דל שער ועב זקן בדלת, לא הוא לא בא להודיע שבנו שרוע בתעלה נידחת בעיר נידחת תוך כדי זעקות "לא גמרתי גיטין". הוא מטעם קופת השכונה, בא למסור מעטפה של מתנות לאביונים בו ביום, הכסף שהתורמים החזיקו בידם הימנית ממש וזיכו לצורך בשר ודגים דסעודת יום הפורים דייקא.

ר' שימען חש לראשונה את מ"אבל ליום טוב" רק הפוך. סוף סוף הבין מה חשים החסידים בתשעה באב, הליטאים בפורים, או השמאלנים באורח קבע. "מתנות לאביונים!!? אני!!?" רתח ר' שימען לתוך אפו ההמום של השליח. "אני נזקק!!?" המשיך והשליך סימני שאלה וקריאה היישר אל מצחו המקומט של העומד מולו. השליח הבין את הטעות שעשה ונמלט על נפשו, מחשש חטיפת סנוקרת עסיסית בו ביום.

ר' שימען נכנס מדוכדך על סף רותח אל החדר, ואז זכה לראות השגחה בעיניים. מתוך האופל זרחה לו הישועה, טלפון אחד ומצב רוחו שב והרקיע שחקים. על הקו היה ידידו מנוער אביגדור. שיכור היה אביגדור, לא כשכרותו של לוט, אבל את נח הוא עבר ובפער. "אפריילכן פורים ר' שימען" התגלגל קולו המבושם, "תן לי את המספר זהות שלך, זריז". ר' שימען החל לברר מה אירע, אין לו חשק לגלות אחרי פורים שפלוגי הוציא משכנתא על שמו, או גרוע מכך שמו מתנוסס באיזה עיתון בתור זוכה בחבורת תרי"ג ודומיו. "תקשיב" מנמיך אביגדור את קולו לצווחה רועמת, "פגשתי כאן את מוישה וינברגר האחראי של חלוקת קמחא דפסחא גבעת זאב החדשה, לחצתי עליו קשות, נענעתי אותו קלות, דחפתי את השם שלך ואתה בפנים, ב-פ-נ-י-ם".

זאת למודעי כי לא ככל החלוקות, וינברגר'ס חלוקה. לא מדובר על תפוזים מעושנים ושק רקוב של גזר. הרב וינברגר מחלק שישית R.C קולה, ה' חבילות קמח תפוז"א, ד' מושטים שמנמנים, ג' שקי תפוח אדמה אדמדם, שתי תבניות ביצים, אחד חתיכת בשר (בשר בשר בשר וגו'). שלש שנים מנסה ר' שימען להשתחל לאותה חלוקה ומעלה חרס בידו, והשנה "מה בקשתך ותעש" ממש.

ר' שימען הרים את עיניו למנורת התקרה ופצח במזמור לתודה ועל איילת השחר גם יחד, רואים ניסים בעיניים. ברור לו שדווקא הצער אותו גרם לו השליח המרושע הוא זה שהביא לישועה למעלה מגדר הטבע, רק עוור לא היה רואה את ההשגחה פרטית שיש כאן.

איך יכול להיות המצב (שתואר בהקצנה כמובן) המתואר כאן? מדוע אם נציע ליהודי ממוצע, לא גביר ולא דלפון, יהודי רגיל שמתמודד עם משכנתא ושכר לימוד, שסוגר את החודש בקושי ומנסה לחסוך לחתונות ילדים, יהודי קלאסי, מתנות לאביונים בפורים, הוא ייפגע אנושות. אבל אם נציע לו להיכנס לחלוקה של קמחא דפסחא הוא ירוץ.

החילוק הבסיסי ברור. מתנות לאביונים זה של אביונים ואני לא אביון, חלוקה זה חלוקה, מחלקים לך תיקח. מה שזה בעצם אומר שהשאלה של אדם אם לקחת כספי צדקה אינה שאלה שעומדת לעצמה אלא שאלה חברתית גרידא. אם כולם לוקחים אני לוקח, אם אביונים לוקחים אני לא לוקח. עכשיו מגיעה השאלה, מדוע? אני באמת זקוק לכסף עד כדי נטילת צדקה אבל מוותר עליו בגלל בוש, או שאני זקוק לכסף אבל לוקח צדקה כי למה לא? מה היא האמת?

לא אפנה את המבט לחלוקות פסח דייקא, אלא לנקודת המבט שלנו על כסף. אם אשאל את עצמי מדוע אני זקוק לעוד כסף ואני זקוק כמובן, התשובה תהיה שחסר לי מעט כל חודש כדי לחיות בצורה סבירה, כסף הוא האמצעי לזה.

זה נכון, אבל צריך לזכור דבר אחד, "לחיות בצורה סבירה" אינו משהו אבסולוטי, "זוהי צורה סבירה", אלא חברתי. השאלה איך לחיות מושפעת מהסביבה, אין לה קיום עצמי. בכפרים בהודו מים זורמים זה מעבר לחיים רגילים, בארצות הברית מי שאין לו עץ של דולרים בחצר חי פחות מהמינימום (אני יודע שלא באמת, הזהב מתגלגל על הרצפה, לא צומח על העצים).

התוצאה היא שהכסף אינו משרת מטרה, אלא מטרה בפני עצמה. השאלה אם חסר לי כסף היא שאלה חברתית, מה "מגיע לי" ביחס לאחרים. מהי הצורה הסבירה בה ראוי שאחיה. מאחר ורוב האנשים מאמינים בשני דברים: א. הם קצת יותר טובים מרוב האנשים האחרים. ב. האחרים מקבלים קצת יותר ממה שמגיע להם. הרי שרוב האנשים סבורים שמגיע להם קצת יותר.

נשמע מוזר? בואו ננסה. אם לא חיתנתם חמישה ילדים וזקוקים בדחיפות לשני מיליון ש"ח או אם אין לכם מאה אלף ש"ח בעו"ש שעוד לא החלטתם מה לעשות איתו. בקיצור, אם אתם אנשים רגילים שסוגרים או לא סוגרים חודש, ראש מעל המים, עד שמגיע גל. כמה כסף נוסף הייתם צריכים **חודשית** כדי שהחיים שלכם יהיו רגועים? לא עושר, לא מופרז, תוספת במשכורת כדי להסתדר בחיים. חשבו רגע לפני שאתם בודקים את התשובה.

יש לכם מספר? אצל אחוז גבוה מאוד של האנשים זו התשובה: 2000 ש"ח כמובן שלא עוזר להם לקבל את התוספת ה"ל", אחרי כמה חודשים הם זקוקים לתוספת של... כמה מפתיע, אותו הדבר בדיוק. אנשים לא זקוקים לעושר, הם זקוקים למה שאמור להגיע להם. תמיד מגיע להם קצת יותר ממה שיש להם.

אם כסף הוא לא יותר מפונקציה חברתית, הרי שהשאלה אם לקבץ נדבות בשבילו היא לא שאלה כספית אלא שאלה חברתית, האם זה שמגיע לי יותר שווה קיבוץ נדבות? התשובה היא לא. צדקה היא השפלה חברתית, ממצבת אותך כמי שלא יכול לחיות כמו אחרים. כל עוד קבלת צדקה תיחשב בציבור כפגיעה, אדם נורמטיבי לא ייקח אותה שהרי הוא לא זקוק לכסף באופן מוחלט, וביחס לחברה לקיחת הכסף משפילה אותו. לעומת זאת, אם לקיחת צדקה תהפך ללגיטימית, הרי שהתועלת שכסף נותן כאמצעי לחיים סבירים יותר תנצח, ומי שחש שמגיע לו יותר ולא חש בוש בלקיחה, ייטול מן הצדקה.

מתנות לאביונים נתפס כצדקה, חלוקה נתפסת כמשהו שכולם עושים. אני לא אעמיד את עצמי מתחת כולם כקבצן כדי להיות כמו כולם מבחינה כספית, אני כן אעמיד את עצמי יחד עם כולם ואקח מחלוקה כדי להיות כמו כולם מבחינה כספית.

כיון שכסף הוא פונקציה לחיים טובים יותר ביחס לזולת, לכן כסף נחשק לעצמו. הוא ממצב אותך מעל השני, לא בגלל ערכו, אלא בגלל מה שהוא מבטא. הוא מבטא חיים נוחים יותר, וחיים נוחים הם ביחס לאחרים. לכן הוא מעמיד אותך מעל האחרים.

התוצאה של זה היא סגידה לכסף עצמו כערך, כך יש אנשים שאין להם זמן ליהנות מהכסף כי הם עסוקים בצבירת הון שאי אפשר לבזבז גם באלף שנה. אנחנו נלעג להם על זה אבל נכבד אותם בשל כספם, אז מי צודק?

תסתכלו על דור המדבר, קרח עשיר היה, "עושר שעושה רע לבעליו זהו עושרו של קרח". כולנו מכירים את הסיפורים על 300 פרדות רק למפתחות של האוצרות, זה נתן לקרח מעמד, נתן לו כח. אבל מישוהו יכול להסביר לי מה הוא עשה עם הכסף?

בגדים? צמחו עם הענן. כביסה? הענן עשה. הליכה? ענן. אוכל? עומר מן. עבודה? אף אחד לא עבד. מותרות מסוחרים גויים? לכולם היה לפחות תשעים חמורים לוביים מלאים באוצרות. הדבר היחיד שהיה לקרח זה כאב ראש מלהאכיל מאות פרדות, לדאוג לכל העסק הזה שיעבוד. למי אכפת מהכסף שלו? באופן מפתיע, לכולם. היה לו מעמד בזכות הכסף, זה נהפך לערך עצמי, לפונקציה חברתית, לא למשהו שמשקף את מה שאפשר להשיג איתו. זהו אסון הכסף, זה הדבר שצריך להתגבר עליו. לא להיות בלי קשר לסביבה, זה לא יעבוד, אבל כמו חיתת השיגעון, להבין שאין לי צורך אמיתי אלא צורך חברתי, זה יעזור לבחון את הדברים בפרספקטיבה אחרת.